Romulus Bărbulescu
&
George Anania

FERMA OAMENILOR DE PIATRĂ

ROMULUS BĂRBULESCU
&
GEORGE ANANIA

IN MEMORIAM

FERMA OAMENILOR DE PIATRĂ

EDITURA TINERETULUI
1969

„Nu pot înţelege acea spaimă – de origine, fără doar şi poate, mitologică – pe care vremurile noastre o resimt în faţa maşinilor şi a perfectibilităţii lor… Sunt convins că adevărata problemă este întrebarea: de unde-i vine omului teama faţă de maşini, care nu-s decât nişte sclavi construiţi de el pe baza calculelor sale, cu scopul de a-l sluji?”

ROGER CAILLOIS

Prolog

Din înaltul cerului, deasupra oraşului pustiu, în largi şi domoale volute, nepământeană, neliniştitoare ca un miracol, tălăzuind prin aerul asprit de ger, plină de întrebări şi fără răspunsuri, se revărsă, neaşteptată, o muzică. Sunetele fluturau peste tot, aidoma unei ninsori nevăzute, şi fiecare fulg sonor cădea ameţit deasupra celeilalte zăpezi, fără să-şi mai poată lua zborul, îngheţând pe loc în pulberea de ger alb şi tăcere imaculată.

Pe All îl pătrundea frigul; frigul binefăcător i se urcase până la genunchi, amorţindu-i picioarele. În urmă, pe zăpada pură, se desenau, paralel, urmele paşilor. Se întoarse şi le zâmbi. Ca şi el, oraşul părăsit, deşert, înecat în zăpadă sub spectrul lunii, parcă ar fi urlat de singurătate. Casele se aplecaseră deasupra străzilor, să-l privească pe trecătorul solitar, şi geamurile lor sclipeau, ici-colo, fantomatic. De fapt, nu trecea nimeni, nicăieri, fiindcă All se simţea nimeni, doar o carcasă oarecare, goală pe dinăuntru şi fără rost. Se gândea la Kid.

Glyd însă nu era decât foarte uimit şi foarte speriat. Încerca să-şi domine înstrăinarea şi neliniştea, aceeaşi înstrăinare şi nelinişte lângă care trăise *acolo,* înainte de a se întoarce pe Pământ, printre semenii săi pe care nu-i văzuse până atunci niciodată. Dar parcă fusese altă nelinişte totuşi: căci *acolo* teama se afla în întuneric, în acel singur şi rotund întuneric prin care când şi când alerga nebună lumina; întunericul faţă-n faţă cu el, *numai* cu el, şi, în acest întuneric nişte roboţi îl ajutaseră să se întoarcă viu şi străin pe Pământ. După

ce crescuse *acolo,* aşa cum crescuse, Pământul i se părea un haos, deşi mulţi medici şi psihiatri excelenţi se străduiseră să-l înveţe că se poate trăi şi aşa. Dar nimeni nu-i spusese despre frigul acela alb şi despre teama ce nu poartă chip. Trebuia să le înfrunte pentru că, oricum, avea să trăiască aici până la sfârşit; trebuia să plece la drum pe acest Pământ de unul singur, căci medicii se dovediseră neputincioşi, trebuia să plece la drum de unul singur şi să meargă, mai ales fără întrerupere, până răul se alegea de bine şi până când unul dintre ele avea să învingă, hotărându-i destinul.

All se opri la întâmplare, într-o piaţă cu statuia ecvestră a unui erou necunoscut. I se păru – dar era o prostie – că seamănă cu Kid. Frigul îl fascina. Aici zăpada fusese răscolită de nişte sălbăticiuni. Labele lor alergaseră mult, pe străzile învecinate şi în jurul statuii. Unde erau? Umbra cocoţată a omului se târa pe sub el ca un fum. După urmele înstelate, în patru colţuri, păreau lupi…

Glyd suferea din pricina frigului. Îl învăţaseră *acolo* că frigul înseamnă moarte şi căpătase o reacţie instinctivă de fugă numai când îi auzea numele. În schimb oraşul îl fermecase de la început. Nici nu-ţi putuse închipui că oamenii lasă atâtea lucruri în urma lor, după ce s-au stins, şi că lucrurile acestea supravieţuiesc milenii întregi, răstimp în care, din cei ce le-au făurit nu mai rămâne nici pulberea. El intra în casele străvechi, atingea sfios obiectele şi colinda prin toate încăperile; simţea mirosul fiecărei locuinţe şi sufla praful de pe cărţi şi de pe uimitoarele vase de cristal. Aşa, parcă ar fii colindat printr-un basm, întrebându-se unde sunt urmele suferinţelor – căci ştia câte urme de suferinţă

rămân după trecerea omului! – visând că o fiinţă bună, ca în poveştile ce i se spuseseră *acolo,* îmbrăcată în alb, posesoare a unei baghete miraculoase, le-a alinat, până la urmă. Altă dată îţi imagina cum pe străzile astăzi pustii treceau şiruri lungi, nesfârşite, de automobile caraghioase, iar dincolo, pe margini, se îmbulzeau pietonii. Toţi se înveşmântau în culori pestriţe şi iarna îmbrăcau haine groase, pentru că pe atunci nici vorbă de instalaţii pentru dirijarea climei. Iar în fiecare dintre casele acestea, uriaşe cât cerul, ei munceau şi locuiau cu miile. Cine ştie dacă fusese uşor?

De undeva se auziră, grav, bătăile unui ceasornic. Unsprezece bătăi. Oraşul părăsit, sub învelişul lui alb, părea cufundat în somn adânc, şi nimeni, ajungând aici din întâmplare, n-ar fi bănuit că viaţa lui s-a stins de mai bine de cinci secole.

Din înaltul cerului, deasupra oraşului pustiu – adică şi a lui All şi a lui Glyd – în largi şi domoale volute, nepământeană, neliniştitoare ca un miracol, tălăzuind prin aerul asprit de ger, plină de întrebări şi răspunsuri ce întârziau să vină, dăinuia o muzică. Sunetele ei – ale unei orchestre din alte timpuri şi dintr-un alt tărâm, părând să plutească ea însăşi pe armonia propriei muzici – călătoreau dintr-o depărtare în alta, atât de strâns împletite, în goana sau şerpuirea lor, că păreau a fi izvorât dintr-un unic sunet şi iată, curgeau paralel, laolaltă, cele de început, cu celelalte, din urmă. Veneau de pretutindeni. S-ar fi crezut că ies din zidurile bătrâne şi din asfalt, din stâlpii de metal ce mărgineau bulevardele şi din semnalizatoarele de circulaţie, din reclamele luminoase şi din gurile canalelor.

Glyd îşi imagină o vreme că sunt păsări. Parcă le şi văzu, argintate, scăpărându-şi aripile printre stele. Dinţii îi clănţăneau, dar ştia bine că nu de frig. Miracolele nu sunt rod al mâinilor omeneşti – ştia el – de aceea nici nu-şi închipui c-ar mai putea fi cineva prin preajmă. Iar în piaţa necunoscutului erou dintr-un alt cartier, All, care era mai bătrân, porni să caute locul orchestrei nevăzute, întrerupându-şi rătăcirea solitară, ori mai bine continuând-o, pentru că se simţi deodată foarte fericit şi dornic să meargă, de parcă ar fi urmărit un ţel, ba chiar să alerge, ca şi cum ar fi fost grăbit.

Glyd auzi, de la încrucişarea de străzi unde se oprise, un urlet prelung, peste valurile muzicii. Un şir de mogâldeţe, prin pâcla clară a luminii de lună, veneau către el, fără grabă. Glyd se sperie – el se speria toată vremea – şi începu să alerge, prin mijlocul bulevardului deschis spre dreapta. Alerga mai mult ca să-şi facă datoria faţă de spaimă, dar n-avea chef; să fi fost după el, rămânea să asculte. Lupii îl urmăreau domol, într-un semicerc, pe toată lăţimea bulevardului. Nu erau grăbiţi. Fulgii licăreau înaintea lui Glyd, veseli, făcându-i semne.

Iar pe deasupra tuturora, sunetele zburau ca păsări albe în stoluri mereu schimbătoare, prea sus ca să poată fi ajunse.

All auzi şi el urletul. Era firesc urletul lupului, de vreme ce pădurea, declarată rezervaţie, invada periferiile oraşului. Oamenii ocolesc oraşele părăsite, speriaţi, pesemne, de aspectul lor dezolant, deşi toate au fost prefăcute în muzee. Doar unora ca All le mai place să hoinărească pe acolo, noaptea, când toate ruinele planetei se umplu de viaţă. În asemenea clipe, amintindu-şi credinţele celor vechi, ei fanta- zează timid

şi aşteaptă, nemărturisit, împlinirea vreunei minuni. Atunci nu i-ar mai uimi nimic, fiindeă au pătruns pe alt tărâm, şi, probabil, n-ar dori sa-şi explice nimic, cum nici în basme nu se explică în ce fel s-au săvârşit minunile.

Iată cum alergau amândoi, All şi Glyd, unul către altul, urmărind sunetele care alunecau prin aer, într-o unică noapte de iarnă ca într-o unică poveste, iar în urma lui Glyd veneau lupii, pentru el animale ca oricare altele, fără nume. Şi tot ce ar fi părut oricând nefiresc devenise în noaptea aceasta posibil. Pe Glyd fuga îl încălzise şi trupul îi mirosea a sudoare. Spaima se adâncea în el; îi trezise un nu-ştiu-ce sentiment nou, care-l îndemna să se apere. Împotriva cui? Nici *acolo* nu aflase şi nici doctorii nu-i spuseseră ca în asemenea locuri pândesc primejdii. Fiarele, cu înfăţişare inofensivă, de câini care zburdă, se apropiaseră la câţiva metri. Pe cele din flancuri le vedea bine. Alergau în salturi perfect echilibrate; picioarele din faţă le intrau până la încheieturi în zăpadă, şi boturile, pline de fulgi, le sticleau în bătaia lunii.

Jocul acesta dură până când Glyd, istovit, îşi opri fuga, într-o stradă îngustă, mărginită de enormele blocuri golite de viaţă, ca de pereţii unor prăpăstii. Lupii închiseră cercul, se aşezară cu faţa spre om şi rămaseră nemişcaţi. Numai limbile el atârnau, agitându-se convulsiv. Glyd n-avea al cui nume să invoce, pentru că nu avea pe nimeni în toată lumea, iar cei de *acolo,* unde crescuse, nu erau oameni. În durere şi frică, gemea nearticulat, întotdeauna, atât. Se învârti în loc, printre ochii ce luceau verzi, ostili ca şi stelele. Umbrele blocurilor pătau strada cu întunecimi negre-albăstrii. Unul dintre lupi, conducătorul haitei, urlă iar,

prelung, cu borul ridicat spre cerul plin de muzică. Glyd, pe care frica-l avertizase, intui ce avea să urmeze, dar nu ştiu ce să facă. Şi instinctele, săpate în memoria fiinţei lui, îl învăţără să-şi ducă mâinile către faţă, chiar în clipa când lupul care urlase îl atacă, la gât. Colţii uscaţi se loviră de palme, şi fiara, surprinsă de obstacolul neaşteptat, nici măcar nu încercă să muşte. Lupul căzu, sfâşiindu-şi pielea maxilarului în catarama ascuţită a centurii lui Glyd.

O şuviţă de sânge picură pe zăpadă, în vreme ce animalul, schelălăind furios, îşi apuca botul între labe, ameţit de durere. Arunci din spate sări al doilea lup şi-şi înfipse caninii în umărul omului, pe sub gulerul veşmintelor, către ceafă. Glyd gemu, abia auzit.

Din trei locuri deodată izbucniră şuierele stridente ale unor sirene, şi un fascicul de lumină, de la al zecelea etaj al blocului celui mai apropiat, pipăi atent strada. Derutate, animalele îşi ridicară capul, adulmecară şi se retraseră cu spatele la reflector, refăcând semicercul de la început, gata s-o rupă oricând la fugă, dar prea aţâţate ca să-şi părăsească prada fără luptă. Glyd îşi pipăi umărul. Sângera. Muzica nu contenea să umple oraşul, nepăsătoare.

Acestea le văzu All, când apăru, adus de sirenele omniobserverului: băiatul pe care-l căuta, îngenuncheat în faţa lupilor ce-i dădeau ocol, lupii, întorşi cu spatele la lumină.

Porni în goană, prin zăpada până la genunchi, şi strigă, nearticulat, la întâmplare. Lupii îndârjiţi, săriră, zece o dată, răsturnându-l pe Glyd. Acesta purta o îmbrăcăminte de plastic, nu prea groasă, dar foarte rezistentă. Colţii fiarelor se afundau în ţesătură, fără s-o poată străpunge. Sălbaticele lor muşcături ajungeau la

băiat ca o strivire haotică, tumefiindu-l, ca şi cum ar fi căzut între nişte mari pinioane, care i se învârteau pe trup. Îşi apăra, cu antebraţele, gâtul şi faţa, strângându-şi mâinile din răsputeri, pentru ca lupii să nu i le desfacă. Se simţea de parcă ar fi stat aşa dintotdeauna, cu capul îngropat în zăpada ce, topindu-se, i se strecura, rece, pe piele, pe sub haine, cu botul unui lup alunecându-i, fierbinte, peste buze, mirosind a pământ şi a pădure, în vreme ce alţii îi lingeau sângele, strecurându-i limbile pe sub ceafă, şi-i alinau astfel usţurimea rănii. Auzi cum zăpada, întărită de ger, scârţâie ritmic, apoi doi dintre lupii care-i muşcau braţele se ridicară în aer, cu un schelălăit jalnic.

Întredeschise ochii. Un bărbat ce părea foarte înalt – aşa cum îl privea el, de jos în sus – apăruse ca din pământ. Ţinea amândouă animalele de ceafă, ca pe nişte pisoi, cu ochii în văpaia reflectorului. Pe urmă, cu o mişcare largă, parcă fără efort, se roti şi-i aruncă pe amândoi în grămada fiarelor. Şi pentru că sirenele tăcuseră, se auzi distinct, pe fondul muzicii de pretutindeni, trosnetul înăbuşit al oaselor frânte. Haita o luă la goană, în afara celor care dăduseră de gustul sângelui, vreo cinci cu toţii, şi a altor doi, răniţi. Fără o clipă de răgaz, necunoscutul se aruncă între ei.

— Glyd, strigă el, gâfâind. Glyd, fugi într-o casă, la adăpost!

Băiatul nu-l ascultă, tot astfel cum nici nu se miră că omul celălalt îi ştie numele. Se târî, pieziş, la o parte, în apropiere, şi se ridică în genunchi. Ameţise. Îl vedea, ca prin ceaţă, pe străin, în mijlocul fiarelor înnebunite şi, când şi când, câte una zbura prin aer până departe. Îndată ce-i trecu ameţeala, Glyd i se alătură, deşi rana din umăr îl ardea grozav, la orice mişcare.

— Spate-n spate! îi strigă celuilalt.

— Loveşte cu picioarele, se bucură necunoscutul, dar ai grijă, nu-i omorî!

Prima dată lui Glyd primejdia i se înfăţişa deschis; se putea bate ca să-şi păstreze, întreagă, fiinţa. *Dincolo* toate se reduceau la ameninţări, iar cei care-l crescuseră nu-i lămuriseră niciodată primejdiile; frica era abstractă, şi ca să ocoleşti pierzania trebuia să te supui orbeşte înţelepţilor. Pe când aici, alături de un om real, moartea ieşise din umbră, alertă şi plină de culoare, putea fi lovită, era, în fond, tot viaţă, din aceeaşi esenţă cu Glyd, iar faptul că, acum, viaţa aceasta i se opunea, parcă n-ar mai fi însemnat nimic. Şi-apoi străinul spusese „nu-i omorî!”, adică ei, câinii sălbatici erau mai mult decât întruchipările pieirii, afară dacă nu cumva pe Pământ morţii i se răspunde altfel decât tot prin moarte.

— Priveşte, Glyd! Fug!

Lupii o rupseră la fugă, lăsând în urmă un cadavru şi alţi câţiva răniţi. Necunoscutul avea două muşcături adânci, pe braţul drept şi la şold.

— Ce zici? întrebă el. Îşi şterse obrajii de sudoare, înroşindu-i de la braţul muşcat. Ne-au cam mototolit pe-amândoi!

— Eu sunt Glyd! zise băiatul.

— Ştiu! replică celălalt. Eu sunt All. Te căutam.

Se apropie de lupii răniţi, care îşi arătară colţii şi se târau, unii să fugă, alţii să-l atace. Glyd se sperie iar.

— … Pe mine?

— Vreau să fim prieteni. Ajută-mă!

Ridicase în braţe un lup, pe cel mai agresiv, ţinându-l departe, ca că nu-l lase să muşte. Glyd îl imită, luând un altul, pe moarte, care-şi ascunse capul, temător, cu

ochi rugători, la fel cum, probabil, erau şi ochii băiatului.

— Aici! zise All şi depuse cu grijă fiara lângă peretele blocului, într-un ungher mai ferit.

Îi duseră acolo pe toţi, iar apoi All, cu faţa în lumina reflectorului, îşi încrucişă braţele şi privi în sus, până lumina se stinse.

— O-M-O! lansă el semnalul convenţional pentru roboţii omniobserveri.

Glyd înţelegea din ce în ce mai puţin, pentru că întâmplările pământenilor, în galopanta lor succesiune, îl depăşeau întotdeauna. Umărul începuse să-l doară tare. Se rezemă de zid, alături de lupi, şi-şi strânse pleoapele, să-şi domolească senzaţia că lumea se învârteşte ameţitor în juru-i. Îl auzi vag pe All dând porunci unui interlocutor nevăzut. Frigul îi pătrundea prin veşminte, peste urmele vinete lăsate de încleştarea cu lupii. Se întoarse cu faţa la perete. Îşi lipi fruntea de tencuiala zgrunţuroasă.

— Glyd! All îi cuprinse umerii, cu băgare de seamă. De ce plângi?

Băiatul se strânse lângă el, cu mâinile adunate la piept. All se gândi o clipă că dacă ar fi avut cu un un băiat, el ar fi fost cam de vârsta lui Glyd.

— Cine sunteţi voi, cine? întrebă Glyd cu voce scârţâitoare, fără inflexiuni; nu ştia să vorbească altfel decât îl învăţaseră roboţii.

— Acum are să vină un glisor, şopti All. Ai numai puţină răbdare...

Glisorul, chemat de omniobserver, ateriză în aceeaşi clipă, urmat de o altă maşină, cenuşie. All duse lupii, unul câte unul, în vehiculul cenuşiu care decolă imediat.

— Vino, Glyd!

— Tu eşti paznicul oraşului, am ghicit?
All zâmbi, doar cu ochii.
— De unde ştii?
— Pentru că umbli pe-aici ca acasă. Nu ţi-e teamă niciodată, aşa-i? Nici de lupi…
— De lupi nu.
— De ce atunci?
— De altele. Îţi place muzica?
— Cine cântă?
— O să mergem acolo. Îl ridică în braţe şi-l lungi pe bancheta glisorului. Mai întâi să te vindeci.
Luă trusa medicală de sub tabloul de bord. Îşi aminti iarăşi cum murise Kid. Glyd tremura, de frig şi de febră.
— Aici e bine! zise el. E cald! Şi vocea-i suna la fel, metalică şi puţin nesuferită.
— Hai să fim prieteni f Te-ai speriat de lupi?
— Şi de tine.
— Aşa se întâmplă când ai fost multă vreme singur.
— Dar de unde ştii? Mi-ar place să locuiesc în oraşul ăsta. În el nu se-ntâmplă nimic şi-i tăcere. Te pricepi la singurătate?
—Mi-a explicat un psihiatru. Mă pricep la maşini.
All îi aşeză pe rană foaia de plastic steril, pe care pielea s-o asimileze şi abia atunci se îngriji şi de rănile proprii, chinuindu-se, fiindeă nu întrebuinţase niciun anestezic.
— Acum putem merge! zise el şi porni glisorul încet, la mica înălţime.
Zburau de pe o stradă pe alta, într-un văl circular de zăpadă, şi văzuţi de sus păreau ca un păianjen cu o mie de picioare, ce străbate perseverent firele pânzei lui încâlcite. Toată noaptea cu întâmplările ei era o pânză de păianjen.

Muzica părea fără începuturi şi fără sfârşit. Ea se făcuse auzită cu o oră în urmă, pentru că atunci abia ajunsese, ca şi lumina în curgerea ei dintre depărtări, la oraşul părăsit, şi tot astfel stingerea sa de mai târziu nu avea să însemne că se terminase, ci doar că~şi urmează, îl altă parte, plutirea. All înălţă glisorul foarte sus. Lumina lunii se revărsă prin parbriz, iar dedesubt oraşul rămase întunecat ca o aglomerare de stânci rostogolite de un cutremur. Crestele stâncilor sticleau, albastre-verzui, sub pânza zăpezii, şi umbre aeriene, inconsistente şi străvezii, toate cu aceeaşi direcţie, brăzdau, paralele, ca nişte văi însufleţite, peisajul altminteri mort. Muzica era un strigăt peste giulgiul oraşului care-şi serba înmormântarea; strigătul, el singur, mai plângea. Lovindu-se de casele funebre, încerca să priceapă o imensă tristeţe şi apoi, de parcă ar fi înţeles, se stingea, o clipă, înăbuşit – şi cobora, mereu mai adânc, în mâhnirea lui proprie.

Niciodată lumea nu fusese atât de îndurerată după ceva pierdut; de fapt – nu un lucru pierdut, ci unul îndelung şi zadarnic căutat.

În dreptul lunii, departe, peste îngrămădirea de case, se ridicau două turnuri gemene, ascuţite.

— Acolo e? întrebă Glyd şi arătă turnurile cu o mână tremurătoare.

— Acolo!

Ca şi cum orchestra ar fi simţit apropierea celor doi, ea păru să-i salute cu sonuri prelungi, ce făceau tot cerul să vibreze.

— Cine eşti tu, All? mai întrebă Glyd.

All tăcea. Şi zburau mai departe, în calea muzicii, iar peste nu multă vreme casele de sub ei se făcură mai scunde. Acoperişurile lor erau abrupte, cu coame

ascuţite, şi străzile deveniră atât de strâmte, că pe unele abia ar fi putut merge doi oameni alăturaţi. Turle subţiri răsăreau ici şi colo, iar pe fiecare din cele patru feţe ale lor se vedeau cadranele unor ceasuri. CurâncL glisorul ieşi într-o piaţă dominată de clădirea aceea, uriaşă faţă de casele din jur, şi ale cărei turnuri păreau a-şi înfige capetele în cer, de-o parte şi de alta a lunii. Pietrele cenuşii din care fusese zidită îi dădeau un aer mohorât, în ciuda dantelăriei de sculpturi ce-i împodobea faţada. Aici muzica avea alte vibraţii. Marea clădire de unde se revărsa ea peste lume îi da tonalităţi noi, contrapunctice; de câte ori sunetele se avântau în elanuri, masivitatea mohorâtei clădiri le reţinea, ca într-o colivie, şi îndată ce notele, ostenite de zbaterea între pietre, cădeau pe rând, asemeni păsărilor în mare, acoperişul şi mai cu seamă turlele gemene le proiectau, vertical, spre cer.

— Poate că e un templu! murmură All, gândindu-se la Kid, la toată noaptea – sau povestea – aceasta de iarnă, şi iarăşi la moartea cosmonautului.

Îi prinse mâna lui Glyd şi-i arătă, prin zăpadă, urmele altor paşi, străini, care străbătuseră piaţa. Se ridicară, amândoi. Oficiau o taină, pentru că acolo timpul se chinuia să se oprească într-un vârtej, iar stelele şi marile spaţii se roteau acum în jurul pieţei unde All şi Glyd şi urmele unor paşi străini stăteau martori ai miracolului de-o clipă. Trăiau momentul când determinările dispar şi toate locurile şi mileniile planetei se adunaseră, valpurgic, în acel punct şi în mirajul muzicii, necunoscute, frenetice şi inerte totodată. Clădirea plutea, ancorată în marginea caldarâmului ca la un ţărm, mişcându-şi cele două catarge, sau, poate, scufundată în apa moartă a lunii, îşi oferea iluzia unei

plutiri ultime către ţărmul salvator din pragurile întunericului.

— Vino!

All îl trase pe Glyd prin florile până la genunchi ale zăpezii sub lună. Pătrunseră, timizi, în pântecele corăbiei de piatră. Şi fu de ajuns doar să-i deschidă greaua uşă de lemn pentru ca lumea să se schimbe din nou.

Pe dinăuntru, templul era alcătuit din muzică. Flăcărui neliniştite tresăreau de jur împrejur, lângă statui de marmură albă, sub ogive prelungi şi coloane, dar pâlpâirea lor adâncea umbra, pe când undeva, lângă cer, bolţi contorsionate se întreţeseau în clar-obscur. Luna bătea în geamuri, ivind la fel de multe curcubee, închipuind, între margini de plumb, oameni cu veşmintele lungi, şi luciri palide, pe podeaua de mozaic, atârnau la capetele unor străvezii stâlpi de lumină. Dar toate erau doar un văl, la adăpostul căruia vibra muzica, alcătuindu-se din mii de mii de ecouri, aşa că zidurile acum plângeau cu sunete, şi valuri după valuri sonore zvâcneau în sus, se împătreau, se înzeceau în cheile de boltă, prăvălindu-se apoi la picioarele zveltelor coloane într-un dangăt continuu, însoţit, pe o altă linie melodică, de note inefabile, nepământean rugătoare. Era cântecul despre moarte şi despre viaţă, întâia dată ascultat de Glyd, de o sută de ori ascultat şi întâia dată auzit de All. Bănci masive din lemn sculptat se înşirau cuminţi înăuntrul templului, dominate, parcă, foarte departe, în adâncul lui, de un fel de masă, în mijlocul căreia ardea mocnit un sâmbure de lumină.

Băiatul merse, cu băgare de seamă, pe cărarea îngustă dintre şirurile de bănci, dar păşea tot mai rar, până când, ajuns în centru, se opri fără voia lui. În acel

loc, muzica şi ecourile ei, venind de pretutindeni, se ţeseau prin aerul greu într-o pânză imposibil de străbătut. Glyd era încercuit de sunetele care adiau şi răzbubuiau în juru-i. Şi frigul, adunat de milenii în piatra clădirii, îl asalta stăruitor, binecunoscut semnal de primejdie iminentă. Lumina din templu se târa printre scaune; marele întuneric sonor de sub bolţile ţinând loc de cer stăpânea peste lăcaş şi peste lume. Poate simţind o schimbare sau bănuind-o, Glyd ar fi vrut să scape din cercul vrăjit, să ajungă la All.

Dar muzica se stinsese de mult, imediat după intrarea lor.

Din alt univers parcă, de peste casele uriaşe pătrundea până la ei, ancestral, urletul lupilor. Şi pe Glyd îl învălui din nou frigul acela alb, însoţit iar de un zbucium şi iar de o teamă, de o spaimă nedesluşită, chinuitoare – căci nu purta chip.

Partea întâi
Noapte cu lupi

1

Cioplişi parcă din blocuri de jad, cactuşii proiectau pe zarea sticloasă forme geometrice bizare, zgâriau aerul inert cu milioane de ace albe şi galbene. Lumina soarelui matinal curgea, densă, prin pădurea de cactuşi, ca *atunci,* şi All o recunoscu — există locuri ocolite de timp, în care nu se schimbă nimic, pentru că noi nu vrem să se schimbe, şi printr-o înţelegere tacită, sau printr-o tainică legătură dintre lume şi om, obiectele, lumina, aerul rămân totdeauna la fel. Aceeaşi boare fierbinte arse obrajii lui All, aceeaşi sudoare i se prelinse, răcoritor, pe tâmple. Respiră adânc, îşi descheie la piept cămaşa subţire; zadarnic! Degetele nu-l ascultau, gesturile, silite, nu se puteau lega, erau de altă dată şi veneau din altă parte, ca nişte dungi grosolane de culoare trase peste pictura filigranată a unui tablou de preţ.

— … Ce cauţi, All?

Nu era decât vântul, supliciul vântului, veşnicul, şi un vârtej de praf, de nisip, la picioarele lui. Dar dacă ochii, urechile, pielea nu s-ar înşela uneori, amăgindu-se singure cu fantasme, la ce bun atunci pipăitul, auzul şi văzul? All se întoarse după vocea himerei, şi tot încerca să-şi adune gândurile, ca să poată fi din nou singur; însă nevoia de singurătate fusese ruptă, iar vocea *Ei* era leneşă, cu moliciuni inefabile. O văzu, abandonată nisipului auriu, pudică de atâta frumuseţe. Oare să fi

fost numai vârtejul, se mira el, într-o ultimă clipă de luciditate, înainte de a se îneca în apa visului; cum de pustiul monoton şi arid a născut perfecţiunea aceasta de forme, care e trupul unei iubite?

— Liniştea! zise tare; dar amintindu-şi de Kid, deodată îi fu ruşine.

Privirile fetei îl fixau. Ochi-i mari ascundeau reproşuri de nesuportat.

„Ce e liniştea, All?”

Ce e, adică, liniştea?…

„Altădată fugeam de ea.”

„E bucurie. *Atunci* nu-ţi trebuia bucuria, All.”

Frumuseţea ei era o certitudine neîndurătoare, unul din lucrurile după care poţi tânji toată viaţa, căci, întrezărindu-l odinioară fie şi numai o clipă, nu-l mai dobândeşti apoi niciodată.

„All…”.

„Mă mai cunoşti?”

„Tu eşti acela care vrea să găsească Ecuaţia Umană, formula matematică a comportării omului. Cum să nu te cunosc? Stam aici, amândoi şi abia îndrăzneam să răsuflu lângă nebunia ta, All. Fireasca ta nebunie…”

All se convinse, pentru o clipă, că întrebările *Ei* sunt reale; poate, rătăcită *acum* şi *aici*, o undă a gândului *Ei* l-a interceptat şi-i vorbeşte, făcând inutili omniobserverii – ce bine era să nu ştii că te minţi, ca să poţi crede!

„… Taci! Greşeam, dar tu ai fugit. Mii de calculatoare m-au ajutat să greşesc. Nu-mi pasă: tu a*i fugit…”*

„Ţi-aduceam liniştea. O inutilitate. Trebuia să fug.”

„Acum *am* linişte; formulele mele au tăcut, înainte erau numai muzică; Ecuaţia Umană – am cioplit toată viaţa la ea – un bolovan inform, Yo! Ce crezi tu că e

viaţa mea lângă maşini?”

„Ce crezi tu că e viaţa mea fără tine?”

„Yo, de ce fugi iar?”

„Pleacă! Pleacă! Lasă-mi flacăra, să nu te uit! ”

All începu să alerge din răsputeri, ca *şi-atunci,* gâfâind, cu siguranţa că sub nisipul mişcător se ascund cărări dure, de piatră, pe care le va întâlni în marginea crângului de cactuşi. Dar amintirile despre Yo, cea fugită acum treizeci de ani, îl întâmpinau pretutindeni. Yo – şi pe urmă nimic, treizeci de ani de nimic – ca şi cum n-ar fi fost decât cifrele „treizeci de ani”, auzite întâmplător, în vorbirea unor străini.

Se opri intr-un luminiş străjuit de coloane înalte de jad. Se trânti pe nisip, la umbră, frecându-şi obrajii arşi de soare. Trebuia să se odihnească, deşi s-ar fi vrut cât mai repede la „Ferma Oamenilor de Piatră”, la doctor, la Kobo, cel care stătuse lângă Kid până-n ultima clipă, prietenul lui. Dar prin deşert nu umblase nimeni, niciodată, decât călare. Cel mai banal glisor însemna o jignire adusă deşertului. Un om păzea cu străşnicie respectarea acestei legi nescrise – era Maël, „Teluricul”, cel care ţinea prin apropiere, pentru uzul tuturor călătorilor, o crescătorie de cai.

„De când îţi aştept mângâierile!” aiura nisipul sub palmele lui All, cu forma unor glezne prelungi, desăvârşite, cum numai amintirile le modelează.

„Yo, Yoa, Oana, Ana, frumoasă ca o taină! Raţiunea nu-mi ajunge să te admir.”

„Raţiunea, All, e o maşină!” cântă glasul de nicăieri, molcom de mângâiere.

„Atunci e o maşină minunată, Yo, atunci sunt astronavele, cosmonauţii, setea de cunoaştere, adevărul…”

„Pleacă!”

„Yo, de ce fugi?”

„Pleacă! Pleacă! Lasă-mi flacăra, să nu te pot uita!”

All închise ochii, obosit. Era un prost jucător şi nu rezista mult să se joace cu sine, punându-se pe sine ca preţ. Şi Yo l-a părăsit ca pe oricare mort, nici măcar ca pe un înfrânt. Fusese lovit, în spate, de tinereţea lui, în vreme ce fugea, un biet laş, împlătoşat în formule… Numai fata din noaptea trecută, afurisita, cu muzica ei… De n-ar fi fost ea, şi-ar fi închipuit, ca şi în alte dăţi, că izbuteşte sa uite: amară şi dulce răzbunare, uitarea…

— All leneveşte la umbră! se auzi pe neaşteptate un glas răguşit, vibrant. All a uitat că nu se porneşte oricând prin deşert, la fel cum îşi uită şi vechii prieteni.

— Maël, bătrâne!

All se ridică într-un cot, să privească mai bine la arătarea din faţa lui, dar soarele îi bătea în ochi şi nu văzu decât o matahală, călărind un cal pe măsura sa şi ducând de căpăstru un altul, gata înşăuat.

— El în persoană, băiete! hurui glasul hodorogit.

— Dar coboară o dată, diavol bătrân, nu mai sta proţap în soare! se răsti All, încălzit de bucurie.

— Iaca, mă supun! mormăi uriaşul şi coborî, masiv, dar cu mişcări iuţi, într-un zdrăngănit infernal de instrument de coarde.

Se aşeză, lăsând caii în voia lor şi puse binişor alături o chitară. Era ars de soare ca o cărămidă şi cu hainele prăfuite; o barbă îngrozitoare îi cădea solemn pe piept, iar de sub pălăria impozantă îi ieşea, înfoiată, o claie de păr blond. Totul, de la cizme până la sombrero era gigantic la Maël şi impunea respect, dacă nu chiar teamă, dar ochii imenşi, albaştri, îi rămăseseră sfioşi şi

puri şi păreau că aparţin altcuiva, unui adolescent pornit să descopere lumea.

— Frumoasă primire, ce să zic! se văită Maël. După atâţia ani de când m-ai uitat!…

Izbi cu năduf în carâmbul cizmei, scoţând un nor de praf, pe urmă trase tacticos o pipă de sub curea, o umplu cu tutun, îşi încrucişă picioarele sub el şi începu să pufăie, zâmbitor, împăcat definitiv cu toate.

— Tot aşa ai rămas, ursule!

— Nu degeaba mi se spune „Teluricul”! zâmbi uriaşul, cu încredere. Ei, ştiam că ai să vii pe drumurile vechi, înapoi; de treizeci de ani te aştept. E nevoie de răbdare în meseria asta, de-aia nu-mi permit luxul să mă schimb.

Peisajul arid se umpluse de viaţă. Printr-o putere pe care n-o înţelegea nimeni, deşi o simţeau toţi, Maël însufleţea deşertul, şi-l supunea, dând oaspeţilor lui o neaşteptată senzaţie de siguranţă, aici, în marginea pustietăţilor. Specialiştii îl socoteau drept unul dintre cei mai realizaţi poeţi ai planetei. Versurile lui făceau de mai multe decenii obiectul unor mari recitaluri; şi la început toţi îi priveau îngăduitor viaţa de boem, până când îşi dăduseră seama că de aici, din solitudine, înconjurat de cai, din viaţa dusă după canoanele unor vremi apuse îşi trăgea toată forţa de expresie şi tot adevărul poemelor.

— Mam dezobişnuit să merg pe jos. Stam puţin, să mă odihnesc.

— Te ştiu. Şi-am ales calul cel mai bun.

— Ce vechi prieteni suntem noi, Maël!

— Mi-am amintit de o noapte, când călăream toţi trei cu herghelia, la păscut, pe lună. Savana ardea rece sub copite, verde şi ademenitoare, ca o mlaştină. Am aprins

focul pe malul apei şi am fript carne, All! Mă chinuiam să vă cânt o baladă, tu mai ţii minte? Toată noaptea m-am chinuit, era o baladă veche, o!, veche de tot! Şi-abia după ce-aţi plecat de la mine, era în zori, caii, sătui, se tolăniseră în iarbă, cât vedeai cu ochii erau numai cai, mogâldeţe, se mişcau şi nechezau în somn, abia atunci în capul meu bătrân au răsunat versurile alea. Cât îmi eraţi de dragi amândoi!

— Moş Maël, toate astea sunt umbre! zise All încet, înecat. Acuma cred că niciodată n-am fost tânăr, nu…

— Pământul e o umbră. Oamenii seamănă în el lumini, şi amintiri, pretutindeni, amintiri, lumini, trecutul din care ne tragem, căci altminteri ce te-ar fi mânat azi încoace, pe vechile drumuri, All?

Electronistul se ridică în picioare. Simţi firele de nisip cum îi alunecau de-a lungul trupului, pe sub haine. Se scutură, cuprins de o stinghereală fără noimă. Maël era un singuratic, un trubadur, un ţicnit, de toate; la ce bun să-l chinuie atât?

— Ai uitat de cosmonauţi, bătrâne! Ăştia trăiesc în viitor.

— Ei nu sunt pământeni, răspunse Maël. În schimbul Cosmosului, au pierdut Pământul. Kid era prototipul astronauţilor; pendulând mereu între lumină şi noapte, între ţărână şi cer, la graniţă, nici aici, nici acolo; poţi să-nţelegi?

— Spui prea frumos totul.

— Nu te sfii, ne cunoaştem de mult. Mulţi au zis şi mai zic despre mine că sunt pe jumătate inutil, cresc cai pentru excursionişti şi dacă n-aş scrie poeme m-ar dispreţui, poate. Dar poemele vin abia după asta; eu caut Pământul, trecutul său… Mă reculeg, în singurătate, şi-mi amintesc; toate mileniile trec prin

mine, ca într-o ereditate universală; deschid galerii până-n inima primei geneze – e ca o singură, unică respiraţie; sunt nopţi în care nu mai ştiu dacă nu m-am mistuit, odată, de mult, în cai, în pietre, în fluviu, în cactuşi. Mă întind pe spate, parcă sunt mort; stelele se zbat ca nişte flăcări şi o dată Pământul mă trage, într-o cădere vertiginoasă, prin bolţi uriaşe, printre ruguri aprinse într-un întuneric ca o prăpastie; toate astea nu mi le închipui, le fac chiar, cu ochii, mâinile şi picioarele mele. Amintirile sunt lumini, radio- semnale, vântul care ne împinge de la spate, în ciuda oricărei împotriviri. De ce tu, prostule, vrei să fugi de amintirea Ei?

— Ţie-ţi vine uşor.

— Îmi vine uşor, fiindcă mi-am adus aminte balada aceea…

— Nu, Maël!

Bătrânul zâmbi, blând, parcă obosit şi-şi luă chitara. Degetele lungi, brune, mângâiară strunele cu tandreţe, şi melodia porni, tristă, prin aerul fierbinte, împovărată de nostalgii:

„Căci nu-i lună-n zări, făr’ s-aducă visări
De la draga mea Annabel Lee,
Şi nici stele răsar, făr’să vadă ochii mari
Ai limpedei Annabel Lee”…[1]

— Maël, eu trebuie să plec, spuse All cât putu mai liniştit. Am un prieten aici, un doctor.

— Doctorul cosmonauţilor, Kobo! Cine nu-l cunoaşte? *„The Stone Men’s Ranch”,* 55 de kilometri, direct spre vest. Ţine-te după umbră!

---

1 În româneşte de Dan Botta, cf. volumul „Versuri” de E. A. Poe în colecţia „Cele mai frumoase poezii”, Editura tineretului, 1968 (n. r.).

Moşul se ridică şi el. Porniră alături. Paşii li se înfundau în nisip.

— *Ea* e pretutindeni, moş Maël! zise All, încălecând.

Şaua i se păru chinuitor de înaltă.

— Asta înseamnă că-i greu de găsit.

— N-o mai caut. Nici pe mine, moşule!…

— Hai, du-te!

Departe, ziduri roşii de piatră îşi ridicau capetele de după zare. Calul alb, nervos şi puternic, bătea nerăbdător din copite.

— Îl cheamă True[2]. Drum bun!

All ridică mâna. În faţa lui, savana se întindea monotonă, ca o apă moarta, amintindu-i de Kid. La dreapta era ferma lui Maël, cu ocoale uriaşe pentru herghelia de cai.

True înainta sprinten, tropotind ritmic pe cărăruia pietroasă. All ar fi vrut să-şi alunge imaginile tulburi, dar le ştergea cum ştergi cu buretele tabla la şcoală, nedibaci, lă- sând în urmă pete murdare, albe, amestecate cu cifre, litere sau numai semne bizare. Chipul *Ei,* într-o plutire perpetuă, dedesubtul şi deasupra lui, gonea laolaltă cu nisipul şi cerul. Ar fi vrut s-o smulgă pentru totdeauna, s-o arunce în nisip, în faţa calului, s-o calce în copite, s-o lase în urmă. Să nu se mai întoarcă, să n-o caute, să n-o adune, fărâmă cu fărâmă, dintre pulberile de piatră. Nu-i va mai întrupa obrajii şi gleznele în visul din palme, n-o va iubi mereu, dar n-o va goni, ştiind prea bine că altfel n-o păstrează…

Yo trăise alături de el ca un vis, şi de aceea mai puternic decât orice lucru real, palpabil, pe care ar fi

2 *True* – credincios, devotat (în engleza) (n.a.)

reuşit să-l sfărâme oricând, să-l ocolească, să-l uite. Yo rămânea de neînvins, apărată de o lege fundamentală, singura capabilă să înfrunte moartea. De ce s-a schimbat *Ea* într-un contur diafan, pe care mâinile lui încearcă zadarnic să-l cuprindă? Unde a greşit? Căci Yo nu-l putuse iubi, dar el, iată, s-a-ntors să-i caute urma, să se convingă că dragostea lor exista, în nisip şi-n cactuşii de jad…

Noaptea când Yo i-a mărturisit adevărul…

Mai întâi: ei, amândoi, întinşi cu faţa în sus, unul lângă celălalt. Apoi: soarele căzând la asfinţit, cu plasme fotonice de mărgean, plutind peste ei, străinii legaţi prin legea aceea fundamentală, neverosimilă. La urmă: Yo şi glasul ei murmurând chemări, aducând linişte şi teamă, legănâmdu-l între vis, realitate şi zbor continuu. În fine: el însuşi, torturat de îndoială, deşi n-avea decât să se convingă, întinzând mâna prin întuneric, după Yo, s-o cuprindă.

„All, am crezut că te pot iubi atâta vreme cât n-am fost alături de tine. Nu ştii cum ţi-am admirat la început jocul raţiunii. Ştiam că astronave perfecţionate zboară în necunoscut, zămislite de mintea ta. Am vrut să te cunosc, dominată prosteşte de femeia din mine… Dar sperând, All, să-ţi dărui şi altceva, pentru ca dragostea noastră să dăinuie şi după noi… Mi-aş fi dorit un băiat… Tăcerile tale m-au speriat. Nu te pot urmări niciodată în lumea ta imposibilă, încifrată în simboluri. Am ars ca o flacără. N-ai priceput. M-am prelins printre degetele tale, cu visuri, cu dorinţe cu tot, ca nisipul. Nici tu n-ai ştiut poate… Acum deschid ochii: înaintea noastră nu e, nu mai e nimic. *Aş vrea* să mă regăsesc, dar crede-mă, trebuie să mă cr*ezi, nu* te mai pot iubi. Trăieşte-n tine ceva ce-mi stinge flacăra… Pleacă! Pleacă! Lasă-mi

flacăra, să nu te pot uita!

„Opreşte-te, opreşte-te, Yo!” strigase, descumpănit, All – sau îşi închipui că strigase. „Te iubesc altfel decât vrei şi înţelegi tu. Dacă ai avut vreodată un mare ideal… Viaţa-i şi lumină şi neputinţă stupidă intr-un contact fulgerător cu infinitul. Rămâi tu lumina, ca să mă întorc în întuneric. Numai lumina ne spune cine suntem şi încotro vom pieri…”

„Yo, de ce fugi?”

„Pleacă! Pleacă! Lasă-mi flacăra, să nu te pot uita!”

…True sforăi, încetişor. Umbra lui Yo se rostogoli pe cărarea abruptă, spre valea unde True pătrunse nechezând. Din solul încins se ridicau văluri de aer fierbinte. Numai adierea galopului îi răcorea cât de cât pe amândoi, cal şi călăreţ, în semideşertul acesta dezolant, pierdut, ca sub cupola unui uriaş clopot de sticlă. Pe firul văii se zăreau trenţe aurii de nisip spulberat, vălurit printre bolovanii de gresie şi stâncile negre ce sprijineau versanţii fostului canion, acum secătuit de ape.

All simţi transpiraţia curgându-i şiroaie pe trup. Limba i se uscase, iar între dinţi îi scrâşneau boabe de nisip. Pe grumazul lui True se prelingeau dâre lucitoare de apă.

Cu urechile ciulite, cu botul întins, animalul continua să galopeze ca o nălucă, trecând peste bolovani în salturi elegante, uimindu-l pe călăreţul său necunoscut. True avea un singur stăpân: pe Maël. Cu el colindase de mic pustiul şi el îi fusese, câţiva ani, unicul prieten, pe vremea când încă băteau împreună cărări ştiute numai de ei doi. Dar într-o zi True l-a cunoscut şi pe Kobo, omul cel mai ciudat pe care-l întâlnise vreodată. Lui Kobo îi plăcea să doarmă la fermă cu dânsul, cu True la

picioarele lui, pe paie. Kobo venea cu soţia, sau, mai des, singur, iar ferma era pustie, plină peste tot cu oameni de piatră şi cutii din care Kobo mânca. Lui Kobo îi plăcea să vorbească cu True, dându-i zahăr din palmă, mângâindu-l pe bot şi bătându-i grumazul. True îl iubea mult pe Kobo, la fel de mult ca şi pe Maël, cel care-l crescuse de mic. Dar omul pe care-l purta acum în spate nu semăna cu niciunul din ei. Parcă dormise tot timpul, nu scosese niciun cuvânt şi precis că habar n-avea că izvorul cu apă limpede era aproape, pe după stânca aceea albă, năruită de sus pe cărare. True o să-şi afunde botul în apă, sorbind încetişor, aşa cum îl învăţase Maël, căci izvorul curge pe sub pământ şi e rece ca gheaţa. Apoi o să treacă în umbra copacilor cu frunze late, să pască iarba grasă, care-i plăcea lui cel mai mult. La început, acolo nu fuseseră nici apă, nici arbori şi nici iarbă. Prietenul său Kobo le adusese de undeva şi le-a pus printre pietre, pentru True, pentru toţi caii şi toţi oamenii care străbat deşertul spre orăşelele şi spre fermele risipite în toate părţile.

Calul necheză sonor, ocolind în goană stânca de calcar. În trupul văii se adâncea cândva un golf. Pereţii calcaroşi cădeau netezi, înconjurând din trei părţi oaza verde, dominată de palmieri tineri. Izvorul susura gălăgios, limpede printre ierburi, croindu-şi o albie firavă prin pietrişul gălbui. True se opri în marginea apei, aşteptând nemişcat. All sări greoi în iarbă, îi scoase zăbala şi-l bătu pe grumaz, înveselit pe neaşteptate. Şi în timp ce calul îşi potolea setea, se dezbrăcă şi făcu o baie în toată regula, sorbind din apa rece. Pe urmă scotoci în coburii şeii – Maël prevedea totul – găsi câteva cutii de conserve şi le dădu gata într-un timp record. Se tolăni la umbră, cu gândurile lui.

True îi atinse pieptul cu copita, încet, făcându-i semn. All zâmbi mohorât. Încălecă. True pomi, nerăbdător să ajungă la Kobo, omul care dormea pe paie, la picioarele sale, omul-prieten, din mâna căruia mânca zahăr pe săturate.

Albia secătuită a fostului fluviu şerpuia capricioasă sub soarele arzător. All bănui că Yo stă la pândă, ascunsă pe undeva, aşteptând trecerea lui. Îi va sări iar înainte… True ciuli urechile. Omul cânta ca Maël. Necheză în surdină, oprindu-şi trapul uşor. De câte ori cânta, Maël îl învăţase să meargă la pas.

„All!… All!… Lasă-mi flacăra, să nu te pot uita!”

Un ţipăt. Fusese un ţipăt care săgeta canionul. Îl auziseră stâncile, cerul, nisipul. Valea se cutremură înfiorată. Huruind asurzitor, câteva stânci se prăvăliră pe cărare. True se oprise tremurând. Nori de praf se ridicau din toate părţile.

True zvâcni scurt, nebuneşte, avântându-se năuc printre bolovanii năruiţi, prin spaimă şi praf. Ghemuit în şa, All privi lacom în urmă. Peste vale pluteau ca o ceaţă gălbuie norii de pulbere. Yo rămăsese acolo.

2

Curând, goana lui True se domoli. Soarele ardea nemilos, adormindu-i gândurile lui All. Pe măsură ce-şi simţea corpul invadat de oboseală, durerea şi neputinţa oboselii urcau leneşe de-a lungul oaselor, înfăşurând muşchii, ca o pânză, ca nişte haine foarte strâmte, în care toate mişcările cer efort. Doar tropotul calului mai rămăsese viu. Pulsa în urechi o dată cu şuierul sângelui,

egal. Lumea începu să se învăluie într-un abur, să-şi piardă culorile, volumele, perspectiva, sau să şi le întrepătrundă, într-o leneşă mişcare de dans, sub aceeaşi zare tulbure, unde lumina abia mai izbutea să ajungă, asemeni ultimului gând al lui All dintr-un ocean nedefinit de tristeţe.

„The Stone Men's Ranch”, locul de unde aştepta o dezlegare despre Kid, înota în verdeaţa şi în umbra arborilor masivi, iar într-o anumită poziţie a soarelui pe cer piscina scânteia până departe — şi aşa o văzură şi All şi True care galopă nerăbdător după mirosul aspru, de piatră, atât de cunoscut lui.

— Ai nimerit uşor! se auzi un glas, când cei doi încă nu intraseră în perimetrul de umbră. Călăuza mea nu dă greş.

Kobo zăcea într-un hamac vechi, rupt pe alocuri şi peticit neîndemânatic cu bucăţi de sfoară în toate culorile. Mesteca în silă un baton de cafea, mânjindu-şi buzele şi mustaţa. True necheză vesel, ridicându-se în două picioare, şi All, care nu descălecase, abia se ţinu să nu cadă la pământ. Kobo sări greu din hamac – masiv, păros, încins cu o pânză albă pe şolduri. Umbla neras şi în priviri i se citea oboseala; părul negru, vâlvoi îi era plin de nisip şi paie.

— Fii binevenit, oaspete singuratic! se înclină el, fără urmă de zâmbet. Ochii îi luceau febril, ca ai unui halucinat, puncte de lumină printre ridurile adânci care-i brăzdaseră faţa de timpuriu. Mad e plecată la oraş, urmă, arătând printr-o ridicare a cotului o direcţie între cer şi pământ. Ne gospodărim singuri.

Nu-l întrebă pe All ce l-a adus la din sul şi, cu toate că electronistul venea aci pentru prima oară, nu-i spuse nimic nici despre fermă, al cărei nume – măcar – ar fi

meritat o explicaţie. All coborî, înţepenit, la timp, pentru că doctorul făcuse un semn şi imediat True se culcă, se răsturnă, mai bine zis se prăvăli, ca un mal, în iarba înaltă. Kobo se apropie, îi desfăcu şaua, lăsând-o părăsită în iarbă, la fel căpăstrul înnegrit de sudoare, pe urmă îl apucă de coamă, îndemnându-l să se ridice – totul de parcă All nici n-ar fi fost acolo – şi porniră amândoi în direcţia fermei, deopotrivă obosiţi şi cumva nesiguri.

Nu se mai întoarseră, niciunul. All care nu scosese niciun cuvânt, se dezbrăcă de cămaşa udă, ieşi în soare, ca să se usuce, amorţit de o osteneală fără binefaceri. Apoi se trânti în hamac, străduindu-se să nu-şi dorească nimic. Era linişte. Gata de asfinţit, soarele se strecura printre trunchiuri. Un roi de musculiţe bâzâiau prin apropiere. All le urmări zborul capricios: stăteau mult timp nemişcate, ca nişte puncte negre între două sectoare de cerc cenuşii – aripile – şi deodată, fulgerător, se repezeau lateral, izbindu-se unele de altele, şi atunci tot roiul se vânzolea, până ce iar îşi recăpăta stabilitatea, într-un echilibru perfect. All adormi cu ochii la roiul mişcător, amintindu-şi în somn de oraşul îndoliat de zăpadă, de haita lupilor din noaptea precedentă, mirat şi mâhnit că muzica nu se mai aude…

Se trezi târziu, când trebuia să fie noapte. Deşi sta cu ochii închişi, văzu întunericul de sub pleoape cum se destramă uşor. Pânze moi de lumină fluturau pe dinainte-i, ca nişte ecrane prea depărtate ca să se distingă imaginile. Se încăpăţână să rămână aşa, să lenevească în hamacul peticit al doctorului, neştiind dacă nu cumva dormise până la ziuă şi doar crengile

mişcate prin faţa soarelui îi dau senzaţia aceea ciudată. Dar nu, era noapte, fiindcă era foarte frig, ca în toate ţinuturile sterpe, unde arşiţa zilei pustieşte pământul şi un fel de ger îl amorţeşte în timpul nopţii. De frig, All îşi vârâse mâinile între genunchi, inconştient, prin somn.

Se ridică în capul oaselor, cu picioarele atârnând. Junghiuri ascuţite îl sfredeleau la cea mai mică mişcare. Lângă el, pe o piatră adusă într-adins, un platou acoperit adăpostea o cină substanţială. Kobo nu-l uitase. Zâmbi. Pe o piatră mai mică se aflau, rânduite frumos, un pachet de haine desperecheate, din care urma să-şi aleagă ceva pe măsură. Trebuia să se aştepte la toate năzdrăvăniile acestui „original” – aşa îl numeau toţi la şcoala de zbor, unde preda cosmopsihiatria – şi formula lor era eufemistică. Dincolo de fermă, pe malul celălalt al lacului, se desfăşura un foc de artificii. Brazde largi de lumină, în toate culorile, se succedau, împletindu-se uneori, ca nişte degete, spre cer şi în toate direcţiile. Una din ele, aşezată într-o margine, ajungea până la hamac. Pe ea o confundase All cu soarele.

Se îmbrăcă alene, deşi frigul îi dădea ghes. Nu-şi putea stăpâni senzaţia, apărută încă de la venire, că intrase nepoftit în intimitatea doctorului. Regretă că nu şi-a anunţat vizita. Îl surprinsese pe Kobo aşa cum nimeni, nici soţia lui, poate, nu-l văzuse vreodată, nu în neglijenţa şi mizeria exterioară, care erau un reflex, ci în ceea ce pornea dinăuntrul lui. Moartea lui Kid, desigur, moartea lui Kid îl zdruncinase şi pe doctor; Kobo, singur, avusese nevoie să se confrunte cu sine. Ce altceva însemnau oare înfăţişarea lui jalnică şi privirile halucinate?

Luminile îmbrăcau ferma într-un mozaic sărbătoresc,

însă All nu se înşelă asupra dramei petrecute acolo, pe malul celălalt al lacului. Mâncă repede, înfometat, şezând pe piatra cu hainele, caldă încă din timpul zilei. Noaptea înveşmântase deşertul într-o pace desăvârşită. Cerul, larg boltit peste lume, cerul pe care All şi-l socotea duşman personal tăcea la ora aceea, prietenos, şi părea atât de inofensiv, mascându-şi golurile sub perdele de catifea neagră şi dându-le ucigaşelor stele sclipirile timide ale unor fulgi rătăciţi în lumină! All se gândi la Maël, apoi, fără urmă de emoţie, la Yo, rece din nou, stăpân pe el. Dacă moartea lui Kid adusese o criză, ea începea să treacă. Acum el se odihnea, cu o oarecare perfidie conştientă, folosind la maximum aceste clipe de răgaz până la noua încleştare cu cerul. Poimâine avea s-o lanseze, în plină forţă, pe „Vega”, prima astronavă supergrea în construcţia căreia se aplicaseră principiile Ecuaţiei Umane. O undă de orgoliu îl înfioră şi nici nu încercă să şi-o alunge. Era mulţumit de „Vega”. Dav alesese în echipaj oamenii cei mai dotaţi din brigadă, iar Kobo îi verificase îndelung, pe fiecare, certificându-le sănătatea. Mulţi, foarte mulţi se opuseseră realizării acestei experienţe cu „Vega”, de la Consiliul Cercetării Cosmice până la uzinele prelucrătoare. All i-a înlăturat pe rând, sau i-a redus la tăcere, uzitând de toată autoritatea care-i mai rămăsese după catastrofa lui Kid. Avea ceva din calculul rece al unei maşini. Nu degeaba fusese poreclit la şcoală „Cap-de-Fier”. Unora li se părea pură încăpăţânare că All îşi apăra cu dârzenie opiniile; avea, în fond, siguranţa teribilă a maşinii, care, dacă ştie ceva, ştie că a fost adusă pe lume ca să nu greşească niciodată.

„E pragul dintre conştient şi subconştient, spusese o

dată Kobo despre ferma lui din pustiu, şi All ţinuse minte. *«The Stone Men's Ranch»* e turla sondei care forează spre maladiile tuturor cosmonauţilor. Nici cu nu mai ştiu ce e real acolo şi ce nu."

„Şi îţi aduce vreo probă sonda asta?" întrebase All.

„Bucăţi de piatră gata cioplite", răspunsese doctorul evaziv şi a fost singura dată când All a încercat să lege acest răspuns de numele ciudat al fermei.

Acum îl interesa Kobo. Poate era doar un reflex al siguranţei, siguranţa că ştie ce vrea. Se abandonă, uşurat, acestei vechi certitudini. Porni după doctor. Clădirea, arborii, iarba, în luminile acelea, se fărâmiţau în forme şi culori diferite, devenind de nerecunoscut, împrăştiind o senzaţie de nelinişte, ca şi cum, fără greutate, s-ar fi chinuit să-şi ia zborul, dar lipsa aripilor le arunca înapoi, la pământ, după ce făcuseră numai câteva salturi groteşti. All, ca şi în faţa bisericii părăsite, încercă sentimentul trecerii într-o altă lume. Pe când aceea era însă alcătuită din înălţimi şi din purităţi, aici, insinuant şi primejdios, ceva dezgustător se târa prin întunericul nopţii, poate şi fiindcă era pretutindeni tăcere, sub pânza căreia un greiere cânta exasperant, parcă din vârful unui pom. Kobo se dedase unei îndeletniciri necurate. All o simţi, înainte şi dincolo de raţiune, tocmai în aparenţa de normal a fermei. Şi-l aminti, cu pânza legată pe şolduri, cu trupul murdar pe spate de pete albe, parcă s-ar fi frecat de un zid, sau, luptându-se cu o fiinţă sau un obiect greu, s-ar fi tăvălit în ţărână – părul acela plin de nisip şi paie…

Începu să ocolească lacul, dar o luase pe drumul cel mai lung şi abia târziu îşi dădu seama că s-a ferit să treacă pe sub arbori. Frunzişurile se decupau negre – cercuri, triunghiuri, poligoane – până ce razele

doctorului, alunecând fugar, le scoteau o clipă din beznă şi atunci sclipeau în linii curbe, sau, pline de praf, scânteiau mocnit, ca nişte mormane de jar învelite în spuză.

All o luă la fugă, prin iarba care-i biciuia gleznele până la sânge. Trebuia să afle cu orice preţ, să nu-i dea răgaz neliniştii să-l cotropească. Se împiedica la tot pasul, se înfundă într-o mlaştină puţin adâncă şi durerile din muşchi îl sâcâiau. În afara lui, liniştea se arcuia calmă sub acoperişul înalt al nopţii, tremurător de stele. Să fi fost o primejdie amăgitoare? Acum copacii se îndeseau într-un crâng răcoros. Jos foşneau ierburi ritmic. Şi parcă nu erau foşnete, ci o şoaptă, mereu şi mereu: „Pleacă, pleacă! Lasă-mi flacăra să nu te pot uita!” în noapte, fâlfâind domol, şoapta era o pasăre bună pornită la drum lung peste pământuri. Luminile se apropiau. Rămase surprins când ieşi în luminişul acela; îl credea mai departe. Era acoperit cu iarbă uscată, pârjolită de soare. În cerc, cu faţa spre interior, se găseau câteva zeci de statui. Oamenii de piatră! Iar jocul obositor al luminii realiza o ciudată nălucire: se părea că statuile se mişcă. Sursele fotonice, în sine, rămâneau nevăzute, schimbându-şi fără încetare locul. S-ar fi zis că însuşi văzduhul explodează, tăcut, într-o dâră strălucitoare. Uneori, exploziile se produceau simultan, pe mai multe direcţii, altă dată apăreau pe rând şi întârziau o vreme.

All păşi în cerc. O spaimă nelămurită, din ce în ce mai teribilă, se desprindea din statui, o spaimă dublată de neputinţa refugiului, paralizantă – un zid, închis din toate părţile, o capcană în care oaspetele era părăsit până şi de orgoliul lui de electronist. I se păru că nu e în stare să descifreze un mesaj vital. Trebuie să fi fost un

lucru necurat, pentru că, ignorantă, lumea îşi urma viaţa într-o indolenţă revoltătoare, ca şi când spaima de aici nici n-ar fi privit-o, când de fapt tocmai *asta* o implica direct; All gândi că el singur a ajuns la adevărul ocolit de ceilalţi şi că ar trebui să dea o alarmă generală, ştiind însă bine că nu va stârni decât râsul tuturor.

În fond, statuile erau cioplite neîndemânatic, cu o lipsă de pricepere pe care cel ce le făurise nici nu încerca s-o ascundă. Lăsau impresia că sunt neterminate, că artistul, exprimând un început de idee, părăsise lucrul şi trecuse la altceva, dar, aparent fără noimă, toate erau la fel. Şi-apoi luminile, înnebunitoare, le dădeau nesfârşite expresii. Poate că ziua erau caraghioase şi neînsemnate, posace şi neputincioase, nişte eşecuri de-ale lui Kobo – sigur că el le cioplise cu mâna lui – şi-i era ruşine văzându-le; iată că sunt asemenea enigme ce trebuie privite numai într-un anumit moment şi dintr-o anumită perspectivă, ca şi sculpturile colosale din Anzi şi atunci zănatic era cel care îşi mai putea apăra liniştea. All se aplecă asupra pietrei celei mai apropiate: un chip încremenit, păstrând recea nemişcare a stâncii, cu ochii imenşi rostogoliţi spre cer, deschişi, dar orbi, întorşi spra înlăuntru, unde pâlpâia focul groazei. Din gura larg deschisă părea să ţâşnească un ţipăt fără sfârşit, ce dislocase el însuşi piatra şi sfredelise spaţiile şi timpul. Fruntea-i era încleştată de şase gheare oribile, cu vârfurile împlântate în osul fragil, scurmând; şi peste toate – valuri concentrice, diafane, ca o aureolă a pietrei brute, ieşită clin re-paosul ei milenar. Nu trebuia să înţelegi simbolul fiecărui element, nici chiar al statuii în ansamblu, ca să te pătrunzi da groaza ei dominantă.

Alături era înfăţişat un alt om, rezemându-se de o carcasă convexă, unde se vedeau, şters, litere şi cifre, un indicativ de astronavă. Pe trupul cosmonautului creşteau forme monstruoase, desfigurându-l. Dar, cu mâinile şi picioarele chircite, de nerecunoscut, el dormea. Casca i se lipise în zdrenţe pe obraz, spartă; o pasăre informă îşi vârâse ciocul prin spărtură, o pasăre care în loc de aripi avea jeturi de plasmă, la extremităţi cu păpuşi zâmbitoare. Dintr-o stea de deasupra fulgerau limbi de foc, ca tot atâţia colţi pregătiţi să pătrundă, sfârtecând, trupul omului, iar el dormea, şi somnul, dincolo de dureri, era o înfrângere totală.

All îşi încleştă mâinile. Ce pericole îl ameninţau? De ce le simţea mereu şi mereu în juru-i şi nu se putea niciodată apăra? Teama-l înlănţuise definitiv, insolenta şi perfida teamă pe care şi-o descoperea, chinuitoare, în el; acolo sălăşluia, pesemne, de când se ştia, de când îşi amintea că se ştie.

Îl căută pe Kobo; ocoli cu grijă oamenii ce trăiau încă în genunile îngheţate ale pietrei, de unde nu mai puteau fi salvaţi, sclavi şi stăpâni ai unui destin imuabil; singur doctorul, poate, îşi închipuia că le-a redat libertatea.

— Kobo… Kobo!…

— Aici!

Strigătul venise din toate părţile: All nu reuşi să-l localizeze. „Pe mine mă strigă!” gândi All şi se simţi ţintuit în mijlocul cercului.

— Kobo!

Statuile se mişcau după legile lor; niciun zgomot, decât paşii lui All şi un foşnet al aerului spintecat de lumină; iar cercul închis nu lăsa nicio trecere. Doctorul era printre statui, metamorfozat într-o piatră; dar jocul

îl depăşea pe All, chiar dacă ar fi fost menit doar să-l sperie.

— Ajunge, Kobo!

— Ajunge.

Luminile se stinseră, înlocuite cu un proiector oarecare, agăţat într-un arbore. Kobo se zări atunci distinct printre plăsmuirile lui. Se dezlipi de stâncile lângă care stătuse şi se întinse pe spate, cu mâinile desfăcute larg.

— Vino lângă mine.

All se aşeză, nesigur, simţindu-se rău – îi era greaţă şi-l durea tare capul.

— De ce-ai făcut asta?

— Credeam că mai dormi. Uitasem frigul.

— Tu le-ai cioplit?

— Nu mă pricep de loc.

All icni, se înecă. Stomacul îi tresărea în convulsii.

—Ţi-e rău din pricina luminilor. Întinde-te, ai să te linişteşti!

— Aş vrea mai curând să-nţeleg.

Kobo tăcu un timp. Stelele i se reflectau în ochi. Nu-l învrednici pe All cu nicio privire.

— Era de aşteptat să nu-nţelegi! Vorbea silit, parcă fără nicio plăcere…. De vreme ce l-ai uitat pe Kid…

— Crezi?

— În clipa asta te urăsc, All! Pentru tot ce-ai făcut şi pentru minciuna de-acuma. Eşti prea vanitos ca să te recunoşti înfrânt. Iar de plătit, plătesc alţii; Kid, bunăoară şi încă mulţi ca dânsul.

— Doar nu vrei să spui…

— Haide! Nu moartea lui e la mijloc, ştii bine! El ţinea să ne transmită ceva esenţial, dar îl credeam nebun, toţi, începând cu tine; şi n-a putut să comunice cu noi.

De asta te acuz.

— … Nava?

— Da. A zburat cu o navă construită de tine. Ideea Ecuaţiei e genială, dar, aşa cum o aplici, face mult rău. Vrei să apropii maşinile de om, să diminuezi prăpastia dintre ei, şi-i sileşti pe oameni să devină maşini. Îi torturezi degeaba acolo, la şcoala de zbor. Nu ştii că n-ai s-ajungi, astfel, nicăieri?

— Dar Kid…

— Kid s-a revoltat împotriva maşinii tale, e simplu. Şi ea l-a distrus, l-a anihilat; când Kid s-a întors, cu tot sistemul nervos distrus, era o epavă. Tot ce-ar fi spus şi ce-ar fi făcut Kid stârnea în cel mai bun caz mila şi nimeni nu-l mai lua în serios.

— Te vrei judecător, Kobo?

— Dacă justiţia ar împărţi dreptatea cum credeau anticii, legată la ochi, ar trebui să ţi se fi luat puterea de a mai construi vehicule cosmice. Şi ai o putere uriaşă. Controlezi, într-un fel sau altul, toată producţia de astronave, îţi strecori principiile peste tot.

— N-ai ales un moment potrivit pentru discursuri umanitare. Înfrângerea e a tuturor; şi a ta, Kobo! Şi Dav a zburat pe una din navele mele, la care aplicasem Ecuaţia Umană. Dar el a revenit biruitor.

— De ce biruitor? Pentru că s-a detaşat de maşină, pentru că s-a rupt de blestemul ei în ultima clipă. Tu nu vezi că maşinile tale cibernetice au în fiinţa lor ceva, ca o nedesluşită teroare? Trei oameni aţi lucrat cu ele mai îndeaproape, tu, Dav şi Kid. Tuturor v-a fost frică.

— Mergi prea departe, doctore!

— E tot ce găseşti să răspunzi?

Kobo aproape strigase. Tăcu. Un rictus amar îi strâmbă buzele. Închise ochii. All, fără să-şi dea seama

de ce, ameţise. Vechile răni, cicatricele îl dureau surd.

— Bine, Kobo, să nu ne certăm! şopti el, amintindu-şi cât îi datora acestui om. Statuile tale?

Noaptea trecuse de jumătate. Proiectorul singuratic se stinse, la o comandă cerebrală a doctorului. Pământul, copacii radiau irizaţii slabe, uşor verzui. Statuile licăreau vag, ici-colo, informe.

— De când am devenit medicul principal al cosmonauţilor, începu Kobo molcom, de când mi se cere să-i vindec pe unii de psihozele cu care vin de *acolo,* eu sunt mereu neputincios; total, desăvârşit neputincios.

— Neputincioşi... noi amândoi. All se ridică în cot, se întoarse şi privi la doctor, care nu deschisese ochii. Înţelegea, deodată; şi înţelegerea, în loc să-i aducă linişte, îi sporea teroarea. Kobo poate nici nu-l auzise.

— Sunt un sculptor şi un regizor de mâna a treia. Luminile astea sunt doar un decor. Ara cioplit în toate pietrele câte o maladie cosmică. Ce colecţie de invidiat! Cât am priceput din maladiile pacienţilor mei incurabili? Noaptea le luminez. Încerc astfel să-mi dau seama cum au apărut, de unde vin aceste boli. O metodă de lucru, numai atât.

— O spaimă.

— O uşurare. Antidotul unei otrăviri, altfel înnebuneam şi eu. Oamenii se întorc bolnavi din Cosmos? Da, când zboară pe nave imperfecte. Şi numai atât? Ce fel de boală e? Nostalgia după ceva nedefinit, incapacitatea de readaptare – uneori. Şi numai atât?

— Unde vrei să ajungi?

— La Kid, din nou. Rachetele, All, sunt tot atâtea întrebări puse cerului. Universul răspunde, în mod necesar, întrebărilor noastre, chiar atunci când

expediţiile pier fără urmă, când se întorc fără rezultat. Răspunsul urmează întrebării, la fel cum ne urmează umbra inseparabilă. Totul o să ştii nu atât *ce,* cât *cum* să-ntrebi, ca să poţi interpreta răspunsul.

Kobo îşi ridică pumnii şi izbi pământul din toate puterile.

— Vorbeai despre asta cu Kid? întrebă All.

— Am stat lângă el când murea. Fugiseră toţi, cu tine în frunte. Cosmonauţii bătrâni se plimbau pe-afară, le scrâşnea pietrişul de sub paşi. Nu ştiu dacă n-aş fi încercat să-l vindec, îţi spun, nu ştiu, dar atunci nu doream. Trebuia să moară.

— Kobo!

— Multe trec de înţelegerea ta, şi, în general, de a noastră, omule! Kid a urzit un complot pentru adevăr. Kid descoperise ceva, sunt convins, ceva formidabil, dar nebunia lui, sau faptul că noi îl socoteam nebun, l-a oprit să vorbească. Îmi venea să urlu, atât de cumplit se chinuia să moară şi-atât îi era de frică să nu ducă taina cu dânsul.

A lăsat să-l înmormânteze altfel decât pe ceilalţi. Să-l ducă, gol, pe o targa de crengi, purtată de doi bărbaţi, un copil şi-o femeie.

— De ce?

—Şi-ntr-o vale stâncoasă să-l ardă pe un rug de trunchiuri uscate, să-i lase acolo cenuşa, sub pietrele care vor fi prăvălite pe rug din creştetul stâncilor. Pe lângă Kid, noi suntem orbi şi nebuni de legat. A murit în zori. N-o să-ţi descriu nimic din ceremonie, nu te interesează.

— Mi s-a povestit.

— Ea s-a desfăşurat după dorinţa lui. Nimeni nu pricepea, dar era totuna dacă cineva mai pricepe. Ne

întorceam spre casă, când Run, un vechi cosmonaut, prietenul lui Kid, singurul, m-a căutat printre oameni. Ai să zici că-i noroc, că tocmai socoteam partida definitiv pierdută şi am dat, întâmplător, peste o urmă nouă. Nu-i aşa. Kid se îngrijise de toate. Run m-a întrebat ceva despre Mediterana.

— Stai, că mă zăpăceşti!

— Pe scurt: în răsăritul Mediteranei, lângă o colonie subacvatică de mineri, Kid a avut o halucinaţie. Ştiu coordonatele exacte ale locului; mi le-a dat Run. Halucinaţia s-a repetat mai multe zile la rând.

— Reală?

— Foarte ciudat este altceva. Niciun alt om – şi doar pe-acolo trec zilnic câteva mii – n-a simţit un şoc nervos asemeni lui Kid. El însuşi a stat mult în cumpănă dacă să-i dea sau nu importanţă. Era doar un dezechilibrat. Până la urmă...

— Dă-mi voie, doctore! zâmbi All. E o prostie.

Kobo voi să mai spună ceva, dar se răzgândi. Îşi adună braţele sub cap. Se stârnise o adiere rece. Lacul foşnea, clipocea prin apropiere. All se culcă la loc şi se lipi de doctor, să se-ncălzească. Îşi aminti de cercul statuilor, groază materializată, şi-l trecu un fior, pentru că, în fond, doctorul lucra cu groaza asta, precum alţii lucrează cu o unealtă; statuile erau nişte modele ale tuturor maladiilor de care se lovise, şi Kobo căuta în ele remedii.

— E tare greu să crezi...

— Te rog, iartă-mă! Logic vorbind...

— Logica pe care o aplici numai unde vrei şi când îţi convine nu are adevăr, All. Te plimbi comod în spatele ei, atâta timp cât tu eşti cel mai tare.

All nu răspunse.

— Există o datorie ancestrală a omului faţă de om, niciodată îndeajuns plătită. Nu te judec că l-ai schilodit pe Kid într-o experienţă, poate ai în minte lucruri care mie, un nepriceput, îmi scapă. Dar gândeşte-te că nimic în lumea asta nu-i veşnic. Are să-ţi vină rândul să cerşeşti ajutor celorlalţi. Cercetează taina lui Kid!

— Nu cred, Kobo!

— Să fii afurisit!

— Bine, hai! Am zis să nu ne certăm! se grăbi All să-l împace. Dar de ce tocmai eu să mă amestec aici? Când poimâine o lansez pe „Vega”…

— Fă o dată o faptă bună! Nu-ţi călca în picioare viaţa ca un neghiob!

All tăcu din nou.

Kobo îl izbi, cu o smucitură a umărului şi se ridică în picioare, privindu-l. All nu-i vedea decât silueta, neagră pe fosforescenţa din jur.

— Când n-ai să mai fii omul zilei în construcţia de astronave, adu-ţi aminte de noaptea asta! Vino să dormim, mâine mergem la Run.

Dimineaţa, pe blocul de piatră nefasonat care ţinea loc de masă în camera lui, All găsi un magnetofon pus deasupra unui bilet. „Scuză-mă că te las iar singur, îi scria doctorul. Până dejunezi, ascultă banda. E un material documentar. Vin cu caii pe la ora 10. K.” Alături, veşnicul platou acoperit – mâncarea. All dormise prost, şi era indispus, poate şi fiindcă azi-noapte vremea se schimbase şi acum ploua mărunt, ca toamna. Erau ploile comandate de Maël, pe placul său, şi ţineau câte două-trei zile, îmbibând cu apă savana. Febra musculară nu-l părăsise pe All. Umblă, ţeapăn, făcu puţină gimnastică, fără niciun chef. Îi părea rău că venise la Kobo; noaptea îi lăsase un gust amar, o

nelinişte, o nesiguranţă. Nu mai avea nici poftă de mâncare. Închise ferestrele, se îmbrăcă cu hainele desperecheate, prea largi, strânse patul. Nu dori decât să plece mai repede. Ar fi băut ceva tare, dar, cum nu ştia rostul casei, i se făcu lehamite să cotrobăiască şi renunţă. Porni magnetofonul. Era vocea lui Kid:

„Se termină repede. Bietul Eino, în trei ceasuri…”

„Kid, *tu* eşti încredinţat că ai aceeaşi boală ca şi Eino?” „Simptomele coincid. E o boală cosmică incurabilă. Incurabilă, doctore!”

„Îmi închipuiam, Kid, că pot să te vindec.”

„O închipuire, te asigur.”

Kid se întorsese abia de vreo trei ani din Cosmos şi moartea îl lovise fulgerător. S-a simţit rău într-o noapte; a doua zi, la şase, nu mai trăia. Un virus, pescuit întâmplător în atmosfera unei planete. Aşa se ştia.

„… De ce?”

„A fost un moment, *acolo,* în timpul zborului, când astronava m-a scos din sărite. Mult mai puternică şi mai înţeleaptă decât mine… Aveam impresia că-l văd pe All. Cum îl ştii. Creierul cibernetic semnala o primejdie. Mi-am pus scafandrul şi am ieşit…”

All luă pachetul de cafea. Se aşeză la colţul ferestrei, pe pardoseală. Departe se vedeau, ridicule în ploaie, statuile. În vocea lui Kid se strecura oboseala şi era de mirare cum putea vorbi aşa de liniştit în durerile bolii. All alese îndelung un baton, mirosindu-le pe toate, să găsească unul cât mai mentolat. I se anunţase boala lui Kid, nu avusese curajul să-l vadă, doar auzise cum a cerut să fie ars. Kid fusese eşecul lui. Un echipaj de cinci bărbaţi avea misiunea să încerce prima navă în construcţia căreia se utilizase Ecuaţia Umană. La comandă era Kid. Au zburat mult, după timpul terestru

vreo zece ani, dincolo de sistemul solar.

„... Te-ascult!” se auzi vocea lui Kobo.

„Am mai spus asta. Priveam astronava, cu forma ei... aşa... neobişnuită... N-am putut s-o sufăr de la plecare, prea semăna cu un păianjen. Caut justificări?”

„Nu erai singur, murmură din nou doctorul. Puteai cere ajutorul celorlalţi.”

„Da... O priveam. Mi s-a făcut frică de ea, groază; îmi dădeam seama că e în ea o voinţă străină. Doctore! Primejdia aceea a fost reală, un câmp venea cine ştie de unde, mi-a distrus nervii. Vorbesc prostii... de fapt altceva... Am credinţa că nava e la mijloc. Nimeni nu înţelege. Era o fiinţă, o raţiune în maşina aia blestemată.”

„Continuă, Kid... De ce taci?”

„Experienţa lui All încerca să rezolve contradicţia dintre om şi maşină... să apropie maşina de om... Contradicţia s-a adâncit. El i-a dat maşinii individualitate, a personalizat-o, nu pe coordonatele omului, nu, pe altele... Străine de om... străine...”

Se făcu tăcere. All încercă să se gândească la ceva. Cum se întâmplase?... În momentul acela, echipajul hotărâse întoarcerea. Pe drum, Eino s-a prăpădit. Kid, dezechilibrat de câmpul întâlnit, avea veşnic, şi-n somn, senzaţia că s-a prefăcut într-un pendul viu, că se leagănă mereu, mereu, laolaltă cu lumea din jur. Apăraţi de blindajul antiradiant, ceilalţi scăpaseră. Kid avea oroare de navă. Desigur, desigur, totul a fost pus pe seama nebuniei lui, desigur nimeni nu credea o iotă despre nava prefăcută într-un monstru. Dar All, constructorul, el însuşi speriat de maşinile pe care le concepea, a intrat în alarmă. El avusese, când Kid zbura încă, momente de panică similare, simţise că în

giganticii creieri cibernetici se poate ascunde o raţiune independentă de om, chiar dacă nu ostilă omului, trăind în afara lui, după coordonate, în sisteme de gândire proprii.

„Se spune că ai avut un şoc… auzi All întrebarea şovăielnică a doctorului. Adică aici, după întoarcere…”

„A! Un şoc…”

„N-ai povestit nimănui, Kid!”

„Lui Run. Nu-i bine… să vorbim acum despre asta, acum… Sunt vinovat pentru ceva… Dar lasă! Poate, dacă aveam timp, şi-aş fi povestit. All… aşa nu te-apropii de oameni. Eram acolo, în Mediterana, în est… punct de confluenţă a civilizaţiilor preclasice… e şi asta o legătură… Singur nu pot…” Kid îşi pierdea cunoştinţa, puţin câte puţin.

All vru să oprească aparatul; n-avu putere. Cerul se adunase, cenuşiu, peste ferma cenuşie, cu statui cenuşii. După venirea navei se instituise o comisie de cercetare. All a avut de răspuns câtorva întrebări dificile şi neplăcute. Avea în comisie câţiva adversari declaraţi. El era singur. Din vremea aceea a început să-l suspecteze şi Kobo.

Da, situaţia n-a fost de loc uşoară. Se vorbea că-l vor scoate de la coordonarea construcţiei de nave. S-a ajuns până la Consiliul Suprem; unii ceruseră să fie judecat. Spiritele erau foarte agitate. I-au verificat toată activitatea, şi-au vârât nasul şi în programul de pregătire a elevilor-cosmonauţi. Presa a vorbit mult despre principiile lui, despre Ecuaţia mai ales. Unii prieteni îl şi părăsiseră, şi-n general se credea că steaua lui a apus.

Atunci a intervenit, personal, preşedintele Terrei. A cerut să se aştepte o nouă probă, întoarcerea lui Dav.

Iar Dav, cosmonautul cel mai bun, experimenta cea de-a doua rachetă făurită conform Ecuaţiei Umane. El a revenit biruitor, dar All pierduse mult din poziţiile iniţiale şi încă nici acum nu şi le-a refăcut, încă stârneşte neîncredere oriunde apare. „Vega” o ultima posibilitate ce i s-a oferit. Construită tot după principiile Ecuaţiei, va fi trimisă în cel mai greu sector de explorări, spre centrul Galaxiei, cu un echipaj de 30 de oameni. Dacă eşuează şi „Vega”…

… Respiraţia grea a lui Kid devenise obsedantă şi All îşi potrivi, involuntar, răsuflarea la acelaşi ritm chinuitor.

„Vrei să-mi spui ceva, Kid?”

„Să… ai… încredere… tu… Altfel… nu puteam… doctore… Acolo… în Medi… acolo…”

Tăcerea coborî deodată; era ţârâitul ploii pe imensul geam aburit, frigul şi greaţa, mirosul batonului de cafea, peretele de care All se rezemase, universul rămas inaccesibil lui Kid.

3

În ochii lui Glyd se reflectau norii călătorind pe cer, ca dâre de ceaţă într-o prăpastie fără capăt. Iarba, uscată de arşiţă, devenise tăioasă, foşnea ascuţit şi zgâria pielea.

— E greu să-nţelegi, spuse doctorul. Fiindcă experienţa lor ne lipseşte.

Amândoi vorbeau arar, şi Glyd, neatent, nu le asculta toate frazele.

— Impresia generală e că se-ntorc infirmi, replică All.

Şi tocmai asta nu reuşim să-nţelegem.

— Prejudecată! râse, iritat, doctorul; urmă o discuţie lungă, un complicat schimb de argumente. Suntem geocentrişti. Tot ce depăşeşte felul nostru de a înţelege e pus pe seama alienării.

Pietrele încinse dogorau. Din vârful muntelui se vedea, până departe, la ţărm, rezervaţia cosmonauţilor – ici-colo, prin pădure, străluceau în culori aprinse vilele, clubul, sala de congrese, iar mai la stânga, şcoala de zbor îşi etala clădirile masive, în marginea cosmodromului central întins pe mii de kilometri pătraţi.

— Noi căutăm un alt fel de răspuns! repetă All, după o lungă pauză. Tu ştii bine.

— Mai întâi va trebui să crezi. E o etapă necesară.

— Mi-e greu s-o fac, doctore! Singur spuneai: Kid a fost un caz tipic de cosmonevroză. Dacă tu eşti dispus să-l iei în serios...

— Încrezuţilor! zise doctorul. Savanţilor! Toată sistema voastră ştiinţifică se delimitează prin respingeri.

Totdeauna discuţiile prea lungi îl plictiseau pe Glyd. Îşi pusese mâna stângă sub cap, iar cu dreapta îşi apăra ochii de soare; nu după mult timp aţipi. Vocile celor doi ajungeau la el ca un murmur, în amiaza tăcută, fierbinte de vară. Simţea, amorţit, cum o furnică îi aleargă pe umăr şi-l gâdilă cu mersul ei capricios.

Când se dezmetici, Run urca poteca abruptă spre ei, Run, cel mai blând dintre vechii cosmonauţi. All, însoţit de doctor, fugise mai jos, în umbra copacului din marginea stâncii. Soarele se înclina spre asfinţit. Glyd se ridică în capul oaselor, frecându-şi mâinile înţepenite.

— Bun găsit! zise cosmonautul, gâfâind după urcuş.
— Bun venit, Run! răspunse doctorul. El e All. Şezi!
— Ce să vă spun despre Kid?
— Eşti obosit?
Run scutură din cap în semn că nu. Glyd se apropie să-l vadă pe omul acesta, al cărui nume îl cunoştea. Se ascunse după un tufiş, privind pe sub ramurile lui. Şi All privea spre cosmonaut, însă Run nu părea stânjenit. Numai doctorul preferă să tacă, întors pe jumătate spre valea întinsă, brăzdată contrastant de umbrele muntelui.
— Ieri a plouat toată ziua! ţinu Run să-i informeze pe amândoi, şi replica lui îi trezi; îi trezi din curiozitatea lor tăcută.
— Spune-ne despre Kid, îl rugă doctorul. L-ai cunoscut?
— Oarecum: a fost un străin, care se chema Kid. După ce te întorci de *acolo* descoperi că tu nu mai eşti tu, ci un altul… Run vorbea binevoitor, prea clar, ţinând, evident, să le fie de folos şi crezând că ei nu pot înţelege. Porţi acelaşi nume ca şi la plecare… cum să vă explic… vii cu aceeaşi navă, toate, adică, rămân neschimbate, iar tu…
Se-nsufleţise, dar se opri brusc şi tăcu îndelung.
— All, preciză psihiatrul, All e cel mai bun constructor de nave din ultimele decenii.
— O, nave! Pe faţa lui Run se schimbă îndată ceva. Tu ai zburat?
— Nu! spuse All liniştit. Mi-e frică.
— Nu se poate fără frică, ştiu. Dar ce sunt navele pentru tine?
— Vreau să le fac perfecte, Run!
— Nu. Uite, ele… Dac-ai fi zburat, înţelegeai. Şi-

atunci, poate, nu mai construiai niciodată... Aşa cred...

— E-atât de greu?

— Ca şi cum ai vrea să cobori până colo, jos, pe o funie de cinci metri. La început e minunat, pe urmă vine capătul funiei şi iată, cazi... Nava nu înţelege şi, în general, maşinile nu înţeleg. Acol*o, omul* e singur, printre duşmani foarte mulţi. Devine absurd, din pricina maşinilor. Şi foarte străin.

— Mai ales străin?

— Mai ales.

Glyd iarăşi nu pricepu multe lucruri; dar el, ai cărui părinţi muriseră în Cosmos, laolaltă cu echipajul navei, fusese crescut numai de roboţi.

— All, cum e viaţa ta? întrebă Run,

— Cum?

—*Acolo* se trăieşte altfel decât aici.

„Acolo” numeau astronauţii spaţiul cosmic, cu o nuanţă specifică a glasului, după care li se ghicea deîndată profesia.

— Dar Kid?

— Despre *el* discutăm. Ce vă spun sunt gândurile şi cuvintele *lui.* La început merg toate de minune, până trecem de spaţiul cunoscut, şi-atunci, neapărat, se întâmplă ceva. Omul care e viu şi conştient se adaptează. Maşina, adică astronava n-are cum.

— De aceea, Run, caut Ecuaţia Umană.

— Şi ce rezolvi? Voi credeţi că ne-ntoarcem nebuni. Căci în vreme ce noi ne adaptăm situaţiilor, noilor forţe care ne pândesc, noilor pericole, desigur... nava, ai cărei prizonieri suntem, ne devine, din aliat, duşman. Parcă am alerga la o cursă sportivă, având în locul picioarelor proteze.

Run răsuflă adânc şi-şi frecă tâmplele – şi le masa, ca

un medic, să-şi alunge durerile violente care-l chinuiau mereu. Se întorsese pe Pământ singur dintr-un echipaj de şapte oameni şi trecuse printr-o întâmplare năprasnică *acolo,* în spaţiile fără margini.

— E nevoie de un principiu nou, medită All.

— Chiar asta! A fost o vreme când încă ne jucam, atunci când am zburat în interiorul sistemului nostru planetar, cu atâtea secole în urmă… Vezi bine, acum nu mai merge, dacă fiecare nou salt ne costă aşa de mult.

— Şi tu ce spui? interveni doctorul, fără să se-ntoarcă.

— E nevoie de un principiu nou, repetă Run. Construim, totuşi, cum o făceam şi acum câteva sute de ani. Pentru ce? Nu-mi vorbi de perfecţionări: au o limită la care am ajuns. Ne minţim că am găsit ceva nou, dar nu! Alt conţinut, poate ceea ce caută All cu Ecuaţia lui. Dar nici asta…

— Adică?

Astronautul îşi întinse picioarele şi privi firul de iarbă dintre degetele lui All.

— Kid spunea *astronave raţionale!* aruncă Run şi-şi masă tâmplele, ca să se ascundă; era stânjenit şi emoţionat.

Constructorul de nave se ridică în genunchi, necrezându-şi urechilor; gândurile îl asaltară – se foloseau de surprinderea lui şi se năpustiseră, viermuitoare, se căţărau unele deasupra altora.

— Ai zis *astronave raţionale?* îi atrase atenţia lui Run şi câştigă astfel puţin timp.

— Vă reproduc vorbele lui Kid.

— Dar el – pe-ale cui?

— E greu să mă credeţi, dacă am să afirm că le-a cules din Mediterana. Doctore, Kid a fost cu adevărat nebun?

Doctorul ridică din umeri. Glyd osteni să-şi mai ţină gâtul întins şi-şi lăsă capul pe marginea unei pietre colţuroase, cu ochii la haosul cerului amurgind.

— Sunt ultimul dintre oameni care poate afirma că ştie.

— Kid găsise un loc ciudat pe fundul mării. Sau, poate, mai degrabă locul l-a găsit pe el. În Mediterana, lângă o colonie. Eu unul n-am fost să văd. El se ducea uneori. Venea visând. A spus: *„Wastronave”…*

All înghiţi în sec şi-l duru gâtul, uscat de răceală şi emoţie. Kobo îi aruncă o privire, pieziş. Lanţul asemănărilor se strânsese primejdios şi cerea un răspuns. „Aşa se întâmplă cu ei, atotştiutorii, îşi surâse sieşi, cu maliţie, medicul. Se opun, şi realitatea-i sugrumă. Câţi au noroc, îşi revin în ultima clipă. Adevărurile trec peste noi ca un tăvălug…” I se făcuse milă.

— Eşti un sceptic, doctore, îl ghici All.

— Am văzut oameni şi întâmplări care m-au lecuit să mai fiu categoric, zâmbi el blajin. Eu te-am avertizat.

Run nu le luă în seama replicile, pentru că, întotdeauna seara, pleca dintre ai lui, ca un somnambul, într-o tăcere şi într-o lume proprie.

— *Astronave raţionale…*

Glyd se chirci, sub răcoarea serii, pe aşternutul jilav de piatră, sorbindu-i ultimii stropi de căldură. Roua ploua peste el, în ceţuri străvezii, continue.

— Kid! murmură cosmonautul, şi ţinea ochii închişi, şi-şi ţinea genunchii în braţe. Luceafărul pâlpâia, indecis, între orizont şi zenit. A fost un om ciudat… A murit ciudat, ca toţi aceia care trăiesc… – căută cuvântul – total. Suferea. Şi suferinţa ce-i?

De fapt tăceau toţi patru, gândind prea intens şi

cuvintele se aruncau între gânduri ca stăvilarele, spre a le conduce.

— Ideea asta a unei nave... am avut-o şi eu.

— Kid semăna mult cu tine. La înfăţişare, ştii?

— Fără să fi intrat în Mediterana. Crezi că e o prostie?

— Acolo, povestea Kid, umbre trec, albe, prin apă. Stai amorţit, dar trupul se mişcă singur, mintea judecă singură, ochii văd, mâinile ating singure... Toţi au spus: „Kid este nebun...”

Luminile se aprinseră în rezervaţie toate într-o clipă. O geană albastră se ridică, la orizontul liliachiu dinspre răsărit, cu nuanţe argintii mişcătoare. Oraşele erau însă atât de jos, încât luminile se contopiseră în pete tulburi, fosforescente, gelatinoase.

— Ce fel de astronave raţionale? Şi roboţii, zise doctorul, au raţiune.

— Nu mă pricep! se retrase Run.

— O, taci! şopti atunci All.

Un gravimobil alb se ridică din vale, în susul peretelui de piatră, spre ei, iar când îi ajunse, undele lui îi legănară, cu o atragere şi o respingere aproape simultane, ridicându-i uşor în aer şi mutându-i în spatele copacului.

— Ne-a simţit! Poate-ar trebui sa ne-ntoarcem! zise iar doctorul. Glyd!

— E cineva cu voi? întrebă Run.

— Glyd, băiatul născut în rachetă.

Glyd ieşi de după tufiş.

— Bună seara!

— Eu sunt Run. V-aţi împrietenit?

— Mă întorc printre oameni, repetă Glyd cuvintele rostite aşa des de la întoarcerea sa pe Pământ.

— Tu cum îţi închipui o astronavă raţională? întrebă

cineva.

— Toate maşinile-s raţionale, de vreme ce sunt tot un fel de oameni.

— Aşa! se însufleţi All. E foarte bine spus. Ai auzit, Run?

— Aş vrea să-i cunosc şi eu pe oamenii ăştia! mormăi cosmonautul. *Acolo* nici după zece ani de zbor n-am izbutit.

— Dar nu-i greu! protestă băiatul. Eu mă simt de-al lor.

— Tu eşti născut în Cosmos! îi aminti Run.

— Nu pricep! aproape că strigă Glyd, iar vocea lui semăna cu un scârţâit.

— Nu ai decât experienţa Cosmosului. Şi ai fost crescut de roboţi! îi explică doctorul.

— Cu ei mă înţeleg întotdeauna.

— Va trebui să iubeşti. Dragostea te desparte definitiv de maşini! zise, cu glas schimbat, cineva; era întuneric, nu ghiciră cine vorbise; dar spusese un adevăr.

Portierele gravimobilului se deschiseră, în aşteptare.

— Aş vrea să pot dormi în noaptea asta! exclamă Run, rupându-se din lumea tainică de reverii doar cât dădea replicile. Maşina a simţit că suntem aici şi ni s-a pus la dispoziţie. În afara noastră au loc astfel de mişcări, despre care noi nici nu ştim.

— E o altă prezenţă, o prezenţă continuă, zise şi All, lungindu-se cu voluptate pe pietre. Cineva ne veghează toate gândurile şi actele, dar nu e om.

— Medicina mai are de-nvăţat de la maşinile voastre, All! Hai, mergem? Mi s-a făcut foame.

— Unde vă duceţi voi?

Glyd se ridică. Tremura de frig.

— Vino, băiete! îl îndemnă medicul. Ştiu un club în Alpi, pe Jungfrau, tocmai în vârf. O să-ţi placă.

— Run, unde se duc ei? repetă Glyd. Şi noi unde?

Run îi privi pe rând, umbre neclare lângă gravimobilul alb. Îşi freca încheieturile mâinilor.

— Luaţi-l cu voi, All! zise. El se întoarce între oameni. Noapte bună!

Începu să coboare poteca, spre şirurile de lumini unduitoare. Nu se întoarse nicio singură dată, să le facă vreun semn. Glyd se urcă în vehicul, pe ultima banchetă. Îşi sprijini fruntea de spătarul scaunului din faţă şi închise ochii. Totul îi era încă indiferent, ca oricărui străin. Run i se păruse banal, iar ceilalţi doi cam anapoda; de altfel nu pricepuse nimic din discuţia lor. Îi auzi acum din nou spunându-şi ceva. Se plimbau încolo şi-ncoace, şi pietrele li se rostogoleau sub picioare, cu pocnete surde. Nu-i era nici foame, nici somn. Îşi aminti, placid, de fata care cântase în templu, în urmă cu trei nopţi. Se străduia să găsească un sens întâmplărilor, dar ghemul acestora i se rostogolea mereu între palme, imposibil de desfăcut. Toate înţelesurile de-*aci* i se rostogoleau încă între palme – şi prima dată după întoarcerea pe Pământ i se făcu un dor năprasnic de *acolo.*

— Glyd, vii cu mine?

Era vocea lui All. Se ridică supus şi ieşi în noapte. Îi era totuna, de vreme ce, în fond, poate niciodată nu i se întâmpla nimic, lui, cum li se întâmpla altora – tuturor celorlalţi.

— Am chemat un reactor, zise All. Doctorul pleacă la clubul lui cu gravimobilul şi ne aşteaptă acolo. Noi facem un ocol.

— Bine.

Vehiculul doctorului se ridică şi dispăru foarte repede, cam în acelaşi timp cu sosirea avionului, care ateriză încet, după mai multe ezitări – terenul era nepotrivit. Se urcară, se instalară în scaunele de piele.

— Mergem în Europa, ai să vezi unde, pe malul Mediteranei.

— Acolo e iarnă… De ce v-aţi părăsit voi oraşele?

Niciodată mai bine ca noaptea nu simţi mulţimile de oameni ai Pământului. Zburau ca fulgerul peste salbe continue de lumini. Aici aşezările se ţineau lanţ – legate prin sute de drumuri aeriene şi terestre – traversând munţii, la toate altitudinile, înconjurând ţărmurile, scufundându-se în apele străvezii din golfuri. Era una dintre marile centuri urbane tropicale, creaţie a ultimului mileniu. Miriade de vehicule brăzdau spaţiul cu dârele policrome şi mişcătoare ale farurilor, asemeni unor antene de insecte. Un freamăt, un murmur neîntrerupt răzbătea, în ciuda izolaţiei reactorului, din stupul acesta colosal.

— Nu-i greu de ghicit! răspunse atunci All. Eram prea mulţi şi prea pretenţioşi pentru ele. Vechile aşezări ajunseseră sufocante şi incomode. Acum…

Făcu un semn spre luminile înşirate jos.

— Pesemne era ca într-o astronavă.

— Aşa-i! Omul trăia în spaţiul dintre maşini. Nu se mai putea, oricâte amintiri şi tradiţii ne-ar fi legat de oraşele milenare. De altfel, foarte puţine sunt acelea părăsite de tot.

— Ştiu, chiar lângă ele s-au ridicat cartiere şi aşezări noi. Am văzut.

— Glyd, te duc să-ţi   arăt ceva. Să-ţi cer părerea.

— All, de cine-ai fost tu trimis să mă cauţi? De Kobo?

— Ce vrei să spui?

— Kobo e bun. Dar exagerează cu tratamentul, cred că mereu îmi trimite pe cineva să mă ajute la readaptare. Am obosit; n-am nicio vină – aşa-i? – că m-am născut *acolo,* am fost crescut de maşini şi abia sunt de un an pe Pământ. Vor să facă experienţe?

— Să nu mai spui asta niciodată!… Glyd, auzi? Te iubesc prea mult…

Pe măsură ce se depărtaseră de tropice, aerul devenea mai agitat şi straturi de gheaţă, topite rând pe rând de instalaţiile termice, se adunau la hublouri în ţurţuri mişcători din pricina fantasticei viteze. Glyd simţi, şi nu ştia de ce, că se inundă de o bucurie sau de presimţirea unei bucurii, şi o nespusă uşurare îi eliberă sufletul. Abia atunci remarcă un miros subtil şi foarte plăcut în aerul calm al bolidului zburător, şi-apoi pielea catifelată a scaunului îi îmbrăca spatele tot, ca o a doua haină, ca o mângâiere. Chipul uscat şi osos al lui All i se păru bun, iar imenşi-i ochi negri, care-l fascinaseră de la prima întâlnire, scăpărau acum, de parcă o mască imobilă i-ar fi căzut pe neaşteptate de pe faţă, ori numai pânza opacă a indiferenţei se risipise din calea privirii lui Glyd.

— Cred că eşti un om foarte bun! exclamă el, înduioşător de naiv, fiindcă descoperi că trebuie să-l răsplătească, să facă ceva pentru All.

— Răutatea şi spaima ne pândesc la fiecare pas, răspunse electronistul, fără măcar să zâmbească. Să ajungem, şi să putem rămâne oameni… îţi vorbesc aşa… caraghios, dar adu-ţi aminte de lupi. Trebuie să ne batem mereu, ca atunci, înţelegi?

— Ca să putem asculta pe urmă muzica, nu? Şi să vedem o fată coborând…

All se întoarse şi i se uită în ochi.

— Te-am căutat, să te scap de maşini. Le cunosc bine, ştiu dincotro pot fi atacate. N-ai să te-ntorci altfel printre oameni decât fugind spre ei. Ai vrea să lucrezi cu mine?

— Unde?

— Mai întâi la şcoala de zbor. Să pregătim cosmonauţii.

— Am să pot?

— Uite, acum mă vei ajuta să descopăr o taină! Taina lui Kid…

4

Pe aerodrom bântuia viscolul, troienind semnalizatoarele, şi marea urla apocaliptic: valurile răzbubuiau sub diguri, împroşcau ţărmul cu spume de apă şi gheaţă, necontenit, părând, în lumina palidă a zăpezii, că se aprind proiectoare pe fundalul negru al unei scene fantastice. Reactorul ateriză pe verticală, iar vântul îi împinse dincolo de pistă, pe câmp, unde trenul de rulare săpa patru pârtii paralele în troienele afânate.

— Vă trimit un glisor! se oferi comandantul, îngrijorat. E ceva defect la staţia climatică, va trebui să închidem aerodromul cel puţin până mâine dimineaţă.

— Bine, răspunse All. Sau nu, lăsaţi; ne descurcăm singuri. Mergem în colonie.

— Acolo măcar e linişte! surâse comandantul. Succes!

Glyd rămăsese pe scaun, cu ochii la ecranul acum întunecat. All trebălui la comenzi – blocă roţile, aprinse farurile roşii de semnalizare, declanşă sirena. Aştepta.

— Frigul!… Mă sperie! înţelese Glyd.

— E o clădire pe dig, nu departe. Vom alerga. Vino!

Îl luă de mână ca pe un copil şi-l duse lângă trapa metalică. Siguranţele se desfăcură pe rând, cu un clămpănit sec. Băiatul ezita. Apucă mânerul albastru, împinse încetişor.

— Curaj!

All îşi repezi umărul în trapă, o deschise, îi făcu vânt lui Glyd, se aruncă şi el, şi-apoi viscolul dezlănţuit închise trapa cu atâta putere, că zgudui întregul reactor. Se căutară, orbeşte; zăpada le ajungea până la brâu, le intrase în ochi, sub guler, în mâneci, dar încă nu simţeau frigul. Mâna băiatului tremura. All privi împrejur. Vântul îi tăia răsuflarea, silindu-l să înghită mereu. Lângă ei, sirena începuse să urle obsedant. Sub zăpadă, ca nişte cârtiţe, înaintau în grup trei roboţi, atraşi de semnale. Cei doi începură să fugă spre mare şi obosiră după primii paşi. Glyd tremura, tremura... All îl întoarse cu spatele spre crivăţ şi-l duse aşa, de-a-ndaratelea, până ieşiră pe pista curată, biciuită de trâmbele sălbatice ale viscolului. Îşi reluară goana.

— Nu! gâfâi băiatul. Eu... eu...

Ferestrele clădirii licăreau, departe. Cotiră la dreapta, sub taluzul digului înalt. Crestele de spumă se ridicau acum deasupra, iar ploaia de stropi, îngheţând, îmbrăcase peretele de piatră într-o dantelă de ţurţuri sclipitori. All lovi în ei cu piciorul, pieziş, în vreme ce fugea, şi-şi acompanie astfel goana cu un clinchet neîntrerupt, cu un zornăit de cristale în cădere. Glyd râse.

— Hai, îl zori All, hai!

Ajunseră lângă clădire. All îl luă de mijloc şi îl împinse în sus, pe scări. Se prinse de balustrada îngheţată. Răceala metalului îi ardea palmele, dar se încleştă

zdravăn, căci vântul aproape îi desprindea picioarele de taluzul alunecos. Electronistul venea în urmă, lipit de spatele lui. Aşa intrară prin uşile masive, din plastic translucid, dincolo de care un val de căldură îi învălui molcom. Transpiraseră amândoi, dar genele şi şuviţele de păr ieşite de sub căşti le erau încleştate în lame aspre de gheaţă.

— Nu mai pot! aruncă All în treacăt. Să nu stăm, că ne-nmoaie căldura!

Intră între periile rotative şi-şi ridică braţele, cu vădită plăcere, lăsându-se scuturat.

— Ce căutăm aici, All?

— Ne vom scufunda. Am să te rog…

— Fiţi bineveniţi! răsună, amabil, vocea unei persoane invizibile. Vă ascult!

— Două costume autonome. Imediat! comandă All. Fără vehicul.

— O gustare! informă operatoarea. Înaintea scufundării se recomandă…

— Ne grăbim! se strâmbă electronistul. Fii bună!

— Culoarul alb! veni indicaţia. Cabina 200. Cum doriţi!

Glyd, uşor ameţit, avea o senzaţie de beţie şi o ciudată poftă de mişcare. Căldura îl toropea, învăluindu-l leneşă, fără să-l îmbie la somn. All devenise de nerecunoscut.

Cabina 200 era tapisată cu pluş de culoare galben-citron. Costumele îi aşteptau. Uşile deschise ale unei mobile le arătară unde să-şi pună hainele. Se dezbrăcau, când Gyd văzu pe trupul lui All o cicatrice, înconjurându-i toracele şi abdomenul cu o linie şerpuită, foarte puţin deschisă la culoare faţă de restul pielii.

— Ar fi trebuit să mor! se amuză All, surprinzându-l.

Aşa hotărâseră toţi medicii.

— Accident?

— Una din maşinile mele. Şi-a închipuit că-mi poate suprima celelalte organe, în folosul dezvoltării creierului.

Glyd se ridică; trupul lui gol, stânjenitor de alb, părea întreg un semn de întrebare.

— De mult?

— De-atunci sunt prieten cu Kobo. Eu agonizam, când el a hotărât să fim prieteni; s-a bătut pentru mine… şi gata!

— Cum faci tu pentru mine acum?

— Pune-ţi scafandrul! Te duc dedesubt! arătă All podeaua. Să fii atent la tot ce mi se-ntâmplă.

— S-ar putea să ţi se întâmple?…

— Mie şi ţie, în egală măsură. Cineva spune că a avut acolo un şoc nervos. Halucinaţii. Vreau să verificăm. Ţi-e frică?

— Nici nu ştiu. Frica vine doar din jur, nu porneşte din mine.

— Ţi-a spus cineva că eşti deştept?

— Eu n-am pe nimeni! ridică din umeri Glyd, dar se corectă imediat: nu aveam!

All scotoci prin haine, înainte de-a le aşeza în raft şi scoase două aparate de fotografiat. Îl ajută pe Glyd să-şi prindă unul – în legături complicate în jurul capului – şi pe celălalt şi-l puse el, singur. Apoi comandă deschiderea trapei. O parte a podelei se ridică lin, descoperind capătul unei scări, ce cobora printr-un tunel sub apă. Electronistul făcu un semn şi începu să coboare primul.

Apa era, desigur, foarte rece; trebui un timp până ce pilele calorice ale costumelor să încălzească o peliculă

superficială în jurul corpului celor doi. Lângă ei se adânceau oblic viaductele prin care circulau vehiculele-cursă şi cele individuale spre colonia subacvatică. Şiruri de lumini pale mocneau nedefinit în colonie, iar de la ieşirea viaductelor traseul era marcat de lămpi roşii, cu arc electric, care pâlpâiau neîntrerupt.

— Fii atent, Glyd: când va fi cazul, să ne fotografiem unul pe altul! zise All prin ultrason. Ajunge o comandă cerebrală şi aparatul se declanşează automat,

— Ştiu!

Înotară tăcuţi, orbecăind printre pietrele mari, tăioase din pricina scoicilor. Algele îi înfăşurau, reci, ca nişte chemări ale morţii. Glyd se mulţumi să-l urmeze pe All, atât de aproape, că-l lovea mereu peste picioare. Aştepta să descopere taina, dar însăşi această căutare, numai în doi, prin beznă, era o taină. Se întrebă cum putea fi posibil ca All, unul dintre cei mai de seamă savanţi ai planetei, să nu solicite o expediţie de cercetare, cu aparatură adecvată.

— Încet! auzi o şoaptă.

All se ridicase în picioare şi privea goniometrul şi indicatorul de distanţe. „Când şi le-a pus la mână? se miră Glyd. Parcă adineauri nu le avea!”

— Mai e mult? şopti şi el.

— Nu cred. Nu ştiu.

All trase de la centură un alt instrument, necunoscut băiatului, cu multe cadrane şi trei antene parabolice rotative. Glyd îi auzea distinct respiraţia, şuierătoare din cauza capsulei de la filtrul de oxigen. Îl fotografie – aparatul funcţiona cu infraroşii – şi pierdu momentul cel mai important, singurul manifestat exterior, al şocului lui All. Când se dezmetici, electronistul înţepenise, rigid, într-o atitudine stranie. Era ca şi cum ar fi împietrit, la

propriu, şi dincolo de rigiditatea lui se ghiceau gesturi rămase doar în intenţie, dar el de fapt nici nu mai clipea, iar aparatul i se desprinse dintre degete şi căzu lent pe fundul apei, în întuneric. Glyd îl ocoli, prudent, pentru că în penumbra roşiatică a lămpilor de marcaj nici nu-l vedea prea bine. Îl atinse de câteva ori – nu simţea de loc teamă, ci o nespusă uimire şi încă şi un fel de încântare că minunea împietririi se petrecuse sub ochii lui. Atunci All, ţeapăn ca un trunchi de copac, se aplecă într-o parte şi căzu, manechin neînsufleţit, cu faţa în jos. Muşchii îi erau încordaţi, să se rupă. Zăcea, cu umărul stâng puţin ridicat, din pricina antebraţului împins înainte, cu labele picioarelor răsucite spre dreapta, aşa cum stătuse între doi bolovani apropiaţi. Aparatul scăpat din mână îi ieşea de sub trup, în dreptul şoldului, rotindu-şi singura antenă liberă, într-o desăvârşită tăcere. Glyd fotografie în grabă, din toate unghiurile. Nu-şi clădea seama în niciun fel de cauza şi de sensul întâmplării, nu-i trecu prin minte că şi el e expus aceluiaşi pcricol. Se aşeză lângă All, pe nisipul fin, şi privi lanţul şerpuit, incandescent al indicatoarelor dinspre colonie. Acvaplanul cu tehnicienii primului schimb de noapte ieşi greoi din capătul viaductului celui mai apropiat şi lunecă de-a lungul luminilor roşii, ca pe un fir nevăzut, spre exploatarea minieră din sudul aşezării. O mişcare vagă a masei de apă arăta aici, la peste 40 de metri adâncime, că viscolul de afară îşi menţinea aceeaşi tărie.

Tot atunci Glyd îl auzi pe All oftând şi-i puse mâna pe umăr, să-i arate că e acolo. Electronistul se înmuie brusc. Trupul i se arcui în jurul aparatului, mâna stângă îi dispăru sub piept, ca o creangă frântă, şi imediat respiraţia, până atunci parcă inexistentă, i se înteţi într-

un galop vertiginos. Chiar inima îi răsună în laringofon şi sângele şuiera, pulsându-i în artere. Totuşi All nu făcu mult timp niciun gest; când se mişcă, târziu, un geamăt involuntar îi trăda durerea năprasnică din încheieturi.

Ningea cu fulgi mici, foarte deşi. În bătaia reflectoarelor, prăpastia părea o sală de bal, într-o risipă ameţitoare de confetti. Trecuse de miezul nopţii, şi barul clubului era pustiu. Doctorul îşi sorbea băutura, stând în picioare şi privea, jos, prin podeaua străvezie, alunecarea neliniştită a zăpezii.

— Aşadar, crezi!

All îşi rezemă capul de spătarul fotoliului, ca într-o reverie. Fotografiile luate de Glyd zăceau pe masă, în evantai, colorate în nuanţe verzui – toate în prim-plan cu trupul lui All, probe de necontestat ale tainei.

— Sunt mai multe întrebări, zise electronistul, în sfârşit. Glyd n-a simţit nimic. Şi nu numai el. Nici acei care-au trecut spre colonie, de la înfiinţarea ei. De ce?

— Să nu-l uiţi pe Kid. Vom cerceta, bănuiesc însă că aţi avut viziuni asemănătoare. E un fel ele şaradă. Voi doi, nişte privilegiaţi. Ce-a fost, adică, particular în vieţile voastre?

Glyd se mişcă în scaun cu băgare de seamă. Întregul club fusese construit pe o terasă transparentă, suspendată în cabluri deasupra unei prăpăstii. Singuri alpiniştii, membrii clubului, puteau păşi pe terasa aceasta fără să aibă, involuntar, o ameţeală, la vederea golului de dedesubt.

— Ce bine că mă credeţi!

— Avem câteva probe. Bietul Kid… Ştia că nimeni, sau aproape nimeni, nu e dispus să-l ia în serios. Doctorul clătină din cap şi-şi cuprinse paharul cu

amândouă mâinile, pentru că băutura era foarte rece. A trebuit să moară, ca să ne poată atrage atenţia măcar prin ciudăţenia înmormântării... şi celelalte. La fel de singur printre ai lui, ca şi-acolo...

All tăcu şi Glyd îi surprinse ochii, inexpresivi de prea multele expresii care se alungau prin ei; ca şi cum ar fi trebuit să ia o grabnică hotărâre, se concentrase, sub imperiul unei extraordinare trăiri, în vreme ce, dimpotrivă, doctorul, un sentimental, se covârşise de regrete şi dragoste pentru Kid. Mâinile firave, mumificate acum ale lui All se înfipseră în buretele fotoliului; pe faţa şi aşa palidă, acum spectrală în fluxul proiectoarelor, buzele strânse nici nu se mai vedeau.

— Totuşi, se-ncumetă Glyd, acolo, în mare?...

Doctorul se întoarse şi vru să-l întrebe ceva, dar chiar atunci un grup de tineri dădu buzna în sală, râzând şi vorbind foarte tare. Aveau hainele pline de zăpadă – se bătuseră cu bulgări – şi fetele îşi scuturau fulgii din păr. Luminile erau toate stinse, aşa că nu-i văzură decât târziu pe cei trei bărbaţi, după ce mai întâi îşi umpluseră paharele la barul automat şi comandaseră muzică. Dar pe urmă declanşară în jurul lor perdelele de radiaţii antifon, ca să nu-i deranjeze pe străinii cufundaţi în meditaţie. Străinii îi priviră, parcă fără să-i vadă – cel puţin All, asta era sigur, nu-i vedea. Doctorul îşi rosti întrebarea, pe care Glyd n-o înţelese.

— Haideţi! zise, hotărât, All.

Îl urmară, şi, trecând prin spaţiul tinerilor, auziră ritmul grav al unei simfonii de iarnă şi o frântură din fraza unei fete:

—... Spun că-i cunosc. Voi aţi face...

Băiatul vru deodată să se oprească. Însă All alergă pe covorul rulant şi se năpusti în camera cogitoscopului.

Când Glyd şi doctorul ajunseră să intre şi ei, îl găsiră chircit pe un scaun, mârâind întărâtat şi frecându-şi piciorul – îşi zdrelise un deget.

— Nu te grăbi aşa, că… începu medicul.

— Ajută-mă! i-o reteză electronistul.

Încerca să-şi vâre capul în casca grea de metal, dar mâinile îi tremurau prea tare, şi mereu, printr-o mişcare nedibace, smulgea conductorii din prizele lor minuscule. Doctorul îl lovi scurt peste încheieturi, aruncându-i palmele în lături, îi fixă casca în toate curelele şi se apucă să pună conductorii la loc.

— Glyd, banda magnetică! gâfâi All, atât de agitat, că aproape se sugruma în legăturile din plastic. Hai, iute, iute!

Băiatul se mai jucase odinioară cu asemenea aparate, aşa că le cunoştea destul de bine. Trase husa de pe blocul de înregistrare a imaginilor şi îl conectă în circuit. Indicatoarele prinseră viaţă. Doctorul îl legă pe All în fotoliu – uneori se produceau la subiecţi descărcări nervoase, care-i scuturau în convulsii puternice – şi strânse curelele zdravăn, ca şi cum s-ar fi răzbunat pentru cine ştie ce jignire.

— Kobo, suntem în pragul unei descoperiri… unei desco…

— Bine, lasă! răspunse doctorul aspru. Linişteşte-te!

Glyd mai degrabă presimţi decât înţelese că se petrece un lucru nespus de important, şi o furnicătură de nerăbdare şi plăcere anticipată îi străbătu spatele. Apoi îşi aminti că voise să se oprească adineauri lângă băieţii şi fetele-acclea.

— Sunt… gata…

Doctorul îşi consultă ceasul şi fixă tensiometrul la cifra 3, scrisă cu roşu pe discul indicator, iar acul

celălalt la cifra 48, scrisă cu albastru. Apoi comută generatorul de câmp în poziţia MEMORIE şi-l legă la circuitul electric. Cogitoscopul clubului făcea parte din prima serie de fabricaţie, fiind deci lipsit de instalaţiile de stereoproiecţie. Imaginile se derulau pe un ecran nu prea mare, aflat în fundul încăperii.

Primele amintiri ale lui All despre evenimentele din urmă cu trei ore şi 48 de minute fură destul de nebuloase – e drept că şi ecranul era foarte uzat. Apărură şters contururile viaductelor de sub apele Mediteranei, apoi şirul de lumini roşii, calea spre colonie… All le privise neatent, fără să înregistreze detalii; doar chipul lui Glyd apăru limpede, îndeosebi ochii. „Numai el să n-aibă de suferit!” se auzi pe neaşteptate gândul electronistului – e ciudat cum vocea gândului, la fiecare om, seamănă cu aceea reală! – şi fiindcă Glyd rotise potenţiometrul la maximum, glasul bubui ca o explozie şi se speriară toţi trei.

Băiatul învârti butonul înapoi. „Adică…? Dar riscul… întotdeauna ştim prea puţin… Acum, investigatorul!” Pe ecran se văzură palmele lui All şi aparatul necunoscut lui Glyd. „Parcă aici, undeva… Totuşi, totuşi Kid era… Cine crede?… Mâinile… Glyd… Adevărul…” Urmă un amestec strident de cuvinte trunchiate, ca într-o supraimpresiune, gândite simultan, de aceeaşi voce a lui All şi ecranul se lumină intens, iar glasul se stinse încet, sugrumat. Întors cu spatele, All nu vedea nimic, dar îl privi pe doctor şi încercă să afle ce se întâmplă.

— Trupul se mişcă singur, îi şopti doctorul vorbele lui Run, mintea judecă singură, ochii văd, mâinile ating singure…

Ecranul fu invadat de lumini şi umbre, încercând să se definească, să se delimiteze, să se smulgă unele

dintr-altele, într-o ceaţă confuză, care se împrăştie cu greu. Din episoade ades întrerupte se compuse o succesiune de imagini.

… Un curs de apă secat… Bolovani imenşi, rupţi dintr-un munte… Patru oameni cu o targă din trunchiuri subţiri, şi acolo un trup neînsufleţit, cu pielea obrazului uscată şi palidă, întinsă pe oase; iar ochii, înfundaţi în orbite, lăsau impresia că omul e mort de foarte multă vreme. Zăcea, gol, printre frunzele veştede. O mână, cea stângă, alunecase dincolo de marginea tărgii. I se lovea, când şi când, de colţurile pietrelor, cu zgomot surd, tresărea, şi trupul mortului era scuturat de un fior straniu.

— Kid! abia suflă doctorul, ducându-şi mâna la gât.

„… Şi pământul nu-l va primi!” zise femeia care mergea în fruntea convoiului, ritmând cuvintele după o măsură precisă, ca a unei incantaţii solemne, deşi le rostise fără inflexiuni.

Alături de ea, în dreapta, ţinea targa mortului cu ambele mâini un bărbat uriaş – i se vedea numai trunchiul, în veşminte albe, fără podoabe, rupte la umeri, sfâşiate, ca după o luptă. În spatele lui păşea, sprijinind targa, un tânăr, aproape un copil, cu hainele de acelaşi fel şi chipul năclăit de sudoare. Obrazul stâng îi era zgâriat şi sângele, neşters, îi cursese de-a lungul gâtului, unde se închegase. Cel de-al patrulea purtător al mortului nu se vedea, fiindcă ochii lui înregistrau toată scena. Doar din când în când îi apăreau mâinile încleştate de targă şi picioarele desculţe, rănite.

„Pasărea groazei bate cărările cerului, răspunse, după o vreme, bărbatul cu statură de uriaş. Dincotro vine zborul păsării?

„A murit cel-fără-de-moarte, învăţătorul! Tata a murit!” şopti copilandrul şi chiar atunci se împiedică şi căzu în genunchi, iar ceilalţi nu-l ajutară, doar îl aşteptară să se ridice.

Femeia întoarse capul, înfăţişând privitorilor un chip prelung, pe care părul despletit, negru, îl lungea parcă şi mai mult, cu ochi încercănaţi, goi de expresie, cu buzele muşcate până la sânge; făcu o mişcare spre mezin, dar o putere mai presus de voinţa ei o ţintui locului.

„Căci nu-i din pământ cel-de-o-seamă-cu-noi! îşi reluară toţi melopeea lentului drum funerar. Şi cerului se cuvine încredinţat.”

Doctorul se trezi o clipă din fascinaţie, pentru că All – ca şi cum şi-ar fi amintit, dincolo de fluxul hipnotic al aparatului, vorbele acelea ultime, ca pe o veche formulă – repetase tare, laolaltă cu al patrulea purtător, cuvintele, şi recăzuse imediat în semiconştienţa hipnozei.

Pe firul văii, departe, în munte, închis din trei părţi de repezişul unor pereţi prăpăstioşi, se zărea, alb, un pinten pietros.

„În a cui lege îl dăm ţărânii? Pasărea groazei ni l-a adus, şi nu e om; dar trup şi suflet de om are!” glăsui femeia.

„Oamenii, tată, te ştiu zeu şi zeii nu mor. Şi pe drum de taină te ducem, să nu ne vadă, şi spinii ne rup veşmântul şi ne rup carnea.”

„Cine va fi ocrotitorul omului pe Pământ? Cum să stăpânim pasărea groazei? A căzut cel mai mic dintre fraţi. Cum să-l ridicăm?”

Vorbele înşirate ca o litanie, monoton şi silit, fără nicio subliniere a glasului, sunau însă cu atât mai

patetic; doctorul Kobo, care cercetase civilizaţiile străvechi, îşi dădu seama că e un bocet. Deşi cunoştinţele sale nu erau prea întinse, mai înţelese că aude un bocet puţin obişnuit, neconform nici unuia dintre riturile funerare ştiute, şi asta îi mări senzaţia de incertitudine – pentru că nici după port, nici după înfăţişarea oamenilor şi cu atât mai puţin după locul unde peregrina convoiul, nu reuşea să determine timpul şi locul cărora le aparţineau cei cinci.

Uşa se deschise pe nesimţite – adică toţi ştiură că se deschide şi intră cineva – dar acum n-aveau timp pentru asta, aşa că noul venit părea că a intrat pe neobservate. Aşteptă să-şi obişnuiască ochii cu întunericul, apoi îi cercetă pe toţi la rând şi se apropie de Glyd. Băiatul supraveghea înregistrarea, stăpânindu-şi emoţiile. Încă grozav de depărtată, sub un văl greu, ridicat abia la un colţ, taina lui Kid făgăduia de pe acum multe.

— Nici nu trebuie să ştii tot, despre oricare lucru, ca să pricepi cât valorează într-adevăr! şopti Glyd către oaspetele picat din senin.

— E o amintire? întrebă şi acesta, timid; dar cum şoaptele nu ajută să ghiceşti glasul interlocutorului, Glyd părăsi o clipă indicatoarele şi ridică ochii.

Era una dintre fetele de la bar, pe care o auziseră vorbind şi care-i urmărise până aici. Îşi trase un fotoliu, se aşeză, rezemându-se, şi începu să asiste, cu aerul că fusese acolo de la început, interesată şi atentă, pe cât devenise Glyd de agitat. Dar imaginile erau acum iarăşi tulburi, mai degrabă diforme. Dungi albe apăreau şi dispăreau, în mişcare. Se împreunau, se acopereau una pe alta şi în curând ecranul fu din nou invadat de strălucirea luminii lăptoase. Sunetele persistară mai

mult. Se auzeau pietrele rostogolite sub paşi, neclar însă, pe când cuvintele, de la început, nu se mai putură distinge. Pe vocile egale ca un zgomot de fond se înşirau bolboroseli caraghioase şi brusc, o dată cu petele roşii apărute pc ccran, se auzi All. Nimeni, cu excepţia fetei, nu-i mai ascultă gândurile din momentul trezirii. Ce însemnătate mai aveau?

Glyd întrerupse curentul. Kobo şi All tăceau, electronistul înţepenit în scaun, doctorul cu o mână în buzunar, cu alta crispată pe bărbie. Transpiraţia le curgea pe obraji, unuia sub efectul cogitoscopului, celuilalt din pricina violentei emoţii. Băiatul scoase banda încet, să nu-i tulbure. Privi fata, cum şedea cu genunchii strânşi şi mâinile pe lângă trup, într-o cuminţenie desăvârşită. O contemplă minuţios, fără sfială, ca pe un obiect care îţi trezeşte admiraţia şi-atunci încerci să pătrunzi esenţa frumuseţii lui. Părul lung îmbrăca bustul fetei, ajungând până la şolduri, ca o haină lucitoare, în cute domoale, din care-i ieşeau braţele în atitudinea aceea destinsă.

Glyd continuă s-o fixeze din ce în ce mai absent. Chipul acela îi amintea de o altă fată, o fantasmă albă, întâlnită cândva, într-o noapte cu frig alb şi smaralde... Dar unde şi când? Apoi imaginea amintirii tremură tot mai aproape, deveni tot mai clară, suprapunându-se peste trupul fetei de lângă dânsul.

... De lângă uşile monumentale începeau treptele unei scări de piatră ce se încolăcea în întuneric, iar All, care stătea încă aproape de intrare, văzu cel dintâi silueta albă, în pragul dintre lumini şi beznă; cobora, într-o plutire nefirească, fără niciun zgomot în liniştea densă de după muzică. Glyd înţelese că urmăreşte ceva, se desprinse din cercul vrăjit şi-i veni în

apropiere, în clipa când fata aceea atingea cu vârful piciorului pardoseala. Pantoful, împodobit cu o cataramă strălucitoare, îi licări de sub marginea rochiei albe şi lungi până-n pământ.

Se priviră. În liniştea dimprejur se auzeau trosnind mărunt flăcările micilor torţe de ceară. Fata îşi ţinea mâinile pe lângă trup şi capul plecat într-o parte, dusă pe gânduri, ca şi cum nepoftiţii oaspeţi nici n-ar fi existat.

— Ea?... şopti Glyd, iar All aprobă printr-un semn, fără să ştie nici el ce anume.

Necunoscuta îşi scutură părul foarte lung – îşi ridicase fruntea, şi părul i se revărsă, cu un foşnet, peste ciudata rochie, pe spate. Apoi se întoarse şi ieşi. Câteva secunde mai târziu, şuierul caracteristic al unui aeroglisor le dădu de veste celor doi că plecase. Glyd vru să fugă după ea.

— Cine-a fost?

— O fată, murmură All, cu glas atât de stins, încât băiatul se întoarse spre el, întrebător. Ea a cântat...

— Singură?

All nu înţelese. Era stingher şi trist. În templu, topite în întregime, luminiţele începeau să se stingă. Dar trebuia să se facă ceva şi de aceea băiatul porni să urce treptele de piatră, şi de sus se auziră sunete răzleţe, distonante.

— E un... aparat aici! strigă Glyd şi vocea metalică i se amplifică în ecouri. La el a cântat!

All ieşi, ca să nu-l mai audă, pentru că vocea lui îl tulbura peste măsură. Afară vraja abia dăinuia, în tăcerea lugubră. De peste casele uriaşe venea, ancestral, urletul lupilor.

Fata luase elicopterul chemat de All, aşa că îndată

după întoarcerea lui Glyd porniră pe jos spre locul celui mai apropiat omniobserver. Băiatul îi arătă lui All o pereche de mănuşi lungi.

— Le-a uitat sus.

Glyd o luă înaintea lui prin zăpadă. Magia apăsătoare a nopţii pierise pentru amândoi…

… Şi-acum, fantasma albă din templu se afla lângă dânsul.

— Ne-ai recunoscut? şopti Glyd, când fata se simţi observată. Ea surâse. Ţi-ai uitat acolo mănuşile.

— Nu le-am uitat.

— Ne căutai?

— Nu.

All se zbătu în legături, scutură din cap, să arunce casca, iar curelele îi pătrunseră şi mai adânc în carne.

— Ce vă uitaţi aşa la mine? sudui el, enervat peste măsură.

Glyd, pe care lipsa experienţei îl lăsa rece, cel mult nedumerit în faţa scenelor de mânie, se ridică respectuos, dar fără grabă şi începu să-i desfacă legăturile. Kobo rămăsese în aceeaşi atitudine, atât de nefiresc prelungită, că fata se miră cum de agitaţia din jur nu-i tulbură gândurile.

— Vreau să vă cunosc. Eu sunt Indra.

— Abia adineauri te-am recunoscut! zise băiatul. Ce fel de rochie purtai atunci? El e All; şi el – Kobo.

All, cu o mişcare bruscă a capului, zvârli casca jos şi o sparse.

— Asta ce-a fost? se interesă Indra. Pregătiţi un spectacol? Tema nu e prea veselă, All!

Abia atunci doctorul îşi reveni din meditaţie. Se aplecă şi începu să adune cioburile de plastic, punându-le în casca turtită. Venise un elicopter. Câteva clipe,

elicele, reducându-şi turaţia, scoaseră un vuiet alarmant, de sirenă, apoi pilotul manevră greşit şi maşina căzu greoi pe platformă, zguduind întreaga clădire. Se auzi o forfotă de paşi, glasuri vesele care strigau ceva şi râsul interminabil al unei femei. Bucăţile de plastic cădeau pe metalul căştii cu clinchete delicate, de cristal. Glyd desfăcu şi ultima curea; All îşi dezmorţi mâinile, îngenunche lângă doctor şi-i cuprinse umerii. Kobo ridică fruntea. Se priviră îndelung.

— Şi ţie ţi-e frică, All? murmură Kobo.

All îşi şterse apăsat buzele cu mâneca hainei, parcă ar fi băut după o sete mistuitoare.

— Iartă-mă, Indra!

— Nu e nevoie! se sfii ea atunci, fără nicio împotrivire. Am ales un moment greşit.

— Nu pleca! o opri doctorul, continuând să stea cu spatele. Ajută-ne!

— Credeţi că nu vă cunosc pe toţi trei? N-am nicio putere, doctore!

All îi mângâie absent părul. I-l prefira printre degete, fără s-o privească, dar fata simţise de la început că trecuseră printr-o întâmplare din care nu puteau, sau încă nici nu doreau să-şi revină, că prezenţa sa le era utilă ca să le amintească de lumea cea de toate zilele, dinafară, să le frâneze căderea în propriile gânduri.

— Vă temeţi de gândurile voastre…

— Aşază-te! o îndemnă All şi o împinse el însuşi în fotoliu. Glyd o să-ţi povestească mai târziu. Dar nu pentru asta te-am oprit. Poate nici fiindcă eşti foarte tânără şi frumoasă. Ne trebuie ceva de la care să începem… Să-ncepem… Glyd, adu ceva tare de băut! Şi ţie, şi ei!

5

— La noi, vara e pe sfârşite. Tata începe să strângă fânul... Strugurii dau în pârg. Vezi boabele cum devin străvezii, parcă intră o lumină în ele; asta înseamnă că via trebuie stropită neîntârziat. Fraţii mei pregătesc substanţele, umplu rezervorul cel mare cu apă, să le dizolve. O zi întreagă ţine forfota în sus şi-n jos pe scări. Când te sui la vranele de sub acoperişul foişorului, simţi o răcoare cum vine dinspre munte: nu mai e mult până când, în martie, roua are să se-ngroaşe. Şi-n aprilie cade bruma. Te uiţi – vara s-a şi topit. Câte-ai fi vrut să faci în anul ăsta, dar n-ai apucat! Lasă, zici, vara viitoare! Şi ceilalţi ştiu că-ţi pare foarte rău şi că totuşi nu trebuie să se vadă. Şi-şi feresc toţi privirile, că doar fiecare e la fel. Numai cei mici se gândesc la schiuri.

— Eşti un întârziat! filosofă lunganul, între două îmbucături. Nostalgia pământului... Da, am mai citit eu despre asta!

— Prostule! aruncă cel tânăr şi-şi reluă masa.

Nu era supărat. Parcă venea un strigăt de foarte departe, printre trunchiurile pădurii, un strigăt. Dar aşa-i la-nceput, în primii ani, şi pe urmă lunganul pleacă în cea dintâi cursă, chiar mâine, merita şi el puţin respect.

— Ai grijă, bobocule! îl avertiză lunganul, cu gura plină. Să nu te-apuci să-i înşiri lui „Cap-de-Fier” poveştile-astea! Mă rog, dacă vrei s-ajungi ce-ai s-ajungi!

— Parcă tu nu te-ai gândit niciodată! protestă tânărul, fără chef.

— O dată! Lunganul bău, nesătul, tot paharul şi se delectă cu aroma vinului. Acum m-am vindecat. Poate

nici nu era nevoie!

— Eu... Tânărul mesteca automat, aşa cum ar fi mers la întâmplare, pe străzile unui oraş plictisitor de cunoscut. Eu mă gândeam că ultima zi pe Pământ... e altfel...

Lunganul scutură colţul de masă unde mâncase şi aşeză tacâmurile pe banda de evacuare, totul cu o grijă de parcă acesta era singurul lucru din lume demn de atenţia lui. „E instruit perfect! îşi spuse celălalt şi nu-l putu suferi. Are să-şi ia cafeaua, o să se strimbe la prima înghiţitură, apoi se va aşeza pe scaunul de lângă geam...!” Lunganul luă binişor ceaşca mare şi sorbi zgomotos, strâmbându-se involuntar – cafeaua o bea fără zahăr.

Apoi adulmecă aerul şi porni, cu paşi mărunţi, spre fereastră.

— E aşa cum trebuie să fie! răspunse el. Viaţa nu se măsoară cu zilele, nici cu orele, nici cu anii. Ehei, bobocule! Ai să-nveţi multe chestii, nescrise în niciun regulament. Treaba asta e... ca să-ţi spun eu ţie cinstit... un lucru tare parşiv. Ajunge să-ţi dai seama că nu tu îi hotărăşti începutul, nici sfârşitul. Te trezeşti ca pe un fel de teren sportiv, îhîm!

Tânărul îl asculta cu multă răbdare, pentru că în cei cinci ani petrecuţi în şcoală reuşise să devină foarte răbdător, asta da, îi reuşise bine.

— Viaţa? îi dădu ghes lunganului să continue.

— O partidă de tenis. Ţi se pune racheta-n mână...

— Oho! am reuşit o imagine, ni se potriveşte, se admiră el singur, dar nu râde, fără să vreau! – şi ţi se porunceşte: joacă! Şi joci mereu, aceeaşi partidă, una singură. Viaţa se măsoară după lovituri. Unele bune, altele mai proaste... altele greşite de tot, ce să mai

vorbim?

Pe tânăr îl interesă filosofia asta, şi nu doar fiindcă lunganul îi mai era mentor.

— Ei, zise el, îţi poţi măcar alege singur partida. Unde ai şansele cele mai multe.

— A, sigur! Numai că în alte meserii ai la spatele tău o echipă straşnică, care prinde mai toate mingile care ţi-au scăpat ţie. Iar echipele noastre, ale cosmonauţilor, sunt mititele, nu prea omogene… mai mergi şi la noroc.

— Şi pe urmă maşinile… Tu crezi că e adevărat? Vreau să zic impasul despre care vorbesc unii…

Îl aţâţa pe lungan cum putea mai bine, în acest ultim dialog al lor, pentru că împărţise cu el doi ani de învăţătură şi de bună seamă îl iubea.

— Încă nu. Zic eu. Când însă ai să ieşi tu din şcoală…

— Tocmai peste zece ani?

— Sau şi mai curând! Astronavele or să fie o problemă… da, da! întări proaspătul cosmonaut.

— Diferenţa între om şi maşină?

— Întotdeauna. E-n funcţie şi de zona cosmică, vezi! Unele spaţii sunt simple, dar sunt şi direcţii încă interzise, nici cele mai afurisite nave, supergrelele, nu pot pătrunde pe-acolo. Maşina trebuie apropiată de om, cel puţin în cosmonautică.

— Cum poţi face din maşină un om? Că ea e doar unealtă?

— „Cap-de-Fier”, care e un geniu, încearcă asta. Ai mare noroc, bobocule, c-ai nimerit în divizia lui! Mulţi, mulţi ar vrea să-i semene lui „Cap-de-Fier”! Ehei!

Lunganul suflă greu şi-şi goli ceaşca, bând cu înghiţituri mici, parcă ar fi luat o doctorie. Tânărul strânse şi el tacâmurile şi curăţă masa de firimituri.

— Ce zi frumoasă!

— El a pornit de la ideea, în principiu valabilă – lunganul făcea mai mult decât să dea explicaţii, erau cuvintele lui de rămas-bun – că există, între om şi maşină, o sumedenie de lucruri comune. Mai întâi, însuşi organismul uman e o maşină, perfecţionată necontenit în cursul filogenezei. Procesele vitale, complicate după cum ştim, au la bază o serie de elemente, cunoscute şi chiar dirijabile, similare cu acelea petrecute în interiorul maşinilor.

— Nu înţeleg unde vrei s-ajungi! îl opri tânărul.

— Când All îşi enunţa principiile, mulţi oameni, mari şi învăţaţi, au zis ca tine. Dar el a vrut să facă din maşină – adică din astronavă – mai mult decât un vehicul şi un instrument de investigaţie. A vrut să facă un model, electronic, al cosmonautului, autoadaptabil ca şi omul, care să evolueze, în cursul zborului, paralel şi identic cu acesta. Astfel prăpastia dintre maşină şi om s-ar fi micşorat. Ar fi găsit amândoi aceeaşi cale de rezolvare a dificultăţilor, conformă cu principiile astronautului; iar acesta s-ar fi eliberat, pentru totdeauna, de teroarea incertitudinii, cea mai cumplită dintre spaimele Universului.

— N-am ştiut.

— Nu se mai vorbeşte despre asta, de când rezultatele au început să fie sub aşteptări. În primele decenii ale cercetării s-au găsit sute de entuziaşti, gata să-l urmeze pe „Cap-de-Fier”. Părea că nici nu e greu, căutau puntea de legătură între ceea ce era deopotrivă comun omului şi maşinii. Atunci s-au înfundat într-o mlaştină matematică, într-un labirint înspăimântător. Le trebuia ecuaţia complexă care să reprezinte principiul fundamental al comportării omului într-o împrejurare dată.

— Asta pare o utopie.

— Baza exista şi există. All a realizat câteva sute de variante posibile ale Ecuaţiei Umane. Conform ultimei serii, a construit două astronave, cea a lui Kid şi cea a lui Dav. Prima n-a dat rezultatele scontate. Echipajul s-a plâns de navă; după spusele lui, ea ar fi fost mai rea decât cele la care nu s-a aplicat Ecuaţia. Kid însuşi a ajuns să se răzvrătească împotriva maşinilor. Dav s-a întors victorios; cel puţin aşa se vorbeşte. Dar el a zburat singur şi puţin timp. Eu unul cred că Ecuaţia are un viitor strălucit, însă acum aplicarea ei e prematură. Sau, poate, pe undeva e şubredă…

Lunganul puse ceaşca alături de scaun, pe podea. Îşi frecă ochii cu degetele mari îndoite şi tânărul ştiu că va pleca. Îl cuprinse emoţia.

— Lasă-mi ceva, zise el, stăpânindu-se să nu plângă.

— All e un încăpăţânat. Persevereză, deşi ştie că deocamdată n-are nicio şansă. De aici i se trage şi porecla… Vezi, mi se pare că n-a priceput ceva esenţial la oameni şi de aceea maşinile lui…

— Acum ai să pleci…

— Bobocule, îţi tremură glasul! Lunganul îl privi; celălalt îşi dădu seama că jucase, ca să se ascundă şi-acum reprezentaţia lua sfârşit. Nu te speria, va fi şi rândul tău… spuse. Mi se pare că nimeni nu descoperă nimic nou, că toate gesturile, vorbele noastre le-au mai avut şi alţii cândva…

— Nu ţi-e greu?

— M-am obişnuit. Familia, iubita… Băieţii… Credeam, la-nceput, că sunt dotat pentru astronautică. N-a fost să fie-aşa. Am ajuns doar o simplă „gardă”, un executant, un navigator, la linia de mijloc…

— Nu există predestinare.

— E şi unica mea speranţă; poate-poate acolo am să mă disting. Chestie de noroc şi întâmplare. Ştiu, dintre noi se crează eroii. Mediocritatea, prin ea însăşi, înseamnă eroismul de a-i supravieţui. Trebuie să fii învăţat cu asemenea eroism. Ţine…

Lunganul căută împrejur ceva care să-i fi aparţinut, dar în şcoala de zbor, ca şi pe navă, nu te ai decât pe tine însuţi. Ridică ceaşca şi i-o întinse tânărului, cu un zâmbet stânjenit.

— N-am… E ultimul obiect pe care aici…

— Mulţumesc!

Ochii băiatului pluteau în lacrimi. Lunganul îi atinse mâna, în treacăt, îşi muşcă buzele, nu atât trist, cât înduioşat şi ieşi, simplu, fără nicio vorbă de rămas-bun, parcă s-ar fi dus doar până-n camera vecină.

După-amiază fu provocată o furtună, însoţită de averse de ploaie, iar sectorul de lansare al cosmodromului, armat cu plastic şi beton, deveni alunecos ca o pistă de gheaţă. Tancul-comandant al diviziei înainta în salturi, patinând printre parapete, lovindu-se de discurile convexe ale farurilor semnalizatoare. Aerul rece şuiera prin hublourile deschise şi cu o regularitate de ceasornic rafale de stropi năvăleau peste banchetele postului de observaţie. Glyd îşi trase picioarele într-o parte, cât putu mai mult, să nu se ude. Privi la Dav, care stătea imperturbabil, cu mâinile aşezate neglijent peste masa comenzilor, apoi la All, cu bărbia sprijinită în pumni şi ochii aţintiţi în gol, spre vârtejurile de afară. La nivelul de deasupra lor, în cabina de observaţie, tehnicianul-conductor tuşea zgomotos, parcă s-ar fi înecat. În spatele celor trei, în jurul mesei de lucru şi pe fotoliile

laterale se aflau inginerii principali, medicii şi câţiva profesori, cincizeci de oameni care proiectaseră, după calculele şi indicaţiile lui All şi vegheaseră construcţia astronavei, alcătuiseră şi instruiseră echipajul. Acum tăceau, respectuoşi, intuind starea proastă a comandanţilor.

Tancul trecu, zornăind din şenile, pe lângă poarta de oţel a ultimului parapet. Antena staţiei de urmărire se profilă o clipa în dreapta – un turn înalt de mai mulţi kilometri, vopsit în roşu şi alb, acoperit cu faruri în spirală. Maşina tăie direct peste câmp, lăsând în urmă şase dâre largi, ca nişte şanţuri, în pământul clisos. Departe se profilă, ca un dâmb, prova monstruoasă a astronavei. De la descoperirea levitaţiei, aceşti coloşi, care odinioară erau asamblaţi doar în spaţiul extraterestru, puteau decola direct de pe Pământ. All urmări încordat cum astronava răsărea de după orizont. Mereu se mai găsea ceva de făcut la maşinile zburătoare, mai ales că acele făurite de All erau, într-un fel, nişte prototipuri, comandate de Consiliu pentru îndeplinirea celor mai grele misiuni. Constructorul avea incertitudini înaintea marelui salt, dincolo de sistemul planetar. Aştepta cu nelinişte toate ştirile despre evoluţia zborului, aşa cum, aruncând o piatra într-o prăpastie întunecoasă, aştepţi ecoul slab care să-ţi dea de veste că piatra a ajuns până la fund. Şi mai întotdeauna pe parcurs apăreau neajunsuri şi defecţiuni – de execuţie, dacă nu şi de concepţie. Maşina, indiferentă, moartă, se punea în mişcare doar la strigătul omului după ajutor, incapabilă să acţioneze singură, sau lucrând după logica matematică, uitând în Cosmos de esenţa umană, gata în aceeaşi măsură să-şi ucidă navigatorii ca şi să le apere viaţa, insensibilă la

exasperare şi triumf, la setea de cunoaştere şi la amărăciune.

Tancul hurui cu cele şase şenile peste marginea, în rambleu, a şoselei a patruzeci şi doua, coti cu o smucitură la stânga, şi o luă, pe şosea, în direcţia platformei de lansare. Pocnetul ritmic al lamelor, egal, îndemna la somn. Glyd tot se mai întreba cărei întâmplări sau căror calcule îşi datorează prietenia cu All şi acum cu Dav, cei mai cunoscuţi dintre oamenii care, într-un fel sau altul, îşi legaseră numele de astronautică.

— Comandant! zise tehnicianul-conductor, tuşind de mama focului. Am ajuns la prima baliză.

All se întinse leneş spre marginea de sus a mesei, vârî mâna în cornetul maşinii de cifrat şi apăsă clapele minuscule. Astronava era protejată de trei cupole gravifice, iar cifrul, cunoscut doar şefilor de vehicule, singurul care deschidea breşe în zidurile invizibile, dar inexpugnabile, se schimba la fiecare două ore. O sirenă intră în funcţiune şi două şiruri de proiectoare se aprinseră pe laturile şoselei, marcând culoarul de trecere. Tancul se opinti, patină o secundă, apoi se aruncă prin culoar, cu maximum de viteză.

— … parcă ne-am juca! bodogăni All un sfârşit de gând. Nave ca lumea, nu sisteme de alarmă!

Consilierii zâmbiră ca la comandă, ascunzându-şi feţele, căci tuturor le veniră în minte cercetările lui „Cap-de-Fier” pentru găsirea Ecuaţiei Umane. Constructorul îi ghici şi se posomorî şi mai tare. Numai Dav rămânea imperturbabil, căci Dav fusese cosmonaut. Abia când ajunseră la navă, când inginerii, în fruntea unei armate de tehnicieni, îşi începură munca – verificau, pentru ultima oară, toate instalaţiile

colosului – puse mâna pe umărul lui All.

— Cred că ar fi timpul să-mi spui! zise calm, dar atât de categoric, încât All simţi, fascinat, că n-are să i se împotrivească; dar şi aşa i-ar fi spus.

— Bine. Vino!

Îl duse, prin culoarul lung, pe scări pliante, în încăperea din extrema prova, unde se ascundea aparatura palpatoarelor de câmpuri. Îl aşeză pe scaunul metalic, singurul din cabina strâmtă, închise trapa şi se lăsă, icnind, lângă Dav, cu picioarele strânse sub el. Pereţii capitonaţi cu plastic vibrau surd sub acţiunea sondelor ultrason.

— Te gândeşti la zbor? Am ales cel mai bun echipaj.

— Dav, sincer: am tot mai mult senzaţia că greşim. Nu ştiu nimic clar... S-ar putea să fie doar o cursă; dar, undeva, aici, pe Pământ, se întâmplă un lucru nespus de ciudat. Ai răbdare, şi-l povestesc...

— Văd că eşti ispitit să-ncepi cu concluziile.

— Când cercetările pentru Ecuaţia Umană au ajuns în impas, mă gândisem la altceva, o soluţie nebunească... Astronava raţională. Este opusă Ecuaţiei; în locul transformării navei într-un *alter ego* electronic al cosmonautului, ar trebui ca, dimpotrivă, ea să evolueze independent, pe alte căi, „de capul său”, după cerinţele omului, dar la un nivel infinit superior acestuia.

— Cred că înţeleg, zise Dav prevenitor. E o nebunie.

All se scotoci prin toate buzunarele după un baton de cafea, până când Dav îi oferi, fără să zâmbească, pachetul lui. Electronistul alese îndelung unul, muşcă grăbit şi închise ochii, savurându-i gustul.

— Eşti primul căruia îi spun...

— Are vreo legătură cu Glyd?

— Da. Lasă-mă încet, să m-adun! Deocamdată nu-mi

e foarte limpede. Glyd are memoria inertă şi toate instinctele unui animal cosmic. Poate aici e cheia, pentru că eu, care n-am zburat, sunt lipsit de intuiţia Cosmosului...

— Intuiţia astronavei fără intuiţia Cosmosului?

— Dav, nu glumi! Trei oameni de pe Pământul ăsta, dintre care doi suntem chiar tu şi cu mine, am simţit, în anumite momente, o teamă stranie tocmai faţă de maşini.

— Faţă de astronave...

— Al treilea era Kid... murmură Dav şi zâmbetul se şterse de pe buzele sale.

— Vezi! triumfă All, ca de o mare victorie. *În toate cazurile erau la mijloc astronave!* Notează asta, nu e chiar o coincidenţă!

Tu, care ai o experienţă personală, spune-mi acum: ce-ai simţit când ţi-era teamă de astronavă?

— Eşti sigur că nu-mi întinzi o cursă?

— Te-am avertizat, poate fi o cursă. A logicii, a raţionamentelor. Deşi surpriza abia urmează. Hai, spune!

— Am simţit că nava... era străină... de mine, ba nu, nu-i bine zis... Era un soi de fiinţă, existând în afara mea, independent... Adică o fiinţă străină, parcă tu nu ştii?

— O fiinţă care te domina, ca venind dintr-o altă lume. Nu tiranic, nu paralizându-ţi voinţa, nici uneltind împotriva ta, dar înspăimântătoare prin prezenţă, nu-i aşa, purtătoare materială a mesajelor unei lumi abstracte, cifrate, de nepătruns?!

— Ceea ce seamănă bine cu ideea astronavei raţionale...

— Dav, trebuie să te supun unei probe. Bănuiesc...

ceva intraductibil în cuvinte. Ca să poţi înţelege e nevoie mai întâi să fii convins. Şi altfel nu te pot convinge, decât în Mediterana…

— Eşti obscur, All.

— Eu n-am cunoscut adevăratul Cosmos… Uiţi sau te faci că uiţi. Te priveşte! Nezburând însă, n-am recunoscut nici spaima, faţă de nimeni, niciodată. N-am acceptat *existenţa* spaimei, Dav! Mi-e imposibil s-ajung la ea, raţional. Ar trebui s-o trăiesc, pentru că spaima de acol*o est*e o altfel de spaimă, necunoscută nouă, celor de pe Pământ. Şi, de ce nu?, acţionează numai asupra *esenţei noastre umane,* încătuşând-o. Nu atinge — înţelegi – sistemul nostru fiziologic… cel puţin aşa îmi închipui eu. Kid, prizonier al spaimei acesteia, s-a întors precum s-a întors. Întreg la trup; şi totuşi mutilat. Doar tu ţi-ai învins maşinile şi groaza… Dav, ce crezi tu c-a simţit Kid? Şi chiar simţind, ce responsabilitate port eu?

— Comandanţii diviziei de elită a şcolii de zbor, speriaţi de propriile lor maşini… zise Dav evaziv. Nu porţi totuşi nicio vină?

— Ar trebui să mă recunosc vinovat pentru că…

— Pentru că?

— … n-am înţeles ceva. Nu ştiu ce; încă nu ştiu.

— Parcă spuneai *ceva* despre esenţa umană, îl atacă Dav, privind într-o parte, ca să nu se înduioşeze de reacţia lui All, care ştia că va urma, acum sau altă dată.

— Cum? zise All agresiv, încercând nedibaci să-şi ascundă tulburarea.

— Iată, eu bunăoară. Am învins eu oare astronava, adică spaima…? Sau, All, am fugit de spaimă? Totdeauna când foloseşti şiretenia, ţine minte, All, nu prea mai poţi fi sigur că nu te-ai păcălit puţin şi pe tine…

Ploaia se înteţise. Dav îşi imagină cum undeva, dincolo de marginile cosmodromului, generatoarele de câmpuri atmosferice intră în funcţiune, împiedicând circulaţia aerului spre exterior. Era foarte costisitoare şi greoaie lansarea navelor supergrele de pe Pământ. Realizarea levitaţiei şi toată coordonarea aparatelor cereau o atmosferă ionizată şi pură, cu un anumit grad de umiditate; iar furtuna artificială, singurul mijloc pentru obţinerea acestor capitale caracteristici, era un lucru complicat şi oarecum nesigur.

— Nu te opri, Dav! bombăni sec electronistul.

— Aşadar, acceptasem ideea că maşina nu mai face parte din universul meu. Şi nu pot să jur că nu se întâmpla chiar cum gândeam eu. Atunci, cu bună ştiinţă, am socotit-o ca atare, nu cu orice preţ o *fiinţă,* cum zici tu, o *fiinţă străină.* Mai degrabă am considerat-o ca pe un fel de experienţă neprevăzută, în curs de desfăşurare, o probabilitate exterioară, de care urma să ţin riguros seama în calculele pentru viitor. A fost un mod de a escamota spaima aceea, greu de imaginat acum. Dacă aş povesti cuiva despre asta nici n-ar crede: dar tu ştii – e adevărat!

— Spaima există.

— Da, e greu. Şi *acolo* oamenii sunt singuri.

— Aşadar, Kid, tu şi cu mine, reluă All – dându-şi seama că Dav simte un pericol ascuns în cuvintele lui şi-şi rezervă timp, ca să se pregătească; dar nu voi să-i acorde răgazul, nu trebuia –, *noi* aşadar am simţit, o dată sau mai des, teamă de maşinile noastre. Suntem legaţi în cercul spaimei inexplicabile, toţi, aşa cum suntem cosmonauţi cu toţii.

— Ei, făcu Dav, unii doar virtual!

— Adevărat! spuse All după o pauză imperceptibilă.

Eu n-am zburat niciodată. Iar Kid a murit…

Vru să se ridice, mai repede decât îi îngăduiau picioarele amorţite; genunchii îi trosniră şi el căzu într-o parte, lovindu-se la un cot. Rămase culcat, îşi lipi tâmpla de pardoseala rece. Dav îl luă de guler, îl ridică, rezemându-l iar de perete şi se aşeză alături de el, pe pardoseală.

— Te-ai înhămat la un lucru prea greu, îi şopti şi zâmbi fără voie; privindu-l de aproape, All îşi încrucişase ochii şi era caraghios. Aşa n-ai s-o scoţi niciodată la capăt.

Electronistul se ascunse la adăpostul umărului masiv al astronautului şi oftă.

— Am să ţi-l dau în grijă pe Glyd. Inspiri o siguranţă şi o linişte dezgustătoare.

Dav îi dădu drumul.

— Am să te duc în Mediterana, să te-nvăţ minte pentru superioritatea asta idioată, spuse All. Nu-mi afişa calităţi atletice!

Dav îi dădu un bobârnac în bărbie şi se sprijini de scaun, cu mâinile încrucişate. Zâmbea grav, atent, fără urmă de veselie, aştepta surpriza anunţată, dar bătălia secundelor o câştigase net; era pregătit să asculte.

— Continuă…

Se întoarseră târziu în sala de navigaţie. Glyd, plictisit să-i mai caute, urmărea munca încordată a inginerilor, care aprindeau jerbe multicolore pe tabloul de bord, verificând maşinile de calcul. Erau amândoi traşi la faţă şi ascultară rapoartele cu gândul aiurea. Începu să se-ntunece. În curând aveau să vină maşinile cu elevii-cosmonauţi, garda de onoare a astronavei. Până la start mai rămăseseră 14 ore.

— Sunteţi liberi! îşi expedie Dav subordonaţii. Noi mai

stăm. Să trimiteţi un elicopter. Notaţi codul de trecere prin cupole.

Îl apucă pe Glyd de braţ şi-l ţinu lângă el, în capătul de sus al scării, în timp ce oamenii se îmbarcau în tanc.

— Ce-i cu voi? se miră băiatul, uitându-se la amândoi. Parcă sunteţi mai prieteni ca înainte. Aţi băut?

All îi ciufuli părul.

6

— Eşti sigur că ne lasă să privim? întrebă All.

Ploaia stătuse şi soarele tocmai asfinţea, dar nu era de loc frig. Închiseseră trapele astronavei, le sigilaseră şi-acum stăteau în aşteptarea elevilor-cosmonauţi.

— Cel puţin pe mine şi pe Glyd! replică Dav. Uiţi că noi doi am fost în Cosmos?

All nu răspunse. Privi, cu capul pe spate, colosul argintiu al astronavei. Cabina din prova, a palpatoarelor, licărea stins, la peste 600 de metri înălţime. Se apropie, cu un fel de sfială şi atinse, cu vârful degetelor, blindajul, parcă nu el ar fi construit monstrul de metal, parcă acesta nu se pregătea de plecare, ci abia venise, după o goană exasperantă prin spaţii şi All se pregătea să întâmpine fiinţele unei alte lumi.

— Ce să ne lase să privim? întrebă şi Glyd, pe care tăcerile prea lungi îl stânjeneau, făcându-l să se simtă de prisos.

— Ai să vezi, e o întreagă ceremonie! zise Dav gânditor.

— Ceremonie! se întoarse All pe neaşteptate. Numai

un joc, ceva mai complicat. Ceremonie!

— Spune, varsă-ţi năduful! făcu Dav, atât de concentrat, că vorbise mecanic, se dedublase ca să poată răspunde.

Glyd se aşeză pe o moviliţă de pământ, spălată de ploaie – rămăsese de la schelele de montaj. Se uită la Dav şi la All, care-şi fereau ochii unul de altul, ca şi cum ar fi fost certaţi. Dar Glyd, care de aseară nu se dezlipise de lângă All, ştia că e la mijloc taina lui Kid. Ea nu-i mai dădea pace electronistului. Doctorul Kobo plecase la ferma lui, după ce-i râsese în nas lui All. Indra şi ea se făcuse curând nevăzută, la braţul unui băiat cu mutră antipatică. Glyd şi All rămăseseră singuri şi All tăcuse mereu, doar îi cerea prin semne să-i mai dea de băut. De atunci şi până acum patru ceasuri n-a făcut decât să bea şi să tacă, dar nu s-a îmbătat de loc, nici nu s-a ameţit măcar – e drept că înghiţise şi tot soiul de sucuri amestecate, să dilueze alcoolul.

— Tu ce bănuieşti, Dav?

— Kobo ce spune?

— Nimic. A plecat azi-noapte fără sa spună nimic.

— Ai controlat bine? Nu există niciun fel de câmpuri, acvatice sau subterane? Prea seamănă totul cu o farsă de prost-gust!

— Nici vorbă de câmpuri. Aveam aparatul la mine..

— Pare un fenomen de hipnoză. Şi tu şi Kid aţi fost hipnotizaţi. Glyd, spune, acolo, în Mediterana, tu n-ai simţit ceva deosebit?

— Nu, Dav! răspunse băiatul. All mă prevenise despre eventualitatea unor întâmplări ciudate. De aceea nici nu m-am mirat când l-am văzut contractându-se…

— Însăşi contractarea asta a muşchilor… Doar ai văzut fotografiile! interveni All. E mai mult decât o

hipnoză, nici vorbă, doar ştim toţi cum e hipnoza, de la cogitoscop. Aici e o întrerupere bruscă a tuturor simţurilor, o ieşire din eul propriu; intri efectiv în pielea altei fiinţe. Eu, de pildă… Ba nu!

— Nu vrea să-mi povestească nimic din viziunea lui, îi explică Dav băiatului. Poate nu doreşte să mă influenţeze.

— Cum? Să te duci şi tu în locul acela din Mediterana? sări Glyd în picioare.

— Da, să verific.

— N-ai ce verifica, Dav! Eu n-am fost acolo? Şi alţii, atâţia, înaintea noastră? Niciunul n-am simţit nimic. Numai All, nu ştiu de ce…

— Şi Kid. Ai fost la înmormântarea lui Kid?

— Nu m-au lăsat doctorii. Kobo, în special.

— Dar ce părere ai tu despre aceste întâmplări?

Glyd lovi cu piciorul în grămada de pământ pe care şezuse. Privi la Dav; chipul şi statura lui îi plăcuseră din prima clipă, degajau ceva foarte bun şi foarte sigur, în timp ce All inspira nesiguranţă şi un pic de teamă.

— Tu eşti primul care mă întrebi, Dav!

— All nu?

— Nici nu se uită la mine.

Dav se stăpâni să nu zâmbească. Cu paşi înceţi, electronistul porni să dea ocol navei.

— Eu cred, continuă Glyd, că degeaba vă împotriviţi. Taina e mai mare decât voi toţi, mai mult o să vă faceţi de râs că aţi respins-o.

— Dar dacă vom încerca să aflăm despre ce e vorba?

Dav izbucni într-un râs tăcut, deschizând gura până i se văzu omuşorul, dar fără un sunet. Pe Glyd îl amuză râsul ăsta ciudat.

— Bine, zise cosmonautul, liniştindu-se brusc, şi

zâmbind mai departe cu ochii. Însă ce poate fi?

— Cele mai fantastice presupuneri sunt plauzibile, când trecem dincolo de Universul cunoscut. Aşa mi-au spus maşinile, când mă creşteau în navă; toţi astronauţii ştiu asta.

Fericit că poate vorbi, Glyd se grăbea, îi era teamă că Dav o să-l oprească. Şi vocea lui scârţâită, de locvorobot, se chinuia să capete modulaţii omeneşti. Dav însuşi rămase uimit, Dav, care-l urmărea pe Glyd, îl cercetase, din îndemnul lui Kobo, cu gândul să-l ajute să se schimbe, dar îşi închipuia că-i va fi prea greu, cel puţin la-nceput, la primele întrevederi.

— Dacă ţi-am cere sfatul?

— Mie? Glyd se opri din sporovăială, bănuitor, parcă şi puţin înfricoşat, maşină din nou: Credeţi că vă pot ajuta?

— E o copilărie, Glyd! Oricui i se poate cere un sfat.

— După mine e nevoie de mijloace de investigaţie deosebite. Degeaba se învârteşte All acolo cu aparatele lui. N-o să afle nimic. El e singurul aparat sensibil la… ştiu eu cum s-o numesc?

— El e singurul.

— Dar dacă şi tu ai să simţi la fel? Vezi, atunci se complică.

— Sau se simplifică?

— Şi de ce-ar trebui şi tu să te supui unei experienţe?

— E o logică, Glyd! Când o să mergem înspre Mediterana, am să-ţi explic. Trebuie o anumită dispoziţie, anumite întâmplări comune din viaţa noastră, a lui Kid, a mea, a lui All…

— Tu şi All? întrebă Glyd, uimit, nu şi ironic.

— Am fost colegi la şcoala de zbor, odinioară. All a fost mentorul meu, era mai mare. Da, are brevet de

cosmonaut, şi încă de clasa a doua. În cosmocibernetică.

— N-aş fi crezut! făcu surprins băiatul.

— Drumurile ni s-au despărţit cam de atunci. All n-a zburat niciodată, eu am fost în opt curse, cinci de cercetare… în afara sistemului solar.

— Dar brevetul de clasa zero, când l-ai luat?

— Pui întrebări de reporter? Lasă, altă dată poveştile. Vin elevii-cosmonauţi.

Erau două transportoare de capacitate medie, în total vreo patruzeci de oameni. De când, în urmă cu multe secole, se întâmplase un şir de accidente, din pricina neştiinţei sau neatenţiei, dar mai ales de când supergrelele decolau direct de pe Pământ, accesul şi deplasarea pe cosmodrom, foarte riguros controlate, nu se făceau decât cu mijloace anumite – transportoare, tancuri, vehicule aero speciale – dotate cu blindaje antiradiante şi complexe de semnalizare. În afară de asta, la sosirile şi plecările astronavelor, dirijarea se făcea din imediata lor apropiere, din giganticele tancuri-comandant cu care erau înzestrate diviziile şi care, din adăposturi, permiteau supravegherea complicatelor operaţii necesitate de aceste acţiuni. Epoca lui All, când descoperirea levitaţiei revoluţionase cosmonautica, se caracteriza printr-o tendinţă spre supradimensionare, căreia i se supuneau toţi constructorii, printr-o viziune hiperbolizantă care trimitea la asaltul Universului coloşi, pe măsura înfruntării dramatice cărora le erau destinaţi.

Elevii-cosmonauţi săreau din transportoare într-o ordine perfectă şi imediat se înşirau în front, pentru că-i observaseră pe cei doi comandanţi ai diviziei de şoc. Purtau cu toţii uniformele ciclului întâi de pregătire, în

afara câtorva, mai mari, care trecuseră de ciclul cinci. Conducătorul grupului ordonă poziţia pentru onor, se apropie de All şi de Dav şi prezentă raportul.

— Am vrea să asistăm la garda din noaptea asta! spuse Dav. El e Glyd, cel născut în Cosmos.

Conducătorul avu o ezitare, dar nu pentru băiat, ci pentru All. Statutul permitea numai cosmonauţilor asistenţa la ceremoniile ultimei gărzi, iar All nu zburase niciodată. Pe de altă parte, el era comandantul tehnic al diviziei de elită din şcoala de zbor, şi a-i refuza cererea ar fi fost o impoliteţe.

— Să consult echipa! zise conducătorul; îi adună pe băieţi în jurul lui şi parlamentară timp îndelungat. Apoi se întoarse: S-a hotărât admiterea la ceremonie a comandantului All, fără drept de participare directă.

All ridică din umeri, puţin agasat de atâtea formalităţi; normal ar fi fost să plece de la început, dar trebuise să rămână, pentru Glyd. Dav îi trase pe amândoi în umbra astronavei, la adăpostul unuia dintre suporţi, unde ghearele şi ventuzele de fixare la sol formau un fel de scaune, înalte de vreo doi metri, însă comode. Elevii îşi începură pregătirile. Se împărţiră în mai multe grupe; unii aduceau din transportoare lemne lungi, cu care aveau să aprindă focul, alţii costumele pentru iniţiere, alţii, în sfârşit, puneau la punct armele şi aparatele pentru jocurile sportive, pregăteau tribuna unde urma să se depună jurământul.

— Ce frumos! zise Glyd, care începea să înţeleagă.

— Ar fi, dacă nu s-ar ascunde peste tot atâtea calcule! replică All. Toate lasă impresia că sunt spontane, şi când colo mereu le dirijează alţii, din umbră. Vrei să spui, Dav, că nu-i aşa?

— Când erai tânăr, judecai altfel. Nu-i asta; altminteri

am crede că toată viaţa, cu actele ei obligatorii, necesar repetabile, e dirijată anticipat. Am ajunge la oameni-roboţi, la predestinare.

— Omul are multe lucruri comune cu roboţii. El se naşte ca un mecanism. Tot ce ţine de fiziologie aparţine maşinii din noi, chiar o mare parte din psihic, pentru că avem reacţii similare la evenimente date. În mamiferele bipede care suntem, înzestrate cu raţiune, coexistă, într-o contradicţie şi o luptă neîncetată, o cantitate de omenie şi una de maşinism.

— Ascultă, Glyd, interveni Dav, e teoria lui preferată, pe care a pus-o la baza calculelor sale când alerga după Ecuaţia Umană. Ascultă!

În vocea lui, Glyd surprinse puţină ironie şi admiraţie, dar mai ales respect.

— Omenie – adică bunătate, cinste, idealuri?

— Asta-i literatură, zise All cu politicoasă aroganţă. Relaţiile matematice notează altceva. Omenia este elementul-surpriză, adică non-maşina, tot ce nu poate fi prevăzut la om, tot ce aparţine structurii lui foarte intime şi indeterminabile. Omenia luptă cu maşina, care o frânează, şi dacă ar putea, ar anihila-o, numai că viaţa, fără mecanismul ăsta, e imposibilă, ar fi ca o idee apărută fără un suport material. Aici e baza asemănării între aparatele cibernetice şi mamiferele raţionale – în maşina din carne şi sânge, care dă viaţă personalităţii şi o claustrează totodată.

— Personalitatea nu e specifică doar omului? întrebă Glyd.

— Automatele au şi ele personalitate, cred eu, o personalitate dominată de legile formelor metalice, din angrenajul cărora se naşte sufletul matematic al maşinii, dăruit de gândirea celui care-a imaginat-o…

Mai au posibilitatea autoperfecţionării; au chiar şi ceea ce noi numim liberul-arbitru, adică, nu-i aşa, un drept de opţiune – cine cunoaşte automatele mai bine decât tine, Glyd? – între multitudinea soluţiilor calculate. Ce superb echilibru, această opţiune fără greş şi fără emoţie! Da, maşinile au personalitate…

— Dar ce-i lipseşte maşinii, All? Ele m-au crescut; păreau că ştiu orice; iar eu, aici la voi, ştiu atât de puţin. Ce le lipseşte automatelor, All?

— E simplu: nebunia. Nu alienarea mintală, o, nu! Forţa omului de a ieşi din propriile lui tipare, din timpul lui şi din spaţiul lui determinat; nebunia, clipa de clarviziune, dincolo de noi înşine…

Sub ochii uimiţi ai lui Glyd, faţa lui All se modela altfel, apărea un chip nou, iradiat de o aripă a absolutului – unde era calmul, arogantul, inaccesibilul All, unde era durul lui apărător din noaptea cu urlet de lupi?

— Dincolo de noi înşine… şoptea All; îi uitase pe cei din jur – sau poate nu-l uitase pe Glyd: nebunia – iluminarea, ceasul de miracol al geniilor, ceasul când Einstein a schimbat viteza luminii, ceasul de har când omului îi e dat să-şi părăsească maşina organismului, să iasă din el însuşi

— Flacăra din pura esenţă a cunoaşterii. Nebunia – străfulgerarea ce se apropie de eternitate…

„Elogiul nebuniei”, spuse Dav, fără să-l privească pe All. Îl cunoştea; nu era surprins; îl cunoştea de mai bine de douăzeci de ani. Uluit era doar Glyd. După ce All tăcu, nu încetă să privească vrăjit această faţă nouă, cum n-o văzuse încă la niciun om. Vocea electronistului continua să-i sune în urechi; undeva, din amintire, o muzică veni să se suprapună acestei voci, o muzică

dintr-o noapte a spaimei; muzica ce va fi zburând acum peste alte oraşe şi alt pământ, în vreme ce urletul lupilor pierise. Glyd *auzise* acum – aşa i se părea – auzise pentru prima oară *vocea umană* şi crezu că niciodată nu va mai putea scoate vreun cuvânt, descoperind urâţenia metalică a propriului său glas.

Dar, sprijinit de peretele ud, se întoarse cu ochii la viitorii cosmonauţi. Se întunecase de tot. Aerul, liniştit ca o apă în adâncurile ei, îşi menţinea răcoarea plăcută din vremea ploii. Focul aprins de elevi prinse să pâlpâie, întâi timid, pe urmă flăcările se înteţiră, devorând lacome lemnele îmbibate cu ceară. Câmpul şi cerul, cât se vedeau cu ochii, erau pustii. Însuşi colosul de metal, la picioarele căruia toţi se agitau ca nişte furnici, părea că-şi pierduse forma şi destinaţia, semănând acum unei stânci uitate în mijlocul oceanului calm – deget al pământului, îndreptat spre zenit.

— Cei mari vor spune legende despre zborurile celebre! anunţă Dav, ca şi cum numai la asta se gândise. Şi vor veni probele de curaj, pe urmă jurământul…

— Pe vremea noastră era frumos! interveni All, redevenit ca prin farmec cel din trecut, echilibratul, cu privirea egală. Cât aşteptam ceremonia de iniţiere, cum m-am pregătit, să nu mă fac de râs la probele atletice! …

— E primul moment al vieţii de cosmonaut! întoarse Dav capul spre Glyd. După trecerea ciclului întâi, de acomodare cu modul de viaţă şi disciplina şcolii, când se mai dau şi primele noţiuni, fundamentale, de zbor spaţial, urmează această ceremonie a iniţierii şi băieţii intră în ciclul doi, de pregătire propriu-zisă.

— Şi voi aţi trecut prin asta?

— Aş vrea să fac din tine un mare cosmonaut, Glyd! zise All; şi vorbele lui erau un răspuns. Mai mare decât a fost vreodată cineva pe Pământ, mai mare, desigur, şi ca Dav. Ai toate premisele pentru asta.

— Eu?

— Ai fost crescut de maşini. Maşina din tine e foarte dezvoltată, omul din tine n-a înăbuşit-o, cum se întâmplă la ceilalţi. Mulţi m-au ocărât pentru vederile mele, dar încă am rămas la ideea că, înainte de toate, Cosmosul poate fi supus de *maşini* – maşini cibernetice şi umane. Pe Pământ ne permitem, ni se cer fantezii cât mai diverse şi teribile; în Cosmos, dimpotrivă, succesul e asigurat de disciplina absolută a urmăririi unui program.

— Eşti sigur că el, Glyd, e mai mult maşină?... şopti Dav, cu seriozitate.

— Cel puţin teoretic. Şi teoria-i partea mea tare, ştiţi...

Tăcură. De lângă foc se auzea povestirea unuia dintre mentori:

— ... acum vreo 70 de ani. Run zbura, cu alţi şase, în afara sistemului nostru solar, pe o navă nu cine ştie ce, chiar pentru vremea aceea. Bine. Îşi termină ei treaba pe planetele Proximei, scapă teferi, culeg informaţii, se-ntorc. Pe drum, palpatoarele simt o concentrare gravifică, un haos, un nod gravitaţional. Înainte nu existase, la ducere adică, dar asta este o surpriză obişnuită în Cosmos. Din fericire, era în destrămare; din nefericire, era astfel amplasat, încât racheta nu-l putea ocoli şi trebuia cu orice preţ să-l străbată. Run, cel mai tânăr dintre ei, dormea, abia ieşit din cart. În câteva minute, calculatoarele evaluează timpul cât nava are să rămână prizoniera gravitronilor până la destrămarea

totală a câmpului. Şi dau o soluţie nebunească: şase oameni ai echipajului să dispară, ca să asigure rezerva de aer şi hrană necesară unuia singur, pentru cei câţiva ani de inerţie a rachetei.

Povestitorul făcu o pauză şi puse lemne pe foc. Flăcările se înălţară foarte sus, într-o vâlvătaie înconjurată de fum gros şi alb. Băieţii şedeau în cerc; din când în când ridicau ochii spre cer, de parcă ar fi urmărit o hartă sau nişte imagini aeriene demonstrative.

— Aşa! Nu există decât un singur mijloc prin care oamenii pot să dispară, ca să nu mai mănânce şi să nu mai respire. Run, cel ce dormea, tânărul, a fost ales să supravieţuiască. Nici unuia dintre ceilalţi nu-i era frică, pentru că, prieteni, ideea morţii în meseria asta nu trebuie niciodată să te surprindă. Navele moderne au instalaţii de transmutaţie atomică, prin care se pot obţine elementele necesare vieţii, folosindu-se orice fel de material brut. Dar nava aceea era veche, deja la a treia cursă; îi lipseau perfecţionările. Numai în sectorul medical avea un refrigerator, pe care se gândiră să-l folosească, în nădejdea că poate unii vor rămâne în viaţă, prin aplicarea hipotermiei. Refrigeratorul dispunea însă de două locuri, pentru bolnavii la însănătoşirea cărora mijloacele bordului ar fi fost insuficiente şi cărora le era necesar tratamentul pe Terra.

— Dav, trebuie să vă duceţi imediat acolo! În clipa asta!

All sări jos de pe scaunul improvizat şi-l trase pe Dav de picioare, febril, ca atunci când se grăbea să ajungă la cogitoscop. Cosmonautul privi la Glyd, dar nu-l văzu surprins pe cât s-ar fi aşteptat; de altfel băiatul era

obişnuit cu toanele lui All.

— Avem vreme, lăsaţi! se resemnă constructorul, înţelegând greşit calmul băiatului.

— Eşti nerăbdător! constată Dav; mereu vrea să câştige timp, domnul constructor, să devanseze evenimentele – obişnuinţă bună când e vorba de astronave.

— Trebuie, acum? încercă Glyd o amânare, să audă povestea lui Run.

— Haidem!

All luă legătura cu cel mai apropiat omniobserver. Şi-i ordonă să cheme elicopterul.

— ... nu e greu de imaginat. Totul era să nu afle Run, pentru că el fusese ales să supravieţuiască. Dar mai erau şi locurile din refrigerator, care puteau asigura o întoarcere la viaţă, pe Pământ. În spatele lui Run, în tăcere, s-a dezlănţuit din ziua aceea o luptă sălbatică; fiecare căuta să se sacrifice cât mai repede, ca să nu fie candidat la refrigerator, şi cât mai dibaci, ca să nu-i dea tânărului de bănuit. Racheta îşi continua...

— Să nu te superi, Glyd!

— Pe voi? Pe maşinile care m-au crescut. Fără ele, n-aş avea prietenia voastră*;* fără prietenia care mă obligă să vă urmez, n-aş pierde...

— All te iubeşte.

— Ieri promitea că mă ajută să scap de maşini. Mi-ajută!...

— Atunci, rămâi!

— Maşina din mine e foarte dezvoltată, n-ai auzit? Trebuie să mă supun lui All, constructorul meu.

O privire a electronistului le opri discuţia şoptită. Glyd era bucuros că fuseseră întrerupţi. Aveau o taină, complotau împotriva lui All, dar, în sfârşit, găsise

revolta: ceva care să-i aparţină.

— Să nu te miri, măcar! începu Dav, pe alt ton. All n-are un simplu capriciu; îl frământă prea puternic destinul lui Kid…

— Capriciu! Să vezi ce mai capriciu zace pe fundul mării! i-o întoarse All cu mânie. M-aş mira să mai poţi dormi.

— Vezi, ceea ce tu, Glyd, ai luat până mai adineauri drept un comportament firesc şi liniştit – în vocea lui Dav băiatul desluşi, cu plăcere, complicitatea – nu era decât liniştea dinaintea furtunii. Cred…

— Încetează cu flecăreala! îl repezi All, dur. Vă consumaţi înainte de experienţă.

— … rămăseseră trei – şi Run, care încă nu bănuia nimic. Printre aceia trei era şi comandantul, un bătrân înţelept. El trebuia să stea până la urmă, să vegheze asupra lui Run. Ceilalţi doi îl pândeau să adoarmă, să-l vâre cu sila în refrigerator. Căci apărarea vieţii comandantului e o datorie de onoare a oricărui cosmonaut. Atunci bătrânul distruse instalaţia de congelare, adică piesa principală, pe care o aruncă în vidul cosmic, afară din rachetă. Toţi trei deveniră egali. Înspăimântat de „accidentele” repetate, tânărul a vrut…

Un far, deasupra capetelor lor, semnală că elicopterul s-a aşezat pe cupola gravifică exterioară. All comunică cifrul, prin omniobserver, instalaţiilor de dirijare, iar acestea creară un culoar pentru coborârea maşinii. Zgomotul motorului acoperi glasul celui care povestea. Vehiculul ateriză mai departe, în marginea platformei de lansare. Elicele se opriră.

— … iar comandantul îi spuse tot. Erau acum numai ei, singuri în toată nava. Run a avut o criză cumplită.

Nici azi nu ştie ce s-a petrecut cu adevărat. Îşi aminteşte că şi-a pierdut cunoştinţa şi s-a trezit târziu, legat fedeleş de mâini şi de picioare. Trupul comandantului zăcea lânga morţii ceilalţi, într-o mare capsulă de plastic – ţinuseră cu toţii să fie aduşi înapoi, pe Pământ… în fiece seară, când pe cer se arată constelaţia Centaurului, Run cade într-un fel de absenţă şi-şi freacă încet încheieturile mâinilor. Toţi ştiu că atunci se gândeşte la bătrânul şi înţeleptul lui comandant…

7

… Fluviul se revărsase, apoi se retrăsese şi câmpia era plină de mâl roditor. Nefer păşea, de-a lungul malului, chiar lângă apă, prin mâlul gros până dincolo de genunchi şi lui Senusret îi era teamă că o să cadă, acum o să cadă în fluviul sfânt.

— Ai să cazi, ai să cazi, Nefer! striga el, a treia oară.

Era tânără Nefer şi frumoasă, cea mai tânără şi cea mai frumoasă soţie şi soră din toată dinastia. Îşi întoarse faţa spre fratele şi stăpânul ei şi râse, pentru ca el s-o vadă râzând şi să nu se mai teamă.

— Zeul Ra arde şi usucă pământul! zise Nefer, ca o incantaţie. Fratele meu, soţul meu Senusret are să cheme sclavii şi are să le poruncească: începeţi munca! Sclavii au să scoată plugurile, au să brăzdeze în urma boilor. Boii sunt cuminţi şi puternici.

— Vino lângă mine, Nefer! porunci Senusret, de pe eşafodajul de trunchiuri şi crengi unde, vara, sclavii aveau să scoată apă cu ciutura din Hapi, să ude

ogoarele. De şaisprezece ori steaua Sirius a venit pe cer, din ziua naşterii tale. E vremea să afli tainele neamului.

Nefer se apropie, supusă, prin pământul clisos, care clefăia cu zgomot sub paşii ei. Îşi murdări veşmântul, dar şi faraonul era murdar după drumul prin mâl, de la carul cu patru cai, lăsat departe, cu slujitori şi demnitari, până aici, pe umila platformă din malul fluviului.

— Stăpâne, zise uimită Nefer, gâfâind tare, de ce am venit aici, lângă Hapi, departe de palat, noi singuri?

— Vorbele noastre se cade să le audă numai vântul şi numai apa. Ascultă bine, tu, soţie şi soră de faraon, şi mai cu seamă să-ţi fereci buzele, să nu scapi nici în somn un cuvânt despre ce auzi. Căci asupra ta soţul tău are drept de viaţă şi de moarte, la fel cum taina are drept de viaţă şi de moarte asupra lui, iar tu eşti roaba mea şi prin mine roaba tainei, căreia eu şi toată dinastia, şi toate neamurile de acelaşi sânge cu noi amândoi ne supunem fără să cârtim.

— Senusret e stăpânul meu! se înclină Nefer, cu mâinile la piept şi plecându-şi genunchii. Roaba ta, Nefer, s-a pregătit să asculte.

Senusret o cuprinse în braţe şi o aşeză pe trunchiurile subţiri, cu faţa spre fluviu, apoi se aşeză alături şi dânsul, cu un picior îndoit sub trup şi pe genunchiul ridicat al celuilalt sprijinindu-şi cotul mâinii drepte.

— Am înţeles, Nefer, din semne cunoscute, că pântecele tău zămisleşte rod şi m-am bucurat.

— Am să-ţi dăruiesc urmaş de parte bărbătească! murmură soţia, lipindu-se de faraon, ca să n-o vadă că roşeşte. Să ai urmaş vrednic la cârmuirea nomelor.

— Nu, soţie şi soră! Urmaşul nostru nu trebuie să fie

faraon.

— Cum?

— Legea neamului nostru ne opreşte să cârmuim rânduri de supuşi. Printr-o întâmplare a ajuns dinastia pe treapta cea mai de sus a deşartei măriri omeneşti. Dar legea e aspră şi neiertătoare. Greşeala se va îndrepta – şi nu mai târziu decât astăzi.

— Mă sperii, stăpâne! Ce vorbeşti tu?

— Ascultă bine! Se zice că demult – de atunci Sirius şi-a arătat de mii de ori pe cer faţa strălucitoare — a coborât din cerul lui Sirius un om închis într-o pasăre. El era sclavul păsării, de care se temea amarnic. Îi asculta poruncile fără să se poată-mpotrivi, căci pasărea avea o putere nemăsurată, cu toate că singură, lipsită de robul ei, abia de izbutea să-şi ia zborul.

Un zgomot, departe, le atrase atenţia amândurora. Întoarseră capetele. De la carul faraonului pornise spre ei prin mâlul clisos un războinic. Venea fără grabă; Nefer îşi închipui că aduce vreo ştire.

— Să ne grăbim! spuse Senusret, sorocul se-apropie! Acel coborâtor din stele, pe care mulţi — aproape toţi îl credeau zeu, era un om, ca şi noi, mai chinuit ca noi, speriat de pasărea groazei. Pasărea îi dăduse poruncă să adune oameni luminaţi, sa-i înveţe meşteşugul zborului în cer. Adică să-i înrobeasca şi pe ei păsării.

Războinicul mergea cu pas egal, legănându-şi mâinile pe lângă trup. Mâlul, cu cât înainta spre Hapi, devenea tot mai gros. Picioarele războinicului lăsau două şiruri de urme, drepte, din ce în ce mai adânci.

— Peste pustiurile cele mari, mai departe decât ţara nubienilor, omul şi stăpânul lui de aramă au ridicat o întindere de piatră. Pasărea se înscăunase în mijlocul mesei de piatră, îl veghea pe robul său cum le dă

învăţătură oamenilor pământului. Şi oamenii se iubeau şi aveau fii şi fiice; bătrânii mureau, tinerii îmbătrâneau şi mureau şi ei, rând după rând. Numai robul păsării rămânea acelaşi, mereu, iar pământenii ceilalţi, din Nubia şi Egipt, de dincolo de ape şi deşerturi nu ştiau nimic din cele petrecute acolo, lângă pietrele netede.

— Stăpâne şi frate, îmi povesteşti un basm?

Senusret vorbea cu faţa întoarsă spre războinic, într-o pândă continuă, frământat şi foarte grăbit, înghesuind cuvintele sonore şi dure ale limbii lor de egipteni într-un zgomot continuu de stânci rostogolite în peşteri, şi Nefer se străduia să desfacă spusele lui în cuvinte cunoscute, să le-n- ţeleagă. Se speriase.

— Robul nu cugeta decât la scăparea lui din stăpânirea păsării de fier. Dar ca să fugă undeva unde pasărea nu-l putea ajunge, avea nevoie de prieteni luminaţi şi puternici. El îi învăţă pe oamenii Pământului să ajungă luminaţi şi puternici, dar îi trebui vreme îndelungată, căci el era foarte înţelept – iar oamenii foarte neştiutori. Iar când crezu că a izbutit, fugi cu toţi învăţăceii săi, bătrâni şi tineri, şi intră adânc sub pământ, în peşteri săpate cu meşteşug şi în mare taină. Pasărea îşi luă zborul singură, să-i ajungă. Din loc în loc îşi arunca pene, şi unde cădeau penele se iscau din senin vâlvătăi mari cât palatul nostru, pietrele pluteau în văzduh, ca norii, şi găuri adânci scobeau ţarina. Dar nu-i prinse pe fugari, le pierduse urma. De mai multe ori ocoli Pământul, putând fi văzută pe cer ca o stea călătoare, însă zadarnic; sclavul vechi şi sclavii cei noi pieriseră din drumurile ei.

— Ce vrea războinicul tău, stăpâne?

— Nefer, adeseori curtenii te-au asemuit peştilor sprinteni, după uşurinţa cu care străbaţi apele, ca şi

cum ar fi uscaturi. Va trebui să înoţi azi mai bine şi mai mult decât în toată viaţa ta. Ascultă şi taci. Războinicul este ruda noastră de sânge. Mă pedepseşte că am ajuns faraon. Taci! Aşa se cade. Dar fiul nostru să scape, cu orice preţ.

— Senusret!

Era o încălcare, acest strigăt, a rigidei etichete de la curte. Faraonul apucă mâna soţiei sale şi o strânse din toate puterile. Nefer ţipă, de durere şi spaimă. Războinicul începu să se grăbească.

— Omul venit din cer se însoţi cu o pământeană. El avu trei fii şi o fiică. Dar despărţirea de pasăre îl făcu să-şi piardă nemurirea. Şi astfel îmbătrâni şi el şi se sfârşi, ca toţi oamenii. Copiii l-au îngropat departe în pustiul munţilor. Robul păsării este strămoşul nostru, Nefer!

Senusret se ridică în picioare, întârziindu-şi gesturile. Platforma de bârne era îngrădită din trei părţi de o balustradă. Se întoarse cu faţa la războinic, din nou; se încleştă de marginea balustradei.

— Rămâi unde eşti, Nefer! Fiii acelui strămoş îndepărtat erau mai înţelepţi decât învăţăceii săi. Ei ştiau că părintele lor e numai un om, în vreme ce învăţăceii îl socoteau încă zeu. După ce a murit el, s-au răspândit, deopotrivă, copiii şi străinii de neam, în toate patru colţurile lumii. Ei dădeau oamenilor din ştiinţa dobândită atunci, dar câte puţin; aflând deodată prea mult, oamenii ar fi putut să-şi facă rău unii altora.

— Senusret, o să te omoare!

— Rămâi unde eşti, Nefer! E legea. Să te arunci în apele lui Hapi şi să înoţi în jos, de-a lungul malului, fără ca războinicul să te vadă. La două mii de paşi de aici e o barcă. Acolo sunt alte rude ale noastre, sclavi şi

muncitori ai pământului. Te vei duce cu ci, spre miazănoapte, prin strâmtorile mărilor...

Când acel strămoş a pierit, urmaşii lui au hotărât ca fiii lor să se însoţească numai unii cu alţii, ca să păstreze tainele şi legile neamului. Copilul nostru să urmeze întocmai porunca, aşa cum şi noi doi am urmat-o.

Războinicul trase o săgeată din tolbă, o potrivi în struna arcului. Sfetnicii şi ceilalţi oşteni, de lângă carul faraonului, se alarmară. Începură să fugă prin mâlul cleios.

— Răimâi cu bine, Nefer, sufletul meu! Să-ţi dea zeii izbândă! Fii cu băgare de seamă, tu şi cei care te-nsoţesc. Când veţi trece pe lângă malul din răsărit al mării celei mari, să vă feriţi! Ocoliţi pe departe locul, e blestemat.

Săgeata porni din arcul războinicului. Fluiera ca un uliu, fluiera şi nu mai avea de gând să vină, rămăsese între cer şi pământ, o ameninţare fără sfârşit.

— Pasărea groazei s-a rotit pe cer şi a că... zuuuut...

Uliul se îndurase să ajungă la faraon.

Dav opri nehotărât gravimobilul, deasupra unei intersecţii. Ar fi trebuit să-şi continue drumul spre stadion, dar forfota vehiculelor din jurul său îl zăpăcise şi nu mai ştia încotro să se-ndrapte. Aglomeraţiile îl oboseau întotdeauna, dându-i senzaţia sufocării. De nenumărate ori se întrebase surprins cum suportă oamenii oraşelor înghesuiala aparatelor de zbor, care în anumite împrejurări se adunau peste case ca norii, întunecând ore în şir lumina soarelui. Dav se felicită că natura muncii lui îl ţine departe de aceste furnicare. Sau poate tocmai de aceea îl oboseau atât vizitele în

oraşe?

Privi prin parbriz la dansul complicat al insectelor metalice, care se străduiau să se degajeze unele de lângă altele, cu ajutorul energic al agenţilor de circulaţie sosiţi în mare grabă. Se surprinse zâmbind pe neaşteptate. Cine şi când avusese năstruşnica idee de a institui patronajul întrecerilor sportive? Fuseseră chemaţi, el şi All, la meciul palpitant dintre două mari selecţionate. Meciul conta pentru calificarea în finala sistemului solar, aşa că niciunul dintre ei nu-şi putea permite să lipsească. Era un ghinion.

Banda magnetică, vârâtă în sân, ca pietrele, odinioară, în copilărie, îi ardea pielea cosmonautului. Dăduseră peste o taină covârşitoare; Dav, care fusese avertizat şi arareori se lăsa surprins de evenimente, intrase în panică. De la vizionarea imaginilor se gândea ce au ei de făcut. All, omul acţiunilor calculate şi îndrăzneţe, avea să dea cercetărilor un curs neaşteptat şi foarte personal, care nu putea fi mereu acceptabil, devenind greu de urmărit. Kobo e însă aliatul lui Dav, aşa a fost dintotdeauna, de când s-au cunoscut şi conduc divizia întâia din şcoala de zbor. Pe Kobo se poate conta; cine, dacă nu el, a semnalat existenţa tainei, cine a avut încredere orbească în Kid?

Numai locul lui Glyd nu era încă hotărât; Dav totuşi nu uitase nicio clipă antecedentele şi ascensiunea lui Glyd către oameni, şi deocamdată, ca şi All, îl ţinea în rezervă. Ştia că va veni un moment decisiv, când intuiţia băiatului asupra maşinilor, relaţia lui cu maşinile – adică sectorul încă obscur al cunoaşterii – relaţia strânsă, organică între Glyd şi maşini va avea de spus un cuvânt greu, hotărâtor poate. Mai ales pentru All, creatorul maşinilor.

Căci dacă nimic nu e întâmplător în lumea asta; dacă există legi care conduc, justifică, prevăd toată fenomenologia al cărei unic izvor e materia în mişcare, atunci între „pasărea groazei” şi astronavele lui All, între aceste capete opuse ale lanţului, singurele pe care ei le aveau în mâini, e o legătură indiscutabilă. Legătură încă cifrată, încă nebuloasă. Dar cheia e relaţia dintre om şi maşini; în funcţie de poziţia echipei de cercetare faţă de relaţia aceasta vor şti, sau nu, să rezolve problema. Şi faptul că echipa lor de patru e neomogenă, că fiecare poartă arme diferite devine deodată un câştig, o devansare a evenimentelor, condiţia ca ei să se afle cu un pas înaintea tainei, să nu se lase prinşi din urmă de tăvălugul ei şi scoşi din luptă.

— Dav! răsună vocea lui All din difuzorul tabloului de bord.

— Unde eşti? întrebă Dav, revenindu-şi.

— Cum, unde? Pe stadion. Meciul n-a început încă. Şi-am oprit un loc lângă mine.

— Vin într-acolo. Ce sector ai ales?

— Oranj y 423 şi y 421. Te-aştept!

Turnul străveziu al stadionului era arhiplin. Sectoarele multicolore păreau cupele unor flori, în interiorul cărora sute de mii de stamine îşi mişcau capetele intr-o tăcere de- săvârşită.

Discurile optice din marginea terenului acoperit cu iarbă străluceau în reflexe palide, gălbui, multiplicând pe trei etaje suprapuse locul viitoarei întreceri sportive. Invizibile, perdelele antifonice izolau fiecare sector. O calotă sferică din aer comprimat, albastră, plutea deasupra întregului stadion, la o anume înălţime, absorbind căldura şi păstrând umiditatea constantă a atmosferei. Umbrele paravanelor antisolare se

culcaseră peste oamenii veniţi la cel mai important spectacol sportiv al sezonului, unde erou principal avea să fie milenara, neobosita minge rotundă.

Aparatul îl lăsă pe Dav, cu fotoliu cu tot, în sectorul oranj, lângă All. Tocmai atunci o voce baritonală difuza peste cele trei terase numele jucătorilor care pătrundeau pe teren. Valuri de strigăte înăbuşite răzbătură de pretutindeni

— Suporterii îşi făceau ca de obicei datoria, încurajându-şi frenetic echipa favorită.

— Reprezentativa lui Venus va beneficia de aportul lui Tomasson, veritabilă căprioară pe aripa stângă a…

— Ce arbitru conduce? întrebă All, nedezlipindu-şi ochii de pe imaginea terenului.

— Xavier Lucy! murmură Dav.

Nu-i spusese nimic despre rezultatul experienţei din Mediterana. Pe chipul lui All, muşchii maxilarului se contractau cu regularitate şi o oarecare oboseală îi apăruse în colţul buzelor căzute uşor, sau mai degrabă un fel de amărăciune abia sesizabilă, degajându-se şi din privirile fixe, din umerii căzuţi înainte, din mâinile rezemate inert de genunchi, cu frumoasele degete subţiri, lungi, nervoase, strânse puţin.

— Pare de necrezut, se auzi vocea comentatorului, dar Olaf iar n-a nimerit cadrul porţii, de la numai trei metri. Cu poarta goală, „Satelitul” ar fi putut înscrie în minutul doi. Dar nu e prima dată când acest jucător ratează astfel de ocazii. E de-ajuns să ne amintim că…

— Iată, Kid n-ar fi cerut să fie înmormântat după obiceiuri străvechi, dacă n-ar fi fost influenţat de cel puţin una dintre straniile viziuni pe care acum le cunoaştem.

„Ce direct ştie să atace!” îl invidie Dav.

— Tu ce-ai văzut? Ai banda cu înregistrarea?

— O am. Scena morţii unui faraon din Egipt. Ulterioară celei din viziunea ta.

— Bine, nu povesti. Deci s-a confirmat.

— Erai sigur?

— Încep să-ntrevăd contururi vagi decupate în ceaţă.

— Cosmonauţii au o structură sufletească şi raţională aparte. Poate şi asta să ne fi ajutat…

— Bravo, Val! Patru apărători puşi în dificultate de centrul atacant venusian! îşi trădă crainicul simpatia pentru oaspeţi.

Strigătele spectatorilor vuiră asurzitor. All crezu că nu-şi mai poate auzi nici gândurile. Se încruntă, încercând să se concentreze măcar o clipă asupra jocului. Nu reuşi. Se întoarse spre Dav. Acesta urmărea liniştit fazele ce se succedau cu repeziciune la ambele porţi.

— Nu spune prostii! Eu n-am zburat. Aici sunt astronavele mele, murmură All şi şoapta i se auzi clar în tăcerea încordată a tribunelor.

— Obstrucţie în careul de 16 metri! răspunse Dav calm. Un penalti pe care Juan îl va transforma cu siguranţă. Să convocăm o consfătuire.

— Cu doctorul.

— Eu unul nu găsesc explicaţii.

— Adică să admitem că ne-am înşelat?

— Vrei termeni categorici, cu tot dinadinsul?

Dav făcea un test cu electronistul, îl sonda, vrând să afle încotro pornise cu deducţiile, pe care dintre cele câteva drumuri posibile, şi cât de departe ajunsese. Îi arunca, momeală, propriile lui gânduri şi apoi imediat enormităţi, să-l oblige să se limpezească, să se exprime.

— Visul *există*, Dav! De aceea mă chinuie. Şi trebuie să ştim pentru ce Kid, cu mine şi cu tine... De ce numa*i noi!*

— Credeam că pui la cale o glumă. Dar am trăit şi eu şocul şi înţeleg. N-am nevoie de un răspuns al tău.

— Cine a acţionat asupra noastră?

— O forţă exterioară nouă.

— Ai indicii concrete, obiective, palpabile? Biounde, maşini?

— Nu, nimic!

— Atunci *cine* a acţionat asupra noastră? repetă All. Şi mai ales pentru ce? Pentru ce? Fenomenul nu poate exista în sine, Dav! A fost ca o stare de hipnoză. Cineva străin ne-a supus voinţa, transmiţându-ne gânduri, imagini. Ne-a supus, cum ne-au supus şi maşinile mele blestemate.

Dav simţi un fel de explozie dureroasă în creier. All mersese departe; fără noua dovadă a celei de-a doua viziuni, fără continuarea poveştii făcuse asocieri foarte îndrăzneţe şi salturi mari în descifrarea frazelor-simbol ale fiicelor ce-şi jeleau tatăl mort.

— All, „pasărea groazei” a căzut pe ţărmul estic al Mării Mediterane.

Îi urmări intens reacţiile, însă All se stăpânea, sau nu fusese nici măcar surprins, se gândise şi la asta, afurisitul! Numai degetele i se adunară în pumn şi-apoi iarăşi se destinseră, de la o secundă la alta, dar se văzu, după unghiile albite, cât de sălbatică fusese strânsoarea.

— Stai, înţeleg! se grăbi el şi preciză, copilăreşte, absurd: Este vorba despre astronava – despre astronava mortului, aceea venită din cer. *Aici* e cheia, băiatule!

— Nu te pripi! Nu ştii tot, deşi deduci sau intuieşti exact. Aşteaptă viziunea a doua!

— E de necrezut, Dav! Am mai fost acolo singur, de două ori: înaintea ta şi pe urmă, ascuns, o dată cu tine. N-am simţit niciun şoc. Te-am văzut jos, paralizat, vegheat de Glyd. Eu nu aveam nimic! Să înnebuneşti, nu?

Cosmonautul părăsi imaginea jocului şi se întoarse spre All.

— Cum?

— Ei bine, automatismul apariţiei viziunilor e o utopie, e o prostie gogonată, în care numai noi am fost în stare să credem. Nu, iubite prieten, totul e dirijat, sau... Căci există şi un „sau"! Fiecare din noi are dreptul la o singură viziune.

Dav intrase în derută, simţea limpede că totuşi All a greşit, că-i aruncă, ori şi-aruncă şi lui însuşi sub picioare o pistă falsă, aparent o scurtare a drumului, printr-o trecere care avea să se înfunde. Nu-i spuse ce argumente şi probe deţinea. Cercetările lor încă semănau cu scufundarea, după un obiect de preţ, în apa stătută a unui lac aproape secat, cu fundul plin de noroi.

— Dar în ce scop, All? Cu ce intenţii? Ar trebui să-l întrebăm pe Kobo. Vreau să spun că nu mă interesează atât *cum* ni s-au transmis viziunile, ci înţelesul pe care-l au ele.

— Nu, mai important, *singurul* important e sistemul de transmitere. În primul rând, nici cele mai complexe pal- patoare n-au reuşit să determine în zona aceea elemente străine mediului acvatic local: apă, nisip, stânci vulcanice, vieţuitoare marine obişnuite... Mai rămâne de cercetat subsolul... în al doilea rând să ne

gândim cum este posibil ca din mii de oameni care au trecut pe-acolo, numai noi trei să fim dominaţi de această stranie visare? Ce legături nevăzute s-au creat între noi, şi când? Avem noi o anume predispoziţie care facilitează apariţia imaginilor? Această predispoziţie se leagă de astronavele mele? Şi, iarăşi, cum a fost posibil, prin ce mecanisme au apărut în conştiinţa noastră acele imagini ce par că aparţin unor timpuri străvechi? Aici e taina. Căci de interpretat n-avem ce interpreta. E un vis, şi nimic mai mult, în care imaginile reprezintă un basm, o piesă de teatru, literatură. Vocea lui All devenise ironică, agresivă, ca întotdeauna când un obstacol îl deznădăjduia.

— Nu ştiu ce cantitate de eroare e în supoziţiile tale. Dar văd care dintre drumuri ţi l-ai ales. Sunt mai multe, la răspântia unde ne aflăm. Eu cred că am să pornesc pe altul, al conţinutului mesajelor, Kobo şi Glyd vor avea de hotărât şi ei între alte variante.

— Da, maşinile…

— Ne lipseşte îndrăzneala formulării unor ipoteze limpezi. Trebuie să începem cu astronavele construite după principiile Ecuaţiei. Cei aflaţi la bordul lor le simt personalitatea. Eu, şi mai ales Kid, n-am vrut să ne lăsăm dominaţi de întruchipările Ecuaţiei. Aşa s-a născut teama. Ştii de ce? *Acolo*, în Cosmos, astronava este în esenţă superioară fiinţei umane. Din toate punctele de vedere. Kid a înfruntat-o, fiind de la bun început un înfrânt. Eu am învins-o numai evitând deliberat s-o înfrunt. Spune, acum, părinte al acestor minunăţii care ne-au vârât frica în oase, ce să înţelegem noi din această parabolă?

De mai multe ori comentatorul întâlnirii şi frenezia suporterilor le acoperiseră discuţia cu vacarmul frazelor

sacadate. Se ghiceau însă după mişcarea buzelor, erau prea emoţionaţi, prea grăbiţi ca să-şi îngăduie pauze. Aveau şi un limbaj al gesturilor, pentru că se cunoşteau de mult, trăiseră zeci de ani unul lângă altul, se învăţaseră ei trei – adică şi Kobo – pe dinafară, de aceea gesturile lor exprimau, într-un jargon perfecţionat, noţiuni şi fraze fundamentale, alături de mimică şi intonaţia exclamaţiilor.

— Maşina noastră, Dav, s-a adaptat unui anumit univers specific, în condiţiile obiectiv-istorice ale evoluţiei de pe Terra. *Acolo,* neputinţa adaptării biologice a fost înlocuită cu universul astronavelor superioare omului. Astfel şi-a făcut apariţia o contradicţie fundamentală, contradicţia dintre maşină şi om, fenomen aproape imposibil de cuprins în calculele Ecuaţiei Umane. Şi iată cum explicaţia vine de la sine: esenţa umană n-a mai putut suporta tutela maşinii şi i-a declarat nesupunere, *acolo* răzvrătirea ducând în mod inevitabil la înfrângere.

— Recunoşti deci că există o esenţă umană şi dincolo de formulele, simbolurile în care tu ai vrut s-o înghesui?

— O, sigur! Dar nu sunt convins că în zborurile cosmice această esenţă accidentală, care mi-a scăpat mie, mai poate folosi la ceva concret, mai poate influenţa mersul evenimentelor. Oamenii ar trebui educaţi, în şcoala de zbor, să-şi stăpânească pornirile subiective, să se unifice cu maşina. De aceea am căutat să perfecţionez astronavele, am căutat să le dau o personalitate copiată după a astronauţilor. Astfel am creat şi un stimul psihologic necesar omului pentru încrederea în maşină; el trebuie – înţelegi? – să găsească în navă replica fidelă a strălucitului mecanism biologic din propriul său corp. În aceste condiţii,

cosmonava mea, după concepţie… cum să-ţi spun… ar deveni de aceeaşi esenţă cu *homo sapiens,* antagonismul om-maşină fiind preîntâmpinat… Dar unde-i Glyd?

— Azi în Atlanta se joacă Shakespeare, în montare de epocă. L-am trimis acolo – ilustrissim for tutelar!

All se amuză zgomotos, râse mult, voind parcă să uite gravitatea ceasului. Dav zâmbi numai.

— Bine! Atenţie, se termină prima repriză! Mai stăm noi de vorbă, cânid o să-l întâlnim şi pe Kobo.

8

Glyd se privi în oglindă şi zâmbi amuzat. Ţinuta cavalerului medieval apărut din apele argintii, prea pure pentru a deforma cât de puţin imaginea croielii vestimentare impecabile, i se păru trufaşă, orgolioasă; cu toate că şi cavalerul acela zâmbea fermecător, cu o nedefinită nuanţă ironică, autopersiflându-se, iar chipul său palid păstra încă aburul unor visări adolescentine şi inefabile, timide candori sub genele lungi, laolaltă cu luminile albastre din ochii mari. Se scutură, crezând că masca aceea străină va dispare, chiar costumul de epocă se va preschimba într-unui familiar, astral, şi în locul pălăriei cu boruri largi se va ivi casca străvezie, cu antene scurte, prinse deasupra frunţii. Nimic din toate astea nu se petrecu însă. Cavalerul continua să existe în faţa lui, impunător, dominându-l.

Glyd se revăzu cutreierând numeroase muzee, răsfoind stampe străvechi, vizionând filme… Semăna acum cu una dintre nălucile strămoşilor, coborâtă din

întâmplare de pe una din pânzele maeştrilor flamanzi, cuceritor de vie, gata să înscrie cu spada o pagină nouă în frământata istorie a planetei. Haina scurtă, de catifea neagră, îi strângea puţin umerii. Cădea însă perfect peste mijlocu-i zvelt, încins cu un cordon lat din piele galbenă, de care atârna stiletul scurt, încrustat cu fine cizelaţii. Privindu-şi cizmele cu carâmbi dubli, pe Glyd îl pufni râsul – parc-ar fi fost Motanul încălţat! Râse mult, plimbându-se prin cameră, să se familiarizeze cu tocurile înalte, plăcându-i în acelaşi timp să audă clinchetul imperceptibil al pintenilor cu rozete.

— „Să mă obişnuiesc cu aceste reguli stranii! ” gândi el, impunându-şi să fie serios. „I-am promis lui Dav că voi fi punctual la spectacol.”

„În castelul Elsinor, îi spusese acesta cu gravitate, eşti aşteptat de Hamlet, prinţul Danemarcei. Cel care i-a istorisit povestea s-ar întrista dacă nu i-ai aduce onorurile cuvenite, păstrând neştirbite tradiţiile acelor vremuri. Aşa cere datina, Glyd! Era un poet care i-a cucerit pe pământeni cu spiritul său demiurgic, cu sufletul în care oamenii tuturor timpurilor s-au privit ca într-o apă, văzându-se cum sunt: un clocot nepieritor, moştenindu-se unii pe alţii cu viaţă şi moarte, precum clipele – mărgean pe aţa timpului fără capăt. Mergi şi-ascultă povestea lui Hamlet, Glyd, spusă de harnicul Will, cel care ne-a iubit pentru că suntem buni şi răi, laşi, măreţi şi cruzi, naivi, ucigaşi, visători, filosofi sau nătângi, ipocriţi, toleranţi, eroi şi nebuni în acelaşi timp, geniali, îndrăgostiţi, poeţi şi maşini, chinuindu-ne să ne găsim pe noi înşine, gonind după adevăruri. Să nu te sperii că ura zămisleşte iubire! Numai aşa pricepi rostul omului şi rostul maşinii, care te-a crescut ascunzându-ţi – fiindcă-i era străină – frumuseţea contradictorie a

celor în mijlocul cărora te-ai întors.”

Glyd îl acuzase pe cosmonaut de retorism, surprins în sine de izbucnirea neaşteptată a acestuia. I se păruse că Dav i-a ţinut o lecţie naivă şi nu prea convingătoare, bogată poate în idei, dar idei de care nici el nu era străin, deoarece îl cunoştea la fel de bine pe Shakespeare. Desigur, Dav enunţase generalităţi care aveau o legătură cu viaţa lui, aflată abia în pragul marilor experienţe. Dar la ce bun sfaturile? Nu era de-ajuns că încerca şi singur să-i înţeleagă pe oameni, să-i cunoască şi să se poarte aidoma lor?

Glyd se împotmoli în gânduri, ridică din umeri, neputincios. Dav îi ascunsese ceva esenţial, la care el nu putea ajunge decât prin sine însuşi. De aceea l-a trimis să-l cunoască pe Hamlet? Acum îl va pricepe altfel pe prinţul Danemarcei, altfel decât la doisprezece ani, când îl citise pe bordul astronavei. O va regăsi pe trista şi rătăcita Ofelia, murmurând cu minţile duse, întrebând mereu năluca visului:

„Şi n-are să mai vie?
Şi n-are să mai vie?”

Ar fi dorit în taină ca Ofelia, cu noul ei chip, să-i semene fetei din biserică. Indrei. Ea şi Ofelia! Gândul îi tulbură amintirile. Din aburul lui se îndărătnici să le caute pe amândouă. Le puse alături, dar Ofelia nu mai era. Rămăsese, pură, în cinstea şi curăţia celeilalte. Fetele întregului Pământ sunt Ofelii şi Indre? Răspunsul fură sonurile unei muzici răscolitoare, confuze, ca şi umbra unei femei ce cobora, sobră, nişte trepte…

Glyd ieşi din cameră grăbit, uitând să-şi mai ia pelerina lungă, agăţată la vedere, lângă uşă. Sui în

goană treptele terasei. Soarele cădea spre apus. Ajunse pe platforma unde gravimobilul verde lucea în lumină. Cuprins de nelinişte, deschise portiera aparatului, încercând să-şi amintească încotro e castelul Elsinor. Decolă cu toată viteza, pe verticală, înşurubându-se nebuneşte în văzduh.

Castelul fusese reconstituit de pământeni pe o peninsulă stâncoasă a noului continent, prelungită în apele Mării Nordului. Ziduri cioplite în piatră cenuşie, crenele şi turnuri purtau patina mileniilor. Un deal în formă de potcoavă înconjura din trei părţi clădirea. Acoperit cu iarbă şi pâlcuri de stejari bătrâni, dealul era un amfiteatru natural, de unde spectatorii puteau urmări cele petrecute pe terasa castelului, devenită, de peste două sute cincizeci de ani, scenă a marii tragedii hamletiene.

Se înnoptase. Proiectoare puternice luminau din plin viitorul loc al acţiunii. Calmă, suprafaţa mării strălucea cu irizaţii ultramarine. Lângă o stâncă fuseseră ancorate corăbii din vremea lui Will.

Glyd se strecură anevoie printre oamenii singuratici, tolăniţi în iarbă şi printre grupurile ce murmurau în şoaptă, aşteptând începerea spectacolului. Bogăţia costumelor îl fascină; retrăia aievea acele timpuri, în care pătrundea respectuos, cu teamă parcă, neobişnuit să-şi întâlnească strămoşii reînviaţi, dar parcă mişcându-se altfel, prinşi într-un singur joc cu urmaşii lor de peste milenii.

Căutându-şi un loc potrivit, băiatul nimeri lângă un bătrân ţanţoş, cu pieptul plin de panglici colorate şi decoraţii. Nasul moşului, ochii, buzele, obrajii abia i se mai zăreau de sub mustaţa stufoasă, de sub perciuni şi barbă.

— Scuzaţi-mă, începu timid Glyd. Se poate?

— Tinere gentilom! mârâi ascuţit bătrânelul. Salutul între noi e obligatoriu.

— N… nu înţeleg!

— Oamenii acestei epoci ştiau să fie politicoşi, cavalere! Uite!

Moşneagul sări sprinten de pe iarbă, făcând o reverenţă plină de graţie. „Dav, în ce încurcătură m-ai vârât!” se plânse Glyd, imitând fără comentarii mişcarea savantă a moşului.

— Perfect, tinere gentilom! Dă-mi voie să mă prezint! Marchiz Epaminonda Orly de Saint-Barbassá! Domnia-ta?

— Eu sunt Glyd.

Pe marchiz îl zgâlţâi un râs care contravenea, vădit, etichetei, făcându-l aproape să se-nece.

— Tineretul de astăzi, se chinui el să articuleze, ar trebui să înţeleagă mai profund ce înseamnă tradiţia! Ai făcut o gafă, prietene Glyd! M-ai jignit. Ai încălcat demnitatea aristocratică. Altădată ţi-aş fi aruncat mănuşa. Te iert, îmi dau seama că în capul tău nu mai e loc şi pentru respect.

Marchizul îi întoarse spatele, depărtându-se. Glyd privi după dânsul, contrariat. Atunci izbucni alt râs, cristalin, de femeie, răspândind un parfum suav.

— Glyd! N-aveai nici spada la tine! Dacă te provoca la duel?

Se întoarse mirat. Era Indra. Rochia lungă, de mătase albă, grea, dungată cu catifea neagră, o făcea parcă şi mai înaltă. Gulerul elisabetan îi înconjura chipul uşor bronzat. Părul negru, strâns într-un coc savant îi dădea o alură maiestuoasă, gravă, prea sobră pentru bucuria batjocoritoare din privirile ei. Glyd se îmbujoră pe

neaştaptate, simţind ironia fetei ca pe o palmă. Deschise gura, dar, amintindu-şi de salutul marchizului, o închise la loc şi se înclină cât putu, cu un picior înainte, dueându-şi mâna dreaptă la piept.

— Eşti un elev silitor! cântă Indra şi inima bietului tânăr începu să bată nebuneşte. Nu vrei, în seara asta, să fii cavalerul meu, Glyd?

Abia acum se înclină şi ea, plecându-şi, o dată cu capul, şi genele arcuite peste ochii arzători.

— Nu pricep! speră Glyd să-şi revină din vrajă.

— În seara asta vom trăi în trecut, Glyd! murmură vraja. Ne confundăm cu strămoşii şi nimeni n-are voie să ne încalce jocul. Marchizul a fost pe bună dreptate jignit. Ar fi cazul să-ţi găseşti un nume, să-mi oferi braţul şi să intrăm în castel. Facem parte din suita regelui. Suntem invitaţi de onoare ai spectacolului.

— Dă-mi numele! îi ceru el, cu un început de enervare; se zăpăcise ca un prost.

— Un nume modest şi atemporal: Valentin.

— Fie. Şi titlul?

— Cum ţi-a spus marchizul? Cavaler. Eşti un cavaler neprihănit. „Fără teamă şi reproş” sună deviza ta, fie să rămână aşa de-a pururi. Întinde-i braţul nemângâiatei contese Evergreen, care te primeşte cu încredere şi speranţă.

— Aşa e jocul? întrebă tânărul – nu pe ea, pe sine, împotrivindu-se încă.

— Aşa e jocul nostru, cavalere Valentin. Nu purtăm vorbele pe obraz, măşti în spatele cărora te ascunzi comod, şi acolo ne minţim pe noi înşine, în voie.

— Au început să sune trâmbiţele, contesă. Auzi?

— Suntem chemaţi la marele festin. Braţul domniei-tale, cavalere! Să nu ne remarce lipsa regele.

Începură să coboare în vale, laolaltă cu alţii, trei şiruri de privilegiaţi, care aveau să ocupe cele mai bune locuri, chiar în scenă. Luminile castelului se stinseră şi iarăşi trâmbiţele se făcură auzite. Colosale proiecţii stereoscopice, materializări aeriene ale interioarelor din Elsinor, suiră tremurând pe cerul nopţii, urmându-se printre oameni şi arbori, fără alegere. Trepte de piatră răsucite ameţitor, sus, spre terasă. Un oştean rezemat în halebardă.

— Francisco stă de strajă! şopti Indra. Îi prinse degetele lui Glyd cu palma fierbinte. I le strânse, parcă tremurând. Vino, te călăuzesc prin întuneric!

Pătrunseră pe puntea de lemn, în urma convoiului de oaspeţi. Tocurile lor bocăneau mărunt, pe bârnele sonore, sub arcade.

„Cine-i acolo?” se auzi Francisco.

„Ba tu raspunde-mi!” replică Bernardo, cel de-al doilea oştean. *„Stai şi-arată-ţi faţa!”*

Contesa mergea foarte aproape de cavaler, care-i simţi prin haine căldura şi freamătul nefiresc al trupului, mirosul derutant, aţâţător al pielii bronzate, dincolo de parfumul reţinut al rochiei, el singur cuminte. Se opri, depărtându-se brusc.

— Vom fi aproape de Ofelia, contesă? întrebă el la primul gând, ca să-şi domine senzaţia ademenitoare, pâlpâirea dorinţei, căreia i se împotrivea cu ruşine.

Erau ei doi, singuri, pe un coridor fără capăt.

— Ofelia îl iubeşte pe Hamlet, cavalere! abia reuşi să îngâime Indra, respirind iute, cald, întinzând mâna, ispita mâinii spre dânsul.

— De ce? o întrebă, nemişcat, cavalerul, deodată stăpân pe sine – nu indiferent, dar stăpân, detaşat, foarte calm.

Lumina lunii – stâlpi fluorescenţi în cădere prin ogivele lungi ale ferestrelor, ca altădată în biserică – îi da galeriei dimensiuni. Peste apele calme – subţire, verticală, silueta cavalerului, o altfel de lumină, atunci coborât dintre stelele lui; mirosea a stele, cum mirosea Indra a Pământ; a puritate – cum ea a ţărână.

— E legea…

„… Te poţi îndrăgosti într-o biserică; îţi cântai singură din Bach, să te mântui, să te convingi că a mai rămas ceva curat în lume, când jos, întrupat din muzica ta, l-ai văzut zăpăcit, pe cel ce nu cunoştea iubirea şi te-ai îndrăgostit; tu, cea căreia dragostea nu-i mai ascundea nimic şi de fapt îi ascunsese totul; tu, care te ştiai blazată, plictisită de iubirea, iubirile tale… Care? De iubirile pentru nişte bărbaţi…”

— De când o visez! Pe Ofelia, maşinile au ţesut-o din lumină, cu bucle negre de întuneric cosmic…

— Ofelia adevărată, doar pe Pământ… Ai să… Vorbea fără şir, se îmbăta de stânjeneală Indra, care îşi decantase iubirea. Tu eşti singurul pur, singurul, unicul…

Fugea. Nu, trupul ce nu mai cunoştea taine şi-l aruncase, poate, în biserică, poate chiar de-atunci; fugea arzând, uluită – ce era cu dânsa, ce era? Glyd o urma de departe, nu trebuie altfel, desigur, dar o urma totuşi, pe ea, sufletul ei, focul rătăcitor aprins fără veste.

— Sala tronului. Să stai lângă mine…

Vorbele i se păreau străine; le auzea de parcă erau rostite de o alta. Alintase pe cineva cu adevărat? El însă, în lumina torţelor era foarte copil. Îi luceau ochii, printre genele cu vârfurile-ntoarse, privea, încântat de măiestria actorilor, în umbra unei coloane, să nu-l ia

nimeni în seamă.

> „...Oh, desfrânată grabă”, se tânguia nefericitul Hamlet.
> „Oh, desfrânată grabă
> Ce nimereşte-n chip atât de meşter,
> În patul de incest! Nu-i bine asta.
> Şi nici nu poate-a se sfârşi cu bine.
> Taci, inimă, că trebui să-mi ţin gura!”

Contesa răsucea între degete o cută a rochiei, aceeaşi rochie din biserică, îmbrăcată pentru cavaler şi nu-i părea rău că el n-a remarcat-o. Se mulţumea doar să-i fie în apropiere; prietenii săi din Insulele Fericirii ar fi rămas stupefiaţi văzând-o acolo, pierdută în faţa unui băieţandru care nici măcar n-o privea.

— Ai să o rupi, contesă Evergreen! murmură cavalerul, schiţând un surâs.

O lovi uşor peste degete, nu se-ntoarse spre ea, dar faţa Indrei înflori de bucurie că el o privise.

— Vino, Glyd! Urmează scena dintre Ofelia şi Laertes.

Îl duse iar de mână, acum sfioasă, într-o încăpere largă. Se opriseră în umbra unei perdele grele de brocat. Indra continuă să-i ţină mâna, copleşită ea însăşi de o duioşie atotstăpânitoare. Transfigurat, cu ochii larg deschişi de admiraţie, temându-se să respire şi să clipească, Glyd o urmărea pe Ofelia, revăzând-o aşa cum o plăsmuise în singuraticele lui visări, diafană, zveltă şi pură, cu chipul ţesut din lumină.

> „Iar gluma şi răsfăţul lui Hamlet”, spunea Polonius,
> „... Ia-l drept un joc al sângelui, o toană,

O floare-n primăvara tinereţii,
Zorită, fără de statornicie,
Şi dulce, însă tare trecătoare,
Mireasma şi avântul unei clipe,
Dar nu mai mult.”
„Atâta doar?” suspină Ofelia.

Indra şopti la rândul ei, cu ochii la Glyd: „Atâta doar?”. Lumea din jur pierise. Nu mai era decât mâna lui Glyd, de care se agăţa cu teamă, să n-o piardă şi să rămână atunci cu braţul întins, privind cum el aleargă s-o caute pe Ofelia, prin apele de lumini ale stelelor, *acolo,* unde se născuse. Cândva, ar fi vrut să se ştie născută, ca o zeitate, din spuma mării. Visase să zboare, întrupată din propriul ei gând, mistuită, căutându-l pe acela căruia să-i dăruiască neprihănirea şi dragostea ei. Şi nu l-a găsit atunci pe Glyd. S-a întors pe Pământ, poate să-l aştepte, dar Glyd a sosit târziu, târziu, când ea nu mai poate aduna visuri de dragoste, risipite alături de alţii, bărbaţi pe care-i confundase, mereu nestatornică şi înşelătoare, cu el. Acum îşi aude glasul sângelui, pulberea vie din ea, strânsă din întuneric, după milenare rătăciri inconştiente. Visul nu mai e alb, zborul printre stele s-a sfârşit, dragostea stă risipită cioburi în urmă. A rămas Glyd, pe care-l simte, în sfârşit, cuibărit în palmă, pe care trebuie, într-un gest ultim, singurul posibil acum, să-l redea Pământului, iubindu-l cu toată frumuseţea şi hidoşenia ţărânii din ea.

Stăpânită de acest gând, se grăbi să-l conducă pe Glyd, să urmărească întreaga tragedie a prinţului Hamlet. Îl văzu zâmbind, încruntându-se, răzvrătit. Iar când spectacolul se sfârşi, băiatul se cufundă într-o

adâncă tăcere. Indra îl însoţi, ca o umbră. Părăsiră castelul.

Îi învăluia noaptea şi umbrele stejarilor maiestuoşi de pe deal. Erau singuri, spectatorii plecaseră. Glyd şopti, urmărit de sfârşitul Ofeliei:

> — „O, ceruri, cum e oare cu putinţă
> Lumina duhului unei fecioare
> Să fie atât de pieritoare
> Ca suflul vieţii unui biet bătrân?”

— Linişteşte-te! îi atinse Indra degetele.

— Iartă-mă! Cum mai revin actorii la viaţa lor obişnuită?

— Nu ştii? Au trăit doi ani la castel, pentru o „confundare totală cu epoca” – aşa ziceau ei. Trupa dă o singură reprezentaţie la câţiva ani. Peste o lună-două actorii vor relua o altă existenţă…

— Într-o nouă piesă, pe care-o vor juca în viitor?

— Da.

— Ciudat! Să trăieşti în toate vremurile…

— Aşa de greu îţi vine să te desparţi de cavalerul Valentin?

— Mi-a fost drag, Indra!

— Să nu te superi, dar acum eu plec.

— Aşa repede…

— Poate cândva o să ne mai vedem. Trebuie să stai o vreme singur.

— Indra!… Am ceva să-ţi spun. Dacă totuşi…

— Altă data! E mai bine… Acum…

— Acum?

— Prea vrei să ştii multe! E întuneric aici, mi-e frică. Rămas-bun, Glyd!

El mai auzi foşnetul rochiei şi silueta albă dispăru. Îi părea rău, dar, desigur, nu înţelesese intenţiile ei în castel, adineauri, şi o jignise. După ce-i părea rău, în fond? Iar ei, de ce-i fusese frică? Răcoarea nopţii îi umezi fruntea şi palmele. Marea gângurea molcom, în somn. Lui Glyd îi ţiuiră urechile de tăcere. Era singur, pe pământul pustiu; singurătatea, prietena lui, începea să-l trădeze.

Porni spre casă târziu, rătăcise prin parc, sub zidurile castelului, lângă mare. Nu-şi mai ajungea sieşi; întreaga taină a lui Kid, şi oamenii *de-aici* – tot atâtea taine – păreau mai puţin străine şi el avusese, în cele câteva ceasuri ale speotacolului, senzaţia admirabilă că nu mai e de prisos, pentru că întâlnise ceva familiar şi, în fine, pe înţelesul său. Nu ştia, nu se întrebase cât din senzaţia asta i se datorează Indrei, fata cu trup fierbinte, căreia îi dorea prietenia şi nu mai mult, de care se apropiase ca să fugă de protecţia totalitară a celorlalţi prieteni, mai bătrâni şi mai înţelepţi decât el, ce ameninţau să ia locul maşinilor de pe astronava natală.

Îşi aminti apoi, vreme îndelungată, de strania lui copilărie, de întimplări cărora abia acum le descoperea esenţa apăsătoare şi tristă, de roboţii care-l învăţaseră să mănânce şi să se ţină pe picioare, să vorbească imitând glasurile lor metalice, monotone, care-i proiectaseră filme şi-i dăduseră cărţi, îl deprinseseră cu necesitatea exerciţiilor matematice zilnice – sărmanele, neputincioasele maşini!

Gravimobilul lui Glyd trecea tăcut peste şiruri de lumini şi oaze de întuneric, unde-l regăseau stelele, peste foşnetul misterios al pădurilor neumblate, stelele fără margini.

Cineva trebuia sa se nască, până la urmă, în genunile stelelor şi alegerea a căzut pe un Glyd oarecare, abia de atunci înnobilat. Nimeni nu mai aştepta întoarcerea astronavei sale, omeneşte trecută la rubrica dispăruţilor – câţi au plecat fără-ntoarcere, unii poate ştiind, aleşi să afle *dacă* şi *cum se* poate muri în acele sectoare ale cerului!

Îşi regăsi oraşul cu greu, în ciuda semnelor distinctive. Deasupra oraşului său se întretăiau, într-o mişcare aparent haotică, aparate de toate naţiile, de toate formele şi mărimile, la fel de numeroase ca vehiculele din galeriile de dedesubt, ca străzile rulante multicolore. Lumini, zgâriind întunericul, binefacerea nopţii. Şiruri neîntrerupte de lumini, paralele, întretăiate, izolate, amestecate, îndulcite de arborii uriaşi, de sub frunzişurile cărora vilele nici nu se vedeau, doar nişte capete geometrice de antene. Glyd luă legătura cu omniobserverul casei lui, cuplă ghidajul automat, altfel, singur, nu şi-ar mai fi găsit locuinţa decât poate la ziuă, ajutat de reperele fixe ale clădirilor. Gravimobilul coborî pe tijele lungi, de parcare individuală, fixate în marginea unei platforme atât de înguste, încât băiatul se temea de fiece dată să nu păşească în gol, când ieşea afară din vehicul. Dar toate accesoriile fuseseră reduse la acest minim de dimensiuni, pentru a lăsa spaţiu cât mai mult locuinţelor, care erau foarte confortabile, într-adevăr, nişte mici palate, cu o sumedenie de încăperi, aranjate după toate fanteziile posibile ale artiştilor arhitecţi şi decoratori.

Glyd păşi încet pe treptele scărilor, din terasă-n terasă, pe lângă plante ornamentale şi bazine cu peşti străvezii, stropit de ceaţa în curcubeu a jocurilor de

apă, ce se rostogoleau din cupe de cristal scump, susţinute de statui, întotdeauna avea un sentiment de uşurare, ajungând acasă, lăsându-se în voia singurătăţii. I se dăduse o vilă elegantă, anume construită pentru el, o revărsare de bogăţie stânjenitoare după lipsa de confort a astronavei. Îl încânta, îl încântase în schimb singurătatea, până atunci, în noaptea aceea când ea îl trădase.

Automatele îl urmau – ele, pline de credinţă. Alunecau docil, pe role din burete, care nu fac zgomot niciodată, şi aşteptau poruncile stăpânului lor. Umpleau viaţa lui Glyd cu nostalgia copilăriei, atenuându-i sentimentul izolării.

— Glyd, vorbi unul dintre ele, în camera verde…

— Ce?

— N-am voie să spun, mi s-a interzis. Du-te!

Indra îl aştepta, ghemuită în fotoliu, cu picioarele strânse sub ea, mototolindu-şi copilăreşte rochia de mătase şi dantele.

— O, cât mă bucur! exclamă el, fericit.

Fata îl privi ţintă şi nu-i răspunse. Alături de ea, pe o măsuţă, erau sticle cu băuturi, linguriţa lungă, de aur, pentru amestecarea cocktail-ului şi o fructieră cu citrice. Indra băuse două pahare mari de alcool, schimbându-le; pe fundul unuia dintre ele se mai vedea un rest de lichid roşu aprins, răspândind un miros dulceag. Ea întinse mâna după pahar, îl goli şi-l puse la loc. Îşi muşcă buzele.

— Dacă vrei, am să plec imediat.

Era răguşită. Îşi aruncase în dezordine pantofii cu tocuri foarte înalte. Îşi cuprinsese umerii în palme, parcă i-ar fi fost frig.

— De ce să pleci?

— Nu voiam să vin când ne-am despărţit, nu te mint!
— Gum să mă minţi, nu înţeleg! zise Glyd, înţepenit în faţa ei, în picioare; costumul medieval îi dădea un aer aparte, altul decât cel obişnuit, binecunoscut Indrei. Cum ai ştiut să ajungi aici?
— Alungă-ţi roboţii! Nu-mi place că vorbesc. Parcă ar fi oameni, mă deranjează.
Băiatul dădu o comandă cerebrală. Maşinile ieşiră pe rând. Indra îşi strânse picioarele, cu senzaţia că până atunci alergase după Glyd al ei, neştiind unde să-l mai caute; şi se afla la capătul puterilor, lângă albia unui râu curgând noaptea, cu cerul zăvorât în apele lui, în fundul apelor.
— Îţi mulţumesc, zise Glyd, că nu te-ai îndurat să mă laşi.
Indra închise ochii, obosită. De sub pleoape, poate din gânduri, răsări atunci un alt chip, străin, de bărbat. Cine era? Indra se concentră să-şi amintească, uitându-l pe Glyd, dorind să-l uite cu orice preţ, ca şi când ar fi putut astfel să dispară, cu ajutorul amintirilor şi să rămână doar o amintire. Era primul bărbat… îl uitase de mult. Stătea tot în picioare, privind-o cu ochi strălucitori. Ea golea pahar după pahar, ştiind prea bine că altfel ar fi fugit. Pe urmă?… întinsă pe pat, lângă el. N-a înţeles de la început. Numai trupul o durea, de parcă fusese bătută. Apoi oroarea şi umilinţa aceea de neîndurat…
— Glyd, sărută-mă!
Nu, n-ar fi vrut s-o sărute. Semăna şi el cu ceilalţi?
— Sărută-mă, Glyd!
Glyd tresări. Fusese, un strigăt, îl auzise. Nu pricepu de unde vine şi pentru ce. Indra îi întinsese mâna. Îngenunche tulburat, apăsându-şi buzele reci pe degetele răsfirate ale fetei.

— Glyd, mi-e foame!

Mâna căzu, inertă.

„... Cum de poate fi aşa de liniştit, ca şi mai înainte, la castel? E respingere, sau acceptare în liniştea lui?”

— Am ceva de mâncare pe-aici. Să chem roboţii. Se ridică.

— Adu, tu! Glyd, ce-ai să crezi despre mine?

— Până acum nu m-au vizitat decât prietenii.

— Ţi-e frică?

— Nu ştiu. Încă n-am jucat toate jocurile voastre de pe Pământ.

— Sunt unele ameţitor de frumoase.

— Maşinile care m-au crescut, când se chinuiau să-mi explice sentimentele oamenilor... deşi nu erau decât maşini, mi se pare că ştiau să vorbească mai cald.

Indra îşi amestecă un nou cocktail, în al treilea pahar. Turna băuturile cu gesturi sigure, cu îndemânare. Stoarse o lămâie întreagă, mai puse zahăr şi amestecă îndelung lichidul cu linguriţa frumos cizelată.

— Spuneai că ţi-e foame.

— Am să fac şi-o baie, pentru că sunt obosită. Mi se pare că ai nişte idealuri, Glyd!

— Trebuie să trăiesc cu tot dinadinsul. Băiatul se aşeză într-un fotoliu de lângă fereastră şi rămase puţin rigid în hainele lui de cavaler, fără să-şi fi scos măcar centura. Îmi dau seama că altfel nu se poate.

— De ce? întrebă ea şi bău, cu înghiţituri mici, jumătate din pahar. Idealurile nasc dezamăgiri...

— Mi se spusese altfel.

— Ai numai prieteni bătrâni.

Glyd se rezemă de spătar. Ţinea genunchii lipiţi şi mâinile pe lângă corp, în poziţia lui favorită de odihnă, învăţată *acolo.* I se părea că se îndrăgosteşte. Îşi aminti

– şi *avea* o memorie formidabilă, îndelung educată – de toate iubirile găsite în cărţi, de simptomele lor, pe care cândva le descifrase curios şi amuzat. Şi le regăsea, semne ale unei boli ce-l contaminase pe neştiute, şi nu-l prea bucură constatarea.

— Există idealuri în dragoste? Eu n-am, sau poate nu le-nţeleg. Şi uneori mă simt, într-un fel, infirm. Maşinile care-mi spuneau poveşti şi toate basmele Pământului mi-au umplut anii de zbor, dar nu mi-au explicat niciodată dragostea.

— E prea obositor un ideal, Glyd! Mai există şi riscul de a nu-l împlini toată viaţa… Dragostea? Timpul curge. Viaţa trebuie trăită. Aşa a fost şi aşa va fi. Şi totdeauna în doi. Un bărbat şi o femeie. Îţi imaginezi? Oamenii aleargă unii spre alţii. Şi rămân mereu câte doi, mai mult sau mai puţin timp. Dar timpul curge şi-ţi este imposibil să rămâi singur. Şi iar alergi spre al doilea, căci legea sufletului şi trupului îţi ordonă aşa… Să nu rămâi singur, înţelegi, Glyd? Ăsta e idealul. Nu poţi rămâne lângă oricine şi oricând. Cauţi şi cauţi, până când oboseşti. Eu am obosit. Idealul iubirii, Glyd – nu formulă matematică, şi nici simbol. E cântec, o armonie polifonică, înţeleasă şi aparţinând numai lor, celor doi.

— Bine, am înţeles, Indra! zise cl hotărât, salutând-o, ca un cavaler desăvârşit.

— Apropie-te, îngenunchează!

O ascultă. Ea îi cuprinse faţa în palme şi se aplecă spre el, mult. Parcă ar fi sărutat o statuie. Îl privi cu coada ochiului şi surprinse o undă de zâmbet. Se sperie, nu cumva el ştia totul despre dânsa? Îşi retrase braţele, brusc.

— Da. Unde e baia?

— Sunt două, una şi la etaj, în spatele draperiilor

albastre. Alege-o pe care-ţi place.

Ieşi pe terasă, dedesubtul căreia era bucătăria, urmărit de privirile Indrei. Buzele îl dureau de violenţa sărutului. Coborî scara de piatră, hotărât să nu se mai gândească la nimic. Automatele ieşiră de prin colţuri şi-l urmară, ca de obicei. Prezenţa lor îi mai alungă tulburarea. Noaptea era calmă şi răcoroasă; spre răsărit, o geană cenuşie abia perceptibilă, încă foarte difuză, prevestea zorile.

„Ca în cărţi, exact ca în cărţi!” îşi repeta Glyd în subconştient. Buzele umede îi păstrau o urmă fierbinte, străină, ca o pecete usturătoare, arsă cu un fier înroşit. Neliniştile lui de adolescent zugrăviseră altfel totul, altfel. Căută înfrigurat friptura rece de pasăre, salata, peştele aşezat simetric pe platoul de porţelan. Roboţii îl ajutau, intuindu-i intenţiile, la vagi comenzi cerebrale. Erau roboţi dăruiţi de All. Şi-l aminti pe electronist în seara aceea, la cogitoscop, sugrumat de casca metalică. Se înduioşă, revolta simţită împotriva lui pe cosmodrom i se păru o impietate. Cum mai băuse, părăsit de toţi! Şi Indra plecase atunci la braţul unui individ cu o figură impertinentă, care pe coridor o sărutase. Desigur, o sărutase, lung; Glyd se mira cum n-au avut răbdare să se îndepărteze.

Scăpă jos farfuriile, care se sparseră.

— Ei, fii mai atent! se auzi glasul fetei în difuzorul interfonului, şi apoi râsul ei.

Îi plăcu veselia aceasta, străină lui. Se apucă să cotrobăiască prin dulapuri, uitând de la o mişcare la alta ce văzuse şi ce-i trebuia. În difuzoare răsuna clipocitul apei. Se întrebă, alarmat, ce-i rămâne de făcut. Aşeză în neştire gustările pe masa de serviciu şi le făcu semn roboţilor s-o ducă la lift.

Găsi un pachet cu batoane de cafea, mototolit. Luă unul rupt şi-l muşcă jumătate. Gustul dulce, aromat şi înviorător, îi răcori gura. De ce suferă? Ce-l leagă, la urma urmei, de Indra?

Începu să urce scara înapoi, spre terasă. Pescui în ultima clipă dintr-un raft o sticlă mare cu vin chihlimbariu. Cum poţi iubi de mai multe ori? Mai multe femei sau mai mulţi bărbaţi? Intră în camera verde o dată cu fata, fiecare prin altă uşă. Indra îmbrăcase unul din halatele lui, găsit în baie şi, cu toate că avea cam aceeaşi înălţime cu Glyd, halatul său, prea larg, îi atârna până la călcâie.

Pufni în râs când îl văzu. Îşi netezi – cu mişcări fireşti şi sigure – părul lung, umezit de apă. Ştia bine cât e de frumoasă, dar nu ştia că Glyd, iubitul căutat şi aşteptat, coborâtorul din stele, o privea acum cu alţi ochi, că simţurile lui, prinse într-un vârtej rece, de gheaţă, amorţiseră, că lui nu-i aducea decât o mare, o necunoscută suferinţă, cea dintâi a iubirii, poartă strâmtă prin care avea să păşească spre lumea oamenilor.

— Iartă-mă! abia răsuflă el. Nu pot…

Se întoarse şi fugi, îngrozit, trezindu-se abia târziu, în pădure. Mâinile-i strângeau încrâncenate sticla cu vin. O destupă şi bău, bău până se înecă, şi bău iar, şi iar, tuşind, cu respiraţia întretăiată, până o goli şi atunci căzu şi adormi.

Partea a doua
Strigătul pietrei

9

Kobo îi pofti să ia loc. Alesese o masă în marginea terasei, în umbra subţire, legănătoare a brazilor.

— Crezi că a venit vremea? îl întrebă All.

— Sunt date suficiente. Ce mâncaţi? Azi avem bucătărie marţiană.

— Atunci, desigur, *inima deşertului!* zise Dav. În sos de Madera e minunată.

— Trei porţii! comandă medicul. Şi să vină gustările.

Becul aparatului clipi, confirmând recepţia. All îşi umplu paharul cu *quater* – o băutură alcoolică foarte tare, distilată din suc de *Citrus Martia* – şi-l bău pe nerăsuflate, fără măcar să ciocnească cu ceilalţi. Dav îl privi lung, dar nu zise nimic. Kobo hotărâse să nu înceapă el discuţia.

— Am ajuns, va să zică, şi aici! mormăi All, mestecând o coajă de pâine. Doctore, mai întâi iartă-mi necredinţa! Kid merită un monument pentru descoperire.

Şi, ca la un reflex al gândurilor, All încetă să mai mestece, subţiindu-şi buzele şi privind aiurea, iar mâna dreaptă i se strânse convulsiv în pumn.

Se simţeau bine ei trei în intimitatea acestor prânzuri festive, mai ales că se tratau reciproc cu atenţia şi duioşia unei prietenii de peste treizeci de ani. Cât de

precis se cunoşteau, în toate meandrele lor complicate, de când se uniseră în familia zburătorilor celeşti!

— Ia spune, K, interveni Dav, întrerupând reflecţiile medicului, poate fi cercetată hipnoza asta? Mecanismul ei?

— Am şi făcut-o, Arhanghele! replică doctorul. Şi chiar pe propria ta piele, când simulai că eşti un buştean rătăcit pe fundul Mediteranei. Obişnuitele surprize ale meseriei, nu te speria! Deţin secretul, dar tac.

— Taci? murmură All în spaţiul sonor al paharului pe care-l golea a dcua oară.

— *Dearum ofensa, Diis curae* !... În traducere fidelă:

„Supărarea zeilor îi interesează numai pe zei!” Aşa-i, maestre?

— Scuze! aruncă Dav, zeflemitor. Pe noi ne interesează cum sună în traducerea ta!

— Simplu! zâmbi Kobo. N-am niciun interes să vă servesc rezultate nemuncite. Toate vin la timp celor care ştiu s-aştepte, cum zice înţelepciunea strămoşească.

Era neîndoielnic că doctorul mirosise ceva, dar exagera cu bună ştiinţă, ca să-l scoată din ţâţâni pe All; şi All, înfuriat, deschidea larg capacul sipetului de cugetări şi-şi vindea secretele pe nimica toată; Kobo şi Dav îl aveau astfel la mână, fără eforturi suplimentare şi târguieli. Tactica aceasta, aplicată de zeci de ori, dădea rezultate excelente, în ciuda jurămintelor lui All că data viitoare nu-l vor mai prinde.

Apărură platourile cu răcituri, prin chepengul din mijlocul mesei.

— Alegeţi, îi îndemnă Kobo. Îi atrag respectuos atenţia lui All că alcoolul are un efect dăunător, îndeosebi asupra ţesutului hepatic; pe de altă parte,

procesele fiziologice la nivelul scoarţei…

— În sănătatea ta, doctore!

— De unde se vede că-ţi meriţi cu vârf şi-ndesat porecla, deşi sincer m-aş bucura să dispui şi de un ficat de fier.

— Dragii mei, zise Dav, servindu-se cu o porţie respectabilă de languste, eforturile noastre trebuie concentrate cu precădere asupra Mediteranei. Dacă descifrarea mesajelor ne…

— Arhanghelul suferă de retorism şi e în genere un şablonard! chicoti „Cap-de-Fier”, cât putea mai răutăcios.

— Atenţie! îi linişti doctorul. Am dezgropat zilele astea dintr-o bibliotecă nişte cărţulii tare interesante şi tare vechi, cu un subiect unic, care ne priveşte în mod direct: paleoastronautica.

În tăcerea care urmă, All se porni să bată darabana, cu degetele ambelor mâini, chiar în marginea farfuriei. Privi pe sub sprâncene la medic, clipi de câteva ori şi spuse cu o blândeţe serafică:

— Cred că ideea ai prins-o de pe vârful nasului! Şi eu, când nu vedeam mai departe de lungul acestui ornament, aş fi gândit la fel!

— Păcat! ridică din umeri Kobo. Voi fi constrâns să-i cer părerea şi lui Dav!

— Acum s-a căzut de acord că Pământul a fost vizitat în trecut de astronave străine! decretă Dav, aplecându-se peste masă ca de la o tribună. Dau cuvântul prietenului şi colaboratorului nostru K, să expună pe scurt partea din mesaje privind paleoastronautica.

— Aşadar — şi cer îngăduinţa adunării să trec de-a dreptul la concluzii – aşadar din cele două mesaje, recepţionate succesiv de către merituoşii noştri şefi ai

diviziei de şoc, pe care-i puteţi admira în prezidiu, e uşor de conchis că problema pe lângă care ne învârtim ca un câine în jurul cozii priveşte tocmai vizita, în trecut, pe Pământ, a unei făpturi extraterestre.

Pe chipul lui All se aşternu plictiseala cea mai jignitoare cu putinţă şi, în mod evident, căuta s-o exagereze până la insuportabil, pentru a-l obliga pe Kobo să ţină cont şi de părerea sa. Era limpede însă că nu reuşea să mai ascundă o criză reală.

Neştiind să se prefacă, All făcu un cocoloş de pâine, aruncându-l cu precizie chiar în paharul golit cu puţin înainte. Apoi, ca şi cum joaca l-ar fi amuzat, întinse palma, acoperind inofensivul obiect de cristal transparent. În clipa următoare însă, degetele sale se strânseră ca nişte gheare în jurul paharului.

— Intervenţia prezidiului e bună şi o reţin. Dacă e să-i dăm crezare faraonului – şi personal nu văd pentru ce n-am face-o – înseamnă că omul coborât din cer, sclav al „păsării” care-l adusese, s-a străduit să scape de sub stăpânirea acesteia, prin procedeul cunoscut. Astronava l-a căutat, bombardându-i violent locul de refugiu.

Kobo se lăsă pe spate, privi chiorâş la All şi un zâmbet larg i se aşternu pe faţă. Ştia că fusese auzit şi înţeles, deşi All continua să fixeze bila de aluat din pahar cu o îndărătnicie de hipnotizator.

— Întrebarea firească ce se ridică priveşte desigur astronava asta năstruşnică, interveni Dav, şi aici e rândul lui All să ia cuvântul.

— Plăcerea e de partea mea! mormăi electronistul, al cărui chip exprima în acel moment dispreţ şi dorinţa de a lua pe oricare la bătaie. Dragii mei, după modesta experienţă personală în domeniul cosmoelectronicii şi al

construcţiei de nave, îmi permit să vă sugerez ideea că „pasărea groazei” nu era decât o astronavă obişnuită a zilelor noastre. Îndrăznesc să mai strecor, adiacent, ideea, deocamdată lipsită de probe, că s-ar putea să avem de-a face cu o maşină în construcţia căreia să se fi aplicat una dintre formulele Ecuaţiei Umane, ceea ce explică îndeajuns covârşitoarea sa influenţă asupra cosmonautului.

— Pauză! ceru Kobo. Vin specialităţile.

Inima deşertului era o combinaţie ciudată de plantă şi animal, căreia un ingenios bucătar de la bordul unei astronave străvechi îi găsise această întrebuinţare. Şi cum adesea faima câştigată pentru merite mărunte, dar la modă, o depăşeşte pe cea reală, care necesită timp spre a se afirma, numai puţini specialişti cunoşteau locul rezervat acestuj animal-plantă într-un proces plănuit de transformare a deşerturilor marţiene în spaţii populate; în schimb toată lumea se dădea în vânt să aibă la masă un produs comestibil din vieţuitoarea respectivă. Erau nişte rafinaţi oamenii din epoca celor trei prieteni…

— Tare sunt curios, făcu All, cu ironie dezinvoltă, (semn sigur că începuse să se simtă bine), tare sunt curios ce mutră ar face medicii, constatând odată şi-odată că *inima deşertului* e o fiinţă cugetătoare. Nu? Frumoasă mostră de antropofagie interplanetară!

— „Cap-de-Fier” e foarte puţin interesat de conţinutul mesajelor, mi-a mărturisit-o! îl pasionează, în povestea noastră, numai modul *cum* se transmit viziunile, zise Dav către Kobo.

— Ca şi cum s-ar apuca să studieze schema unui omni- observer ca să poată afla cu ce-au greşit pământenii să-i suporte invenţia asta! Apucături

barbare de electronist! Iar eu vă spun că aceste imagini nu ne-au fost *comunicate* – cum ziceţi voi. Toată teoria superbă a acestui om cu orizontul limitat despre astronava vizitatorului străin este o aberaţie.

Terminându-şi tirada, Kobo se înclină pedant, ţuguindu-şi buzele. All nici nu tresări. Îl fixă câteva clipe cu insistenţă şi se apucă să adune firimiturile de pe masă. Când crezu că are suficiente, le transformă într-un cocoloş rotund pe care-l azvârli în paharul doctorului. Considerând totuşi gestul insuficient, ridică degetul arătător, în semn de protest, şi-l mişcă într-o parte şi alta.

— Crezi că ştii mai mult? articulă greoi, cu efortul vizibil de a-şi păstra calmul.

— Cel mai bun serviciu pe care-l putem aduce prietenului nostru aici de faţă, Arhanghele, ar fi să-i scoatem ochelarii de cal. E părerea mea, exprimată liber de orice constrângere.

Kobo scoase cocoloşul din pahar şi-l aruncă peste umăr.

— Dovezi, mârâi All, în timp ce degetele lui băteau tactul nervos al unei melodii neauzite.

— Lipsa de probe! articulă doctorul greoi. Cosmonava, spui tu, v-a transmis cele două viziuni. Bine, răspund eu. Arată-mi cosmonava!

— Cum faci cocoloaşele astea? interveni Dav, chinuindu-se să rotunjească vreo câteva.

— Trebuie să mergem pe urmele lui Kid, îşi continuă gândul All. Kid a ştiut mai multe decât noi, pentru că el a lansat ideea astronavei raţionale, singura variantă posibilă a Ecuaţiei.

— Ignoraţi şi un alt element. Limba textelor vorbite.

Dav privi la All, să-i vadă reacţiile. Electronistul

întinse mâna, aşteptând ca Dav să-i dea cocoloaşele. Mâna-i tremura.

— Adică? şi începu să frământe bucăţile de pâine.

— Senusret, faraonul Arhanghelului, făcea parte dintr-o dinastie care-a domnit în Egipt cu aproximativ două milenii înaintea Erei Clasice. Procesiunea înmormântării trebuie să fi avut loc cu încă un mileniu-două înainte. Şi totuşi personajele scenelor înfăţişate vorbeau cea mai curată limbă universală a prezentului! îi explică binevoitor Kobo.

Între timp, All aşezase cocoloaşele pe masă, la rând. Le scrută o vreme absent şi încruntat.

— Astronava *este* raţională, doctore! şi All începu să arunce, scurt şi precis, cocoloaşele, neinteresându-se pe cine loveşte. Dav primi o lovitură drept în frunte, iar Kobo se feri în ultima clipă. Ea aproape nici nu mai e maşină; s-a dezvoltat după legi proprii, independent de astronaut.

All încercă să-şi ascundă tremurul mâinilor, aşezându-le pe masă, cu palmele în jos, într-un gest fotogenie, dar agresiv.

— Ea a urmărit evoluţia limbii pământenilor care făceau baie, ca şi Kid, neştiutori, în locul unde înţeleapta maşină se prăbuşise! zise Kobo, râzând cu gura până la urechi. Deşteaptă maşină; parcă ar fi fost femeie!

— Ce ştii tu despre ea? Ce ştii? se înfurie de-a binelea „Cap-de-Fier”. Vorbea şoptit, ca întotdeauna la mânie. Nu obişnuia să strige. Nimeni nu-l auzise vreodată strigând. Dă-mi o explicaţie a viziunilor, hai!

— Eu ştiu că astronava ta raţională nu mai există. Cel puţin în forma ei de-atunci!

— Poate-a zburat? îl ispiti Dav pe All.

— La câteva zeci de secole după moartea astronautului, Senusret şi rudele lui de sânge o mai ştiau în locul unde se prăbuşise. Perfect, All, îmi vei spune că pentru o instalaţie, în anumite condiţii, timpul nu înseamnă mare lucru. De acord. Maşinile se pot autoregenera şi pe lângă asta avem de-a face cu produsul unei civilizaţii străine, pe care nu-l putem încadra sistemelor noastre de referinţe. Dar astronava…

— … n-a mai plecat de-acolo! îi luă vorba Dav, nerăbdător. K, argumentezi admirabil. Te felicit!

All tăcu, tăcu îngrijorător de mult pentru ceilalţi doi, care se aşteptau la o replică violentă. Dar, în loc de răspuns, mâinile prelungi şi febrile ale electronistului şerpuiră deasupra mesei, căutând parcă ceva. Şi iată, întâlnind două linguri, mâinile lui All le strânseră, cu tandreţe aproape, ridicându-le până în dreptul ochilor. Apoi, încet şi cu precauţie, cele dcuă tacâmuri se aplecară unul spre altul, ca şi cum All ar fi strâns în palme dcuă fiinţe, îndemnându-le să se sărute.

— Aplauze furtunoase, ovaţii prelungite ale asistenţei! scandă All, în vreme ce cupele strălucitoare din mâinile lui păreau acum două capete unite într-un lung sărut. Prezidiul se îmbrăţişează emoţionat, adăugă patetic, lăsând să-i scape lingurile peste pahar.

— Dacă ai fi judecat puţin şi conţinutul mesajelor, „Cap-de-Tinichea”, îţi dădeai seama! nu-l cruţă medicul. Senusret a avertizat-o pe Nefer: „Când veţi trece pe lângă malul din răsărit al mării celei mari, să vă feriţi! Locul e blestemat.”

— Adică infestat radioactiv! zise electronistul.

— Radioactivitatea e primejdioasă pentru toţi oamenii, nu numai pentru urmaşii cosmonautului. Nu,

astronava *era acolo* şi le putea face rău *numai* acelor urmaşi.

— Dar acum nu mai e acolo, parcă aşa susţii! Te contrazici singur, fără nicio contribuţie din partea mea, recunoşti? încercă să zâmbească All, nereuşind.

— Într-un anume fel, *nu mai e!* zise Dav. *Fizic,* nu mai e acolo.

— O, atunci se schimbă lucrurile! Arhanghelul practică idealismul. Va să zică, nava a pierit, dar sufletul ei a rămas. Ca o fantomă!

Mâinile lui All plutiră iar pe deasupra mesei, în timp ce degetele unduiau albe, neliniştite, cuprinse de convulsii.

— Exact, All! mârâi Kobo.

— Şi... ha, ha, ha!... râse acru „Cap-de-Fier” – noaptea se poate auzi sub apă zornăitul lanţului ei. După cum zgomotul fierăriei lui Hamlet cutremură toată inima simţitoare! Ca şi bătrânul rege, şi fantoma noastră îşi caută ucigaşul, să se răzbune pentru crima de les-majestate!

— Astronava s-a dizolvat în rocile din jurul locului de prăbuşire. Te desfid să argumentezi contrariul şi să dovedeşti atunci cine v-a provocat viziunile. Are cineva altă părere? şi Kobo privi falnic în jur.

— Cum s-a dizolvat? A erodat-o apa? Prin ruginire? se înecă All.

— Bine, făcu Arhanghelul, încăpăţânează-te să respingi totul.

Ar fi vrut ca mâinile lui All să nu se mai zbuciume atâta, printre tacâmuri şi pahare. „Nătărăule îl certă în gând, uite cum iese la iveală câte-o realitate incredibilă căreia trebuie să i te supui. Aş fi jurat şi eu că şmecheria cu astronava raţională îţi aparţine în

exclusivitate; dar ce să-ţi fac, nu vezi că-i veche şi ea, de când lumea? Nava asta a preexistat intimităţii tale, băiatule, şi pe deasupra s-a ţinut numai de boroboaţe. E greu de suportat, te-nţeleg!”

Îşi întinse mâinile puternice, cu palme aspre, exprimând certitudini şi calm, şi cuprinse, într-un gest de bărbătească vigoare, celelalte mâini, febrile şi nehotărâte. All se zbătu să scape, apoi privi lung la Dav şi-i mulţumi cu începutul unui zâmbet.

— Dar sunteţi absurzi! prinse el glas din nou. N-o să mă faceţi să cred că acolo e... e un om, nu-i aşa? Ar fi o...

— Acolo *e* un om! răspunse doctorul calm. Totul concură spre această concluzie. Un om de metal, sau invers, un metal, o materie inteligentă, din care semenii cosmonautului au construit nava. Aşa se traduc şi cuvintele lui Kid despre *astronava raţională.*

— Doctore!... Ascultă, Dav, lasă-mă dracului în pace, mă luxezi, doar nu-s fetişcană!

— O maşină distrusă îşi încetează funcţiunile. Ca şi un om care-a murit, dar în acest caz, spuse doctorul Dav, materia raţională dezagregată din forma de astronavă n-a încetat din viaţă. Nici nu ştiu cum arată, în fond, moartea unei asemenea materii.

— De ce nu admiteţi, nebunilor, că materia voastră era totuşi maşină? De un tip fantastic de perfecţionat, neîntâlnit de noi, fie, însă maşină. All reuşi să-şi retragă mâinile din menghina degetelor lui Dav, dar le uită pe masă şi zăceau acum nefiresc de inerte, dornice parcă să se odihnească după atâta efort.

— Pentru că un om – cosmonautul – se poate teme de maşina lui, ca şi noi, dar nu se lasă înrobit de ea. Nimic nu-l împiedica pe fiul stelelor, dacă voia să scape de

sub stăpânirea navei, să o distrugă, ridicul de simplu, cu ajutorul pământenilor. N-a făcut-o fiindcă nava era un om. Dav luă farfuriile din faţa prietenilor săi şi le aşeză pe platforma ascensorului de evacuare. Un cunoscut – aici nu aveau acces decât membrii clubului cosmonauţilor – îl salută de departe şi el răspunse printr-o înclinare a capului.

— Am ajuns într-un punct mort! spuse All, frecându-şi mâinile amorţite. Voi lansaţi nişte ipoteze nebuneşti, Rupe- oase ăsta de Kobo se laudă că ştie sistemul de transmitere a imaginilor şi pe urmă zice că nu sunt de fapt transmise…

— Ceea ce e purul adevăr! accentuă doctorul, ridicându-se brusc în picioare şi începând să se plimbe cu paşi mici pe lângă fotoliu.

Ştia bine că insistă de pomană. Pe afurisitul de All nu-l puteai convinge uşor; găsea în permanenţă tot felul de chichiţe, împotriva cărora zadarnic ai fi încercat să te lupţi, chiar dacă, sau *mai ales atunci* când All îţi împărtăşea părerile, când era de acord…

Văzând că tăcerea lui „Cap-de-Fier” se prelungeşte, Kobo se reaşeză în fotoliu, întinzându-şi picioarele. Trase cu coada ochiului la electronist şi nu se miră de fel, surprinzându-l într-una din atitudinile sale nefireşti: complet relaxat şi absent, cu privirea fixă, urmărind cine ştie ce gând, sau niciunul, fără să clipească, fără să audă şi să vadă, transformat într-un om de piatră, fără expresie. Deşi obişnuit cu toate înfăţişările lui All, pe Kobo îl fulgeră pentru prima oară ideea că aşa trebuie să arate şi strigătul de spaimă al pietrei, o spaimă adâncă, înlănţuită de imobilitate şi de aceea lipsită de chip, tragică în muţenia ei. Văzându-l pe All, începu să-şi imagineze că sângele, viaţă nevăzută, nu

mai aleargă prin vinele acestuia; că *All* a zburat, s-a reîntors şi murise; că el, Kobo, îl veghease, la moarte, *pe All,* nu pe Kid; că All *ştia,* cum şi Kid ştiuse, de unde vine spaima; dar acum se încifra; ca şi când, privindu-l, Kobo i-ar fi cioplit în piatră statuia şi-atât, acum All se încifra la rându-i într-o enigmă, pentru doctor de nepătruns.

— Poftim! îi întinse statuia o linguriţă. Hei, Kobo! îl lovi cu linguriţa peste deget şi era iarăşi doar All. Nu mai eşti în hamacul tău zdrenţăros!

Pe masă apăruseră dulciurile – fructe şi prăjituri marţiene – şi tradiţionala băutură de desert, *Fata morgana,* expediată direct din distileriile planetei învecinate, în butelii de formă specifică, compartimentate, unde se păstrau separat, ca nişte explozibile, ingredientele unor amestecuri stranii de culori şi gusturi şi de aceea foarte scumpe şi foarte căutate.

— Serviţi! îi îndemnă Kobo, trezit, redevenind gazdă.

All îşi rândui în faţă „cupele cântătoare”, numite aşa din pricina bilelor sonore, dintr-o materie termoabsorbantă, care circulau între pereţii dubli ai acestor recipiente. Prepararea băuturii cerea multă îndemânare şi o anume iuţeală, pentru că altfel esenţele foarte volatile, care-i dădeau aroma, s-ar fi împrăştiat în aer. All acţiona ca un prestidigitator. Decapita fiecare sticlă, îi presa gâtul de cauciuc, ca să creeze excedentul de presiune în interior şi umplea cupele cât ai clipi. O spumă groasă, albă se revărsă furibund pe platoul de serviciu şi dispăru aproape instantaneu.

Ceilalţi doi nu-şi luaseră ochii de la mâinile lui. Dav mesteca miezul pufos al unui fruct acru-amărui, *setea-*

de-viaţă, preparat într-o glazură dulce, multicoloră.

— Să anunţăm autorităţile! zise tot Kobo. Datele de care dispunem…

— Asta înainte de orice. Şi ne trebuie ajutoare! completă Dav. Glyd îmi spunea alaltăieri că toate aparatele nu fac doi bani şi că singurele instrumente de investigaţie rămânem noi, oamenii.

— Exact! zise All, spre surpriza generală. Înşurubă capacele cupelor cântătoare şi întinse câte una celor doi prieteni, în clinchetul melodios al bilelor termoizolante. Dar ce ne facem dacă fiecare dintre noi n-are dreptul decât la o singură viziune? Pe cine mai aducem să afle de la omul nostru metalic povestioara cu „pasărea groazei?”

Începură să bea, prin paiele subţiri vârâte în capacele cupelor. Înăuntru, lichidul se aşezase în cinci straturi, cu densităţi diferite, cu alte gusturi, alte arome şi concentraţii alcoolice fiecare; se consumau pe măsură ce ajungea jos, la capătul paiului.

— Vă atrag atenţia că omul respectiv trebuie cu necesitate să fi simţit teamă faţă de maşini! zise Kobo, absent.

— Dar un singur fel de maşini au provocat teamă, cele cu Ecuaţia! şopti All. S-o chemăm înapoi pe „Vega”!

— M-am gândit, îl fixă Dav cu privirea, dar e şansa ta ultimă de a dovedi justeţea Ecuaţiei.

— Ca principiu, nu uita, te rog, ca principiu! Formula concretă a Ecuaţiei e încă imperfectă, în toate variantele ei.

All îşi pironi privirile în ochii lui Dav, înfruntându-l. Dav nici nu clipi şi întrebă sec:

— Şi?

— Şi puţin îmi pasă de părerea capetelor pătrate, auziţi? zburară ca nişte lilieci şoaptele lui All. Mâine dimineaţă să convocăm Consiliul şcolii de zbor.

— Simplu! Te-ai obişnuit să-ţi recunoşti înfrângerile! continuă să atace Dav.

— Îmi justific existenţa! All îşi întoarse capul spre Kobo; şoapta îi era ascuţită ca o lamă.

Doctorul zâmbea însă îngăduitor, ca şi cum ar fi asistat la joaca unor copii.

— Kid! murmură aspru Dav.

— Da, Kid! reluă All, împreunându-şi mâinile albe. Dar nu uita că „Vega” are un echipaj de treizeci de oameni. Dacă numai unul a început să simtă frica…

— Vei putea justifica viziunile lui Kid? Mă îndoiesc! Cel mult eşecul tău.

— Oricum, experienţa e necesară! Chiar dacă tu ai dreptate. Trebuie totuşi să controlăm pe cine mai cade alegerea pentru comunicarea mesajelor.

— Şi dacă…

— … vom înregistra un alt eşec? îl întrerupse All.

— Anticipezi o certitudine?

— Kobo, tu ce părere ai? îl interpelă All pe doctor, obligându-l să participe la discuţie, sau, mai degrabă dorind să nu-i răspundă lui Dav.

— Să cerem convocarea Consiliului!

Şi Kobo zâmbi din nou.

10

De atunci, timpul deveni pentru Glyd o povară tulbure, iar lumea se complică şi mai mult; ceea ce la

început i se păruse un simplu proces de adaptare la alt ritm de viaţă se prefăcea acum într-o încordată stare de veghe, măcinându-i nervii. Tot ce învăţase pe astronavă, întâmplările vechi se prăbuşeau în spatele lui. Şi – o dată puntea de legătură a trecutului sfărâmată – el rămăsese pe cestălalt ţărm, încă foarte singur, cu presimţirea unor primejdii, nerecunoscându-se pe sine, fiindcă ceva în fiinţa lui, în sufletul lui se schimbase într-o noapte, şi era ca şi cum ar fi mers printr-o mlaştină, afundat până la umeri în nesiguranţă.

Aici nu-l mai conducca nimeni, ca *dincolo,* libertatea de a gândi şi a face tot ce-l tăia capul, atât de încântătoare după coborârea pe Pământ, iată, i se întorcea împotrivă.

Ar fi vrut să ajungă un bun cosmonaut, ar fi putut ajunge, ştia şi el, fără să-i fi spus All, şi chiar fusese, *atunci, acolo,* câteva zile, numai câteva, când pilotase singur, da, el singur, cu mintea şi cu mâinile lui condusese astronava, iar maşinile şi roboţii i se supuseseră aşa cum se supun cosmonauţilor. Totul pornise de la o glumă, îşi amintea foarte bine, într-o seară – oh, da, într-o seară, căci şi pe astronavă erau seri, tulburătoare în penumbra ce cobora peste tot, răscolindu-i cugetul cu dorinţe nelămurite, îndepărtându-l de universul acela rigid şi străin.

„Sunt sau nu comandantul vostru?” strigase el îndărătnic, privind încruntat spre ceata celor opt roboţi antropomorfi, aliniaţi într-o ordine perfectă. Se aflau în uriaşa sală de gimnastică, transformată de două ori pe săptămână într-un simplu maidan de hârjoneli băieţeşti, având drept parteneri opt jucării geniale, cu care se juca până noaptea târziu. Iar în seara aceea conveniseră să se joace de-a „piraţii cosmici”! Ideea

fusese a lui şi o pusese în practică, pentru prima dată, la capătul celor şaisprezece ani încă neîmpliniţi, ani în care se obişnuise cu un program de joacă strict organizat: gimnastica impusă de sumedenie de aparate aflate în sală; partide de ping-pong şi înot; „aritmetica mingii”, joc ce se desfăşura între doi, patru sau şase parteneri, prin aruncarea balonului rotund pe un panou marcat cu diferite numere şi culori; şah şi alte jocuri cu un pronunţat caracter intelectual. Poate nu ar fi ajuns la „piraţii cosmici”, dacă plictiseala nu i-ar fi dat târcoale cu tot mai multă insistenţă. Partenerii erau specializaţi până la perfecţiune în diferite domenii de „joacă”. În momentul când el părăsea programele impuse, dorind să strige ca indienii, să ţopăie, sau să ajungă la improvizaţii, „jucăriile” nu mai erau bune de nimic. Şi astfel, în sala de gimnastică răsunau întotdeauna numai ţipetele sale, numai hohotele lui, singulare, care, cu vremea, îi născuseră o tot mai inconştientă dorinţă de a rămâne singur.

Aşa se întâmplase şi în după-amiaza aceea, cu câteva ceasuri mai înainte. Având libertatea să colinde astronava, pe care încă nu reuşise s-o cunoască în întregime, ajunsese lângă Centrul de comandă. Din motive puţin mai târziu elucidate, accesul îi era interzis acolo. Fiind singur, se pomeni în faţa hubloului ce marca intrarea în Centru. O dorinţă irezistibilă de a cunoaşte adevărul puse stăpânire pe el. Dar toate încercările sale de a declanşa mecanismul automat eşuară. Înciudat până la lacrimi, renunţă, fiind sigur că acţiunea sa fusese înregistrată de Marele Creier ce conducea astronava.

Atunci îi încolţi în minte o idee nebunească, pe care o puse în practică imediat.

Pentru a nu da de bănuit, se întoarse în cameră, chemând la dânsul, pe rând, toţi partenerii de joacă, cei opt roboţi antropomorfi. Avea cunoştinţe prea temeinice în construirea de roboţi, pentru a nu reuşi cât ai bate din palme să le neutralizeze centrele de comandă, transformându-i în nişte biete maşini, capabile doar să execute comenzile sale.

Adunându-i în sala de gimnastică, totul s-a petrecut după cum prevăzuse. După ce le-a explicat care este noua lor îndeletnicire şi cu ce se ocupă „piraţii cosmici”, s-a au- to-numit comandant suprem, punându-le în această calitate şi fatidica întrebare: „Sunt, sau nu, comandantul vostru?” La care maşinile au răspuns printr-un „da” monoton.

Fiind sigur pe preţiosul ajutor al maşinilor, a trecut la înfăptirrea primei „operaţii”: dereglarea sistemului informaţional ce lega sala de gimnastică de Marele Creier, pre- întâmpinând în felul acesta intervenţia grupelor de securitate de la bordul navei.

Apoi şi-a expus pe larg planul, până în cele mai mici amănunte.

Primul „atac” a avut loc la magazia de perforatoare fotonice, terminat cu o clară victorie. Înarmaţi cum se cuvine, „piraţii cosmici” au pătruns după zece minute în Centrul de Comandă, topind, pur şi simplu, hubloul de la intrare.

Da, îşi amintea cu certitudine. Comandase roboţilor „lui” să păzească deschizătura, oprind orice alt robot străin care-ar fi încercat să-i deranjeze.

Şi el înaintase singur, prin recea lumină fluorescentă emanată de luminoforii ovali, aflaţi deasupra ecranelor masive ce-l înconjurau din toate părţile. Îl domina o teamă neînţeleasă, care-l grăbi să ajungă lângă pupitrul

de comandă, cu ecran circular, în faţa căruia se afla un fotoliu înalt. Simţi tremurul picioarelor, şi, pentru prima oară se gândi că încălcase disciplina de fier de la bordul astronavei. „Joaca” asta semăna mai mult cu o revoltă…

Se aşeză în fotoliu, privind fix la maneta albă de pe braţul arcuit. Cunoştea sistemul. O apăsă cu putere. În clipa următoare se aprinseră nişte lumini, iar dintr-un difuzor nevăzut izbucni o voce gravă: „Aşteptăm ordine, comandante!”

Pe ecran se derulau cu repeziciune nişte pete luminoase, puncte de foc, pesemne corpuri cereşti, pe lângă care trecea astronava în zboru-i superluminic. Iar lui, pentru câteva clipe, i se oprise respiraţia. De aceea nu-l lăsaseră să pătrundă acolo. El era comandantul! *El!* Şi o afla abia acum… Dar de ce el? Aşa trebuia să fie? Cine era el? Cine?

Încercă să se stăpânească. Reuşi. „Încotro zburăm”? întrebă cu glas subţire, tremurător. „Spre Pământ!” veni cu promptitudine răspunsul.

Spre Pământ? Nu, nu cunoştea Pământul decât din cărţi. Acolo oamenii semănau cu dânsul, sau cu ceilalţi, asemănători maşinilor de la bord? Va afla, în sfârşit, va afla marea taină! „Continuaţi zborul în aceeaşi direcţie! Viteză maximă!” ordonă el, înghiţind un nod cât toate zilele.

Nu-i mai răspunse nimeni şi nu mai întrebă nimic.

L-a învins oboseala târziu, când nu ştia că trecuseră două zile şi două nopţi, aşteptând în faţa ecranului să zărească Pământul care-i fusese menit încă înainte de a se naşte şi oamenii cărora le ducea dorul…

Acum, ca şi atunci, simţea limpede că închisese pentru totdeauna o poartă, o zăvorâse, cu propria lui

mână, inconştient, în faţa unui drum necunoscut; ştia că terminase ceva şi trebuie să înceapă altceva, dar nu reuşea să se-adune.

Astfel rătăci o zi întreagă, prin camerele lui inutil de frumoase, din care Indra ştersese toate urmele trecerii ei, cu o grijă cum numai neputinţa şi furia o creează. Şi părea, adevărat, că nici n-a fost nimeni, şi Glyd avu senzaţia că intră într-o casă străină. Descoperi acum zeci de lucruri pe lângă care trecuse fără să le vadă, obiecte de preţ – ale cui să fi fost? Fiindcă şi el... al cui era? Al lui Kobo, omul cel bun, primul lui prieten de pe Terra? Nu, Kobo îl îngrijise – asta-i era meseria – şi l-a părăsit. Era Glyd al lui All? Al lui All, tatăl roboţilor? Şi-atunci al cui? Al Indrei?

— Ce ne facem, băiatule? se întrebă singur, într-un târziu, covârşit de tristeţe.

— Ce ne facem, Glyd? repetă cel mai mic dintre roboţi, venind ascultător lângă dânsul. Nu înţeleg nimic, Glyd.

O altă amintire, duioasă şi bună, îl făcu pe Glyd să închidă ochii. Se revedea – amintirile lui, ca o apă cenuşie, purtau ici-colo, nedeterminate, crâmpeie de lumină, o scenă, un cuvânt, un gest, involuntar tandru, al maşinilor – se revăzu copil, păşind nesigur, ocrotit de braţele reci, dure ale roboţilor, să nu alunece spre Marele Creier Central din astronavă, care dorea să-l vadă. „Ce ne facem, băiatule?”, întrebase maşina, rumegând cine ştie ce formule despre soarta nesigură a rachetei, şi Glyd, tot aşa, repetase, fericit de întrevederea cu marele automat: „Ce ne facem, înţeleptule?” Cum mai plânsese când înţeleptul, într-o zi, s-a stricat şi-au trebuit să-i înlocuiască vreo opt circuite. Ce teamă i-a fost că înţeleptul moare sau o să

fie mult timp bolnav!

— Şezi la fel ca fata! zise robotul, torcând sonor, ca un motan.

— Ce spui?

— Şezi la fel ca fata de-aseară!

— Robotule, aş vrea…

— Să-ţi aduc, Glyd! Oranjadă? Bretelele? Aparatul de curăţat încălţămintea sau cel de bărbierit?…

— Nu ştiu ce!

— Ziceai că-ţi trebuie ceva!

— N-ai înţeles, suspină Glyd înăbuşit; aşa sunteţi voi, copiii mici, când abia aţi învăţat să vorbiţi. Nu! Ziceam, robotule, că eu aş putea să-i fiu de folos cuiva… V-am înşelat, prietenii mei vechi! Îi mângâia degetele de plastic, mânuţa delicată, ca a unui copil. Regele ielelor, Kobo, m-a ademenit… Nu mai sunt robot, iar oamenii încă nu mă primesc printre ei…

Mătasea perdelelor foşni uscat, la suflarea vântului. Adierea îl alintă pe Glyd, care-şi simţi genele şi colţul pleoapelor umede. Mânuţa robotului tresări pe genunchiul lui şi se retrase. Băiatul oftă, se rezemă de spătarul fotoliului şi deschise ochii. În picioare, în faţa lui, cu privirea pierdută dincolo de prezent, ca mai de mult în biserică, stătea Indra. Se miră, cumva înlăuntrul său şi un val de sânge îi urcă în obraji. Şi simţi imediat că a aşteptat-o, ca să se liniştească – părea nespus de calm, puţin ironic.

— Stai jos! şi făcu semn robotului să tragă un fotoliu mai aproape. Indra se aşeză, în acceaşi atitudine stranie, care pe Glyd îl nelinştea. Pentru ce n-ai dormit?

Ea nu înţelese prea bine — nu dormise o clipă, într-adevăr – dacă el despre asta vorbeşte, ori îi reproşa că azi-noapte nu l-a căutat. Băuse şi fumase douăsprezece

ore în şir – pe Insulele Fericirii se mai cultiva tutun. Apoi stătuse două ceasuri în baie, frecându-se cu îndârjire, cu peria cea mai aspră, înainte de-a veni la el. Îi era rău. Băiatul bănui starea ei şi, de altfel, cum şi ce-ar fi putut să-i reproşeze?

— Ne căutăm pe noi înşine, în ceilalţi! murmură fata, ca şi cum ar fi continuat un dialog, singură. Şi nu ne regăsim…

— În doi e mai uşor, îndrăzni Glyd, neştiind dacă spune prostii sau adevăruri.

— Dragostea?… Pe Indra o inundă mila – dar nu, nu trebuia să-i fie milă de ea însăşi.

— Şi când nu mai eşti singur, te regăseşti? Nu te mai simţi străin printre oameni?

— Străin?… La început totul e străin. Încet, târziu, descoperi cu teamă că totul îţi aparţine, când şi tu aparţii celuilalt. Abia atunci nu mai eşti singur, căci singurătatea este în fond o infirmitate, Glyd, copilule, coborâtorule din stele…

„E stupid, stupid şi anacronic! Am devenit duioasă!”

— Înseamnă că ne naştem infirmi! izbucni Glyd, uimit peste măsură, nesigur pe propria sa încercare de a afla un răspuns. Nu suntem întregi dacă nu aparţinem cuiva… dacă nu ne dăruim din dragoste?

Tăcu, surprins din nou; acum era sigur că numai întinzând mâna spre Indra ar fi redevenit întreg, el însuşi, om, nu robot. Dar nu făcu nimic, deşi ar fi dorit – desigur, cât ar fi dorit – să nu rămână infirm.

— Coborâtorule din stele…

Îşi muşca buzele, şi le convulsiona în cine ştie ce vorbe nevorbite, mângâieri deznădăjduite de-ale ei, la fel de necruţătoare cu sine în durere pe cât era, pesemne, şi-n dragoste, acum în zadarnica dorinţă de

purificare, tardivă dorinţă. Glyd îşi alungă teama, sau mai degrabă evadă din cercul spaimei şi al sfielii. Veni lângă Indra şi-i şterse ochii cu degetele, iar lacrimile ei îi dădură senzaţia că a sorbit o băutură amară.

— Indra!… Cu tine nu mă mai simt singur. Vrei să m-ajuţi să aflu ce-mi lipseşte? Să devin om?

Ea-i luă mâinile, şi le lipi de obrajii umezi, nu îndrăzni să mai facă o mişcare, părul îi mirosea, ameţitor, a busuioc, buzele-i tremurau întredeschise. Glyd sta într-o poziţie incomodă, picioarele răsucite îl dureau şi-i veni să râdă de sine, nu vrea să-şi închipuie că poate s-o sărute, că ea aşteaptă sărutul lui.

— Nu te grăbi! îi opri Indra începutul de gând. Mă iubeşti pentru că eu sunt prima… prima întâlnită şi n-ai cum s-alegi. Dacă nu ştii, încă, cine sunt, adevărul, aflat târziu, are să te doară. Lumea va fi o pădure uscată, pustie şi plină de capcane. Vrei să vii cu mine, să vezi şi să auzi totul?

Îi înlătură mâinile şi rămase în aşteptare, fără să-l privească, jucându-şi ultima carte cu un fel de uşurare, cu îngăduinţă şi superioritate. Ceva, bun sau rău, trebuia să se întâmple şi să se-aleagă.

— Vin, Indra!

Aşa porni Glyd spre Insulele Fericirii, condus de fată, la bordul gravimobilului ei alb. Zburau la trei mii de metri înălţime, peste harta fascinantă a Pământului invadat de crepusculul asfinţitului şi pe măsură ce înaintau spre vest soarele se ridica tot mai sus ca o prevestire frumoasă. Băiatul tăcea şi atunci Indra începu să vorbească:

— Prietenii mei… Cei care se pretind prietenii mei sunt oameni ciudaţi, or să te uimească. Insulele unde te duc sunt un loc de refugiu şi de exil, acolo nimeni nu

munceşte niciodată.

— Mi s-a spus să mă feresc de aceste insule.

— Glyd, eu fac parte dintre locuitorii lor. Nu-ţi povestesc cum de-am ajuns acolo, prin ce împrejurări cărora nu m-am putut împotrivi. A fost un timp când viaţa aceea mi-a plăcut, şi-o mărturisesc. Cât de mult am ajuns să semăn prietenilor mei… ai să judeci singur. Nu caut dezvinovăţiri, înţelegi; e inutil să ştii părerea mea despre aceia de care m-am înconjurat.

— De ce un loc de exil?

— Oamenii care se fac vinovaţi cu ceva faţă de societate sunt trimişi la noi, pentru purificare. Pentru că văzând o adunătură de trântori, a căror unică preocupare e căutarea plăcerii…

— De ce vorbeşti aşa?

— Eu vin de pe Insulele Fericirii. Nu-ţi trece prin minte cu ce speculaţii neghioabe încearcă ei să justifice viaţa lor parazitară, de care nimeni, nici chiar ei n-au nevoie.

— Şi… nu se vindecă? întrebă, timid, Glyd, înţelegând încotro este dus.

— Ba da. Pleacă mulţi. Sunt unii, bătrâni, sau prea înrăiţi, cărora nimic nu le mai ajută. Ei rămân. Îi cunosc… i-am cunoscut bine. Alţii pleacă şi pe urmă vin înapoi… E groaznic!

— Ce cauţi tu, printre ei, acolo?… Asta trece de înţelegerea mea! Cântai atât de frumos… atât de frumos că până şi All, vrăjit…

— Nu, aşteaptă! încă nu ştii nimic!

— Tu, atât de frumoasă…

— Spune, mai bine, de ce-a trebuit să veniţi în oraşul acela!? Iarna, noaptea nu calcă în el picior de om. Eram liniştită, pustie şi searbădă, dar cel puţin nu mai aşteptam nimic. Te-am urât de la prima vedere şi mai

târziu, pe măsură ce mă îndrăgosteam, te uram din ce în ce mai mult. Nu cred în întâmplări prosteşti… şi nici în destin… Dac-ar fi fost destin, izbuteam să te-aştept, pură până la capăt… Să-ţi păstrez şi să-ţi dărui ceea ce mi s-a luat, nici nu ştiu de cine, într-o noapte, când eram beată.

— Taci!

Ajunseră la Gran Canaria după un zbor îndelungat peste Atlantic. La ţărmul insulei, sute de ambarcaţii treceau în toate direcţiile, cu pânzele fluturând leneş în adierea molcomă a brizei. Teyde, marele munte vulcanic, un con perfect, cu vârful încleştat în zăpezi părea adus dintr-o altă lume. Aterizară pe un aerodrom izolat, pustiu, în marginea pădurii bătrâne.

— Mai vrei să vii? întrebă Indra, coborând dintr-un salt în iarba înaltă şi moale şi se întoarse cu spatele, ca el să nu-i vadă ochii.

Băiatul se dădu jos încet, păşind cu amândouă picioarele pe fiecare treaptă.

— E frumos aici…

— Clima e blândă şi egală! rosti Indra neutru.

Porni prin pădure, prin lumina săracă a asfinţitului.

Glyd o urma, la oarecare distanţă. O privea, nevenindu-i să-şi creadă privirilor; era desăvârşit de frumoasă.

După treizeci de minute de mers urcau scara unei terase pardosită cu marmoră albastră, unde se înşirau câteva zeci de mese scunde. Un hohot de râs îi întâmpină, dar nu de ei se râdea; toţi îşi întoarseră privirile spre o masă din centru.

O lume pestriţă, de toate vârstele, popula terasa. Pretutindeni flori, umbrele colorate şi câţiva roboţi, circulând de colo-colo. Apoi liniştea aceea ciudată, din

care nu răzbătea nici măcar o şoaptă.

Oamenii păreau cufundaţi în probleme savante, urmă- rindu-şi numai gândurile, absenţi acum faţă de universul înconjurător. Nimeni nu remarcă apariţia tinerei perechi. Sau cel puţin asta era impresia lui Glyd. Dar strania atmosferă nu-l tulbură pe băiat. El continua s-o însoţească pe Indra, mergând în vârful picioarelor, temându-se să nu deranjeze pe cineva. Îndreptându-se spre colţul cel mai retras al terasei, Indra ocoli cu abilitate grupurile unor bătrâni ce moţăiau lângă paharele pline cu cine ştie ce băuturi alcoolice.

Locul ales de fată era lângă o masă ovală, verde, înconjurată cu douăsprezece fotolii bătrâneşti, negre, cu spătare înalte, din stejar, capitonate cu piele galbenă. Patru bărbaţi, care-i aşteptau pesemne, se ridicară tăcuţi de la locurile lor.

— Am întârziat ca întotdeauna, spuse Indra, zâmbind crispat. Prieteni, acesta e Glyd, în carne şi oase!

Cei patru bărbaţi se înclinară tăcuţi, reocupându-şi locurile în mare grabă. Glyd se înclină la rândul său, gândindu-se la ultimele cuvinte ale Indrei, care sunaseră cam fals, şi ostentativ.

Înainte de-a se aşeza, îşi cercetă din priviri noile cunoştinţe.

Primul dintre bărbaţi era un bătrân morocănos, aspru, plictisit că mai trăieşte, gras, cu pungi grele sub ochii mici, apoşi. Costumul portocaliu, ţipător, îi accentua şi mai mult nota de trivialitate, dându-i alura unui papagal exotic, rătăcit într-o citadelă, după ce trăise două sute cincizeci de ani la tropice, în junglă. Al doilea bărbat era de o frumuseţe uluitoare, cu statură impozantă, sigur de sine, abordând sub mustăcioara mică un surâs permanent, distant, îngăduitor. O togă imaculat de albă

îi cădea în falduri bogate de pe umerii largi până la călcâie. Îşi încrucişase braţele pe piept şi privea înainte, absent la ce se petrece în jurul său. Al treilea părea cel mai tânăr. Slab, neîngrijit, cu obrajii scofâlciţi, încruntat, pus parcă pe harţă se foia neliniştit în fotoliu; aştepta lacom clipa când se va lua la ceartă cu cineva. Bătând darabana cu degetele în masă, joc nervos, nesigur, îl măsură obraznic pe Glyd, de jos în sus, ca pe o femeie. Nemulţumit probabil de înfăţişarea oaspetelui, pufni de câteva ori scurt, neascunzându-şi dispreţul sau dezamăgirea. În sfârşit, ultimul dintre aceste specimene arăta înspăimântător. Masiv şi urât, degaja un soi de cruzime, din priviri, din atitudinea în care sta, la pândă, ferindu-şi privirile ochilor injectaţi, cu pleoapele roşii. Neras, ridat ca o smochină uscată, trăgea cu coada ochiului la fată, muşcându-şi buzele groase, umede, senzuale.

Chiar şi după ce se aşeză, Glyd privi mai departe la acest ultim reprezentant al faunei de pe insulă, cutremurându-se la gândul că un asemenea specimen s-ar fi putut atinge de Indra.

— Maiestate, începu acesta fără nicio introducere, considerând ostilităţile deschise, vă atrag atenţia asupra primei greşeli tactice: lipsa siropului de citrice, atât de necesar unor bravi luptători devitaminizaţi!

Glyd primi această provocare dublă fără să clipească.

— Scuze, stimată domnişoară, mormăi cel cu prestanţă de patrician antic. Faptul este lipsit de importanţă. Amabilitatea ar fi în cazul de faţă un act de slăbiciune din parte-mi. Femeile au năruit tronuri şi imperii. Sunt silit să fac un compromis, ordonându-i lui Don Juan să vă servească; el e gata însă să-şi asume orice riscuri.

Papagalul portocaliu clipi repede, reuşind să zâmbească, unsuros, insipid, ridicându-se ceremonios de la locul său.

— Frumuseţea este cea mai mare cucerire a vieţii, *señora!* Aşa că eu mă declar sclavul frumuseţii feminine. Nu pierd nimic şi cer totul!

Avea şi glasul de papagal, piţigăiat şi strident. Făcu doi paşi şi se aplecă deasupra Indrei, sărutându-i părul. Apoi dispăru.

— Tirania, tinere Glyd, interveni „maiestatea”, se poate înfăptui şi fără armată, dictatură, schingiuiri sau asasinate. Ce este îndrăgostitul altceva decât un orb, supus tiraniei unor dorinţe ucigătoare?

Zâmbi superior, mulţumit.

— N-ai decât să nu iubeşti, dacă ţi-e teamă că ţi se clatină imperiul, spuse Indra, alb.

Ceilalţi doi râseră sec, grosolan, în vreme ce Glyd urmărea, cât putea mai calm, discuţia, mutrele şi gesturile lor anacronice.

— Tirania lipsită de scrupule a însănătoşit de-a lungul mileniilor societatea umană, continuă imperturbabil „maiestatea”, ridicându-şi braţul cu aroganţă de profet. Forţa a fost aceea care a atrofiat instinctele sălbatice, redând personalităţii umane libertatea de gândire şi de creaţie. Fără stăpân oamenii sunt turme rătăcite, dezorganizate. Fără dictatură, spiritul răzvrătirii duce la anarhism. Supune-te omule, puterii, altfel pieri! Ei, ce zici, tinere, mă urmezi? Attila, Iulius Caesar şi Napoleon n-au pus în practică tot arsenalul de mijloace posibile ale dictaturii; eu mă gândesc să repar greşeala şi să le aplic viitoarei societăţi perfecte, condusă de un singur om, cu drept de viaţă şi de moarte asupra supuşilor.

Glyd, amuzat, se strădui să nu râdă. Tirada absurdă,

ridicată la funcţia de principiu, era a unui dement. Se stăpâni şi nu răspunse, mişcându-şi umerii largi într-o parte şi alta, evaziv, căutând privirile Indrei, ca pentru a-i cere părerea.

Fata însă, asculta serioasă – Glyd îşi aminti, asta era, sau fusese lumea ei.

— Sucul acesta de portocale te obligă să-mi acorzi câteva ceasuri în sânul naturii, minunato! piţigăi papagalul portocaliu, sosind cu o tavă uriaşă pe care sclipeau cupele de cristal, pline cu îmbietoarea şi inofensiva băutură.

— Nu fi insolent, replică Indra, grăbindu-se să-i servească pe cei prezenţi. Acum câţiva ani, faima ta de cuceritor mă mai atrăgea. Dar azi… Mai bine tratează-ţi obezitatea!

— Ha, ha, ha! râse papagalul colorat. Cele 4529 de cuceriri amoroase mă obligă să cred că impun respect, fetiţo! Sunt serios în materie de femei şi propunerea mea nu te poate jigni, mai ales că ultima dată…

Glyd se ridică în picioare. Faţa lui, cu trăsăturile dure, adâncite, devenise palidă. Don Juan tresări.

— Oho!… Cavalere fără prihană, am înţeles! Scuze! Nu de alta, dar maiestatea sa ar fi în stare să mă zvârle pe mâna călăului, argumentând că trufia masculină trebuie spulberată de pe Pământ!…

Chicoti încă o dată şi se prăvăli în fotoliu.

— Păstrează-ţi calmul, Glyd, şopti Indra, sorbind pe îndelete din sucul de portocale. Aruncă o privire fugară donjuanului portocaliu. Suntem vechi prieteni. E un băiat de treabă, cam nărod, care trăieşte din amintiri.

Glyd surâse, întrerupându-şi gândul. Se aşeză. Cât de străină putea fi pentru el lumea asta!

— Grandios început, frumoasă Sapho! interveni

tânărul slăbănog, după ce golise pe nerăsuflate băutura răcoritoare. Meriţi dispreţul meu. Ai ucis o plăcere! Tinere necunoscut, deviza de deasupra palatului meu spune: „Primum vivere!” Viaţa nu merită să fie luată în serios decât prin plăcerile pe care ni le oferă. Dacă idealurile nu ne-ar pune beţe-n roate, existenţa noastră…

— Nu mai bate câmpii, îl întrerupse Indra. Nu vezi că eşti un biet abstracţionist stupid? Trăieşti din gogoriţe pe care nici tu nu eşti capabil să le realizezi!

— Ei poftim, dragul meu! se adresă slăbănogul lui Glyd, împungându-l cu degetul arătător. Confundă mizeria plăcerilor materiale cu zborul inegalabil al unor plăceri de ordin mai înalt!… N-ai să mă convingi în vecii vecilor că ascetismul meu existenţialist poate fi confundat cu…

— Înfiinţează o mânăstire şi predă principiile astea fetelor bătrâne. După douăzeci şi patru de ore vei fi spânzurat cu plăcere de martirele noii tale filosofii! Glyd, băiete, dumnealui perorează despre plăcerile dematerializate şi utopice, despre vis ca suprem înlocuitor al existenţei trupeşti – ca să mă exprim în termeni cunoscuţi.

— Catastrofală interpretare, pe onoarea mea, se holbă la Glyd magistrul cu obraji scofâlciţi. Dar „primum vivere” este cheia înţelegerii vieţii materiale şi nicidecum confundarea cu satisfacerea instinctelor din noi. A rămâne aici înseamnă animalism, scumpo! Numai o femeie ca tine poate confunda ultimul act al iubirii cu viaţa adevărată a plăcerilor.

Pe Glyd începu să-l doară capul.

Masivul urât îşi frământa într-una pumnii, ca şi când s-ar fi pregătit să lovească pe cineva. Spre surprinderea

lui Glyd, fu singurul care izbucni în râs. Râse îndelung, cu sinceritate, în timp ce slăbănogul îl sfârteca din priviri, neputincios, iritat la culme şi de indiferenţa cu care Glyd îi ascultase peroraţia.

— Universul plăcerilor abstracte?... Nostim, colega, zise, după ce consumase întreaga gamă a accesului de ilaritate. Tare mi-e c-ai început să amesteci iluzia cu existenţa subiectivă! Avea o voce uimitor de caldă, prietenoasă, atrăgătoare, cu inflexiuni baritonale. Ţi-ai asigurat un loc printre utopiştii dezechilibraţi!

— Refuz să discut cu prototipul egoismului uman, i-o reteză scurt slăbănogul.

— Fie, dar nu mă poţi împiedica să vorbesc, după cum eu nu te pot obliga să-mi urmezi principiile. Universul nu există decât în funcţie de eul meu, ca să-ţi răspund la jignire. Fără această staţie de recepţie, fără această centrală interpretativă, infinitul nu valorează doi bani! Pier eu, s-a dus şi infinitul.

— Ai toată dreptatea! zise Indra, trăgând cu coada ochiului la Glyd.

Băiatul surâdea în continuare, exasperant de senin, îngăduitor aproape, deşi atent la ceea ce se discuta.

— Vezi, drăguţo, vezi, replică urâtul cu toleranţă. Evoluţie... umanitarism, omul şi-a regăsit omenia... Spanac! Arătaţi-mi şi mie pe unul care se vaită că pe vecin îl doare măseaua! Evoluţia societăţii umane, ţie-ţi vorbesc, prea distinsă mumie epicuriană, n-are nicio legătură cu relaţia individ-individ, iar propovăduitorii ideii de progres sunt nişte farisei, care-şi ascund egoismul filogenetic în sisteme filosofice imposibil de aplicat. Celebra deviză „unul pentru toţi şi toţi pentru unul” rămâne valabilă atâta timp cât fiecare trăieşte pentru sine! Să mi se demonstreze că diferenţierile

valorilor umane vor putea dispare vreodată, că oamenii vor trăi pentru ceilalţi şi nu pentru ei! Sunt gata să mă lepăd de mine însumi şi să trec în tagma nerozilor altruişti!

Atunci izbucni un hohot uriaş de râs. Toţi cei de pe terasă râdeau, într-un acces nestăvilit, cu poftă, de parcă ar fi asistat la prezentarea unei comedii celebre.

Glyd privi uimit în jurul său. Pricepu. Discuţia de la masa lor fusese ascultată. Avu senzaţia că cineva l-a pălmuit pe nedrept. Se ridică încet de pe fotoliu, se înclină tăcut şi părăsi localul.

Încremenită, Indra îl urmări câteva clipe.

— Cocoşelul tău astral, interveni Don Juan, are mai multă personalitate decât credeai, Afrodito!

— Ne-am bătut gura de pomană, completă slăbănogul. Ăsta dacă mai calcă pe-aici, înseamnă că eu am plecat pe drumul cel fără de întoarcere. Încă o plăcere asasinată!

— Nu sunteţi decât nişte javre, momâi ordinare, intră în discuţie „imperatorul” cu togă. Tirania ar fi rezolvat de mult problema indivizilor de tipul lui Glyd. Şi spuneai, Indra dragă, spuneai că luceafărul tău va fi un demn continuator al anarhiei nevinovate!

Indra făcu o mişcare bruscă, răsturnă fotoliul şi alergă după Glyd. Lacrimi mari îi curgeau pe obraji. Şi râsul celorlalţi izbucni din nou, şfichiuind-o, dureros, batjocoritor, de nesuportat. Îşi astupă urechile. Goni aşa, inconştientă, prin pădure, mânată de o nădejde absurdă, până ajunse la aerodrom. Locul de aterizare era însă pustiu. Glyd plecase.

Abia acum avu Indra certitudinea că Glyd a învins, biruindu-se pe el însuşi, redevenind întreg, om întreg, aşa cum îl aştepta din visuri; abia în clipa aceea află

Indra cum arată bucuria şi tristeţea viselor împlinite; abia atunci, când împietrită, cu ochii la cer, alerga să-şi prindă amintirea despre Glyd lângă o alta, tot despre Glyd, la nesfârşit, şir nesfârşit, ca zilele Pământului, neştiind ce rost au, nici la ce folosesc, dar trebuind să se supună lor, pentru a cunoaşte bucuria înfrângerii.

Indra încercă, încercă să zâmbească. Reuşi. Glyd învinsese. Omul rămânea superior maşinii. Coborâtorul din stele fusese redat oamenilor. Şi taina aceasta îi aparţinea ei, Indrei, şi Glyd nu trebuia s-o afle niciodată. Căci Glyd trecuse proba cea mai grea: proba când omul se înfruntă pe el însuşi.

11

All căuta să pară liniştit. Se aşeză cu băgare de seamă în fotoliu, ca unul care nu prea are încredere că va rămâne mult timp acolo şi aşteptă din clipă în clipă să se petreacă ceva, indiferent ce, care să-l silească să se ridice din nou şi să plece. În fond, ştia destul de bine ce are: nu reuşise niciodată să-şi domine tracul şi i se părea întotdeauna stupid că ceilalţi nu-i observă prefăcătoria. Cel puţin acum, nu mai reuşea de loc să se stăpânească. Îl mânca îngrozitor nasul; se scărpină îndârjit, până-i dădură lacrimile, furios pe el însuşi, observând cum îi tremurau degetele. Transpirase. Îşi scoase repede batista, dar o trânti pe masă, deoarece îl surprinsese pe afurisitul de Kobo cum îl priveşte ţintă, surâzător. Făcu un efort şi-i zâmbi şi el, presimţind că din cauza unei picături de sudoare care-i aluneca pe nas va strănuta exploziv. Ceea ce se şi întâmplă.

— Noroc! îi şopti Dav, din fotoliul alăturat.

All nu-i răspunse; îşi căută batista, uitând unde o lăsase, şi, până la urmă, enervat, se şterse la nas cu dosul palmei. Dav îi arătă din ochi pe membrii consiliului şi-şi clătină capul, a mustrare.

Consiliul se adunase în grabă, în pauza de prânz a antrenamentelor. Mai bine de un sfert dintre conducătorii şcolii de zbor lipseau. Era o zi excesiv de călduroasă. Aerul de pe imensul cârnp al cosmodromului frigea şi respiraţia tuturor devenise chinuitoare.

Kobo şi Dav scrutau chipurile colegilor lor din Consiliu, căutând să le ghicească starea de spirit.

— De ce ne-aţi chemat? întrebă preşedintele nerăbdător. E o chestiune aşa de urgentă?

Se făcu linişte. Terasa acoperită, refectoriu de vară al instructorilor, era acum pustie. Mai plutea încă prin colţuri mirosul aţâţător al mâncărurilor rafinate şi al băuturilor servite la gheaţă. Câţiva roboţi alunecau tăcuţi printre mese, făcând curăţenie. Refrigeratoarele aruncau valuri de aer rece, ozonat, dar atmosfera, umedă, rămăsese înăbuşitoare.

— Urgentă şi foarte însemnată! zise All, într-un târziu, răguşit, şi-şi drese glasul. Trebuie să luăm o hotărâre.

— Abia avem majoritatea regulamentară! răspunse nemulţumit preşedintele. Oamenii sunt ocupaţi până peste cap. Nu mai puteaţi aştepta?

Îşi mută privirile de la unul la altul, bătând darabana cu degetele într-un pahar subţire, care răsuna melodios. All îl cunoştea îndeajuns pe preşedinte ca să simtă în ce ape se scaldă. Nu-i răspunse imediat, căci i se păru că zăreşte pe faţa prelungă şi slabă a preşedintelui un fel de plictiseală nedefinită, ca la orice

om prost dispus.

— Nu! aruncă, scurt, Dav, întrevăzând cu claritate care va fi sfârşitul discuţiei.

All se întoarse spre dânsul, dar cosmonautul îi ocoli privirea, indiferent. Numai Kobo părea că se amuză copios; chipul lui devenise de piatră, semn cert că era vesel în sinea lui.

— Bine, să discutăm atunci, mormăi preşedintele, apăsând butoanele de la colţul mesei. Un robot aduse cafele şi răcoritoare. Ah, am uitat! se bătu preşedintele cu palma pe frunte. Olsen!

— Aici sunt! răspunse din spate un bărbat impunător, cu umeri pătraţi, îmbrăcat cu o cămaşă fistichie şi pantaloni scurţi.

— Comunică-i lui Marcel că poate începe exerciţiul. Cere-i scuze, noi întârziem, mai mult ca sigur!

Zâmbi într-o doară, cu adresă precisă, şi All primi ironia cu aparent sânge-rece, deşi simţea că se înăbuşă.

— Dacă doreşti!

Olsen se scotoci prin buzunarele adânci ale pantalonilor, scoase capsula cât unghia a unui microfon şi o duse la gură cu un gest brutal, de parcă ar fi vrut s-o înghită.

— Alo, Marcel! tună el, cu năduf. Dă-i drumul lui 237. Vezi, dacă încăpăţânatul de Vogel simulează iar oboseala, atinge-l fără scrupule! Pe răspunderea mea! Noi întârziem, eu şi şeful... Cum, din ce cauză? O întrunire, dragă, de care n-am putut scăpa!... Gura, 237, ce, te-ai prostit?

Şi Olsen, asul aşilor în materie de catapultări spaţiale, aruncă aparatul miniatural, cu un gest de prestidigitator, drept în buzunarul cămăşii.

— Am transmis dispoziţia, bombăni el, ca şi cum nimeni nu-i auzise dialogul.

Se trânti în fotoliu, cu toată greutatea celor o sută dcuăzeci şi trei de kilograme ale unui corp bine îngrijit, dar fotoliul rezistă atacului.

— Să ne păstrăm calmul! interveni preşedintele, dintr-o dată binedispus, din cauza lui Olsen sau pentru cine ştie ce alte pricini. Expuneţi-vă punctul de vedere, se adresă el lui All, privind însă la Dav, care-şi întindea picioarele amorţite.

— „Vega” trebuie readusă pe Pământ! rosti limpede All, deodată stăpân pe el şi foarte hotărât. Am comis o eroare. Zborul trebuie contramandat.

Preşedintele răsturnă ceşcuţa de cafea pe cel mai apropiat membru al consiliului, după care, privind lung la All, pipăi pe masă după băutura răcoritoare. Găsi batista electronistului, îşi şterse fruntea transpirată şi rămase cu mâna în aer, gândindu-se că auzise o glumă imposibil de catalogat.

— Evident, evident… „Vega”! bolborosi descumpănit.

— În ceea ce mă priveşte, să ştiţi că eu sunt de acord cu All, interveni flegmatic Dav, strângându-şi din nou picioarele lângă fotoliu.

— O eroare poate oricând răsturna un eşafodaj raţional! se amestecă în discuţie şi Kobo, excesiv de politicos. Aş înclina să cred că e cazul să-l sprijinim pe All, aprobându-i cererea chiar dacă va fi slab argumentată.

Kobo se răsuci şi începu să se scarpine aprig pe piept.

— Mi se pare că nu-i o glumă! replică sec preşedintele, apăsând din nou pe butoanele din colţul mesei.

Îşi revenise din spaima primului şoc şi acum, deşi

mohorât, îl aţinti pe All cu priviri curioase. Ceilalţi membri ai consiliului urmăreau disputa cu un amestec de neîncredere şi satisfacţie, căci printre cei mai mulţi „Cap-de-Fier” nu se prea bucura de simpatie, ba unii chiar îi arătaseră, în mai multe rânduri, opoziţie vădită. Oricum însă, rechemarea „Vegăi”, la numai câteva zile după începerea zborului experimental hotărâtor pentru soarta Ecuaţiei Umane, li se păru o nebunie obişnuită de-a electronistului, sau mai degrabă o recunoaştere anticipată a înfrângerii pe care singur şi-o întrevedea. Dar şi-ntr-un caz şi-n altul, înfrângerea lui All era de neevitat.

Robotul îi aduse preşedintelui o nouă cafea.

— Moartea lui Kid ne-a aruncat în vârtejul unor evenimente ciudate! zise, prudent, All. Suntem pe cale de-a face o mare descoperire, şi de aceea avem nevoie de echipajul „Vegăi”.

— Adică ce descoperire? zâmbi acru preşedintele. Ce mai născoceşti tu, ia spune?

All tăcu o clipă, să-şi poată păstra calmul.

— Am materiale concrete, care confirmă adevărul spuselor mele. Dar e prematur să vi le predau. Experienţa în discuţie nu foloseşte aparate, ci numai oameni. Nişte oameni cu anumite calităţi, ca mine şi ca Dav…

Membrii Consiliului pufniră în râs – numai cu calităţile lui nu se putea lăuda All în momentul acela.

— Cu anumite calităţi şi defecte! preciză Dav, şi începu să deseneze pe braţul fotoliului o spânzurătoare, unde-l atârnă pe preşedintele Consiliului. Dav îi desenă preşedintelui spânzurat o pereche de mustăţi falnice şi dădu afirmativ din cap. Kobo făcu un gest nedefinit cu mâna. Preşedintele se ridică în picioare. Îl bănuia pe All

de laşitate şi nu avea de gând să-l cruţe în niciun fel.

— N-am înţeles şi nici nu pot bănui despre ce este vorba! zise el aspru. Astronava supergrea „Vega”, în care s-a investit un volum de muncă imens, a plecat în cursă la dispoziţia Consiliului Suprem al planetei. Noi ne-am opus trimiterii ei, dar părerea noastră a fost ignorată. Iar acum All ne cere tocmai nouă să ordonăm întoarcerea navei. Se teme All că experimentarea Ecuaţiei va da greş? Fie! Dar să aducă asta la cunoştinţa acelora care l-au creditat, şi nu să încerce inducerea noastră în eroare. Propun Consiliului să respingă cererea exprimată de All, ca nefondată şi total lipsită de argumente.

— De acord! zise Olsen, fericit că a scăpat aşa repede.

— De acord! De acord! De acord! repetă fiecare dintre membrii Consiliului, pentru ca maşina de înregistrat, care consemnase întreaga discuţie să le treacă votul în dreptul numelui.

Preşedintele se înclină în faţa celor trei şi făcu stânga-mprejur, fluturând batista lui All şi urmat de toţi membrii ilustrului for de conducere. Prietenii rămaseră singuri. Kobo căscă zgomotos, iar Dav îşi întinse picioarele, oftând.

— Admirabil eşec! bombăni All, căutându-şi cu încă-păţânare batista.

— Dar nu neaşteptat! râse Kobo.

— Mi se pare mie că la noapte trebuie să-i arăt lui Glyd cum funcţionează o rachetă de intervenţie! făcu Dav filosofic.

— Eşti nebun? sări All. E o încălcare a disciplinei planetare şi cosmice. Consiliul Suprem ne mănâncă!

— Parcă ne întreabă cineva cât o să ne coste? Totul e

ca „Vega” să vină înapoi, restul se aranjează!

— Nu-mi dau avizul! făcu All un gest cu mâna.

— Nici nu ţi-l cere nimeni, iubitule! Eu mă bat pentru adevărul lui Kid, şi K de asemenea, nu, doctore?

— Mie mi s-a acrit să cioplesc toată ziua în piatră! făcu doctorul plictisit. Eu sunt de acord cu orice.

— Vezi bine! mârâi Dav, cuprins de o uriaşă bucurie. Felicitările mele, băieţi! V-aţi ţinut tare. Lasă, că am eu grijă de voi.

— Barem să mă fi luat şi pe mine, dictatorule!

— Nu admit sentimentali la bordul navei! Articol dintr-un propriu regulament de zbor, în curs de apariţie.

— Ne-aşteaptă zile grele, băieţi! O să fim chemaţi la ordine, dacă nu şi mai rău… Dar, apropo: cum o aduci înapoi pe „Vega” fără un ordin scris?

— Îl conving eu pe comandant, n-aveţi grijă!

Dav se ridică din fotoliu şi se întinse de-i pârâiră oasele.

— Nu înţeleg ce-am făcut cu batista, rosti All, privindu-l întrebător.

— Ţi-a luat-o preşedintele. Semn rău, o să vă despărţiţi curând, şi pentru totdeauna. Aşa se zice…

Kobo fluiera marşul triumfal dintr-o operă a Erei Clasice.

Rachetele de intervenţie fuseseră construite de pământeni cu un singur scop – să permită acordarea unui ajutor imediat şi eficient în cazul accidentării astronavelor aflate în interiorul sistemului nostru solar. De aceea principala calitate a acestor nave auxiliare era viteza, superioară celei a luminii, la aceasta adăugându-se şi toată aparatura necesară în cadrul acordării primului ajutor.

Hangarul care adăpostea rachetele de intervenţie se afla nu departe de clădirea şcolii de zbor, iar drumurile de acces spre el erau subterane, pentru a facilita îmbarcarea rapidă la bordul navelor şi a asigura totodată o cât mai mare protecţie a personalului. Trecerea prin posturile de pază şi îndeplinirea formalităţilor de plecare în cursă le dădură multă bătaie de cap lui Dav şi lui Glyd. Faima şi dragostea de care se bucura cosmonautul le uşura totuşi aceste preliminarii, mai ales că planul simplu al lui Dav nu dădu nimănui de bănuit. Arătându-l tuturor pe Glyd, comandantul de divizie spuse pretutindeni că îi dă tânărului primele noţiuni de cosmonautică modernă.

După ce străbătură numeroase tunele şi săli mari, viu luminate, întâmpinaţi peste tot cu simpatie şi înţelegere, cei doi ajunseră la ultimul post de control, în apropierea căruia se afla şi camera de gardă. Le ieşi înainte, vesel, însuşi şeful gărzii, vestitul Peter, cel care purta ochelari şi o pereche de favoriţi, de-o parte şi de alta a unei chelii enorme, de parcă părul din cap i-ar fi alunecat la vale, oprindu-se la extremităţile obrajilor.

— Mi s-a comunicat acum câteva minute cărei cauze îi datorăm prezenţa voastră aici! Sunt încântat să te cunosc, tinere Glyd! Cu un profesor ca Dav, ai toate şansele să devii în curând cel puţin un straşnic cosmonaut!

— Mulţumesc! rosti simplu Glyd, chinuindu-se să zâmbească. Dav îi explicase adevăratul motiv al plecării lor şi băiatul avea permanent senzaţia că e nevoit să mintă.

— Bătrâne Peter, mă flatezi ca de obicei! interveni Dav, simţind ezitarea tânărului. Totul e ca din băieţaşul ăsta să reuşim să facem un demn urmaş de

cosmonauţi! Prin urmare, exerciţiul la care-l supun în noaptea asta e un fel de sarcină colectivă, a mea ca şi a voastră!

— Am priceput, am priceput! îl întrerupse Peter. Vezi că în adăpostul numărul cinci a sosit acum câteva zile ultimul tip din seria modernizată a interilor. Nu-i voie să umble nimeni la el, dar am să-nchid ochii. Vrei să ţi-l dau ca însoţitor pe inginerul Wilkin?

— Nu e nevoie, ne descurcăm noi cumva!

— Cum vrei! La ora asta, în cabina de coordonare e Lencech. I-am dat ordin să vă asiste.

— Să trăieşti, bătrâne! Hai, Glyd! Până dimineaţă mai avem şase ore. Noroc, Peter!

— Noroc! Dimineaţa să treceţi pe la mine, să-mi spuneţi cum a fost. Vă pregătesc un lapte fierbinte pe cinste!

— S-a făcut! strigă Dav, grăbindu-se să se depărteze. Am ajuns aproape! îi şopti el apoi lui Glyd. Dincolo de poarta aceea albastră.

Glyd zâmbi în tăcere. Poarta se deschise la venirea lor, spre o încăpere plină de semnalizatoare şi dispozitive de comandă. Tânărul Lencech se ridică respectuos.

— Bună seara, băiete! îl salută Dav, întinzându-i mâna.

— Bună seara, Dav! Şeful mi-a dat toate dispoziţiile. Succes, Glyd! Şi, ca şi când s-ar fi cunoscut de când lumea, Lencech îl bătu pe umăr cu palma desfăcută. Am dus costumele în cabina de navigaţie.

Dav deschise o mică trapă ovală, a liftului, care-i transportă, pe el şi pe Glyd, până la pasarela metalică a pasajului spre rachetă. În lumina palidă, băiatul văzu trupul albastru, cu sclipiri stinse, al navei şi deasupra ei

peretele de beton al adăpostului uriaş. Se luă după Dav, care aproape alerga. Pătrunseră în rachetă şi totul deveni familiar pentru Glyd. Încordarea îi dispăru ca prin farmec.

Îşi îmbrăcară în linişte costumele de zbor spaţial şi se aşezară în scaunele de decolare. Dav acţiona comenzile. Se auzi un zumzăit uşor şi cabina prinse să trepideze abia perceptibil.

— Atenţie, Glyd, plecăm!

— Succes! se auzi în difuzor vocea lui Lencech.

12

„Am comis o eroare, domnilor consilieri, e eroarea *mea, eu* o afirm şi *eu* o plătesc, am spus-o cu voce tare"', gândi All, în timp ce descuia poarta vilei sale.

Locuia de mulţi ani aici, de peste douăzeci, şi mobilase interiorul la început doar cu simţul ordinii şi spirit practic, astfel încât să poată lucra şi gândi în el la nesfârşitele sale calcule, iar apoi îl completase mereu prin câte ceva care trebuia să înlocuiască *altceva,* un altceva ce lipsea iremediabil. Apăruse în birou un vitraliu pentru orele când lumina devenea prea dură; un covor scump pentru ceasurile când îşi auzea prea limpede paşii în liniştea nopţii; o combină muzicală chiar, pentru dimineţile când nu-i izbutea o formulă. Avea o încăpere-bibliotecă; pe un perete se înşirau, orgolioase şi certe, volumele de ştiinţă, cu cifrurile lor care nu mai aveau secrete pentru el; două rafturi, integrate neostentativ printre celelalte, cuprindeau propriile sale cărţi, cursurile sale, profesiunile sale de

credinţă. De alţi doi pereţi se sprijineau dulapuri mai joase şi mai uşoare, în care găseai cu adevărat tot ce se cuvenea, albume de artă şi literatură bună, evident şi poezie, iar între cărţi apăreau când şi când obiecte de podoabă – un cristal, o statuetă străveche africană, un porţelan japonez —, aranjamentul era ireproşabil, rugase un student în pictură să se ocupe de camera-bibliotecă şi fireşte, îl plătise corect, ca pentru orice muncă bine făcută; cărţile înseşi aveau un fişier, întocmit de un tânăr specialist în biblioteconomie, care muncise şi acela o săptămână aici şi fusese excelent retribuit. Exista o cameră de primire, în agreabile culori pastel, pentru serile când veneau nu prietenii cei prea puţini – dar colegii întru ştiinţă, iar camera avea tot ce-i trebuia – fotolii comode, un bar, mese joase, glisante şi scrumiere multe, se putea discuta în voie; într-un colţ, aproape discret, dar totuşi vizibilă din toate părţile camerei, era aşezată o mică şi cochetă tablă neagră, cu crete colorate pe un raft din lemn crud – asta pentru cazul când vreunuia din confraţi îi venea poftă să-şi explice în scris, matematic, vreo idee, şi să intre în vreo dispută cu altul. Cretele colorate luau dialogului din gravitate, oricum reuniunile se întâmplau întotdeauna seara, când se serveau băuturi rafinat mixate în pahare lungi, albăstrii; erau seri prevăzute pentru destindere, dar oamenii nu trebuiau împiedicaţi să-şi continue jocul lor veşnic cu ecuaţiile, dacă aveau cumva chef. Dacă n-aveau, puteau face orice altceva, bunăoară să stea în şezlonguri pe terasa largă, unde lumina şi aerul erau dozate şi echilibrate fără greş pentru relaxare; sau – extravaganţă! – puteau să cânte la pian, pentru că da, ei bine, exista un vechi şi foarte scump pian pe care un specialist îl examina în fiecare an şi-l acorda (All

cântase bine în tinereţe), sau să răsfoiască romanele poliţiste care se aflau grupate într-un dulap-stil, cumpărat cândva de All, cu un zâmbet neglijent, pe un preţ foarte mare.

El obişnuia să pândească, pe neobservate, discuţiile despre Cosmos ale instructorilor din şcoala de zbor, îi descosea pe elevi despre antrenamentele orbitale, îi punea să descrie cerul şi imaginea Terrei, trăgea cu urechea, în serile mondene, la poveştile despre planete îndepărtate ale unor cosmonauţi invitaţi special în acest scop – aşa cum, abia intraţi în pubertate, adolescenţii vorbesc despre femei, de zece ori, de o sută de ori şi noaptea se chinuie cu visuri şi presimţiri. Aşa şi era Cosmosul pentru All – bărbatul naufragiat pe o insulă pustie; nu iubire; o obsesie erotică în afara actului de dragoste, o multitudine de posibilităţi *imaginate* doar ale actului.

Exista şi o cameră mică, plină de perne şi taburete joase, cu un divan jos şi el, o cameră încântător de uşuratică, erau aici maşini care păreau jucării şi produceau cafea, ceai, limonadă sau cocktail-uri, o măsuţă pliantă, care se desfăcea şi se strângea ca-n basme, erau şi flori, întotdeauna flori, bine îngrijite: aici veneau femeile lui All, în dimineţile când All socotea că trebuie să vină câte o femeie şi să râdă şi să fie frumoasă între pernele, florile şi maşinile cuminţi, ce fabricau atât de perfecte cafele şi răcoritoare. Era până şi o maşină argintie din care ţâşnea şampanie, când venea vreo actriţă deosebit de arătoasă; All stătea în asemenea ocazii pe un taburet, fuma pipă şi lăsa femeile să se amuze şi să se joace cu cele atât de iscusit şi fără cusur pregătite pentru ele, să joace apoi cu el însuşi jocul amorului, pentru care fuseseră

invitate; întotdeauna le însoţea, apoi, amabil şi zâmbitor, în câte o plimbare, le vorbea şi le lăsa să povestească şi le întreba şi memora ce-i spuneau, încât să le fie de ajutor la nevoie. Mintea lui exersată construia, sistematizând, scurte fişe biografice, deseori le era mai târziu de folos acelor femei în meseria lor sau chiar le bucura şi le uluia, trimiţându-le pe neaşteptate câte un fleac graţios şi rar, foarte potrivit cu fiecare. Unele se înşelau, socotind asemenea mesaje drept tandreţe, îl căutau şi întâlneau doar vocea lui, egală şi camaraderească, netulburată, invitându-le la o plimbare sau la un spectacol. Altele, cele inteligente, zâmbeau cu înţelepciune, recunoscând în obiectul primit vreo vorbă de-a lor, spusă la întâmplare, vreo aluzie vagă, o imagine dintr-o conversaţie avută cu All; era un nou prilej pentru ele să se convingă de memoria lui fără greş, de o precizie cibernetică.

All descuie poarta casei care era un desăvârşit surogat de locuinţă, unde se putea face orice, de la calcul diferenţial până la amor, trecu, fără să aprindă lumina, prin încăperile care-l întâmpinară cu umbrele lor mate, cu geometria lor riguros armonizată, şi urcă scara care ducea spre dormitor. În aer plutea un miros incert; îşi închipui că se află în locuinţa unui dispărut, poate chiar a lui Kid, impregnată de fiinţa mortului. Dacă ar pleca într-un zbor fără întoarcere, ce s-ar spune despre el, All?

Pe culoarul de sus se opri, nehotărât, aprinse şi stinse lumina (era într-o nişă o lampă cu picior, cu lumină verde odihnitoare, menită să pregătească atmosfera somnului), îşi plimbă mâna pe balustrada scării şi rămase în întuneric. Se aşeză pe ultima treaptă şi-şi sprijini capul de balustradă. Solitudinea familiară a

casei sale, chiriaşa sa de ani şi ani, veni să se aşeze lângă el. Spaima ieşi dia pereţi şi-l împresură felină, pe el care şedea împreună cu îndelungata sa singurătate, felina i se sui pe umeri, îi înconjură gâtul cu braţele, înăbuşindu-l lent. All şezu multă vreme, lăsând spaima să-l gâtuie, chemând umbrele şi fantomele din întuneric. Şezu multă vreme, până când i se păru că vede prin întuneric ca o pisică, şi că în întunericul transparent îl vede limpede pe Kid, vegheat de nava sa ca de o fiară. Cum fusese spaima lui Kid? Felină ca aceasta a lui, sau feroce ca un ţipăt? Ce ţipete primordiale sfârtecaseră auzul lui Kid, obişnuit cu ultrasunetele, ce mesaj ancestral se prăbuşise pe umerii lui puternici şi fragili de om al Erei Cosmice? All se lăsă strâns de spaimă şi o strânse la rându-i lângă sine, în sine, o rugă şi o sili să-i cuprindă sângele, să devină *a lui.*

Vântul pătrunse printr-un geam deschis; năvăli în întuneric un miros de iarbă fragedă şi altul, suav, al reginei-nopţii, ca şi cum casa ar fi fost un templu în ruină, pe care-l năpădea vegetaţia, jungla însăşi, iar All – un idol păgân, rămas stingher între ierburile nebune, la picioarele căruia şi-au făcut culcuş animalele-mame cu puii.

Se ridică într-un târziu şi parcurse dormitorul, şovăi o clipă şi apoi apăsă brusc clanţa unei uşi puţin vizibile, vopsită în culoarea peretelui, şi trecu din dormitor *dincolo.* Apăsă cu prea mare forţă pe un comutator şi toate luminile se aprinseră deodată: o lumină fluorescentă, egală şi străină, din tavan, o lumină albăstrie, care năvăli imediat în toate ungherele camerei mici, şi de asemenea beculeţele de pe harta astronomică, mare aproape cât unul din pereţi. În

mijlocul camerei austere era un balansoar vechi, cu faţa spre hartă, într-un colţ – un dulăpior scund şi demodat, cu multe sertare, iar pe jos, stivuite, caiete îngălbenite de vreme. All mai adusese obiecte disparate din Valea Întoarcerii, de la astronavele vechi ce zăceau acolo, aproape uitate, într-un muzeu *sui-generis* al pionieratului cuceririi celeste. Zgură de pe duzele de propulsie, nişte litere şi cifre de indicative, o antenă străpunsă de radiaţii, o cască de la costumul de zbor al celui mai bun elev al său, mort în luminişurile Galatheei… Pereţii aveau o totală izolare sonoră, păreau ziduri etanşe, despărţind pe cel ce intra de restul casei cu confortul ei impecabil, de restul lumii. O singură fereastră, rotundă, semăna cu un hublou de submarin sau de aeronavă.

Harta era desenată destul de stângaci, de mână, cu tuş în mai multe culori, beculeţele fuseseră fixate cu sârmă în diferite puncte, cu o migală de adolescent sârguincios. Era un cer imaginat cu o încredere copilăroasă, primitivă şi absolută. All se aşeză în balansoar, îşi privi harta şi îi zâmbi:

„Ai împlinit treizeci de ani, domnişoară”, zise el către ea, confidenţial şi complice, ca în toate conversaţiile lor imaginare şi mute. „O vârstă primejdioasă: treizeci de ani! Şi eu am făcut o eroare, înţelegi, domnişoară, şi am spus-o azi cu voce tare. La cincisprezece ani nu credeam că am să fac vreodată erori. Nu credeam să fac vreodată erori eând te-am desenat pe tine, domnişoară!”

Harta clipea din beculeţele ei ca un pom de Crăciun.

„Eu nu sunt o domnişoară, All, răspunse harta, eu sunt cerul tău în care mai întâi ai crezut cu sălbăticie şi patimă, şi pe care apoi l-ai văzut doar prin cifre. Stelele

erau cifre, All, pentru tine, puteai calcula distanţa şi deosebirea dintre fiecare din norii trecători, cifre erau cosmonauţii înşişi, care simţeau beţia cerului în timp ce verificau exactitatea calculelor tale. Ai crezut cu sălbăticie că cerul e al tău, că tu îi aprinzi şi-i stingi beculeţele, ai crezut că aşa va fi toată viaţa, până la moarte, aşa-i All, dragul meu?”

All luase dintr-un sertar de jos al dulăpiorului, şi se juca acum distrat cu un creion de oţel, din acelea cu care se poate scrie în spaţiul cosmic. Creionul era ruginit şi blocat, nu mai lăsa pasta să curgă, dar încă plin. Agăţătoarea şi inelul de siguranţă îi erau rupte, iar la capăt, imprimate în metal, se aflau amprentele cuiva – pesemne un astronaut, surprins de explozia navei; metalul topit îi arsese pesemne mănuşa şi carnea degetelor. I-l adusese, sau, să zicem, i-l *dăruise* lui All şeful unei echipe de salvare, care nu mai găsise altceva nimic la locul accidentului cosmic.

„Eşti surprinzător de proastă, îi spuse All hărţii, cu tandreţe, cifra mea esenţială este distanţa de la Pământ la cer, cineva trebuie să stea la masă noapte şi zi, şi să calculeze, pentru ca alţii şi mereu alţii să se poată înălţa la cer. *Eu* a trebuit să fiu acela lipsit de Pământ şi dornic de cer şi plin de spaime, *eu,* care ştiu că infinitul e o cifră şi el, un număr ale cărui dimensiuni încă nu le am, cineva trebuie să simtă această spaimă neomenească în preajma infinitului şi să fie singur cu infinitul aici pe Pământ şi să lupte cu cifrul acestei cifre, cineva *trebuie* s-o facă! Sunt convins că odinioară, pe timpul cruciadelor au fost războinici care nici ei nu intrau în luptă; au fost obligaţi, o dată sau de mai multe ori, să rămână în flancurile cavaleriei şi cumva s-au obişnuit şi cu asta – dar oare cruciadele au eşuat?”

„Ţi-e teamă pentru că nu ai zburat, All, ţi-e teamă pentru că nu ştii ce a simţit Kid în maşina calculată de tine, All, nu te minţi, ţi-e teamă pentru că nu ştii să-ţi transcrii eroarea în cifre!” zise harta.

„Domnişoară, răspunse All, tu ştii că aici, în camera asta, cu ochii la tine, am zburat mereu, de când ne-am mutat noi doi, tu şi cu mine, din vechea mea garsonieră în casa asta. Tu ai fost cerul meu, aşa spunea şi Yo. Ai *rămas* cerul meu, după ce Yo a plecat.”

„Degeaba, All, zise harta. Acum te vei duce şi vei scotoci în sertare printre fotografiile şi fleacurile lui Yo, ca să te convingi că ea te-ar fi împiedicat să împlineşti tot ce ai împlinit. Minţi iarăşi, All! Ea te-ar fi făcut să zbori cu adevărat. Ea ar fi fost mâna care ar fi apropiat cerul de Pământ, vocea care ar fi repetat vocile lui Kid, ochiul care ar fi întrezărit limpede contururile numărului infinit.”

Tija de rubin, până atunci blocată, a creionului alunecă în sus, împinsă de resort şi pasta începu să se reverse, sub presiune, împroşcându-i mâinile, hainele, şi revărsându-se pe covor. All astupă creionul cu podul palmei, apăsându-l din răsputeri, dar nu se ridică să-l arunce în grădină. Pasta, pe care temperatura camerei o făcea apoasă şi-i grăbea dilatarea, îi arse pielea, hainele şi covorul.

„Azi nu voi scotoci în sertare, zise All. În noaptea aceasta între ieri şi mâine, nu te am decât pe tine.”

„Nici pe mine, zise harta. N-ai decât castitatea ta de pământean, amintirea lui Kid, vina pentru moartea lui, n-ai decât eroarea. Nu mai meriţi cerul, All! Ai rămas fără cer. De aceea te înconjoară spaima. Nu simţi că nu poţi să zbori în noaptea asta?”

All agăţă cu unghiile declanşatorul de rubin şi-l

împinse spre dreapta. Un clinchet, şi mecanismul se închise.

„Te înşeli, domnişoară! zise el politicos. Zbor. Zbor pentru prima dată în viaţa mea. Spaima mi-a invadat toate celulele, am făcut-o să coboare din creier în trup, am acceptat-o, am integrat-o – înţelegi, domnişoară! – am primit-o în sfârşit ca pe o iubită. Spaima cosmonauţilor care au zburat cu maşinile mele mi-am injectat-o sub piele, e a mea din noaptea aceasta şi zbor, *acum, aici,* în faţa ta, cerul meu de hârtie! Mi-am strigat azi eroarea cu voce tare, m-am eliberat de ea, de obsesia şi orgoliul vieţii mele, mi-am luat eşecul în spinare ca pe un sac de drum, şi iată, mă desprind de Pământ, învăluit în spaima lui Kid, care-a murit, şi a lui Dav, care a învins şi trăieşte şi a tuturor strămoşilor mei şi zbor, zbor, zbor...”

— Zbor, urlă All, zbor, zbor, Kid, zbor! Zbor, şopti, sudoarea îi curgea de pe frunte, lacrimile îi suiră în ochi, îşi muşcă buzele, hohoti scurt şi spaima îl lăsă şi simţi ceva ca o înţelegere şi o acceptare dinafară, care se întâlneau cu înţelegerea şi acceptarea lui.

„Vei zbura, All”, zise atunci harta, *sau poate nu era harta.*

All se ridică în picioare şi-şi aşeză încet pe comutator mâna frumoasă, acum pătată de pasta arzătoare, ca pe clapele pianului său scump. Lumina fluorescentă şi micile becuri se stinseră simultan şi lin, ca un acord de sonată. Prin fereastra-hublou, cerul negru veni spre el, necruţător şi fără lumini. All se lipi de geamul rotund şi privi îndelung fragmentul minuscul din cerul imens al spaimelor şi al libertăţii; privi genunile depărtărilor, printre picurii de lumini pe care-i colindase mereu cu gândul, părându-i-se dintotdeauna că îl chemau într-

acolo să-i ostoiască dorinţa, irezistibila dorinţă de a zbura, singur, mai ales singur. Sub privirea lui, ochiul de cer îşi preschimbă încet culorile, trecu prin cenuşiul sfârşitului de noapte la începutul de lumină lăptoasă al unei dimineţi fără soare. Camera se învârtea cu el, se rotea lină, se rotea, se rotea necontenit.

— Zbor, şopti All, clătinându-se de oboseală, înaintă în rotirea ameţelii în dormitor, deschise toate ferestrele, căzu pe pat şi dormi îmbrăcat zece ore.

*
* *

După zece zile, „Vega” ateriza exact pe locul de unde plecase. Cosmodromul mişuna de lume. Actul de indisciplină sau de curaj al lui Dav, povestit şi amplificat, atrăsese o mulţime de curioşi, de neîncrezători şi simpatizanţi. Printre cei care aşteptau lângă trapa supergrelei, în rândul din faţă, se găseau All şi Kobo.

— Bucură-te, zise electronistul, profeţia ta cu batista s-a îndeplinit. Mâine suntem chemaţi să compărem în faţa Consiliului Planetar.

13

Caii veneau din savană în trap domol, sătui, ca o apă neagră care-a rupt stăvilarele, dinspre asfinţit, prin pâcla roşie a amurgului, într-o pânză subţire de praf, din care capetele şi piepturile lucioase le răsăreau ca stâncile spălate de valuri. Era un tropot egal, necurmat,

crescând doar în intensitate, al copitelor moi, fără potcoave; părea că stâncile de la orizont se sfărâmă şi curg într-o nefirească avalanşă orizontală, căreia, de aceea, nu-i putea fi prevăzută nicăieri oprirea. Caii mergeau într-o ordine anumită: pe laturile hergheliei alergau armăsarii albi, mai multe zeci de armăsari dresaţi, puternici, cuminţi, cu gâturile mult înălţate şi boturile deschise; coamele lor diafane, parcă drapate, le mângâiau picioarele; alături de dânşii, spre interiorul semicercului, veneau iepele, mici şi iuţi, supuse, şi-apoi la mijloc mânjii, silindu-se să nu rămână-n urmă, nechezând scurt, îndesându-se spre margini, către mamele lor.

Se înşirară pe malul râului, crupă lângă crupă, de-a valma, şi băură mult, fără să se mai sature. Ceaţa prafului coborî peste ei, scăzu încet, prelingându-li-se printre trupuri: până la genunchi, până la glezne, până la capetele copitelor, îmbrăcate în gulere de păr lung şi des. Mânjii mai mici începură să sugă. Îşi vârau boturile umede adânc sub pântecul iepelor, până la uger, izbeau ugerul cu mişcări ritmice ale frunţii şi-şi scuturau cozile mărunt, de plăcere. Uneori ţânţarii îi sileau cu înţepături să-şi întrerupă suptul şi atunci îşi trăgeau capul afară, şi-l arcuiau către coaste ori şi-l plecau, nervoşi, spre picioarele lungi şi caraghioase, să alunge insectele, şi dintre buzele tremurătoare, de pe nări le curgea lapte gros şi alb.

Câinii simţiră în preajmă prezenţa stăpânului şi ieşiră de prin ocoluri, scuturându-şi blănile pestriţe; erau nişte dulăi enormi, toţi tineri, o haită întreagă. Peste zi, toropiţi de arşiţă, dormitaseră pe sub şoproane, dar noaptea era a lor, şi întoarcerea hergheliei le vestea, ca un semnal, cele zece ore de libertate deplină. Ei luau

acum în stăpânire herghelia, s-o ducă în locurile hotărâte pentru somn şi s-o păzească de fiare, căci în savană scoseseră capul jaguarii.

Câinii îl înconjurară pe Maël, sărind, care mai de care, cu lătrături vesele, să ajungă la mâinile lui, să i le lingă, dar calul stăpânului era înalt şi lung pe măsura lui, şi astfel mâinile lui Maël rămâneau inaccesibile.

— Terminaţi, hai, terminaţi odată! strigă Maël. Lăsaţi-mă să cobor, altfel adorm în şa. Nu vedeţi că-s deşelat de osteneală?

Aşa-i plăcea lui, să le vorbească tuturor celor din preajmă, oameni, animale şi obiecte, nărav de holtei bătrân, chinuit de singurătate. Descălecă. Plin de praf cum era, cu buzele crăpate de sete, cu nasul jupuit, cu părul năclăit de sudoare şi lipit de frunte, în dezordine, semăna cu o nălucă. Rătăcise o săptămână întreagă prin savană, pe drumuri ştiute numai de el, dar i se terminaseră merindele şi apa, şi de dimineaţă până acum, mânându-şi caii spre casă, visase numai la baia care-l aştepta şi la o cină fastuoasă, alcătuindu-şi pentru ea o duzină de meniuri.

— Hei, dar ce văd! exclamă el, luându-şi bidiviul de dârlogi şi pornind în grabă spre fermă. Mi se pare mie, ori căsuţa mea a luat foc? Hm?

O dâră de fum se ridica, dreaptă, în aerul răcoros al serii; însă cum bătea soarele, dintr-o parte, nu-ţi puteai da seama dacă focul e bun sau rău, folositor sau păgubitor. Dar Maël nu se lăsa condus de aparenţe – şi animalele erau toate liniştite – deci înţelese că are o vizită, ba încă vizita unei femei, pentru că vara focul se aprinde numai cu scopuri domestice, iar bărbaţii n-au, în mod obişnuit, asemenea îndeletniciri. Curios din cale-afară, crescătorul de cai sui treptele cerdacului larg,

pardosit cu blăni de stejar aduse tocmai din ţara lui şi începu să dea ocol întregii clădiri, bocănind din cizmele lui fioroase şi zornăindu-şi pintenii de argint. Dinspre bucătărie îl ajunse un miros ameţitor de mâncare gustoasă, care pentru înfometaţi are acelaşi efect ca pentru dinamită fitilul aprins.

— Ah, ah! făcu Maël nedumerit; adulmecă şi din nou: Ah, ah!, de data asta cu pantagruelică satisfacţie, îmi vine să cred că avem oaspeţi!

Ciocăni în greaua uşă de bârne a bucătăriei şi-şi vârî capul prin deschizătura ei. O fată foarte frumoasă şi foarte tânără, care, de bună seamă, nu-l auzise venind, întoarse speriată privirile spre uşă. Ţinea în mâini o tavă scoasă din cuptor, unde se rumenea o friptură ale cărei dimensiuni indicau precis pe acela căruia îi era destinată. La vederea lui Maël, se grăbi, fâstâcită, să vâre tava la loc, pe gura cuptorului. Uriaşul intră solemn, cu braţele deschise.

— Fii binecuvântată, tu, care porţi grija călătorilor obosiţi şi flămânzi! Ocrotească-te zeii!

Hainele lui Maël răspândeau un miros dulceag de cai şi un altul, aspru, de ţărână, şi de ierburi uscate.

— Am venit nepoftită. Te rog să mă ierţi! zise fata încet. Vreau…

— Cine poate veni nepoftit la Maël? tună moşneagul. Cine şi mai ales cum tocmai tu, binefăcătoareo! Ţi s-a făcut dor de pământ?

— Vreau să-ţi cer o povaţă, moş Maël.

— Mda! Când o fată ca tine cere sfaturile unui moşneag, şi pe deasupra mai e gata să şi plângă, înseamnă că subiectul discuţiei trebuie să fie-n legătură cu inima, aşa-i? Cum te cheamă, fată frumoasă?

— Indra.

— Parcă, parcă am mai auzit eu numele ăsta undeva! Îhîm!

Indra se întoarse ca să ia tacâmurile de pe poliţa largă, deasupra căreia străluceau în lumina focului blide de pământ smălţuit, sub un şir de linguri de lemn, minunat cizelate.

— Du-te şi spală-te, moş Maël! încep să aşez masa. Mănânci pe terasă, ca de obicei?

— Pe terasă, fată cu nume frumos! De-acolo vom putea vedea stelele. Trebuie să priveşti stelele în noaptea asta!

Moşul se spălă multă vreme într-o apă rece ca gheaţa, îşi săpuni bine barba şi părul, făcându-şi-le moi ca nişte caiere de mătase. Pe urmă îşi îmbrăcă pantalonii strâmţi din piele şi-şi puse o pereche de cizme scurte, largi în carâmbi, îşi luă o cămaşă cadrilată, de zile mari – se ferchezui, într-un cuvânt, cum i se cuvenea musafirei. Indra aproape nu-l mai recunoscu, văzându-l cum iese, mare cât un munte, mai să nu încapă pe uşă, cu barba pieptănată şi părul bogat, alb tot, adunat în cute savante pe lângă tâmple. De altfel se schimbase şi ea pentru cină, avea o rochie albă, strânsă pe gât şi cu mâneci lungi, fără nicio podoabă, şi-şi adunase părul într-un coc, să n-o stânjenească în mişcări.

— E bine aşa! Simplitatea e cea dintâi condiţie a vieţii în savană! o lăudă Maël. Înseamnă că ştii tu ceva, dacă ai renunţat aşa de uşor la fleacurile voastre femeieşti.

Indra aduse gustările, fără să-i răspundă, zâmbi numai, mijindu-şi puţin ochii. Sfiala începuse s-o părăsească.

— Numai că nu asta e cea mai nimerită îmbrăcăminte. Să cauţi în lada din colţul odăii celei

mari, acolo e costumul de călărie al logodnicei mele. Avea înălţimea şi talia ta… Indra ai zis că te cheamă?

— Indra! Fata înţelese că bătrânul vrea să fugă de o amintire. Şi logodnica ta?

— A murit… răspunse liniştit Maël. Draga mea, acum treizeci de ani… prin locurile-astea veneau doi tineri care se iubeau… Pentru dorinţele şi-n sănătatea ta!

Ridică paharul cu alcool preparat de el şi-l sorbi zgomotos, parc-ar fi fost fierbinte.

— În sănătatea ta, moş Maël! închină şi Indra şi abia îşi atinse buzele de băutura tare.

— Ia şi mănâncă, mănâncă, mâine plecăm în zori şi trebuie să ai putere! Aici nu-i de joacă.

Indra iarăşi zâmbi şi începu să mănânce; şedea timidă, cu bustul aplecat deasupra mesei, atentă să nu facă firimituri. Coaja pâinii, atunci scoasă din cuptor, jilavă şi caldă, îi trosnea mărunt între dinţi.

— Ziceai, moşule, că doi tineri…

— Fata aceea îţi semăna mult! Daa… Poate aşa văd eu, că-s bătrân, mi se pare că toate femeile seamănă una cu alta? Sau chiar şi seamănă?

Indra îl privi ţintă-n ochi şi bătrânul îi răbdă privirea, fără măcar să clipească.

— Şi el, băiatul?

— S-au despărţit. De fapt, ce să-ţi spun? El era un zănatic şi fata n-a avut curajul să-l urmeze. Da, cred c-aşa a fost. Sunt unii oameni, tu trebuie să ştii, care nu pot fi măsuraţi cu măsurile noastre obişnuite. Se cere multă băgare de seamă, Indra!

— E aşa de uşor să greşeşti cu ei, moşule!

Din largul savanei venea o briză din ce în ce mai rece, ca la ţărmul unei mări, şi cerul spre răsărit se învineţise. Totul respira nemărginire sub orizontul

pustiu, crestat de ascuţişurile stâncilor, nemărginire şi melancolie. Caii, conduşi de câini, intraseră în ocolurile mari, sub şoproanele unde ieslele îi îmbiau cu grăunţe şi cei mai lacomi, de parcă nu le-ar fi ajuns păscutul de până atunci, se apucară iar să mănânce. Maël îşi rezemă palmele mari de marginea mesei şi-şi înălţă spatele, să vadă cât mai departe, în savană.

— Uite, sunt clipe, fată frumoasă, când ne prefacem în păsări, uităm şi ne putem dărui din nou. De-ai şti cum mai vindecă pământul toate bolile! Depărtarea asta care nu se mai termină, să te tot duci – să te tot duci! Zarea tremură în toate părţile; e un blestem de care nu scapi oriîncotro ai apuca-o; stai în crucea pământului şi o mie de drumuri te farmecă şi te-ademenesc. Eu unul cred în vrăji, în magie, şi tu – ai să ajungi şi tu să crezi, altfel nu se poate în stepă.

— Moş Maël, vrăjeşte-mi!

— Unei fete, acum treizeci de ani, i-am dăruit liniştea gândului şi braţul şi cerul, ca şi ţie. N-a vrut. Azi, dac-ar veni şi mi le-ar cere, n-aş mai putea să le adun din preerie. Sunt împrăştiate…

— Dar fata… îl mai iubeşte încă pe băiat?

— Maşina aia, inventată de el… Cum îi spune? A, da! Omniobserverii! Întreab-o, poate afli!

— E All.

— Cu ajutorul acestor automate, răspândite pe toată planeta, poţi afla într-o clipă ce se întâmplă în orice parte a lumii, pe munţii sălbatici, ca şi în bezna oceanelor, în oraşe, în păduri, poţi afla unde-ţi sunt prietenii, să-i vezi şi să le vorbeşti; poţi comanda să-ţi vină vehicule şi câte altele…

— E invenţia lui All, moşule!

— La prima noastră întrevedere, inventatorul spunea:

„Moş Maël, vreau să ştiu că aş putea-o găsi oricând şi oriunde, că ajunge să-i dau indicativul biologic şi am s-o văd şi s-o aud, chiar dacă ea nu bănuieşte cine-o caută!”

— Şi n-a căutat-o niciodată…

— Ce ştim noi? Eu mă aştept s-o găsească şi simt c-o va găsi. Dar ţie am să-ţi vrăjesc de dragoste.

— Vrăjeşte-mi, moşule!

— Ei, ia să vedem noi cum ţi-a reuşit friptura asta!

Îşi tăie o porţie zdravănă şi inspiră adânc aburul fripturii, plimbându-şi nasul pe toată suprafaţa ei. Indra pufni în râs. Maël o privi pieziş, arătându-şi, în penumbra începutului de noapte, irişii ochilor albaştri, acum cenuşii. Tăie carnea în bucăţi mărunte, îşi rândui în stânga un morman de pâine şi umplu cu vin ulcelele, care se şi brumară.

— Îmi place la tine, moş Maël!

— Mănâncă bine şi bea, nu te sfii de moşul! Ăsta-i vin curat, mai bătrân decât mine, nu ca doctoriile voastre de la oraş! Tiii, că bună mai e! Cine te-a învăţat să găteşti atât de straşnic?

— Mama. Ştii, eu m-am născut pe Insulele Fericirii, am crescut, am… locuit acolo.

— Până când? întrebă liniştit Maël.

— Până ieri, când am venit la tine. Tata a plecat de mult, eu eram încă mică. Mi s-a spus că ar fi într-o colonie de pe Venus. Nici măcar nu mi-a scris.

— Şi mama?

— La o clinică în Antarctida. Lucrează acolo. Ne vedem foarte rar.

Un cal necheză sonor şi probabil alergă printre ceilalţi, căci se auziră copitele bocănind de-a valma în pământul bătătorit al ocolului din spatele fermei.

— Uite ce facem! zise Maël; înşfacă bărdaca de lut, o ciocni de a fetei şi o goli pe-ndelete, făcându-i semn Indrei să-l imite. Mâine ne sculăm de dimineaţă, ca să plecăm pe răcoare. Îţi pui costumul din ladă, aşa cum am vorbit… Eşti atentă?

Indra întinse mâna spre cer, fără să-l mai asculte:

— Moş Maël! Stelele!…

14

All simţi cum îl pătrunde frigul, întâi amorţindu-i degetele mâinilor, strânse pe maneta de direcţie. Apoi îi amorţiră picioarele şi senzaţia binefăcătoare urcă până la genunchi şi mai sus, încolăcindu-i-se în abdomen, în coşul pieptului, în deltoizi. Numai fruntea îi rămânea neatinsă de frig, fierbinte.

De la întoarcerea „Vegăi” trecuseră şase ore. All căută insistent singurătatea. Acvamobilul lui spinteca mai departe apele Mediteranei; motorul zumzăia, un zgomot de bondar, monoton, înşurubându-i-se tot mai adânc în urechi, iritându-l. „Vega” aterizase în jurul orei douăzeci şi unu. Făcu un mare efort să-şi amintească minutul exact al sosirii ei, dar nu mai izbuti. Memoria îi refuza comanda.

Atunci se aplecă deasupra tablcului de bord, încercând să determine direcţia de înaintare. Până dimineaţa mai erau câteva ceasuri, timp suficient pentru a ajunge la locul de întâlnire, cunoscutul lor loc ce ascundea încă taina lui Kid.

Schimbase cu Dav numai o privire. Experienţa putea fi efectuată la răsăritul soarelui. S-au despărţit apoi,

Dav şi Glyd fiind obligaţi să se supună, laolaltă cu tot personalul astronavei, unui minuţios control medical.

All întârziase pe cosmodrom; îi făcea plăcere acum senzaţia că privirile oamenilor erau încărcate de dispreţ, cum fuseseră şi ale lui când auzise de povestirile lui Kid. Ignoranţa are ceva hazliu pentru cel care a depăşit-o. Fusese hotărât să se ducă la culcare; dar era prea liniştit şi lipsit de oboseală ca să doarmă, şi atunci golise o sticlă cu coniac. Îl năpădise o beţie dulce, nu a alcoolului, de care nu se-mbătase cu adevărat niciodată. Rătăci la-ntâmplare, chiar ca un chefliu, mormăind un soi de cântece satirice, cu vorbe născocite pe loc, la adresa preşedintelui şcolii de zbor, apoi se apucă să rezolve în minte o ecuaţie multiplă – numai aşa, ca să se grozăvească în faţa propriilor lui ochi – şi se trezi pe malul mării. Pe malul Mării Mediterane. Noaptea îi ieşi în întâmpinare – val monstruos, cu cer pustiu, lipsit de stele. Bezna îl răsturnă, îl acoperi. Pluti prin noaptea aceea la întâmplare, întrebându-se dacă Dav va reuşi să-i aducă pe cosmonauţi.

Dincolo de prora ambarcaţiei, farul puternic proiecta pe ape un cerc luminos, albăstrui. All îşi dădu seama că vântul continua să bată în rafale, ridicând valuri din ce în ce mai mari. Uşoara ambarcaţie, legănată de hulă, înainta, săltându-se din creastă în creastă, aplecându-se când pe un bord, când pe altul. Tot mai puternice, valurile se spărgeau zgomotos de bordaj, pulverizându-se în vânt, împroşcându-l cu mii de picături reci, udându-l din cap până-n picioare. Cerul coborâse peste ape. Zdrenţe de nori sau ceaţă pluteau fantomatice, străluminate în răstimpuri de scăpărări violente şi mute.

Furtuna i se păru lui All o binefacere. Mări viteza, înălţându-şi capul. Ascultă cum îi şuieră vântul pe la urechi. Fruntea fierbinte i se răcori, strânsă într-un cerc de gheaţă, limpezitor de gânduri. Senzaţia de veselie nepăsătoare, care pusese stăpânire pe dânsul în noaptea aceea, se destrăma. Auzi ca de departe răsuflarea ritmică a pompelor ce zvârleau apa din acvamobil şi îşi spuse că aşa trebuie să respire şi cerul acela spasmodic, de nerecunoscut, care-l învăluia acuma numai cu întuneric şi tocmai de aceea era orb, şi prietenos, sfărâmând din tării gigantice ferăstraie de lumină, dovedind forţa şi frumuseţea-i de neînvins. Poate că aşa fusese şi la-nceput, doar o atotcuprinzătoare noapte, prinsă în vălmăşagul genunilor purtătoare de cenuşi vulcanice, de trăsnete, moarte şi foc şi din care s-au născut stelele limpezi, liniştea albastră, răsăritul şi apusul, viaţa; poate de aceea Omul purta cu el dimineţile fără număr, liniştea albastră, întunericul spaimelor şi picurarea luceafărului limpede din apus; poate de aceea i-a fost dat să se lupte pentru totdeauna cu cerul care i-a plăsmuit fiinţa şi sufletul, asemănător sieşi şi deopotrivă cu clipa ce se naşte şi clipa ce moare, perpetuu, în veşnica frământare a oceanului material fărâmat în pulberi şi lumini, şi astfel de necuprins în palmele dornice să-i pipăie începutul şi sfârşitul.

All avu certitudinea că momentul îi aparţine. Stăpân pe fărâma vie de timp, ştia, ştia că înainte de a fi învins, va smulge cerului un dar, încă necunoscut, pe care-l va îmblânzi, dăruindu-l celorlalte clipe.

Începu să plouă, repede, rece. All rămase nemişcat, cu capul pe spate, cu ochii închişi, fericit că-l biciuie apa, redevenit sigur pe el însuşi, nerăbdător să vadă

dimineaţa ce-i va reda, cu lumina ei tulbure, lumea din jur, renăscută parcă din întuneric – pentru a câta oară?

Ploaia, o simplă aversă, încetă. Vântul îşi ostoi goana. Rămase neliniştea mării, în coloanele lungi de valuri ce se urmăreau într-una, fără odihnă, neştiutoare că vor pieri undeva, sub stâncile ţărmurilor. Cerul deveni cenuşiu. Norii pufoşi alunecară spre sud, descoperind în urmă stelele ce-şi pierdeau strălucirea. Departe, către soare-răsare, săltă deasupra orizontului un brâu alb, luminos, peste care trecură apele ondulate şi pescăruşii. Răsăritul se învălui într-o pulbere aurie, din mijlocul căreia ţâşni astrul zilei. Pe suprafaţa Mediteranei se risipiră mii de oglinzi. Nu departe se înălţau turnurile metalice ale centrului minier subacvatic. Lângă terasa plutitoare se afla amerizată „Pluton”, nava specială a şcolii de zbor. Dav şi cei treizeci de cosmonauţi, sosiţi o dată cu „Vega” îl aşteptau. Ridică mâna, făcându-le semne. De pe platforma navei oamenii îi răspunseră la fel.

Pe All îl cuprinse o bucurie fără margini. Dav reuşise să-i aducă pe toţi la locul experienţei! Zâmbi.

Stăteau aproape, umăr lângă umăr, prizonieri in scafandrii speciali, nemişcaţi, prinşi parcă pentru totdeauna în cristalul fluid al apelor. Kobo sosise ultimul. Se apropiase da grup, făcând salturi caraghioase, înotând dezordonat – aşa i se păru lui Glyd, aflat în apropierea lui All şi a lui Dav. Kobo preferă să nu intre în grup, urmărind însă cu atenţie toată experienţa. Îi salută, înălţându-şi deasupra capului amândouă mâinile, şi toţi îi răspunseră.

Peştii înotau liniştiţi printre oameni. Unul îşi lipi botul alb de casca lui Glyd, privind curios la ciudatul oaspete.

Şi aşteptarea se prelungi zeci de minute. Cosmonauţii erau prea disciplinaţi pentru a întreba de ce fuseseră aduşi acolo. Având însă în vedere anularea zborului cosmic, toţi înţelegeau că experienţa ce urmează este de o excepţională importanţă.

Cum nu se întâmpla nimic, mulţi dintre tinerii aceia începură să dea semne de nelinişte. Degeaba priveau în jurul lor. Lumina zilei pătrundea difuză până pe fundul mării. Transparenţa apei devenise maximă, scoţând în relief mediul submarin. Dar totul rămânea încremenit. Numai peştii continuau să se strecoare lin, neştiutori că voinţa aceea străină se afla totuşi prin preajmă, controlând, urmărind mută încordata aşteptare a oamenilor.

Atunci, două trupuri se arcuiră tăcute, rostogolindu-se încet pe nisipul galben. Doi: Dav şi All. Şi alţi doi, singurii, — pricepură: Kobo şi Glyd.

Peste o jumătate de oră – ieşiră la suprafaţă. Zborul „Vegăi” fusese întrerupt în zadar. Viziunile nu apăruseră la niciunul dintre membrii echipajului.

Înainte de a cădea într-un somn adânc, All mai reuşi să şoptească:

— Admirabil eşec, doctore!

Kobo zâmbi.

— Victorie, băieţi! Victorie!

Şi începu să strângă, pe rând, mâinile cosmonauţilor care-l priveau nedumeriţi.

15

De mulţi ani nu se mai adunase Consiliul Suprem

pentru a judeca vreo abatere de la lege, aşa că întrunirea sa preliminară, pentru desemnarea juriului, decurse într-o atmosferă de loc calmă. Cazul, de altfel, nu era nici el simplu, pentru că, în ciuda clarităţii delictului săvârşit, cel care comisese abaterea era o mare personalitate, astronautul numărul unu al Terrei, comandantul celei mai bune divizii de elevi cosmonauţi. Orice măsură luată împotriva lui, orice pedeapsă însemna pe un alt plan o nedreptăţire, mai ales că urmările pozitive ale actului său de flagrantă indisciplină nu-i reveneau lui, ci lui All. Pe de altă parte, dacă All ceruse încetarea experienţei cu „Vega", indiferent de motive, nu era drept ca cererea să-i fie satisfăcută, de vreme ce tot el iniţiase această experienţă? Atunci cum să pedepseşti un act, în fond plin de umanitate, cel al readucerii echipajului „Vegăi" pe Pământ?

Astfel că juriul Consiliului Suprem avea să judece, de fapt, cazul lui All, asta o ştia toată lumea; Dav, autorul delictului, căzuse pe planul al doilea, dar undeva mai era şi Kobo, mai era şi Glyd, toată povestea semănând cu un mic complot la adresa Consiliului – şi nu numai a acestuia, în fine, după o discuţie prelungită, juriul fu propus şi votat. Preşedintele Consiliului Suprem urma să fie, virtual, şi preşedintele juriului, dar el refuză şi numi în această funcţie, pentru motive greu de înţeles, pe Berg, cel mai înverşunat dintre adversarii lui All, conducător al uzinelor de cosmonave şi care supraveghease şi construcţia „Vegăi". Asta se întâmpla dimineaţa, iar după-amiază urma să aibă loc judecata, în uriaşa aulă a Universităţii din Mombassa, în Tasmania. Acolo se făceau deja pregătiri febrile – toate marile cotidiene, studiourile radio şi cosmoteleviziunea

îşi trimiseseră reprezentanţi pentru ca publicul să urmărească dezbaterile în timpul desfăşurării lor.

Dav, împreună cu All, Kobo şi Glyd prânziseră la clubul cosmonauţilor, unde eticheta severă nu permitea accesul străinilor, ca să scape de asalturile curioşilor, prieteni sau necunoscuţi. Glyd singur era neliniştit; ceilalţi discutau rezultatele experienţei din dimineaţa precedentă şi păreau foarte încântaţi de felul cum se desfăşurase ea şi mai ales de faptul că eşecul le infirma ipotezele iniţiale.

— Ei bine, zicea Kobo, savurând de pe acum efectul situaţiei, tare sunt curios să-l văd pe Berg când o să-i spunem că „Vega” nici n-ar fi trebuit întoarsă din cale!

— Are să jubileze.

— Şi totuşi, să nu le proiectăm cele patru benzi cu viziunile voastre? Nu credeţi că i-am convinge?

— Nu trebuie, K! Mai întâi să mergem până la capăt. Chiar dacă ei ne-ar cere proiecţiile…

— Poate le vor cere. Avem mulţi, mulţi prieteni acolo.

— Şi câţiva adversari. Acum aceştia sunt mai puternici şi vor decide. Lasă-i s-o facă!

— Nu ştiu dacă merită osteneala răzbunării, Dav!

— Răzbunare? All, desigur, glumeşti! Dacă vom încerca să-i convingem, oferindu-le o portiţă de refugiu, o să-i ducem în spate, mai departe, încă cine ştie câţi ani! Îţi închipui că nu puteam cere aprobarea Consiliului Suprem ca s-o aduc înapoi pe „Vega”? Am forţat nota, apele trebuie să se limpezească odată. Mai ales că-i vorba despre tine.

Glyd înţelese că erau la mijloc socoteli mai vechi, dinaintea venirii sale pe Pământ. Îşi aminti de oamenii de pe Insulele Fericirii, de gândurile şi frazele lor sterile; ce contradicţie cu liniştea şi hotărârea prietenilor lui!

Oare cum acţionase Indra? Unde era?

— Ce facem cu băiatul? întrebă Kobo. N-avem dreptul să-l amestecăm în povestea asta. Nu uitaţi că asupra noastră apasă un blam deloc neglijabil.

— Ar fi mai bine, Glyd… zise şl All, şovăind, ar fi mai bine să ne laşi un timp… Iartă-mă, nu înţelege greşit! Tu nu ştii, nu-i cunoşti! Vrei?

— De ce să vă las? se împotrivi tânărul şi vocea i se ascuţi de emoţie. Dav!…

— Nu, nu-i bine! se amestecă astronautul, auzindu-i strigătul de ajutor. Ai vrea să ne părăseşti, Glyd?

— Dar n-am pe nimeni! La cine să mă duc?

— Mi se pare că ai cunoscut o fată! interveni All cu brutalitate.

— All, nu e momentul! îl admonestă doctorul. Atunci vii cu noi?

— Suntem destul de puternici ca să-l apărăm până la capăt! răspunse Dav în locul lui. Şi nu e rău să înveţe.

— Poate riscaţi prea mult! Au să vă pedepsească! dori Glyd să-i avertizeze, cuceritor de naiv.

— Ascultă, crezi în adevărul pe care-l apărăm?

— Da.

— Atunci mergi pe drumul lui până la capăt… Dacă vrei să ajungi undeva şi să nu-ţi fie ruşine niciodată…

Aula era plină până la refuz atunci când juriul îşi făcu apariţia, ocupând locul rezervat lui, la masa lungă, de sub podium. Erau în totul douăzeci şi două de persoane, femei şi bărbaţi. Pe podium, la un fel de tribună scundă, aşezată în aşa fel, încât să fie văzută din toate părţile, aveau să stea Dav cu prietenii lui. Închizând triunghiul pe o a treia latură, între masa juriului şi tribună, fuseseră aşezate mai multe zeci de microfoane şi

camere de luat vederi. Din gravimobilele miniaturale, care se vânzoleau încoace şi încolo pe sub cupolă, se transmiteau imagini ale publicului. Cordoane de ordine protejau căile de acces spre centrul aulei, pentru circulaţia principalelor personaje ale scenei ce se pregătea. Din boxe de cristal, aflate la extremitatea semicercului format de aulă, toţi cei convocaţi la judecată, împricinaţi şi martori, urmăreau afluxul oamenilor şi preparativele minuţioase.

— Se vorbeşte mult despre refuzul preşedintelui de a face parte din juriu! spuse Glyd. Am auzit că într-o împrejurare preşedintele l-a apărat pe All…

— Da, la plecarea „Vegăi”! confirmă electronistul. Lui îi datorez aprobarea dată de Consiliu.

— Unii spun că preşedintele refuză să-ţi mai ia apărarea, supărat că l-ai compromis cu întoarcerea navei.

— Crezi? făcu Dav şi zâmbi.

— În orice caz, sunt siguri toţi că steaua ne-a apus definitiv! zise All destul de voios. Căderea noastră e o simplă chestiune de procedură.

— Depinde *cine* e sigur, „Cap-de-Fier”! Dar o cădere va fi, şi încă una zdravănă, au să pârâie multe scaune în după-masa asta! Dac-aţi şti cât mă bucur! zise şi Kobo.

— Soţia ta nu-i îngrijorată?

— De loc. Are prea multă încredere-n mine, ăsta-i cusurul ei!

— Tăceţi, începe!

Berg se ridică în picioare, aşteptând să se facă linişte. Privea în jos, la postavul verde al mesei, deşi n-avea în faţă nicio hârtie, ci doar automatul de înregistrare, la fel ca toţi membrii juriului. Era un om între două vârste, cu părul alb şi figura impozantă, îmbrăcat într-un costum

negru, de ceremonie, croit după cel mai nou model. Îşi alesese cu grijă o înfăţişare care să inspire respect şi simpatie.

— Pământeni! se adresă el asistenţei, ridicându-şi ochii spre obiectivele camerelor de televiziune. Ne-am adunat, cum ştiţi, ca să judecăm o abatere de la regulamentul şcolii de zbor, regulament cu putere de lege. Avem învestitura Consiliului Suprem, forul conducător al întregii planete, de a hotărî sancţionarea tuturor acelora care, într-un fel sau altul, au luat parte la comiterea infracţiunii, iar hotărârea luată aici, menţionez, va fi irevocabilă. Vă asigur că ne vom strădui să ducem până la capăt greaua misiune încredinţată, judecând fără părtinire, conform procedurii stabilite la ultimul congres al legislatorilor şi respectând cu cea mai mare stricteţe principiile drepturilor omului. Invit la tribună pe cei care urmează să răspundă întrebărilor juriului!

Dav, All, Kobo, Glyd, echipajul „Vegăi”, preşedintele Consiliului şcolii de zbor, paznicii şi tehnicienii adăpostului pentru rachetele de intervenţie ieşiră pe rând din boxele unde stătuseră şi-şi ocupară locurile la tribuna înaltă. În aulă se produse o rumoare surdă şi câteva mii de braţe arătară spre comandanţii diviziei de şoc şi spre Glyd. În clipa aceasta miliarde de oameni, răspândiţi pe planetele sistemului solar, îi priveau pe cei patru învinovăţiţi, care rămăseseră calmi. Comandanţii îşi purtau însemnele gradului lor – ecusoane triunghiulare argintii, cu câte trei stele de aur – pe mâneca stângă a hainei albastre, uniforma de gală, şi aveau frunze de stejar cusute pe guler. Dav şi Glyd îşi agăţaseră insignele sferice de cosmonauţi – imaginea globului terestru de care se desprinde o

astronavă, iar Dav mai purta bareta roşie a ordinului de Erou al Cosmosului, clasa întâi. Veniseră toţi îmbrăcaţi de parcă urma să fie sărbătoriţi şi nu judecaţi.

De la capătul mesei, pe jumătate ascuns sub microfonul ataşat unei lămpi fluorescente, se ridică un omuleţ subţire şi scund, căruia hainele largi şi lungi, în loc să i-o diminueze, mai rău îi accentuau puţinătatea trupului. Era Thor, suflet bun, dar veşnic timorat de Berg, şeful său la uzinele de astronave şi în Consiliu, care-i ordonase şi-această ingrată misiune de acuzator, ştiind bine că omuleţul n-o va refuza şi-i va face jocul, obsedat cum era de frica lui permanentă.

— Pământeni! începu Thor, lungind cuvintele, ca să scape de emoţie şi trăgând cu coada ochiului la Berg. Voi începe nu prin a vă expune delictul săvârşit de Dav – el vă este binecunoscut tuturora – ci prin a vă atrage atenţia că la mijloc este un adevărat complot, la care au participat mai mulţi oameni, complot îndreptat, pare-se, împotriva legilor înseşi. Cui îi foloseşte actul de indisciplină al lui Dav nu e greu de ghicit, dar ceea ce ne-a îngrijorat pe noi, membrii juriului, când ni s-au adus datele anchetei preliminare, a fost faptul că Dav a primit ajutorul mai multor oameni, începând cu Glyd şi terminând cu echipajul de pe „Vega”. S-a emis opinia – şi Thor trase iar cu coada ochiului spre Berg, deşi poate nu-i cerea decât avizul asupra pledoariei – că Dav s-a prevalat în mod abuziv de prerogativele funcţiei sale, exercitând presiuni asupra subalternilor – Aici Thor făcu o pauză, remarcată de toţi şi care iniţiaţilor în relaţiile lui cu Berg le smulse câte un zâmbet. Cer din partea celor prezenţi să confirme dacă aşa s-au petrecut lucrurile.

— Nu. Ipoteza e total deplasată! se auzi vocea subţire

a unui tânăr. Era lunganul, cel cu complexul de inferioritate, membru al echipajului de pe „Vega”. Aici este vorba de încredere. Comandantul Dav ne-a cerut să ne întoarcem, propunându-ne să participăm la o experienţă în Marea Mediterană. Eu am primit fără să şovăi şi camarazii mei de zbor la fel.

După această declaraţie spontană se aşternu o tăcere penibilă, fiindcă Thor, descumpănit, nu mai îndrăznea să-şi continue rechizitoriul.

— Vreau cuvântul comandantului de astronavă! interveni Berg, ca să echilibreze într-un fel atmosfera.

Publicul era, vădit, de partea lui Dav, însă Berg şi toţi cei din tabăra lui voiau cu orice preţ să-şi impună punctul de vedere.

— Nu ştiu dacă onoratul juriu, spuse liniştit comandantul „Vegăi”, nu ştiu dacă asistenţa cunoaşte relaţiile dintre All şi elevii-cosmonauţi din divizia lui. Aceste relaţii nu erau de loc idilice; All nu s-a bucurat niciodată de simpatia elevilor săi, ca Dav sau Kobo. Dimpotrivă, foarte mulţi, majoritatea îl priveau cu oarecare ostilitate, socotindu-i metodele pedagogice vetuste şi rigide, o veritabilă barbarie. Şi totuşi, chiar în această clipă, un grup din divizia de şoc s-a adunat la sediul şcolii, unde discută acuzaţiile aduse în legătură cu rechemarea navei noastre. Poate nu e lipsit de interes să aflăm şi părerile lor! sugeră el şi imediat se întoarse spre microfonul tehnicienilor: Cuplaţi-ne, vă rog, cu omniobscrverul 05-409-G-5457!

Stereoproiectoarelce aulei redară cu fidelitate imaginea grupului de elevi strânşi pe scările monumentale ce duceau către intrarea şcolii. Erau adolescenţi, din primele cicluri de pregătire sau din anii mai mari, iar în mijlocul cercului vreo douăzeci de

mentori, unii care se pregăteau pentru marele zbor – proba practică a examenului de absolvire – alţii care trecuseră prin toate „focurile” examenelor şi acum îşi aşteptau repartizarea – toţi elevi ai lui All. Vorbeau cu aprindere, fără să se mai asculte unul pe altul, iar când vacarmul devenea de nesuportat tăceau ca la un semn, până ce voci răzleţe începeau să-şi continue frazele întrerupte la jumătate şi atunci, febril, li se alăturau şi glasurile celorlalţi:

— … de-asta e indisciplină, dacă vrei să ştii.

— Dar nu greşeală. Voi, ăştia mai mici, nu prea înţelegeţi. All e cel mai rigid şi conservator comandant – păi, când unul ca el nu se mai supune disciplinei, are neîndoielnic un motiv…

— … „Cap-de-Fier” greşeşte rar, numai când e om; dar când redevine maşină – niciodată! A întors-o pe „Vega” tocmai în calitatea lui de maşină de calculat. Deci, fii serios: oare automatele pot fi nedisciplinate?

— … prostie să zici că ia lucrurile mecanic. Nu. Are o subtilitate cibernetică, de computer. Calculează dinainte câte o sută de mutări, de-ale lui şi de-ale adversarului. Odată un nătăfleaţă s-a jurat că All are „putere de previziune”!

— Sau numai intuiţie. Ei, sigur că tot prin conexiuni de relee; doar se ştie că şeful e tranzistorizat. Dacă se taie la un deget, n-o să-l vezi curgându-i sânge: îi ies sârme şi arcuri.

Preşedintele Consiliului Suprem, simplu spectator, în primul rând de bănci, nu-şi putu stăpâni zâmbetul, pe jumătate amuzat, pe jumătate mândru. Lui All îi străluciră ochii.

Berg însă nu-şi pierdu cumpătul. Îi făcu un semn abia perceptibil preşedintelui şcolii de zbor şi ordonă

încetarea proiecţiei.

— V-am cerut să ne relataţi felul în care Dav v-a impus întoarcerea „Vegăi”! zise el rece şi sever. Restul nu vă interesează.

Comandantul navei, un vechi şi încercat navigator, cu puţin mai tânăr decât Dav, se împurpură la faţă de mânie şi strânse, în pumnii masivi, marginea de lemn a tribunei, până se auzi un pârâit greu şi lemnul crăpă în lung, de la un capăt la celălalt.

— Nu ştiu dacă Berg personal a avut prilejul să comande măcar o dată o astronavă, zise el răspicat. Dacă nu, şi se vede bine că nu, atunci sunt nevoit să-i amintesc legea de bază a cosmonauticii: nimeni, la bordul unei astronave în cursă, nici chiar preşedintele Terrei, nu are voie să dea dispoziţii peste capul comandantului de navă, acesta fiind singurul care răspunde, cu viaţa sa, de soarta vehiculului cosmic şi a echipajului încredinţat. E hilară ipoteza voastră, emisă de un om care nu cunoaşte, sau se preface intenţionat că ignoră legile cazului în discuţie, că Dav ar fi putut exercita vreo presiune asupra hotărârilor mele. Resping din capul locului această bănuială. Îl rog pe Thor să continue!

Sărmanul Thor îşi cam pierduse graiul. Înghiţi un nod, tuşi, bău din paharul cu suc de citrice.

— Vorbeam despre All… despre Dav… S-a încălcat hotărârea luată de consiliul şcolii de zbor. All a amintit ceva de o experienţă, ale cărei rezultate nu le putea aduce la cunoştinţa consiliului. Noi considerăm aceasta ca un foarte naiv pretext de a abate atenţia de la principala şi adevărata cauză a cererii sale: teama de un eşec… Noi suntem de părere că All a vrut să se menţină cu orice preţ la conducerea brigăzii de şoc,

pentru avantajele sociale – şi de alt ordin de care beneficia în această situaţie…

— Adică cine, voi, Thor? se ridică încet Kobo. Vorbeşti în numele juriului, sau al tău personal?

— Da! Ba nu!… Asta…

— Pentru ce te interesează? înălţă Berg privirile spre el. Ţi se par afirmaţiile inexacte?

— Cer imediata revizuire a acuzaţiilor ce ni se aduc, pentru că Thor a emis o calomnie. All e învinuit de arivism şi acest lucru e intolerabil pentru forul în faţa căruia ne aflăm.

— Ar trebui, doctore, să-ţi retragi imediat cuvintele, interveni, cam nervos şi pe neaşteptate, Berg. Sper că n-ai uitat unde te afli. Juriul n-are ce să-ţi răspundă. Eşti inculpat alături de tovarăşii tăi. Se vede că la voi, la şcoala de zbor, disciplina elementară a respectării unor persoane în exerciţiul funcţiunii e dată uitării. Cu atât mai rău!

Ut, preşedintele Terrei, întoarse capul spre tribuna învinuiţilor, privindu-le lung chipurile calme, hotărâte sau neliniştite. Disputa începuse să ia proporţii, devenea interesantă.

— Berg spune adevărul! se grăbi să vorbească Dean, preşedintele şcolii de zbor. E regretabil, dar şi simptomatic faptul că unul dintre cei mai buni cosmonauţi ai noştri nesocoteşte legile Pământului. Sub pretextul – cum bine s-a spus, naiv – al unei experienţe, care, din cauza lipsei de probe, ar părea mai degrabă inventată, s-a cerut adunarea rapidă a consiliului nostru. Comandanţii brigăzii de şoc ne-au solicitat s-o rechemăm pe „Vega”. Era şi firesc, noi nu puteam fi de acord. Mai întâi că nu noi, ci Consiliul Suprem ordonase plecarea astronavei…

— Aţi luat legătura cu acest organ de conducere? întrebă Kobo. Până la decolarea lui Dav aţi avut vreme o jumătate de zi şi aveaţi, pare-mi-se, chiar obligaţia de a-i aduce la cunoştinţă cererea făcută de noi, fiindcă ea depăşea competenţa voastră, iar noi am acţionat firesc, pe cale ierarhică.

— N-am anunţat pe nimeni de nimic! răspunse preşedintele, după un schimb de priviri cu Berg. N-am prevăzut ce are să urmeze. Există un regulament de funcţionare al şcolii; dacă nişte comandanţi de divizie îl încalcă, de ce să ne mai mire demonstraţiile elevilor lor! De altfel niciunul nu va scăpa nepedepsit, vă asigur! încheie el cu înţeles şi bătu cu pumnul în marginea spartă a tribunei, care sună dogit.

— La ancheta preliminară, paznicii şi tehnicienii hangarului unde se află rachetele de intervenţie au declarat că ştiau ce pregăteşte Dav. Îşi mai menţin afirmaţia?

— De bună seamă! răspunse Lencech. Instrucţiunile lui Peter Kreutz, superiorul meu, sunau clar: Dav trebuie ajutat să ajungă din urmă „Vega”. Şi l-am ajutat cum am putut.

— Va să zică, n-ai făcut decât să te supui ordinelor venite de la superior? încercă Berg să-l disculpe, nu fără un anume interes.

— Ba ceva mai mult. Eu i-am dat lui Peter ideea de a-i pune la dispoziţie lui Dav cea mai nouă şi mai rapidă rachetă de intervenţie. Un hohot de râs se transmise, în valuri, prin toată aula. Îmi era frică să nu se ia vreun berbece după ei, să-i oprească! lămuri Lencech, provocând o nouă aversă de râs aprobativ.

— Destul! se ridică Berg, curmând manifestaţia de simpatie a publicului. Destul! Cazul e foarte limpede şi

cred că juriul e de acord să sistăm audierile. Da? Vă mulţumesc! Cer îngăduinţa adunării de a ne permite o scurtă retragere, pentru deliberare.

Apăsă o manetă şi perdelele antifon, invizibile, izolară masa lungă a juriului de restul sălii. Ut, preşedintele Terrei, nu-şi dezlipi ochii de la Dav, până ce acesta, simţindu-se observat, îi întâlni privirile. Ut făcu un gest elocvent – îşi întoarse palmele orizontal şi le mişcă de jos în sus: „Ridică-te, vorbeşte!”, apoi îi arătă degetul mare al mâinii drepte: „Bravo!” Dav se simţi uşurat şi sigur pe sine. Atinse cu genunchii pe All şi pe Kobo, care şedeau la dreapta şi la stânga lui, să-i facă atenţi. Ut îşi coborî pleoapele, afirmativ – era întru totul de partea lor. Cei trei zâmbiră simultan. Atitudinea preşedintelui le devenise limpede – Berg şi toţi adversarii lui All trebuiau lăsaţi să se demaşte singuri. Dorinţa lor de a nu cerceta în niciun fel mobilul obiectiv al acţiunii vorbea de la sine, demascându-i. Dav, prin actul său, lansase o provocare, atrăgând astfel atenţia asupra „berbecilor”, cum atât de plastic îi poreclise Lencech.

O sirenă vui încet. Juriul deliberase. Perdelele antifon fură înlăturate.

— Pământeni! începu Berg; pe chipul său imobil nu se putea citi nimic. Abaterea de la lege comisă de Dav, plănuită şi înfăptuită cu ajutorul colegilor săi din comanda diviziei, a celor de pe „Vega”, precum şi a paznicilor şi tehnicienilor ce deservesc rachetele de intervenţie, reclamă sancţiuni similare pentru toţi. Juriul trece peste atitudinea de sfidare a învinuiţilor în timpul judecăţii, dar atrage atenţia în mod foarte serios conducerii şcolii de zbor asupra spiritului de indisciplină ivit în această importantă instituţie educativă. Sentinţa

noastră, aprobată cu o majoritate de 12 la 10, este următoarea: se demit din funcţiile deţinute în şcoala de zbor cei trei comandanţi de divizie, li se schimbă locul de muncă într-un sector stabilit după propria lor alegere, se demite şi se schimbă din muncă echipajul astronavei „Vega” în întregimea lui şi de asemeni personalul de pază şi deservire a rachetelor de intervenţie. Subliniez că hotărârea s-a luat după toate normele legislaţiei, fără influenţarea în niciun fel a membrilor juriului. Dacă vreunul dintre voi, îşi ridică Berg privirile spre tribună, doreşte să spună ceva, are din partea noastră toată libertatea.

Cu o linişte la fel de mare ca şi tăcerea sălii, doctorul, All şi Dav îşi scoaseră însemnele de pe mânecă şi de pe guler, depunându-le în mijlocul tribunei. Comandantul şi echipajul „Vegăi” le urmară exemplul. Calmul lor era derutant şi primul care începu să dea semne de nelinişte fu chiar Berg, a cărui victorie semăna cu o iluzie – *era* o iluzie. Glyd înţelese că se joacă nu ultimul, ci primul act al unei confruntări de mari proporţii, că în jurul prietenilor lui se grupează forţe favorabile şi nefavorabile, dar ei conduceau admirabil această primă ciocnire, aşa cum se întâmplă când prevezi, ori ştii sigur că victoria finală va fi de partea ta. Ut îşi făcea de lucru cu lănţişorul unui breloc, să nu i se citească gândurile. Simţea, în tăcerea sălii şi poate a întregii planete, a tuturor planetelor în această clipă, simţea adunându-se vertiginos înfrigurarea dinaintea asaltului; e teribil cum poţi deschide oamenilor ochii prin comiterea unei nedreptăţi, prin provocarea sau numai tolerarea nedreptăţii, aşa cum făcuse el, alegându-l in juriu pe Berg şi pe Thor, sărmanul, înspăimântatul Thor, al cărui vot, singurul, decisese majoritatea hotărâtoare pentru

nedreptate. Şi uite că toţi adversarii lui All se prinseseră orbeşte în hora măruntului lor succes, fără să vadă, să mediteze la pericolul ce-i pândea în spatele acestei meschine şi prea uşoare, evident, prea uşoare victorii!

— Prieteni, începu Dav cu voce calmă şi oarecum solemnă, relaţiile dintre noi se bazează întotdeauna pe încredere. Această încredere trebuie să ni se acorde şi acum, când experienţele noastre, într-adevăr, nu au suficiente probe pentru a fi argumentate. Ochii începură să-i strălucească, fu cuprins de o mare tulburare, împotriva căreia lupta cu greu. Numai de încredere aveam nevoie – continuă dânsul – şi mai avem încă; toţi cei care ne-au acordat-o sunt alături de noi şi nu consider necesar s-o demonstrez! Tuturor le mulţumesc, deoarece aparenta mea abatere de la lege poate fi, după cum vedeţi, interpretată şi altfel, evident şi altfel… Nu ne este permis să ne îndoim.

Aula, în aceeaşi tăcere, acum plină de curiozitate şi de respect, îl urmărea pe Dav, şi chiar cei veniţi ca nişte simpli gură-cască, pentru spectacolul, de altfel tot mai rar, al unei judecăţi publice, îşi dădeau seama eă lucrurile sunt departe de a se fi lămurit după rostirea verdictului. Prezenţa lui Ut, acolo, în primele rânduri, spunea multe.

Dav îşi încrucişă braţele şi pe mâneca stângă i se văzu stofa destrămată, acolo unde purtase ecusonul de comandant.

— Aşa că nu mă revoltă, nici nu mă mâhneşte măcar întâmplarea noastră de azi. O consider firească. Nimeni nu e scutit de greşeli, nimănui nu i se taie capul dacă a greşit, şi chiar pedepsele, dacă eşti convins de propriile tale erori, le primeşti cu inima împăcată. Există, cred eu, un drept al fiecărui om la eroare, la înfrângere şi la

pedeapsă – vă rog să mă înţelegeţi exact, nu e vorba însă niciun moment de rea-credinţă! Sunt oameni care de teamă, din pricina inerţiei sau a rigidităţii nu se folosesc de acest *drept de a fi înfrânţi,* pentru că nu suportă o confruntare deschisă cu ei înşişi, în numele vreunui adevăr; pentru că se agaţă, cu dinţii încleştaţi, de poziţia şi renumele lor, câştigate cu greu şi mai întotdeauna cinstit; îşi închipuie că o înfrângere le-ar fi fatală — şi de fapt, în punctul mort în care au ajuns, a fi învinşi e pentru ei o catastrofă. Dar pentru noi – cei judecaţi azi? Noi am adus-o înapoi pe „Vega” şi toţi am ştiut că vom pierde *asta* — îşi arătă el stofa ruptă a mânecii

— Dar am avut curajul s-o facem. Curajul ni l-a dat conducătorul nostru, All. Eu zic că poate a fost o etapă nece- sară; fiindcă aşa vom obţine de la voi încrederea de care până acum am fost lipsiţi. Daţi-ne posibilitatea să ne continuăm experienţele! E o cerere adresată Consiliului Suprem, în simpla noastră calitate de locuitori ai Terrei. Nu-i aşa că pedeapsa nu poate fi epilogul ajutorului dat oamenilor, ci abia prologul, abia începutul lui? Prieteni..

În tăcerea sălii, cineva începu să aplaude, pe urmă încă cineva, din ultimul rând de scaune, şi deodată, ridicându-se în picioare, oamenii se porniră să ovaţioneze, întrerupând definitiv cuvintele lui Dav.

16

Miez de Noapte îşi încordase aripile, agăţat între Ursa Mică şi Lebăda, un punct vag argintiu, şi parcă nu mai

izbutea să-şi înceapă lunecătorul drum spre asfinţit, să-i dea brânci nopţii înţepenite, urnind-o să curgă între marginile savanei. Jos, mohorâtă şi grea, lumea, abia strălucind sub secera răsturnată a lunii, speriată de propria ei tăcere, încremenise, dincolo de aşteptare şi indiferenţă. Era o vrajă rea în oprirea asta fără-noimă. Toate bietele lucruri ascunse de rotirea maiestuoasă a luminii soarelui şi a luminii stelelor acum ieşeau tropotind mărunt printre spiţele roţilor, o invazie de şobolani, la bunul plac al cărora ajunseseră toţi – animale, oameni, frumuseţe, neprihănire – sub labele lor urâte, pângărindu-i numai prin prezenţă. Există asemenea nopţi de spaimă tulbure, ancestrală, cu răsuflări monstruoase în urechile tuturora ale unor reptile neiertătoare, gata de salt; şi tocmai atunci lucrurile noastre mărunte se răzbună şi ne sâcâie cu amintiri jalnice despre tot ce puteam deveni şi ce puteam face, dar n-am făcut şi n-am devenit; şi ne chinuim, şi ispăşim, trăind mai departe, vina de a nu fi ştiut alege sau pricepe întâmplările noastre vechi.

Freely, iapa de trei ani, neagra Freely se răsucea pe fânul din grajd. Vru să-şi întindă picioarele, dar îşi lovi copitele de stănoaga groasă de lemn. La spatele ei, cum stătea răsturnată, din ieslea adâncă, prin gaura unui nod al scândurii curgeau, una câte una, grăunţe de ovăz, sunând pe podea. Sau poate era ploaia, afară. Rămase un timp, ascultând picurul ovăzului sau al ploii. Apoi, cu grijă, îşi ridică botul fierbinte, umed, spre fereastra deschisă sub streaşina de tablă. Chiar ploaie era, venea mirosul ei pătrunzător, şi cel al prafului stropit, mirosul răcoros şi tare, care-ţi dă ameţeală. Lui Freely îi plăcu adierea liniştită şi rece; trupul îi frigea, cum frige câmpul pustiu, cu iarbă amară, ziua, când ia

foc de la soare.

Ar fi alergat nebuneşte prin ploaie, în pajiştile lor, ale cailor, prin iarba grasă, înaltă până la genunchi. Dar ceva se schimbase în ea pentru totdeauna şi ştia bine că nu va mai fugi, lângă cârlanii de seama ei, niciodată. Pântecul i se umflase. Nu pricepea de ce i se rotunjise pântecul şi cine, înăuntrul lui, se zbătea, lovind-o mereu cu copitele, ca pe o vinovată; şi totuşi de ce, atât de des, cuprinsă de duioşie, îşi lipea capul de fiinţa aceea, presimţită prin carne, vrând s-o mângiie cu tot dinadinsul! Şi atunci ugerul, întărit ca o piatră, o înţepa cu mii de ace.

Era ploaia, desigur, pentru că firul de cer verzui de la fereastră, (despre care, când era foarte tânără şi se trezea noaptea şi-l vedea, îşi închipuia că e un braţ de fin pus acolo pentru ospăţul ei), crâmpeiul acela de cer se întunecase. Adică luna era învelită de nori, luna, un fel de vieţuitoare ciudată, când rotundă, când ascuţită, ieşind de sub picioarele ultimilor cai din herghelie, după ce se întorceau acasă cu toţii, sătui şi veseli, în chiuitul năzdrăvanului de Om Bărbos. Ehei, Omul Bărbos care-i dădea voie să se joace cu barba lui şi să-i rupă cu dinţii nasturii de la haină! A fost o vreme când ei doi erau nedespărţiţi, când el, după ce ea mai crescuse, îi sărea în spate, îi mângâia coama neagră, cu fir subţire ca mătasea şi-i şoptea la ureche: „Hai, Freely, frumoaso, lasă pământul şi zboară, spulberând colbul şi du-mă departe!” Chiuia, striga cuvinte neînţelese; ştia sumedenie de cuvinte pe care caii nu le pricep.

Goneau aşa, numai ei singuri, până când simţea că-i tremură picioarele. Atunci Omul Bărbos se trântea la pământ, poruncindu-i să plece. Ea se făcea că pleacă, într-adevăr, dar rămânea prin preajma lui, fiindcă ştia

că are să cânte şi-i plăcea să-l asculte cântând în gura mare, plimbându-şi mâinile pe o bucată de lemn care scotea sunete frumoase. Pe urmă dânsa se zbenguia prin apă, bea pe săturate şi ronţăia iarbă; el rămânea pe gânduri, tăcut, uneori şi câte o *zi* întreagă. De la un timp Omul Bărbos nu se mai jucase cu dânsa, i-l preferase pe True, înfumuratul, de când ei i se umflase pântecul, şi plecau împreună; ori îl trimitea pe True cu oameni străini, parcă într-adins ca ea să nu-l mai vadă.

Freely simţi deodată o durere năprasnică în tot corpul. Sforăi încetişor, cu teamă, să n-o audă, de afară, din ocol, True – îi era ruşine să afle el cât o doare pântecul şi tot trupul. Nu era numai ploaia; era şi ovăzul, pentru ca ţârâitul odihnitor din streşina de tabla se oprea în răstimpuri şi atunci se auzea limpede foşnetul uscat al grăunţelor curgând din iesle, unele peste altele.

Dar nici ploaia nu hotărâse noaptea să se urnească şi cădea în gol, ca pe tărâmul pustiu de dinaintea naşterii vieţii, nefolosind sau nemaifolosind nimănui. Îngroşa doar întunericul în care se târâiau, cu foşgăit de gândaci şi şoareci, gândurile aducătoare de remuşcări zadarnice. Caii, atinşi de neliniştea nopţii acesteia fără capăt, se învârteau în ocoale, lipindu-şi boturile de gardul înalt din bârne, apoi brusc îşi smuceau capetele în sus, şi ochii albi, speriaţi, li se învârteau în orbite. Un câine se porni să urle înăbuşit şi imediat haita celorlalţi se porni pe lătrături răguşite. Atunci izbucni năvalnic, prea îndelung reţinut, nechezatul de durere al lui Freely. Ţipătul se zbătu între stănoage, pasăre nehotărâtă, îşi odihni picioarele cu gheare ascuţite pe marginea ieslei, dar numai o clipă, şi se roti prin grajd cu bătăi febrile din aripi, până găsi fereastra deschisă şi

zbură afară, în ploaia ce se retrăgea din drumul lui, ferindu-se să-l atingă. Pluti apoi, cu mişcări dezordonate, deasupra hergheliei, lovi spinările cailor, rânduri de umbre lucioase, iar umbrele prinseră să se mişte, nechezând, fremătând din copite. True ciuli urechile şi se repezi după pasărea străină, sălbatic, neputincios s-o ajungă. Şi ţipătul se împuţina lângă fermă şi muri la fereastra deschisă a Indrei.

Indra se trezi. Îşi amintea de secera sângerie a astrului nocturn, agăţată în marginea de sus a ferestrei. Acum – întunericul.

Şi ţipătul.

— Moş Maël! Moşule!

Alergă, aşa cum se afla, în tunica albă şi scurtă, înfăşurată în păr ca într-o eşarfă. În odaia lui, Maël, Teluricul, stătea în picioare, aşa cum se ridicase de la cină, cu aceiaşi pantaloni strâmţi, de piele, şi în cămaşa cadrilată. Privea, ca halucinat, uşa larg deschidă dinspre curte şi îndreptase spre ea lumina unei lămpi cu abajur, singura aprinsă.

— Moşule! Freely!... Moare Freely...

Cu ochii la uşă, Maël se îndreptă şchiopătând spre un colţ, aflat în întuneric, şi ploaia încetă imediat. Se ivi, lângă orizont, luna rece.

— Freely, murmură el din colţul de întuneric, te-aşteaptă o noapte grea. O să fii mamă...

Indra, strângându-şi tunica la piept, scrută perdeaua neagră a beznei, în nădejdea că va ghici, prin faldurile ei, chipul mătăhălosului Maël.

— Şi-o să te doară înainte de-a fi. Mama s-a chinuit cu mine trei zile... Şi n-am apucat s-o cunosc... Eu fac să plouă, Freely, ca să nu-ţi fie teamă. Şi las fereastra deschisă, să ajungă până la tine răcoarea şi pacea... Să

nu ţipi, străduieşte-te, altfel True fuge din ocol, sare ca un nebun, sare peste îngrădeli şi vine să bată din copite la uşa grajdului. Aşa sunt ei, proşti, parcă nu ştii? Vrea să-ţi ia mânzul prea tânăr, să alerge pe câmpuri, să-l spele luna.

— Moşule! şopti fata şi-i păru rău că-l întrerupe, dar el n-o luase în seamă.

— Ascultă-mă, Freely, am să-ţi descânt, zise el ca prin vis, şi se porni să spună versuri, o incantaţie domoală, rostită cu ochii aiurea, întorşi poate spre tinereţurile lui:

> Câteodată cu stranii nechezuri
> el se desprinde pe câmp de mohor,
> şi-mi pregăteşte, vestindu-mi-l,
> biruitorul, mult aşteptatul, ultimul zbor.
> În noaptea aceasta-i bolnav. Simte ca o durere
> la spete, tainic, la locul
> unde purced să-i crească aripile.
> Zace în grajd, arde ca focul.

Şi iarăşi strigătul iepei, în noaptea tulbure de-atâta teamă străveche, strigătul de început de lume se răsuci, se caţără pe case, pe arbori, pe lună.

— Ce-i cu tine, bătrâne?

— Nimic, Indra, zise Maël. Nişte versuri vechi... Scrise de altul, ca pentru mine.

Stătea gârbovit, în hainele lui deodată caraghioase, ca un actor fluierat de public; părul i se încâlcise pe frunte, barba falnică îi atârna în fuioare lungi, ca o zdreanţă. Genunchii îndoiţi păreau că refuză să mai poarte povara trupului:

> Luna, intrând pe fereastră, alături se culcă pe

paie.

E noaptea de boală a lumii, când mugurii toţi
plesnesc cu un mulcom ţipăt sub zare.
Totul e-n aşteptare. Totul – albastră văpaie.[3]

Indra văzu pe un scaun, pregătită, trusa cu medicamente. O luă şi porni spre uşă, ştiind că moşul are s-o urmeze. Dar, când trecu pe lângă el, Maël, cu o mişcare neaşteptată, îi prinse braţul, deasupra cotului.

— Stai, nu te duce! Nu-l vezi?

— Pe cine? Indra nu-l vedea decât pe Maël, cumplit de bătrân.

— Păianjenul!... Şi-a ţesut plasa, cât e uşa de lungă, păianjenul negru, şi-şi ţine picioarele din faţă, patru picioare, ridicate în aer. Îl cunosc bine, nu-i prima dată când îl găsesc aşteptându-mă! Îşi întinde pânzele peste tot, uite-aşa, şi ştie că până la urmă am să mă prind, nu se poate, aşa-i, nu se poate să nu te prinzi până la urmă în plasă!

— Nu!

— Priveşte-mă, fată, am minţit! Ferma – pădurea de cactuşi, herghelia... Pe mine şi pe ceilalţi, pe voi... v-am minţit! Poemele mele! Eu, liniştit, împăcat, cu cine? În noaptea asta lumea se scutură de putregaiuri. Şi deodată, privind în trecut, nu văd nimic care să-mi dea dreptate. Ce am făcut, prost interpret al unui univers inventat de mine, sunând din tinichelele-i poleite? Pietrele lui Kobo strigă spre mine. Pentru mine strigătul pietrei, ca şi pentru All, ca şi pentru Kid!

— Maël! strigă Indra. Maël, am venit aici după ajutor, am venit să mă vindec! Maël! strigă ea, şi-l lovi cu pumnii în piept.

— Mulţumesc, fată, zise Maël. Hai! Injecţiile...

---

3 Lucian Blaga: „Mînzul” (n.a.)

Intrară în grajd o dată cu nechezul din ocol al lui True.

Freely nu mai era decât un ghem de durere. Ridică spre ei ochi-i orbi. Maël montă seringa cu ac lung şi o umplu cu serul verzui al unei capsule din plastic. Îi tremurau mâinile.

— Ţine! Acolo, în pulpă!

Indra făcu injecţia cu pleoapele strânse, dar iapa nu mai putea simţi noua durere. Se întinse, lovind stănoaga, chir- cindu-şi picioarele prea lungi şi prea delicate. Frunzuliţe de fân îi intraseră în ochi şi nu mai avea puterea nici să clipească doar botul şi-l ţinea deschis şi dinţii îi sticleau, într-un geamăt perpetuu, tăcut.

— Crezi c-o să poată naşte? bâigui fata, palidă.

Maël îşi suflecă mânecile cămăşii şi trecu în spatele lui Freely, sărind greoi peste picioarele ei rigide.

Mânzul veni o dată cu primii zori. Era alb ca True, cu o pată neagră în frunte, cu coama şi coada negre. Părul ud, răsucit în toate părţile, îi dădea un aer neajutorat. Încercă să se ridice pe picioruşele moi, dar căzu în genunchi, imediat, sprijinindu-şi capul de pântecul deşert al mamei, de parcă s-ar fi chinuit laolaltă cu ea şi acum avea nevoie de odihnă. Îşi rezemase una din copite de ugerul tare şi greu, iar laptele ţâşni, în două şuviţe, pe Indra, care sta ghemuită alături. Fata îşi linse buzele – era fierbinte şi dulce. Iapa necheză stins, se întoarse spre mânz temătoare şi începu să-i lingă capul, cu o străveche, înţeleaptă duioşie, mai tare decât chinul şi istovirea, supunându-se legii primordiale. Îşi trecea limba peste ochii şi urechile lui, îl binecuvânta şi fiinţa cea nouă primea ofranda şi jertfa ei, le căuta, ca pe un lucru de la început cuvenit, căci aşa cerea legea.

Maël se ridică, sprijinindu-se de perete. Pieptul,

braţele îi erau pătate de sânge. Îşi umezi cu limba gura vânătă. Se îndreptă spre ciubărul mare cu apă, pregătit de Indra. Se privi oglindit acolo, se privi… îşi afundă în apă braţele şi faţa, împreună, să spargă necruţătoarea oglindă şi-n aceeaşi clipă se înălţă iar in capul oaselor, pentru că un nechezat năprasnic şi zgomotul, ca de trăsnet, al unui lemn despicat în lung veniră dinspre ocolul cel mare al cailor şi-apoi galopul calului singuratic.

— E True! Rămâi aci!

Ieşi în fugă. Fata îl urmă spre uşa largă, cu două canaturi, pe care o deschise să vină lumina. True se apropie sfios, fără să-l vadă pe Maël, se opri în prag şi bătu de două ori în pământ, cu copita. Freely se întoarse către el şi, mulţumită, îşi lăsă capul pe maldărul de fân cu miros aspru. Mânzul îi căută orbeşte-ugerul şi se pomi să sugă, tremurând mărunt, din tot corpul. True necheză iar. Caii din toate ocoalele îi răspunseră. Era ca un cântat ele cocoşi în cenuşiul şters al dimineţii, ca o prevestire sărbătorească.

Maël ajunse la câţiva paşi de poarta ocolului celui mare. Bârna de deasupra îngrăditurii era plesnită şi un capăt îi atârna, rupt, abia mai ţinându-se într-o aşchie. True necheză încă o dată. Atunci caii se năpustiră în poartă, unii sărind peste ea, alţii izbind-o cu piepturile şi o trântiră grămadă. Fluviul negru al umbrelor tropotitoare se revărsă înspre grajduri, cutremurând pământul sub copite, răsturnându-l pe Maël de la primul val alergător, şi trecând peste el cu zecile, o pânză de picioare, întreţesute ca şuvoaiele ploii.

Indra ţipă şi-şi duse braţul la ochi. Îl auzi pe True cum bate triumfător din copite şi pleacă în galop, cu toată herghelia după dânsul, şi, mai departe, trosnetul

lemnului de la celelalte ocoluri, al mânjilor şi cârlanilor, care nu puteau sări gardurile de bârne. Caii descriau un cerc împrejurul fermei, ca un tren colosal, încărcat până la refuz, cu o mie de roţi pocnind în joantele liniilor, şi podeaua grajdului pârâia în rezonanţă.

Indra alergă la Maël, care nu se ridicase. Era neatins. Se înălţă într-un cot şi-şi trecu palma peste faţă, amestecând, de-a valma, pe obraz, apa, sângele şi ţărâna. Se uită la Indra:

— Ai văzut că nu m-au călcat?

Şi deodată izbucni în râs; râdea, culcat în iarbă, privind după cai.

— … Să nu-mi spui că totdeauna caii îi feresc pe oamenii căzuţi sub copitele lor! Râsul îi era amar, dar împăcat: Au ştiut, se vede, că nu mai sunt de-al lor! Sunt înţelepţi caii, fată!

— Maël, spuse Indra (şi se auzi mirată cum rosteşte vorbele încet şi solemn), Maël, în dimineaţa asta cred că avem amândoi grozavă nevoie de înţelepciunea cailor tăi! Unde-i păianjenul negru?

— Taci, zise Maël. La anii tăi nici nu-l poţi zări, ai vederea prea scurtă. E dimineaţă. Te-am speriat azi-noapte?

— Nu, minţi Indra, sprijinindu-şi palmele de genunchii lipiţi alături, în praf. Maël râse iar, dar ea continuă vitează: Nu! Nu, repetă, îndârjită, e dimineaţă doar! Dimineaţa de după spaimă…

Maël se ridică în picioare.

Partea a treia
Dimineaţa de după spaimă

17

Munţii încă mai dormitau, înfăşuraţi în ceţuri sau nori; fuioarele argintii curgeau leneş, învălătucite, rupându-se, moi, în crengile brazilor, strecurându-se pe sub pietre. Ici-colo, prin goluri mari, mişcătoare şi ele ca într-un ecran, se derulau privelişti colorate ale Pământului, până când vreo prăpastie, unde aburii, într-un al doilea strat, alunecau spre văile abia bănuite, închidea ecranul de panopticum şi norul imens îşi refăcea integritatea. Gravimobilul plutea în volute largi deasupra stâncilor, a culmilor rotunde împădurite, de parcă Dav ar fi uitat încotro i se află casa şi-o căuta, prudent, să nu dea de bănuit celorlalţi. Închişi în spaţiul limpede dintre pereţii transparenţi, concavi, ca o raţiune a lor proprie, oamenii urmăreau trâmbele perfid lunecătoare, simţind, după salturile domoale ale maşinii, relieful de dedesubt. Pentru ei, cu excepţia lui Dav, pământul acesta rămânea necunoscut, ca şi destinaţia spre care-i purta cosmonautul, prin lumea înzăpezită a emisferei nordice, în locuri niciodată străbătute.

— Ştii unde-i Indra, Glyd? întrebă doctorul după o vreme.

— La Maël. Am căutat-o cu omniobserverii, după codul ei biologic. Băiatul roşi. Aş vrea…

— Eşti obosit. Ar trebui s-o vezi. Îţi va linişti nervii…
— Mereu medic, Kobo!
— Om, prostule!
— Voi vă speriaţi de maşini, eu de voi…
— De ce e All trist, băiatule? De ce-i Dav tăcut? Niciunul nu se poate lăuda cu o iubire. Vezi? Nişte jumătăţi de oameni.
Dav zâmbi liniştit.
— Acum eşti bun. Tu ştii multe, Kobo!
— Puţine, pentru Glyd.
Tăcură din nou. Judecata trecuse şi, ca toate evenimentele aşteptate cu emoţie şi oarecare teamă, lăsase în urmă uşurare şi linişte, fiindcă oricum situaţia se clarificase într-un fel şi se puteau concentra, în sfârşit, asupra tainei. Dav plonjă în masa norului care până atunci atinsese abia, sfios, pântecul maşinii. Norul îi primi indiferent parcă. Doar semnalele aparatelor avertizau că pândesc, aruncându-se, una după alta, spre gravimobil, stânci diforme, vârfuri de copaci şi pereţi de piatră.
— Te pregăteşti să faci o comparaţie, tinere! Am făcut-o şi eu şi mi se pare adevărată, de ce să mint? Priveşte-l însă pe Dav, cât de sigur îşi conduce jucăria! Să mori de râs! Cine mai e ca noi?
Glyd zâmbi – cineva tot trebuia să se bucure de zborul prin ceaţă.
— Sunteţi năstruşnici, zău! Nicio maşină n-ar putea să vă semene, ele au capul pe umeri…
— … şi noi în nori! Ţin-te bine! Arhanghelul vrea sa ne ia sufletele!
Dav cobora ca un pietroi, ţinând să aterizeze cu orice preţ într-un loc ales după cine ştie ce semne misterioase, căci nu folosise radarul. All zăcea amorţit

în scaun şi abia după ce portierele fură deschise şi aerul îngheţat al dimineţii invadă cabina se dezmetici şi el, dar rămase buimac, pe altă lume, ca Run după apusul soarelui. Aparatul de zbor se afla în faţa unei case mari, clădită din bârne, cu acoperişul de şindrilă repezit în sus, până spre vârful brazilor, cu temelia din lespezi albe de piatră, plate, puse una deasupra alteia, fără liant între dânsele.

— Veniţi! îşi îndemnă Dav tovarăşii şi o rupse la fugă, prin zăpada până la brâu, făcându-le semn mereu, cu mâna ridicată, să-l urmeze.

De jur împrejur sta, neclintită, pădurea, îngropată în omăt, un şir de alcătuiri bizare, conice, drapate în alb, una după alta, una după alta, parcă la nesfârşit. Aerul tare, de munte, înţepa nările şi obrajii.

— Casa lui părintească! se dumiri, în sfârşit, Kobo. Haidem!

— Măicuţă! strigă Dav de hăuli poiana, deschide uşile, ţi-aduc alai de oaspeţi! Aici suntem!

Îndată uşa se şi deschise şi o bătrânică de vreo şaizeci de ani, încă bine în putere, îşi arătă făptura măruntă, niţel adusă de spate, înveşmântată într-o rochie neagră, lungă, de modă veche, cu părul adunat, cuminte, într-o coadă groasă, răsucită în jurul capului.

— Dav!

— Iată-mă-s, măicuţă, în carne şi oase! Hai, oameni buni, veniţi o dată, că doar nu vă duc la tăiere!

O cuprinse în braţe pe bătrână şi-i sărută obrajii amândoi. Mama îi mângâie părul, ridicându-se în vârful picioarelor să-i ajungă la creştet.

— Uite-i, prietenii mei. All, Kobo… el e Glyd, cel născut în Cosmos.

— Glyd — mi l-ai adus? Fiţi bineveniţi!

— Glyd, mama vrea de mult să te vadă. Intrăm? Am îngheţat! Ia să vedeţi voi ce mai bunătăţi o să ne facă mama acuma!

Se scuturară de zăpadă cu o măturică şi pătrunseră în tinda uriaşă, cu tavanul sprijinit pe grinzi masive, care traversau toată casa în lung; ele ele stau agăţate căni frumoase de lut şi mirosea a pâine abia scoasă din cuptor.

— Ia, prieteni, să lepădaţi hainele astea. Mamă, adă straie groase de lână, să mergem să doborâm un brad, să facem foc în odaia de oaspeţi. Irina şi tu, Ană, unde v-aţi ascuns feţele? Hai, ieşiţi la vedere, nu vă ruşinaţi de flăcăul nostru, că i-e inima dată, n-are de gând să vă peţească!

Dav era plin de o flacără necunoscută celorlalţi şi se simţea cum prinde putere în casa asta, unde văzuse lumina şi învăţase să ajungă om. Una dintre uşi se deschise încet şi surorile lui Dav veniră cu braţele încărcate de tacâmuri, să aştearnă-masa. Ana, fată împlinită, de vreo şaptesprezece ani, ducea o pâine rotundă, aurie, iar cealaltă, cu vreo doi ani mai mare, îşi agăţase de umăr o ploscă pântecoasă, plină ochi cu ţuică tare de caise.

— Bună ziua! Bine-aţi venit! salutară ele cuviincioase. Poftiţi la masă!

— Ei, ei, Arhanghele! făcu doctorul, sărutându-i mâna bătrânei. Dar tu ţii ascunsă aici o comoară! Ce zici, Glyd?

Fetele, crezând că de ele vorbeşte, roşiră şi mai tare, însă Dav pricepu şi se bucură, doar pentru asta-i şi adusese. All privi cu atenţie împrejur, la trofeele de vânătoare – blănuri şi coarne de animale – la scoarţele din pereţi; mângâie spătarele traforate ale scaunelor de

lemn.

— Ia spune, Kobo, de ce e altfel decât la Maël?

Întrebarea rămase fără răspuns. Se aşezară în jurul mesei aşternute cu o pânză subţire de in. Li se turnă ţuică în ceştile înflorate, din lut. Pâinea albă aburea ademenitor.

— Luaţi! îi îndemnă gazda. Ca acasă la dumneavoastră!

— Sănătate, prieteni! Dav ciocni cu fiecare dintre ci. Dă-le şi fetelor, mamă! Aşa! Glyd! Dintr-o singură înghiţitură!

Dădură peste cap băutura rece şi tare şi o simţiră aler- gându-le prin vine, până-n vârful degetelor. Mâncară cu poftă gustările, tăcuţi. În ochii lui Dav sc ridică un abur de tristeţe. Bătrâna, în picioare, la colţul mesei, le umplu ceştile din nou, ajutată de fete.

— Stai jos, mamă! o pofti Glyd şi răsuflarea i se tăie, înfiorată, la rostirea acestui cuvânt.

— Se-ntoarce oaia rătăcită! remarcă All, cu o ironie aproape tandră. Învingând ispita automatelor...

— Glyd, zise mama, ridicându-şi fruntea, ce-a fost la Consiliu? Povesteşte!

— O nedreptate, răspunse băiatul.

— V-au descurajat?

— Pe cine? Nimeni dintre ei n-a spus ce-are pe inimă, numai Dav, spuse All, cu vocea albă.

Mama îl privi cercetător.

— Am venit să ţinem sfat, măicuţă! spuse şi cosmonautul. Ne ajuţi?

— Vă ajută ea, pădurea, zise mama. Dumneata eşti All? Se uita ţintă la el.

— Eu, răspunse All. Profesorul de matematică cel urâcios şi tobă, de carte.

— Mi-a povestit Dav despre dumneata. Întotdeauna i-am căutat un bun profesor de matematică...

All şovăi o clipă, apoi se sculă şi-i sărută mâna. Dav deschise uşa, invitându-şi oaspeţii să treacă:

— Haideţi la treabă!

Porniră repede la deal, urmându-l pe Dav pe o cărare bătătorită în zăpadă. Cosmonautul îşi ducea toporul la subţioară şi coada acestuia, atârnată în jos, îl lovea peste coapsă, la fiecare pas. Celorlalţi trei le dăduse cizme, dar el îşi înfăşurase strâns picioarele în fâşii de ţesătură din lână şi-şi încălţase opinci uşoare, din piele de mistreţ. Căciula neagră, cu vârful întors, scutura crengile brazilor peste cojocul lui ciobănesc, cu mâneci până-n pământ, purtat numai pe umeri, prins la gât într-o cheotoare. Urcuşul era greu sub cerul de plumb; aerul îngheţat îngreuna răsuflarea; pădurile fumegau, ca aprinse.

— Se porneşte îndată viscolul! zise Dav, peste umăr. Să ne grăbim!

— De ce şi-a aşezat tatăl tău casa aşa de izolat? întrebă Kobo; spera că vorbind, Dav are să-şi rărească paşii.

— Nu tata – un străbunic de-al tatei a ridicat-o acolo, acum vreo patru veacuri. Era pădurar. Toţi au fost pădurari, dintre ai noştri, chiar când meseria asta a început să nu mai aibă căutare. Pe tata l-a doborât un urs într-o iarnă ca asta, că el nu purta armă. Acuma-i frate-meu în locul tatei, însă neînsurat, e prea tânăr, dar se descurcă, după câte-aud.

Dav se opri şi adulmecă vântul, ca o jivină. Lăsă poteca şi se urcă pe un colţ mare de piatră, privind în jos, spre vale, unde se afla, îngrămădit pe malul unei

ape, satul. Cinci-şase culmi de munţi, întrepătrunse, în tot atâtea perspective, închideau capătul văii, departe, în tonuri albastre din ce în ce mai întunecate, pe care cenuşiul norilor şi al zilei de iarnă nu reuşea să-l estompeze. În marginea satului, coşul unei case scotea un fuior de fum alb, parcă solid, ciudat printre vilele încălzite electric. Dav îl văzu, îl privi câteva clipe şi îndată coborî de pe bolovan şi se afundă în codru.

— Veniţi cu mine! spuse, cu o nuanţă în glas încă neauzită de ceilalţi, care de aceea, neînţelegând, ridicară din umeri.

Brazii îşi plecaseră crengile în calea lor, grele de ace şi de omăt, ca nişte braţe întinse, vârâte în mâneci largi. Undeva, în vârfurile lor, fluturau leneş fuioare de-ceaţă, un fel de mesageri ai norilor adevăraţi, prevestind sosirea acestora.

— Stai, să mai răsuflăm! ceru Kobo, căci All şi Glyd, neobişnuiţi cu astfel de drumuri, abia îşi mai trăgeau sufletul.

— Aţi obosit. Bine; ne oprim. Viscolul se porneşte peste o jumătate de oră, avem timp să doborâm doi brazi.

— Ai consultat buletinul? întrebă Glyd.

— Nu. Se simte în aer. Niciodată *acolo,* sau în altă parte pe Pământ, n-am uitat mirosul viscolului. Eu zic că toţi oamenii din toate timpurile au avut în ei o chemare pentru statornicie, care e mai mult decât credinţa.

Dav scoase batoane de cafea şi le oferi tuturora. Aveau aici un gust aparte, o aromă proaspătă, de pădure.

— „Cap-de-Fier” nu pare dispus să te creadă! zise medicul.

— Există o statornicie a legăturii faţă de o fiinţă, faţă de un loc sau un obiect, faţă de o cauză – ştiu eu? – faţă de o idee. Dar mai presus e o statornicie care le presupune pe celelalte şi care mie mi-a fost unicul ajutor în Cosmos. Mama îi spune „lege” – un cuvint vechi. Asta înseamnă conştiinţa apartenenţei la un lung şir de oameni, ale căror bunuri le-ai preluat şi trebuie să le transmiţi.

— Lasă discursurile! şopti All, rătăcit în gânduri. Crezi… crezi că nu se vede şi-aşa că tu eşti cel mai tare? Poate singurul…

— Eu am călcat legea, am călcat-o de multe ori. Nu eşti tare, dacă ştii doar ce nu e bine să faci… şi în schimb te pierzi printre faptele tale, şiruri de uşi închise… n-ai voie să mai intri, să mai îndrepţi nimic, priveşti numai prin cristalul lor… V-aţi odihnit?

Erau ca înaintea unei despărţiri, când totul se pierde în nostalgie, şi chiar se despărţeau de ei înşişi, cei care fuseseră – şi deseori fuseseră buni şi înţelepţi, dar acum li se cereau şi altele, asprime şi o hotărâre încrâncenată, fără duioşii inutile, şi dureroasă. Dav îi ducea plin de siguranţă spre o poiană unde crescuseră doi brazi pitici, atât de ninşi, ca păreau nişte movile de zăpadă. Cosmonautul îşi lăsă jos haina lungă, roti toporul şi lovi cu muchia în trunchiul lor, scuturându-i.

— De ce pe ei? întrebă Glyd, care simţea primul duritatea aceea obligatorie, dar o simţea numai ca pe o nedumerire în faţa schimbării.

— I-am pus aici, de mult, cu o fată; într-o noapte la şaisprezece ani. Făceam literatură, dragă All, era foarte romantic. De câte ori mă întorc, privesc întâi la brăduţii ăştia: dacă-s la locul lor, totul e-n ordine. De-acum n-au să mai fie la locul lor, asta-i!

— Lozinca sacrificiului necesar! făcu All, aproape cu ură.

— Eu iubesc gesturile mari; mă emoţionează încă! răspunse Dav cu calm.

Respiră adânc, sau poate oftase. Ridică toporul cât ajunse de sus şi-l prăvăli într-unul din trunchiuri, îngropându-i lama în lemn până la jumătate.

— E nebun! se înfioră All.

— Tributul lui, primul! zise doctorul pentru el însuşi şi porni către Dav, târându-şi toporul prin zăpadă, să-i ascundă fierul; era chinuit de repulsie pentru acest omor.

— Hai, Glyd! strigă Dav. Loveşte, dacă vrei să-nţelegi!

Viscolul îi prinse când brazii zăceau despuiaţi de crengi şi mai rămăsese doar să fie despicaţi şi împărţiţi în patru sarcini egale. Tăietorii îşi umpluseră palmele de bătături, şi braţele şi mijlocul îi dureau şi le înţepeniseră, dar cosmonautul nu le lăsase o clipă de răgaz. Norii coborâră pe pământ şi vântul porni să sufle cu furie, rece şi duşmănos. Dav îi îndemnă să se grăbească. Terminară greu treaba, cu degetele amorţite, umflate. Pe urmă se înşirară unii în spatele altora, cu câte un morman de lemne în spinare. Mirosea a răşină, de sub coaja aspră răşina le picura albă pe haine, un fel de sânge.

Ajunşi aproape de casă, îşi dădură seama că ultimul dintre ei, All, nu-i mai urmează. Rămăsese pe drum, rătăcit sau accidentat şi nici măcar nu le strigase să se oprească.

— Fugiţi la adăpost! porunci Dav. Luaţi şi lemnele mele!

Cunoştea fiecare tainiţă a pădurii şi alergă mai întâi la râpa ce mărginea poteca, îngrijorat de soarta lui All. Nu

se înşelase, electronistul era acolo.

— Te-ai lovit rău?

— Oboseala…

Stătea în zăpadă până la piept, puţin aplecat intr-o parte, tras de frânghia care-i ţinea lemnele pe umeri.

— Ne-ai speriat, ştii?

— Un surogat de frică.

Dav îl uşură de lemne, pe care şi le agăţă de gât, apoi îl trase pe All din troianul unde se scufundase.

— E aici o scorbură mare. Cu spatele la crivăţ.

Lăsă lemnele afară, îl împinse întâi pe All şi intră şi el.

— Foarte bine, Arhanghele!

— Şi-acum spune ce s-a-ntâmplat! Bea!

Trase de sub haine o ploscă, crestată cu semnul roţii solare. All o apucă, înghiţind repede, deşi rachiul tare îi ardea gâtlejul. Se încălzea totuşi greu, prea încet, sau aşa i se păru lui.

— Mai întâi, hai să-ţi mulţumesc pentru acest *intermezzo* boreal. Ai oarecare fantezie… M-am oprit ca să vorbim.

— Despre ce?

— Mi se parc că e prea mult, bătrâne! Sacrificiul.

— Crezi?

— Ascultă, Dav, e o copilărie! Brazii erau atât de frumoşi!…

— Ascultă, All, e o jignire! Am împlinit un ritual barbar, am jertfit ceva foarte drag pentru blestemăţia ta de Ecuaţie. Cum nu pricepi? Pentru că *trebuie* să reuşim!

— Ai ajuns la conştiinţa zădărniciei, băiete?

Dav se rezemă de peretele noduros al scorburii, inspirând ca într-o beţie mirosul amărui al viscolului.

— E altceva, All! Ce-i pentru noi Ecuaţia Umană decât

o himeră frumoasă, o splendidă himeră după care All aleargă singur? Cântecul de sirenă al unei hiperraţiuni, pe care ne-ai silit să-l ascultăm fără să ne legi înainte de catarg? Zadarnic Berg şi ai lui, vâslaşii, şi-au astupat urechile cu ceară, dacă tu nu ne-ai legat pe noi să ne frângi oasele, să nu putem umbla după umbre şi visuri. Cum să ajungem până la *esenţă?* Tu, măcar, ai ajuns?

— O, câtă uşurare, Dav, în neputinţa de a mai merge! Ne e de-ajuns o cauză dinafară, ca şi cum adineauri, căzând, mi-aş fi sucit glezna; hai să ne sucim gleznele unul altuia, acum, ce zici?

— All, bătrâne, sufăr din dragoste pentru Pământ! Aş vrea să mor, când mi-o fi sortit, ca tata, într-o asemenea iarnă şi-ntr-o asemenea pădure. Nu mă tem de nimic, dacă sunt pe Pământ; îmi pierd până şi instinctul de conservare, oare asta să fie cauza că rămân în afara esenţei?

— Asta: nu ţi-e teamă îndeajuns. Dar nu uita: tu ai zburat pe o navă care ţi-a fost un *alter-ego.* Mecanic *alter-ego,* electronic, un model la scară redusă, dar *copia* ta. Astfel tu, ca şi Glyd, la nivele diferite, aţi ajuns înaintea mea la *esenţa* reală a Ecuaţiei.

— All, nu mă minţi!

— *Voi* aţi trăit printre roboţi, nu eu. *Voi* aţi fost deseori, în chip tragic, doar nişte organe ale maşinilor. Nişte anexe. Eu nu pot decât *să-mi închipui* cum vine treaba asta. Vezi diferenţa, bătrâne? Şi ne ţine în loc imposibilitatea comunicării. Nu ne putem transmite unii altora experienţele; vreau să zic în mod nemijlocit şi total. Suntem ca ciungul şi ologul din parabolă, dar încă ciungul nu l-a luat pe olog pe umeri, să alcătuiască împreună un singur trup. Ce nebunie superbă a fost viaţa voastră *acolo,* cu navele! Mie îmi lipseşte intuiţia,

Dav! Abia când Glyd are să-mi urmeze la pupitrul orchestrei matematice…

— Orchestra ta! N-ai, ca şi mine, impresia, că de peste douăzeci de ani oamenii tăi nu fac decât să-şi acordeze instrumentele, în timp ce publicul era convins că ascultă o lucrare inedită a dirijorului?

— Perfect, Arhanghele, chiar aşa e! Numai că Glyd găseşte o formaţie pusă la punct după toate regulile artei. El o să facă un semn, unul singur… şi cel mai frumos concert al tuturor timpurilor se revarsă în gigantesca sală de audiţii care e Cosmosul. Fiecare navă — un acord; eu abia dacă încep să fac polifonie, cu voi nu ştiu dacă am trecut de treapta cumintelui cântec bisericesc al Erei Preclasice – dar vine Glyd, ţine minte! Glyd o să ne-nveţe pe toţi un nou alfabet, al lui. Glyd o să fie Bach; tot astfel va purta un neîntrerupt dialog cu Universul, cum celălalt l-a purtat cu cerul, şi-o să ne aducă de mână în faţa Cosmosului, cum altădată Bach ne-a dus în faţa lui Dumnezeu!

Dav tăcu. Viscolul sufla la fel de puternic, nu în rafale, ci continuu, şfichiuind zăpada măruntă pe coamele lungi ale unor troiene proaspete şi şerpuitoare. Copacii se îndoiau cu trosnete adânci, mai ales răchita unde cei doi se ascunseseră, în malul unui pârâu acum încleştat sub gheţuri.

— Ce bine e! mormăi All, înghesuindu-se în Dav, să se-ncălzească.

— Te prefaci că uiţi de *fiinţa* din Mediterana!

— Nici nu-mi pasă de ea! V-o dăruiesc, vă aparţine! Lămuriţi-i destinul şi faceţi ce vreţi; eu vreau să ajung în alt loc, departe, departe… la astronava raţională.

— În Mediterana, adică.

— Azi eşti imposibil! suspină electronistul, vârându-şi

faţa în pieptul lui Dav, sub cojoc, ca un pui de urs lângă mamă. Hai să ascultăm crivăţul! zise cu glas înăbuşit. Auzi?

— Ce s-aud, All?

— Iartă-mă! Fac pe grozavul! Cu fiinţa aceea… E dreptul tău s-o cauţi. Alegerea a căzut pe tine, sorţii! Aşa să ştii!

— Bine; dar cum?

— Îţi dau cu soluţia. Am aflat cum se poate intra în legătură cu dânsa.

— All**!**

— De data asta fără glumă, îţi jur! Ai golit toată plosca?

— Păgânule! Termin-o şi mergem!

— Aşteaptă! Nu te-am minţit, chiar mi s-a sucit glezna. Mor de necaz; înţelegeam s-o fi păţit tu, care zici că nu mai ai nici instinctul conservării…

— Vrei să te las aici? Acum nu mai am nevoie de tine: mi-ai trasat itinerariul de navigaţie în Mediterana!

Ajunseră acasă după mai bine de o oră. În mers, All se mai încălzise. Îi aşteptau cu toţii, neliniştiţi.

— Avem o vizită! îi întâmpină mama lui Dav. Şi e gata masa.

— Venim, uite că venim! spuse cosmonautul.

Se scuturară de zăpadă, apoi îl duse pe All intr-o cămăruţă de lângă tindă, să-şi schimbe hainele. Din odaia de oaspeţi se auzea o discuţie însufleţită; Kobo explica ceva unui interlocutor care-l aproba în tăcere. Un miros bun, de mâncare abia luată de pe foc adia dinspre bucătăria bănuită.

— Spune, teoriile astea înalte nu-ţi provoacă o foame straşnică? întrebă Dav. Ia să ne alimentăm noi aparatura biologică, se impune!

Le venise în vizită Ut, preşedintele Consiliului Suprem al Terrei.

— Hei, eroilor, v-aţi întors? Nimic grav, sper!

— Nimic, îl asigură Dav, salutând. Uite-l şi pe Victor! El e All, el e Victor, fratele meu. Bun găsit, tinere! Cum merge?

— Bine… zise pădurarul; nu era vorbăreţ.

— Mi-a făgăduit o vânătoare! zise conducătorul planetei. Mâine; o vânătoare de urşi.

— N-are să te dezamăgească puştiul, e un vânător desă- vârşit! îl asigură Dav. Bine că eşti aici, va trebui să ţinem un sfat.

— Vin de la întrunirea Consiliului Suprem. S-a hotărât să vi se lase libertatea de a vă continua experienţa. Le şi spuneam, doctorului şi lui Glyd: aveţi la dispoziţie, pentru douăzeci de zile, Uzina de Prototipuri a şcolii şi laboratoarele „Omega”. Cu condiţia să-mi spuneţi odată şi mie despre ce-i vorba!

— N-o să aşteptaţi prea mult, dar înainte de toate – masa! interveni mama. Aşa se cere.

— Ai parte de copii minunaţi, măicuţă! exclamă Ut, care avea aproape vârsta ei, dar nu se sfia să-i zică astfel. Cel puţin pentru unul, mai cunoscut mie, toată lauda! De-ai şti cum s-a luptat cu întreg consiliul de judecată!

— Or să reuşească, aşa-i?

— Sunt anume făcuţi pentru asta.

— Ei, Ana, fetelor! Nu ne mai daţi să mâncăm azi? strigă Dav, stingherit de atâtea laude. Şi puneţi pe foc lemnele aduse de noi. Uscaţi-le bine cu infraroşii, să nu dea pic de fum. Să vă văd!

Mâncarea şi vinul bun, rece îi toropiseră când fu adusă plăcinta, urmată de cafele amare, ca să-i

învioreze. Dav vorbi cu bătrâna într-o limbă veche, necunoscută celorlalţi prieteni; desigur, limba ţării lor, limpede şi uşor cântată. Mama şi fetele zâmbiră bucuroase, aprobând din cap spusele cosmonautului. Pe urmă oaspeţii fură conduşi în camera din faţă a casei, unde în sobă ardeau stânjenii de brad, trosnind, şi busuiocul uscat sub grindă răcorea aerul, cu miros veşnic proaspăt, de primăvară. Irina porni un magnetofon. Cântece uitate, de când lumea, cu vorbele în aceeaşi limbă sonoră, şi melodii nostalgice, evocatoare de spaţii vaste, în care oamenii, rând pe rând, se pierd şi se regăsesc, se iubesc şi se caută printre bucurii şi prigoane se succedară mult timp, ascultate de femei în picioare, ca nişte imnuri şi de către toţi în tăcere şi reculegere. Afară, viscolul fugărea umbre pe lângă geamuri şi brazii se legănau neliniştiţi în după-amiaza cenuşie a iernii. Păsări negre colindau pădurea, lăsându-se rostogolite de vânt, fără un ţipăt – cine ştie ce mesageri trimişi de o zare altei zări, şi apoi iar crivăţul de februarie scutura ferestrele, şuierând şi gemând, un uriaş rănit ce caută adăpost.

— Se apropie ceasul poveştilor! zise Dav, după ce muzica se opri. E vremea când călătorii cer găzduire la casele oamenilor, că iarna nu-i bine să mergi prin pădure dacă s-a-ntunericit. Se-adună cu toţii la foc, ca noi acuma, îşi trece unul altuia ulcele de vin şi spun istorii de demult, cu voievozi şi cu vrăjitoare, cu năvăliri şi biruinţe, cum e datina. Noi o să ţinem un sfat lung, pentru tine, Ut, mai cu scamă, şi nu ştiu, zău, cât e legendă şi cât realitate în povestea asta, dar tu ia-o cum vrei şi numai ajută-ne! Tot ce ne înconjoară aici sunt roadele şi cerinţele unor legi străbune; dacă mă vedeţi purtând haine din vechime şi vedeţi odaia asta

cu ţoluri şi laviţe, cu blide şi ştergare în pereţi, pe mama şi pe fraţii mei solemni, să nu zâmbiţi, sau să înţelegeţi: legea ne-o porunceşte; toate lucrurile şi obiceiurile vechi doar în aşa fel se păstrează şi se transmit; nişte bunuri, cum vă spuneam, care nu trebuie cu niciun chip să se piardă.

La un semn, Glyd aduse un aparat de proiecţie miniatural şi cele patru benzi magnetice, cu înregistrarea viziunilor. Mama acoperi geamurile. Se retraseră toţi pe laviţa lungă, din partea opusă sobei. Aparatul fu instalat pe masă, benzile introduse în casete şi proiecţia începu. Ut nu puse nicio întrebare, iar ceilalţi, ai casei, înţelegând abia pe jumătate, nu îndrăzniră să ceară lămuriri.

— Aşa a început! murmură Kobo. Asta a fost viziunea lui All, de pe vremea când nu credea o iotă din sacrificiul lui Kid. Acum urmează Dav…

Şi zbârnâitul uşor al proiectorului se suprapuse iar peste gemetele furtunii de zăpadă.

— Înseamnă că printre strămoşii lui Dav se numără şi Senusret? întrebă Glyd pe şoptite.

— Nu-i neapărat să fie aşa; poate să fi fost o povestire a uciderii faraonului, care-a ajuns, pe o cale sau alta, la cunoştinţa dacilor. Nu ştim încă multe lucruri, lanţul memoriei e foarte des întrerupt; *bănuim* numai. Castele preoţeşti ale iniţiaţilor deţineau o mulţime de taine şi cu siguranţă urmaşii acestui astronaut au ajuns preoţi la diferite popoare, amestecându-şi sângele cu al lor. Deceneu însuşi…

— Ultimele două benzi, zise Dav cu voce tare, conţin o viziune comună, a lui All şi a mea. Am avut-o în dimineaţa dinaintea judecăţii. Iată ambele proiecţii în paralel; veţi avea un tablou mai complet.

Priviră şi ascultară.

… Un platou înalt, neted, în jurul căruia s-au aprins focuri, sute de focuri; noapte. Dincolo de marginile platcului întuneric şi gol; prăpăstii. Stelele cerului s-au rânduit altfel decât la noi acasă, unele au pierit în zare, altele noi au ieşit pe boltă…

— Africa, Baalbek! lămuri Kobo. După presupunerile noastre.

… S-au adunat oameni din toate seminţiile Pământului, cu pielea albă, neagră, galbenă şi roşie. Platoul e văzut din două părţi, de către doi participanţi. Dar amândoi privesc deseori spre construcţia ridicată în centru, un turn ascuţit, înalt cât treizeci de oameni, în învelişul căruia se oglindesc toate flăcările. Cântece diferite se aud de lângă focuri, incantaţii multiple, poate rituri cu putere magică, poate ceremonii de despărţire, sau numai simple melodii de petrecere. Pe ecranul din stânga, unde e proiectată viziunea lui All, preoţii azteci, în costume de sărbătoare, sorb o băutură narcotică; a doua zi ei trebuie să întâmpine soarele, căruia îi vor jertfi sclavi, într-o mare invocaţie de izbândă, şi acum au nevoie de somn. Pe celălalt ecran se văd oameni cu chipul aspru, purtând căciuli şi haine lungi, de lână, care-i apără de frigul nopţii. Beau vin şi la focul lor se frige un animal, mâncat pe jumătate şi care nu mai poate fi recunoscut – un berbec sau un viţel.

— Eşti trist, Scorilo!

— Ne pierdem vremea, frate! Ce-o mai fi acum pe-acasă? Batem drumuri zadarnice pe mările cele mari şi prin pustiuri neumblate.

— Dar ia uite câţi ne-am adunat aici, pe pământul oamenilor negri! Şi-n noi e adunată înţelepciunea lumii. Oare să fie adevărat că un strămoş a coborât din cer

odinioară?...

— Ştim şi noi asta de la Deceneu. Toate basmele, frate, au un grăunte de adevăr. Şi totuşi cu nu cred că pasărea făurită de noi o să zboare. Mi-o spune inima. Preoţii cu pielea galbenă au adus din ţările lor de la răsărit praful cel negru, unde stau închise fulgerul şi tunetul, ca să se ridice cu el în cer. Oamenii înţelepţi cu trupul uscat de la India au adus un fier strălucitor, care nu rugineşte niciodată, ca să ne învelim pasărea cu dânsul, şi tot ei ne ghicesc gândurile tuturora şi ne fac să ne înţelegem între noi, în ciuda felurimii limbilor noastre. Egipţienii ne-au dat sumedenie de robi care au făurit pasărea asta nemaivăzută, şi care vor fi ucişi după plecarea noastră, ca să nu spună nimănui taina. Vracii sosiţi de peste apele fluviului sfânt, Okeanos, cei care ştiu vrăji pentru îmblânzirea fiarelor, ne-au dăruit licori minunate, care, zic ei, pot prelungi viaţa şi îndulci suferinţele. Pare-se că nimic nu lipseşte ca vrerea noastră să fie dusă la bun sfârşit.

— Atunci?

Scorilo se ridică din locul unde şezuse, trase sabia încovoiată şi tăie o halcă din animalul fript pe foc. O duse fratelui său, puse alături o cană mare de lut, plină ochi cu vin şi-l îndemnă:

— Mănâncă şi bea!

Fratele se supuse – prin intermediul acestuia se realiza viziunea lui Dav – şi-i era foame şi sete, muşca îmbucături zdravene şi bea îndelung.

— Ce bune sunt...

— De aceea n-o să izbutim niciodată. Noi, cei adunaţi aici. Niciunul, frate, nu doreşte cu adevărat să zboare. Când roadele pământului sunt aşa de gustoase şi îndeajuns pentru toţi, când grijile noastre, prea multe şi

prea grele, abia ne lasă răgaz să ne mai bucurăm, încotro, spune, umblăm să ne luăm zborul cu pasărea noastră năzdrăvană? Ce ne-a făcut, cu ce ne-a supărat pământul, care de-atât amar de timp ne alintă şi ne hrăneşte, ca să vrem să urcăm în cer? Oare nu ne mai sunt pe plac codrii cei mari, izvoarele, poienile smălţuite de flori, nu ne mai place pâinea cea bună şi mierea albinelor, vinul cu care ne-au dăruit zeii şi dragostea femeilor? De trei ori mincinos cine va spune asta, frate!

— Ţi-e frică oare să nu atingi lăcaşul lui Gebeleizis?

— O, nu! Zeii îi lasă omului putere nemăsurată, şi dacă-l pedepsesc, apoi o fac doar când el nu se mai satură cu agonisita muncii, ca noi.

Oamenii ceilalţi, slujitorii celor doi preoţi, se rânduiră pe lângă foc, pentru somn. Fraţii îşi urmară vorba în şoaptă, să nu-i stânjenească.

— Crezi că nu-i bine dacă ne-am supus îndemnului de a veni aci?

— Nu zic nici asta, nu se putea să lipsim.

— Scorilo, am învăţat multe. Eu ştiu prea bine că omul acela coborât din cer a strâns oameni de pe pământ, chiar aici, în locul unde ne aflăm, dându-le multă, multă învăţătură. Mai ştiu că el a avut fii cu o femeie a pământului. Fiii lui şi oamenii învăţaţi de el s-au împrăştiat prin toată lumea, la răsărit şi la asfinţit, şi au ajuns preoţi, cum suntem şi noi.

— Dar câtă vreme a trecut de-atunci? Cât din ştiinţa celui venit din stele a mai rămas oamenilor?

— Preoţii, împrăştiindu-se, nu s-au uitat unii pe alţii; îşi vorbeau pe calea gândului sau prin soli, din India aruncau în apă un fel de bărci închise din toate părţile, unde puneau cărţi, şi apa le ducea până la oamenii cu

piele roşie de peste Okeanos, ori treceau la ei, iarna, pe sănii, peste o mare îngheţată din miazănoapte, preoţii cu pielea galbenă. Aşa au colindat veşti de la unii la alţii, până ce toţi au hotărât să ne strângem, într-o taină desăvârşită, aici, în locul vechii adunări, de la început; să făurim şi noi o pasare şi să căutăm ţarina de unde-a coborât învăţătorul şi părintele nostru.

— Iar eu, frate, îţi spun: nu numai că pasărea noastră nu se aseamănă în niciun fel cu pasărea lui, dar nici nu va putea să zboare niciodată. Oamenii cu pielea galbenă, care-au adus praful unde sunt închise fulgerele, v-au tot spus mereu că pasărea e nepotrivit alcătuită, că e prea slabă şi pulberea o s-o nimicească. N-am vrut să-i ascultăm; e o lege, ştiu, o lege mai presus de puterile noastre, care vă sileşte să plecaţi, dar nu veţi izbuti, Scorilo!

— Foarte exactă judecată sau intuiţie! spuse, cu voce tare, Kobo. Erau nişte adevăraţi fii ai Pământului. Mândreşte-te cu ei, Dav! Şi nu-i ciudat să-ţi dai seama că, în fond, ne ajutau *pe noi* să cucerim Cosmosul?

Ecranele se luminară tulbure vreme de câteva clipe, apoi se văzu scena bunului-rămas. În improvizaţia de astronavă, sprijinită în poziţie verticală de un eşafodaj din trunchiuri de palmieri, urmau să se urce marii preoţi ai fiecărei seminţii. În partea de jos, „vehiculul” cosmic îşi sprijinea greutatea de un postament din pietre migălos şlefuite, dar dispuse incorect, mai degrabă bune să susţină „nava” decât să-i favorizeze decolarea. Poate de aceea tabla din fier pur, adusă cu atâta trudă de indieni se şi îndoise în jurul bazei. Marginea uşii pe unde se pătrundea înăuntru lăsa să i se vadă peretele, alcătuit din nervuri groase, încrucişate, din bronz, şi îmbrăcate în foile de fier. Probabil că în interior existau

mai multe platforme, ce etajau colosul în tot atâtea nivele, căci se zărea prin „trapă” capătul unei scări interioare, ducând undeva, în sus.

Pe feţele oamenilor sortiţi plecării se citea mai degrabă nelinişte decât bucuria succesului şi nerăbdarea de a porni. Preotul cu pielea roşie (sau era şef de trib?) îşi ridică braţele spre soarele abia răsărit şi-i arătă cu un gest cât se putea mai sublim trupurile sclavilor jertfiţi pe altare, ale căror inimi smulse din piept erau ţinute de alţi preoţi, mai mici, ca ofrandă. Era un spectacol înduioşător şi revoltător totodată – amestecul acesta de magie neputincioasă cu rămăşiţe ale unei ştiinţe strălucite, asimilarea trunchiată şi strâmbă a unor adânci adevăruri despre lume, şi jertfa, acum penibilă, a vieţilor omeneşti pentru obţinerea unei izbânzi iluzorii.

— Priveşte, frate! murmură dacul Scorilo. Eu am crezut că o să treccm dincolo… *dincolo!* Rămâi cu bine! Bea apă din Donaris când te întorci acasă! Cinsteşte-i pe cei care nu mai sunt!

Îi prinse umărul fratelui său cu mâna dreaptă, i-l strânse, porni spre turnul de bronz, căptuşit cu fier inoxidabil şi intră în el. Preotul oamenilor cu pielea roşie îl urmă primul şi astfel apăru pe ecranul lui All imaginea nivelului inferior al vehiculului, unde se adunară treptat toţi călătorii. Nu aveau curajul să urce sus, prea şubredă li se părea şi lor construcţia. Omul cu pielea galbenă adusese de-afară o torţă. Închiseră uşa, zăvorând-o bine. Apropiară torţa de vasul plin cu pulbere din mijlocul podelei, de la care porneau, în unghiuri egale, trei jgheaburi cu aceeaşi pulbere, către motoarele-rachetă. Focul se întinse cu repeziciune. Răsună un bubuit, „nava” se clătină puternic, apoi o

lumină orbitoare şi, brusc, un întuneric adânc dădură de veste că banda lui All se terminase.

Pe al doilea ecran se văzu limpede cum turnul se clatină, se ridică brusc de pe sol şi apoi explodează năprasnic, măturând jumătate dintre privitorii de pe platformă. Schije de metal fură azvârlite la o înălţime ameţitoare, altele trecură fluierând, sfârtecând şi zdrobind câteva sute de trupuri, ricoşară cu zgomote distincte în pietrele platformei. Suflul fierbinte al exploziei rostogoli bolovanii pe care se sprijinise vehiculul. O ploaie de metal şi lemn carbonizat căzu peste puţinii supravieţuitori, rărindu-i şi mai mult.

Fratele dacului îşi luă mâinile de la urechi şi privi năuc platforma devastată:

— Scorilo!…

Glyd opri încet proiectorul. Se înnoptase de-a binelea, totuşi nu se puteau hotărî să aprindă lumina, nici să facă vreo mişcare. De fapt, vedeau prima oară toate benzile, în succesiunea lor şi-i copleşiseră întrebări şi gânduri contradictorii; imaginea acelor întâmplări petrecute cândva aievea, suprapusă peste întâmplările trăite de ei în ultima vreme, le lăsase un gust amestecat, de nerăbdare şi amărăciune.

— Bine, zise preşedintele planetei, acum înţeleg…

— Fetelor, aduceţi planurile! ceru Dav. Să aprindem lumina.

— Ţi se troieneşte cărarea, exclamă îngrijorată mama, privind afară. Să nu te rătăceşti, băiatule!

— Viscolul stă spre ziuă, mamă! zise Dav. Ai să vezi.

— Poftim! îi întinse mai multe casete Ana.

— Aşa! Mai întâi harta.

Deschise caseta galbenă şi scoase un sul de plastic,

pe care-l desfăşură. Era o hartă a lumii, pe care o fixă pe tot peretele din dreapta, astupând uşa.

— Am trasat locurile de plecare şi itinerariile probabile ale participanţilor la experienţa de la Baalbek. M-am gândit în amănunţime la ultima viziune şi am recunoscut, sau bănuim că am recunoscut, după caracterele antropologice, reprezentanţi ai mai multor populaţii ale Terrei. Iată! Asta înseamnă, Ut, că discipolii cosmonautului au fost culeşi în acel trecut îndepărtat de la seminţii diferite şi după terminarea „studiilor” s-au întors acasă, unii, ori s-au împrăştiat în rândurile acelor popoare, integrându-se lor. Este primul val, prima migraţie a culturii sădite de astronaut peste aceea a pământenilor, migraţia *hetero* – sau cosmoculturii, cum i-am spus noi. Al doilea val, mai restrâns şi diferit de primul, este acela al descendenţilor omului coborât din cer. Viziunile noastre nu sunt de loc întâmplător alese, ele se încheagă într-un tot unitar. Prima ne-a vorbit despre astronaut şi fiii săi, a doua a dat relaţii despre navă şi despre locul prăbuşirii ei, a treia şi a patra au adus în scenă pe urmaşii discipolilor pământeni. Acum, în linii generale, deţinem cam toate firele tainei şi putem hotărî în consecinţă.

Se aşeză pe laviţă, la colţul mesei, şi deschise a doua casetă.

— Spune tu, All.

Electronistul tresări, trezit din gânduri.

— Da… Aici avem fotogramele sondajelor cu radiaţii de pe fundul Mării Mediterane. Se observă limpede că rocile, la adâncimea de şaizeci—nouăzeci şi cinci de metri, sunt umbrite; în masa lor şi în golurile dintre ele s-a infiltrat o materie venită ulterior, după încheierea

procesului de geneză, mai exact o materie de natură metalică. Spectrograma indică prezenţa, în proporţie ridicată, a beriliului, în combinaţie cu elementele grele, adică resturile unei carcase de navă cosmică, după formula uzitată şi de noi la construcţia vehiculelor astrale. E prima probă care atestă veridicitatea legendelor consemnate în viziunile noastre, pentru că prezenţa acestor elemente în configuraţia rocilor unde au fost descoperite, cu puritatea şi concentraţia respectivă, nu se poate explica în niciun fel prin acţiunea factorilor naturali.

— Deci astronava a existat.

Ut se prefăcea încă neîncrezător, tocmai ca să intre în jocul revelator al discuţiei, deşi el ştia, mai bine decât toţi, cât adevăr cuprinde taina acestor oameni, pe care nimeni nu voise să-i asculte, şi cărora foarte puţini dintre cei solicitaţi să-i ajute le acordaseră sprijinul.

— Putem adăuga şi datele paleoastronauticii, interveni Kobo, dacă tot suntem nevoiţi să apelăm şi la istorie. Căci istoria noastră de civilizaţie cosmică – nu-i aşa? – nu începe cu lansarea sateliţilor artificiali, ci chiar de la paleoas- tronauţi, din zorii dezvoltării noastre ca specie de fiinţe raţionale.

Ut, un rafinat cunoscător al istoriei şi filosofiei culturii, era sensibil întotdeauna la acest tip de argumente.

— Dar acum deţineţi o probă incontestabilă, zise el. Şi nu atât mărturiile despre străvechii vizitatori ai Terrei ne interesează, cât această ciudată „pasăre a groazei”. Eu unul nu cred în toată povestea încâlcită a lui Senusret, dar cred sincer în avertismentul dat lui Nefer, să ocolească ţărmul Mediteranei. Acolo, pe ea şi pe rudele ei îi pândea un pericol. Explicaţi-mi: de ce?

— Îţi explic eu, zise Kobo, dar mai întâi, mamă, dă-ne

ceva de băut! Mi s-a uscat gâtlejul.

— Îndată, vai, cum am uitat! făcu mama preocupată. Victor, dă tu fuga în pivniţă!

Fetele aduseră bărdace noi şi aşternură masa cu o faţă de cânepă subţire. Dav bătea mărunt cu degetele în lemnul laviţei. All rămăsese posac, parcă discuţia nu-l prea interesa; cine ştie, găsise oare o soluţie?

Vinul rece aburi ulcelele. All ridică şipul lui cu ţuică şi-l goli din două sorbituri, fără să se uite la nimeni.

— Beţi, beţi! îi îndemnă mama. Aduc fetele de gustare îndată, frig pastramă de urs şi învârtesc mămăligă.

Singur Ut, care-şi vârâse nasul în toate tainiţele lumii de demult, înţelese ce delicii li se pregătesc. Zâmbi. Aşa şi-i şi închipuise pe cei din familia lui Dav; auzise şi de casa lor, pe care ţinea s-o viziteze pe îndelete mâine, la lumina zilei.

Băură nectarul galben, dulce şi înmiresmat, şi plescăiră admirativ, ca nişte buni cunoscători ce erau.

— „Pasărea groazei”... reluă Kobo. Astronava aceea pare-se că era independentă de omul aflat la bord, că acţiona independent; dar, desigur, în serviciul lui.

— Stai, stai, asta miroase a Ecuaţie Umană! Aş spune...

— Părerea mea – şi nu doar a mea; când All nu căzuse în dizgraţie, mulţi specialişti au enunţat-o la rândul lor – e că etapa Ecuaţiilor Umane este într-un fel obligatorie în construcţia de nave cosmice, la toate culturile ajunse în faza civilizaţiei extraplanetare. Apare adică necesitatea de a se da mai multă libertate de acţiune maşinilor, libertate care poate merge până la copierea omului şi deci la o viaţă dedublată a acestuia în interiorul maşinii.

— Nu asta e etapa finală, interveni All, cu ochii mereu în pământ. Automatele capătă independenţă absolută atunci când nici măcar nu-l mai copiază pe om, ci acţionează într-un sistem propriu numai lor, pe căi specifice lor, *neumane,* inaccesibile omului. Când se ajunge la tipul de *astronavă raţională…*

— Ceea ce nu cred că-i cu putinţă! se împotrivi Ut.

— Ba, în cazul nostru, da! zise Dav. Cosmonautul coborât pe Pământ dispunea de o astronavă raţională. Care nu numai că exista şi acţiona într-un sistem propriu, dar treptat, în timpul zborului, şi-a subjugat, şi-a anexat cosmonautul, l-a transformat în sclav şi unealtă a ei.

— Nu! se împotrivi, iarăşi formal, preşedintele Terrei. Logic, practic, cum vreţi, povestea asta e o absurditate!

— Nu uita, Ut – se amestecă doctorul, poate neobservând jocul preşedintelui – nu uita că totuşi omul acela, coborâtorul, se temea cumplit de nava lui. Că o slujise împotriva voinţei sale!

— Asta-i legendă! făcu nerăbdător Ut. O maşină, dragii mei, o maşină nu.,.

— Dar cine spune că racheta era *o maşină?* aruncă doctorul o vorbă şi imediat se făcu tăcere.

Vântul răbufni tare în horn şi din cămin se ridică un nor alb de cenuşă. Undeva, la bucătărie, fetele sporovăiau însufleţit şi se auziră pronunţate numele lui Ut şi al lui Glyd. Afară trosni ascuţit un copac, ca o fluierătură – vijelia îi smulsese o creangă.

— *Nu era… o maşină?…*

Mama lui Dav se foi neliniştită şi-şi privi ţintă fiul, apoi pe preşedinte – nu glumeau. Se înfioră. Trecuse ceva, *cineva* pe lângă ei, pe sub geamuri?

— Era o fiinţă vie! şopti Kobo, fascinat de toată

atmosfera casei acesteia. *Este* o fiinţă… raţională…

Ut întinse mâna după cana cu vin; degetele îi tremurau şi nu putu să-i apuce mânerul.

— Sigur?

— N-avem dovezi, Ut! Dovezi materiale… Dar sigur! Kid a simţit-o, All şi Dav…

— O fiinţă vie, raţională… murmură Ut, sincer emoţionat de data asta. Kobo, nicăieri n-am întâlnit alte fiinţe ca noi, gândeşte-te! Să nu cumva să…

— Dacă m-aş înşela, să fiu trimis pe Insulele Fericirii… pentru toată viaţa.

— Şi acuma crezi că ea… el… fiinţa…

— Trăieşte.

— Doamne! suflă mama şi-şi duse mâna la gură.

— Acţionează, din Mediterana. Metalul infiltrat în roci. E *ea.*

— Hipnotizează?

— Kid, All şi Dav… Senusret, Nefer, Deceneu… Trei băieţi şi o fiică… *„Nu-i din pământ cel-de-o-seamă-cu-noi. Şi cerului se cuvine încredinţat”.*

Kobo vorbise repede, înecându-se; All şi-l aminti, atunci când îl văzuse la fermă, în hamac, murdar de praf şi de var, lot aşa febril, posedat, halucinat, trecând cu privirea prin lucruri; abia acum îşi dădu seama de sensul cuvintelor, al asociaţiilor lui şi un nod i se puse în gât. Dav era palid, dar se ţinea bine. Ut îşi mijise ochii negri, de indonezian, şi-şi mişca buzele, parcă ar fi cântat în surdină. Kobo îşi pironise privirile în jeraticul din cămin, niţel speriat de mărturisirea îndelung pregătită. Atunci intrară fetele cu mâncarea.

— La timp, la timp! mormăi All, care avea o metodă sigură de a-şi reveni din surpriză: să se apuce de altceva.

— Straşnică! aviză Kobo, gustând un capăt din felia de mămăligă. Grozavă pastramă! Mămăliga frigea şi o plimbă în gură, ca s-o răcească: Dar e colosală, electronistule!

Începură, desigur, să mănânce, dar evitau să-şi întâlnească ochii; doar mama căuta un răspuns pe chipurile lor, închise sub un zâmbet.

— Rude ale aceleiaşi familii multimilenare! zise Kobo, într-un târziu, cu cea mai mare linişte. În vinele multora curge sângele cosmonautului primordial. Sângele – şi spaima lui de maşină…

Fetele, care nu ştiau despre ce se vorbise, nici nu sesizară aerul de încordare al mesenilor; sunt asemenea momente, când tensiunea nervoasă extremă se traduce printr-o purtare parcă suprafirească, prea stăpânită a celor încercaţi de marea tulburare; aşa erau acum cei cinci bărbaţi.

— Noi, Glyd, rămânem insensibili la maşini, stăpânii! Voi, urmaşii cosmonautului câţi veţi fi nu ştiu – pentru voi e frica… Maşina, o fiinţă dintr-un univers paralel, maşina domină şi subjugă. Vouă viziunile, vouă teama… All – ruda lui Dav şi a lui Kid, copiii unui om din altă lume – All leagă viziunile de contactul cu maşina Ecuaţiei Umane. Se preface a nu vedea şi amestecul unui al treilea element. *Se preface!*

Doctorul bău restul de vin din ulcică şi răsuflă apăsat.

— Memorie inertă! se dumiri Ut, ridicând ochii spre Kobo.

— Exact. Vorbeşte o dată, Dav, doar ai înţeles! Doar ştiai, omule!

— Ştiam. Şi el a ştiut! îl arătă cosmonautul pe All. Trăiam liniştiţi şi deodată Kid se sinucide, lumea se întoarce pe dos. Prea repede, K!

— Astfel de întâmplări nu iartă pe nimeni! zise preşedintele Terrei. Nici chiar pe Berg.

— Va să zică, urmă Dav, există o memorie ereditară şi avem cheia modului *cum* s-au redeşteptat în noi viziunile, iar eu, dând glas gândurilor voastre, am să spun şi *de ce* au apărut *tocmai la noi,* adică *acum.* Teama de astronava vie şi raţională, al cărei sclav a fost, s-a tălmăcit la astronautul primordial prin teamă faţă de maşina cu evoluţie *independentă* de om, notaţi asta; prin teamă faţă de maşinile *complet automate,* asupra cărora omul nu intervine în niciun fel. Pătrunsă definitiv în reflexele organismului, teama a intrat până în structura intimă a acizilor nucleici care determină ereditatea. Se va spune că această penetraţie fenomenală, aparent fantezistă, a unui fapt de viaţă în memoria genetică e imposibilă; că numai acele elemente care modifică metabolismul întregului organism provoacă şi alterări, abateri de la regulă în construcţia celulelor de reproducere. Dar cine îşi poate imagina ce fel de organism are un om din altă lume? Strămoşul nostru semăna la înfăţişare cu un pământean, da, însă mai mult ce ştim despre dânsul?

— Argumentaţia e valabilă. Eu o accept! spuse Kobo.

— Continui. Senusret îşi avertizează soţia şi sora: să nu te duci pe ţărmul estic al Mediteranei. Asta ce înseamnă? Argumentul principal în sprijinul teoriei noastre: fiinţa raţională ascunsă în „pasărea groazei” *poate acţiona asupra descendenţilor cosmonautului.* Iar teama, transmisă şi oral, dintr-o generaţie într-alta, avertiza: acţiunea aceasta e dăunătoare, aduce sclavie şi moarte. Poate că cineva, unul sau mai mulţi urmaşi, la fel ca şi Kid au descoperit întâmplător locul prăbuşirii astronavei. Au păţit ceva, ori n-au păţit, dar au lansat

semnalul de alarmă.

— Mi se pare foarte logic şi exact! aprobă Ut.

— Aşa se încheie prima etapă, aş numi-o „antică”, a familiei cosmonautului. După ea se aşterne o tăcere totală asupra întregii poveşti cu „pasărea groazei” până în zilele noastre. Acum, atenţia ne e redeşteptată de două evenimente: All construieşte primele maşini cu evoluţie independentă, astronave din seria Ecuaţiei, şi Kid are primele viziuni. În noi se trezeşte teama ancestrală faţă de maşinile automate, pe care le simţim ca pe nişte adversari, deşi ele copiază întocmai caracteristicile noastre psihice şi modul de gândire. Iar fiinţa raţională din Mediterana se hotărăşte, tot acum, să ne provoace amintirile.

— Amintiri? îi încercă Ut. Singura voastră amintire în legătură cu ea este frica.

— Mai multe elemente ale viziunilor dovedesc că-i vorba de memorie! interveni Kobo. Ceea ce denotă că pe parcursul rememorării, creierele lui Dav şi All, reţinând numai ideile discuţiilor, le-au dat viaţă în limba cunoscută de ei, păstrând totuşi caracteristicile pronunţiei originale. Aţi remarcat că egiptenii, de pildă, rostesc cuvintele limbii noastre dar, ca şi cum ar fi de-ale lor. Mnemonica va câştiga enorm, ca ţintă, de pe urma acestor experienţe unice! Apoi, când All şi-a imprimat cea dintâi viziune, a repetat, deşi era sub hipnoză, una dintre frazele personajelor, simultan cu personajul respectiv, adică *şi-o amintea,* nu din viziune, ci *mai dinainte;* existase în memoria lui, înţelegeţi?

— Înţelegem! îl întrerupse preşedintele. Deci aşa cum, prin biounde, „pasărea groazei” îşi influenţa cosmonautul, tot astfel v-a influenţat şi pe voi, urmaşii lui, deşteptându-vă, în memoria inertă, acele sectoare

care-o interesau pe ea.

— Dar această intervenţie nu s-a făcut prin biounde, căci aparatele noastre n-au sesizat nicio emisie de radiaţii. Trebuie să se fi utilizat, cred eu, un câmp încă necunoscut nouă, pentru care deci nu avem aparate de detecţie.

— Acum, Dav, îşi urmă Ut întrebările, de ce *fiinţa* aceea v-a ales tocmai pe voi, din lanţul de urmaşi al astronautului, şi nu pe părinţii, sau pe copiii voştri? Sau pe alte rude din generaţia voastră?

— Aici e meritul lui All. El a conceput maşini după formula Ecuaţiei, iar eu şi Kid i-am servit ca modele. Noi am simţit teama, fără de care nu puteam înţelege de loc teama strămoşului nostru. Fără All şi fără maşinile lui, noi n-am fi ajuns la spaimă – elementul esenţial al revelaţiei.

— Eu nici nu bănuiam… se apără electronistul.

— Faptele rămân fapte.

Mama umplu din nou ulcelele. Se făcuse târziu. Dav o luă deoparte şi-i şopti la ureche ceva. Mama răspunse, în limba aceea necunoscută. Ciocniră cănile şi le băură până la fund. Irina începu să strângă masa.

— Să trecem dincolo! îi invită Dav.

În spatele casei vechi, moştenite, se afla, pe jumătate îngropată în stâncă şi nebănuită dacă n-o vedeai din gra- vimobil, o locuinţă modernă, plină de gust şi confort, ca şi toate clădirile din aşezarea aceea montană. Intrară într-un salon, pe jumătate seră, dincolo de care se întindea, afară, un peron larg, luminat de proiectoare, unde fuseseră adăpostite aparatele de zbor. Ut rupse o banană din copacul pitic, o coji şi o mâncă încet.

— Mda… zise el greoi. O fiinţă raţională…

— Vă vom aduce dovada, răspunse All ursuz.

Se înfundase în fotoliu şi-şi strânsese braţele pe lângă trup. Ar fi vrut să se-mbete rău, numai pentru plăcerea de a şti că e beat, şi să se gândească la Yo; i se făcuse dor de Yo şi de vremea când n-avea habar de nimica. Şi *dacă* în Mediterana e un fel de om, un metal dotat cu raţiune? Asta nu schimbă viaţa nimănui. Glezna sucită îi da junghiuri ascuţite în tot piciorul.

— Erau amândoi din aceeaşi lume?

— Să vă spună Arhanghelul, al lui e sectorul sentinţelor şi al lozincilor.

… Vor verifica ipotezele. Şi pe urmă? În zilele care urmează? Intermezzo între două înfrângeri? Cu siguranţă – şcoala de zbor. Ore lungi de instrucţie, cu elevi suprasolicitaţi, în pragul unor crize de nervi, calcule de miimi de secundă în acordarea reflexelor, aceeaşi zăpuşeală şi acelaşi ger, aceiaşi băieţandri care vor abandona infernul miniatural al terenului de antrenament, ce se vrea copie a adevăratului infern, cosmic. Odată, câţiva îl loviseră; azi sunt departe, în cea de-a patra cursă; îl loviseră, numindu-l câine, pentru că, după două zile întregi petrecute în „incubator”, la o temperatură de patruzeci de grade, vărsase în faţa lor o găleată cu apă, fără să le dea să bea o picătură. N-a spus nimănui ce i s-a întâmplat, deşi vână- tăile vorbeau de la sine. A gustat bătaia, ca pe o binefacere, şi a continuat antrenamentul. Băieţii au mai rezistat încă două zile, peste barem, şi au cerut tehnicienilor să declanşeze şi câmpurile radiante. Erau cât pe-aci să se prăpădească, au fost felicitaţi în faţa frontului, iar All a primit o sancţiune, prima din cariera lui. Acum, până la noua înfrângere, i se va acorda un titlu, să şi-l atârne la coada numelui, un titlu răsunător:

„Preşedinţe al Academiei Ciberneticii”.

— … Părerea mea e că nu, răspunse cu întârziere Dav la întrebarea lui Ut. Dar despre asta vom vorbi mai târziu.

— Ce-aveţi de gând să faceţi mai departe?

— Vom verifica ipotezele, vom aduce probe materiale, spuse Kobo, cerându-i printr-un gest ajutorul lui All.

— Care?

— Mâine anunţăm planetei efectuarea unei experienţe publice, interveni All, obosit. Vom extrage din Mediterana metalul gânditor şi vom… vom construi din el ceva anume… Mai multe nu vă spun, nu mă-ncumet. Îmi plesneşte capul.

Dav tuşi. Mama intră, împingând o masă cu pahare lungi de cristal, pline cu o băutură verde, opalescentă.

— Ne răsfeţi, măicuţă! zâmbi Ut şi luă paharul din mijloc, cel mai plin, ca şi cum abia aşteptase trataţia.

Dav luă două pahare din margine şi-i dădu unul lui Glyd. Băură cu toţii – lichidul era plăcut la gust, uşor amărui şi rece.

— Un elixir a cărui reţetă n-o ştie decât mama, îi lămuri Dav. O să vă linişească.

Ochii lui Kobo, ai lui All şi-ai lui Ut se înceţoşară şi toţi trei adormiră lin, ca hipnotizaţi.

— Paturile sunt gata, Dav! spuse mama.

— Mulţumesc! clipi ştrengăreşte cosmonautul. Ia aminte, Glyd, dacă ajungi vreodată într-un punct mort, convinge-ţi partenerii să adoarmă!

— Dar eu?…

— Tu şi cu mine mai avem treabă. Mama vrea nu-ştiu-ce să-ţi spună. Ajută-mă să-i ducem sus!

Bătrâna răscoli jeraticul cu un vătrai lung, cu coada

meşteşugit răsucită.

— E trecut bine de miezul nopţii, Glyd! Dorm cu toţii, nu te duci şi tu să te culci?

— Aş mai sta, mamă! Dumitale ţi-e somn?

Folosea încintat cuvântul ăsta nou, „dumneata”, din limba necunoscută a familiei lui Dav.

— Nu mi-e somn. Aşa sunt bătrânii, îi sperie întunericul şi nu pot dormi.

— Dav a plecat? Unde?

— N-aţi băgat de seamă, când vă duceaţi după lemne… aici, în capul satului, o casă mare…

— Scotea fum mult pe coş, da!

— Ei, acolo e nevasta lui. S-a dus s-o vadă.

— Nevasta? A lui Dav?

— Aşa, aşa! Dragoste haiducească; vine pe-acasă tot la o săptămână, sau mai mult, înnoptează acolo, pleacă iar…

— Dav e însurat!?

— Cum credeai, copile? Are şi doi băieţei, cresc aici la mine. Lasă, nu gândi că nu-şi scoate nevasta printre oameni; doamne, cât o iubeşte! Şi ea l-a aşteptat mereu, cu credinţă mare, cât era el plecat, ani şi ani; parc-o văd, privea numa’ stelele şi n-a plâns o dată, doar tot zicea: „acuma el e aşa, face aşa, că-i e sete, că-i e dor, mamă, de matale, că uite, a purces să se-ntoarcă”. Şi nu i s-a-ntâmplat vreodată să greşească nici cu atâtica.

— Brazii erau ai lor… I-am tăiat.

— Trebuia şi-asta. Sunt legi, Glyd! Se cere să dărui ce ai mai scump ca să izbândeşti. Meşterul Manole şi-a zidit… Dar ia spune-mi, ai să te ofileşti ca o floare în dogoarea arşiţei, să te spulberi în lume fără urmă de amintire, parc-ai fi trăit în zadar?

— De ce, mamă?

— Că nu mai vrei să auzi de Indra.

— Ţi-a povestit?…

— De când ai venit, te tot cercetez. Ai tăcut, ai deschis ochii la câte-au vorbit ei. Şi-au vorbit lucruri de mirare, mi-am adus şi eu aminte de tinereţurile mele, de mama mea şi de bunica, de istorii spuse mie de ele, vechi, vechi, de când e lumea lume, şi tare semănau cu descoperirile lui All. Dar asta-i altă poveste. Te-am văzut bun şi sfios, om la locul tău. Păcat de fată, că nu vrei s-o ierţi!

— Mamă, dacă ai şti… Cum rămân singur, pe ea o am în faţa ochilor.

Privirile lui Glyd se aburiră.

— Atunci să n-o laşi! Se cade să vă urmaţi amândoi în altcineva, la fel cu părinţii voştri. Ce-i viaţa fără un om alături? Tot mergi şi nu poposeşti nicăieri, te loveşti şi n-are cine-ţi   lega rana. Nici bucuria nu mai e bucurie, parcă ai fi într-o casă străină, printre oameni străini, unde nu ţi-e locul, şi-n altă parte n-ai unde te duce. Tragi cu ochii la uşă şi nu te-nduri să pleci, şi nici nu mai ştii ce vrei până la urmă.

— Ea a fost cinstită cu mine…

— Nu învăţa să vezi numai adevărul tău şi dreptatea ta, Glyd! Ticăloşia şi răutatea pornesc din sufletul omului. Dacă sufletul ţi-l păstrezi curat – şi ea are, eu ştiu, are sufletul limpede cum e lacrima – atunci eşti om întreg.

— Mi-e ruşine, mamă!

— Du-te şi caut-o! Sau, de te caută ea, să i te uiţi în ochi din prima clipă. În ochi se cunoaşte totul; după ce-ai să vezi tu acolo, după aceea să te iei şi să-nveţi ce ai de făcut.

— Am s-o caut.

— Asta am vrut să-ţi zic. Şi ţine minte, asta e bărbăţia adevărată.

— Dacă aş putea să mai stau cu dumneata de vorbă uneori…

— Drumu-l cunoşti. S-o aduci pe Indra. Negreşit s-o aduci! Să faceţi nunta aici. O nuntă cum nici Dav n-a avut-o…

— Mulţumesc, măicuţă!

— Fugi, culcă-te! Nu porniţi mâine după urşi? Culcă-te!

18

Indra se trezi odihnită, după cele câteva ore de somn, cu o bună dispoziţie care aproape o uimi, cu gândurile limpezi. Moţăi îndelung, cu mâinile sub cap, aşa cum îi plăcuse întotdeauna. Întâmplările nopţii i se perindau prin minte ca un film: Freely, Maël, mânzul… Avu sentimentul că e în posesia unei descoperiri, neînţelegând care anume; simţea numai o imensă uşurare şi o bucurie în dimineaţa asta însorită.

Deschisc ochii. Găsi pe tavan un punct negru de care se agăţă cu privirile până ce pleoapele începură s-o usture şi trebui să clipească. Două dungi strălucitoare tăiau camera în diagonală. Îşi aminti de storul de la fereastră. Sări din pat. Trase storul şi se lăsă scăldată de lumină. Linişte, peste tot, liniştea de după ploaie… în dreapta, printre copaci se vedea o parte din ocolul cailor. Era pustiu. „Toţi se reculeg în singurătate. Aşa e

bine.”

Intră în baie, întoarse robinetul şi bău din apa rece, cu înghiţituri mici, slujindu-se de căuşul palmei. Oare unde-o fi Maël? Şi mânzul? Încă nici nu se gândea la Glyd. Duşul fluieră subţire şi vârtejul apei i se revărsă pe umeri, mângâindu-i trupul, coapsele, înfiorând-o.

Mâncă lacom; se grăbea, ca înaintea unei întâlniri, totuşi ferma întreagă era goală – Freely, câinii, herghelia plecaseră. Într-un singur loc era o mărturie despre întâmplările din timpul somnului fetei: lângă un copac, sfărâmată, zăcea chitara lui Maël. Indra intră în grajd. Aici a nechezat iapa? I se păru că au trecut ani mulţi, că noaptea a fost o amintire veche, de pe timpul când ea era mică.

Nu e chiar aşa mult de când era mică, dacă asta înseamnă vremea când în viaţa ei se mai petrecea câte ceva

— O plimbare cu tata într-o grădină nespus de frumoasă, ori un prânz, la o masă sub un arţar bătrân, când tata spunea ceva, cu glas vesel, şi mama râdea mereu şi în urechi i se legănau cerceii şi scoteau clinchete cristaline, ca nişte clopoţei de pitici. Parcă azi-noapte a fost, după ce-a născut Freely. Şi de-atunci până la răsăritul soarelui, o poveste plictisitoare – se făcea că ea, Indra, a trăit zadarnic aproape douăzeci de ani, printre nu ştiu ce renunţări şi ridicole înfrângeri; nişte bărbaţi, cărora nici nu li se distingeau feţele, înconjurându-l pe Glyd al ei, barându-i trecerea – dar mama râde mereu, şi tata a cules din arţar o frunză, a aşezat-o pe degetele, strânse ca o pâlnie, ale mâinii stângi şi a lovit-o cu palma dreaptă; frunza a pocnit sonor şi Indra începe să râdă şi ea: „îţi place, Indra?” „… Ba mie lăsaţi-mi-l pe Glyd, doar nu v-am făcut

niciun rău, şi degeaba vă lăudaţi cu mine, când ştiţi bine că nici nu mă cunoaşteţi!”

Pentru Freely, da, pentru Freely totul fusese mai simplu. S-a supus unor legi, atât. Sau asta să fie o greşeală? Oare Freely nu are un fel de suflet? Trebuie să aibă, de vreme ce a vrut să trăiască, să dea naştere mânzului, să-l apere şi să-l ajute apoi să rămână în viaţă.

Indra se plecă, privind urmele rămase pe paie. Câteva pete de sânge închegat şi alături stropi albi de lapte, încă proaspăt, n-avuseseră timp să se usuce în răcoarea dimineţii. Şi în acel moment ea înţelese ce descoperire a făcut şi de ce lumea îşi arăta din nou, azi, adevărata ei faţă, de ce izbutise ea să arunce o punte înapoi, spre copilărie, spre pragul adolescenţei de unde să-l ridice, dintre bărbaţi, pe Glyd.

— Mulţumesc, Freely! şopti. Am pătruns înţelesul legii, Freely! Dragostea oamenilor, o punte… să ne putem regăsi… De-asta ţipă carnea din noi, Freely, şi nu ştiam… Şi iată, nu l-am priceput pe Glyd; el fugea pe punte, după o fetiţă, să-i pocnească frunze de arţar… o fetiţă, a lui… a mea. Eu.

Indra alergă afară din grajd şi continuă să alerge în neştire prin savană, până simţi că soarele îi arde obrajii. Se opri gâfâind.

— Maël! Maël!…

Strigătul ei se pierdu peste câmpia întinsă. Departe, pe linia orizontului goneau năluci negre. „Caii!” îşi spuse. Porni într-acolo, să-l caute pe bătrân.

Rătăcind, pe Maël îl prinse ziua în ocolul pustiu. Încercase de câteva ori să se apropie de herghelie, dar caii parcă înnebuniseră. Zvârleau din copite, nechezând, sălbăticiţi fără veste, nerecunoscându-l.

Strigă la True, îl chemă, dar True rămase lângă Freely, bot în bot cu ea, surd şi orb la chemări. Prea obosit pentru a stărui, moşul lăsase herghelia să plece la păscut, în savană, cu sentimentul că aşa trebuie să se-ntâmple, să fie lăsat singur; singur cu teama – calul lui cel nou, care nu-l mai părăsea nicio secundă.

N-ar fi dorit ca Indra să-l întâlnească, nu mai voia să aibă pe nimeni lângă dânsul acum, spaima, ca o revelaţie, îl scosese din mâlul îndelungii lui inerţii mulţumite; mai întâi trebuia să redescopere lumea, înainte de a se-ntoarce între cai, între oameni şi-n hăţişurile savanei.

I se făcu dor de chitară ca de-un prieten plecat fără să-şi ia rămas-bun, presimţind că nu se va mai întoarce. Porni către casă, să-şi caute chitara. Umbra prelungă alerga înainte-i, prin iarba deasă pe care străluceau picurii grei de rouă.

„Acum caii se adapă. Numai mânzul sa nu cadă în râu…” Fusese cândva o fată, semăna cu Indra. Cânta toată ziua cântece vesele şi-l iubea. El aduna poezie, lacom, de parcă s-ar fi temut să nu dispară din cărţi şi oamenii s-o uite. Ea cânta cântece vesele. Le născocea singură, bucuroasă că-l are aproape, trăind pentru el. Într-o zi, dragostea li s-a sfârşit aici, în savană. Cine mai ştie cum s-a sfârşit? Au rămas pe undeva cântecele, dar el n-a mai avut puterea să le caute. Trebuie să fie tupilate în iarbă, în praf, în rouă, în foşnetul molcom al vântului… Umbra sa trece deasupra, fără să le-audă, fără să le-ngâne…

Găsi chitara pe patul tare, acoperit cu ţol roşu de cânepă. O luă şi se întoarse pe acelaşi drum, încercând să-şi amintească una dintre melodiile vesele. Dar mâna care aluneca acum obosită pe coarde era o mână

străină. Nu i se supunea. Sunetele dezacordate veneau şi plecau, întocmai ca oamenii care trecuseră pe la ferma lui. Mâinile lui vrăjite găsiseră pentru toţi câte un cântec. Cine se va întoarce să-i strunească chitara, să-i cânte şi lui cântecul fetei uitate? I se păru că pânza uriaşului păianjen umple acum toată câmpia, oprindu-l să treacă, înfăşurându-i-se pe trup, pe chip, pe braţe, înăbuşindu-l.

— Lasă-mă să mai cânt o dată! Am un cântec în iarbă, în rouă…

Chitara zdrăngăni iar în mâinile lui. Tresări. O ridică furios deasupra capului, să sfâşie pânza care-l împresura fără milă. Izbi sălbatic şi instrumentul se făcu ţăndări. O coardă mai scoasc un vaier subţire, în minor, apoi se făcu tăcere.

Maël se trezi în plină savană. Avea mâinile goale. Nu-şi amintea cum a ajuns acolo, încrâncenat, gata să se ia la harţă şi cu cerul. I se năzări – ba nu, *avu credinţa* – că e singurul om rămas în viaţă, singurul om, închis în ocolul acela uriaş, din care nu mai putea scăpa. Umbre bezmetice galopau în juru-i, libere. Nu trebuia să ramână singur, căutând în iarbă cântecul vesel. Va trebui să prindă fiecare umbră, s-o aducă lângă el, să-l ajute, cine ştie, aşa are să poată scăpa din ocolul păianjenului.

În marginea crângului de cactuşi era, neştiută decât de el, o fântână adâncă, îngustă, căptuşită cu pietre de granit. Trepte de fier coborau până la apă, o sută de trepte pe care el păşi, numărându-le, iar apa era vrăjită. Bău de trei ori, ieşi iarăşi afară şi respiră adânc.

Astfel în Maël crescură puteri nebănuite. Se simţi din nou tânăr, cu muşchi tari, flexibili ca o coardă oţelită. Ştia că-l aşteaptă o luptă dârză, pe viaţă şi pe moarte.

Hainele îl încurcau. Se dezbrăcă până la brâu, încet, cu precauţie. Rămase cu bustul gol, înfruntând soarele, umbrele ce se apropiaseră de dânsul. Se lăsă să cadă în iarbă, atent, încordat. Se târî până ajunse la primul cal. Îi sări în spate, icnind dureros şi rămase agăţat de coama lucioasă a calului. Săritura nu-i reuşise. Trupul nu i se mai supunea. Animalul tresări, necheză năprasnic, făcu un salt într-o parte şi-l aruncă la pământ.

Maël se ridică din nou, aprig, pe cât îl mai ţineau puterile. Se repezi iar, spre un alt cal, aruncându-i-se în spate. Strânse picioarele. Galul porni în galop nebun prin savană. Pe Maël îl înecă bucuria. Orizontul se legăna, departe, în faţa lui, în vreme ce din iarbă săreau în lături, speriate, cântece vesele de fată…

Degetele încleştate în coamă îi amorţiră însă curând. Începu să se clatine. Calul sforăi sonor, oprindu-se brusc. Maël alunecă jos. Respira năvalnic, inima îi pulsa neregulat. Cerul prinse să se rotească deasupră-i, laolaltă cu nişte păsări albe. Auzi cum îi ţârâie o gânganie la ureche, sau poate era chiar cântecul de odinioară.

Înainte de a-şi pierde cunoştinţa, zări un mânz zburdalnic, ţâşnind dintre umbre. Încercă să zâmbească, văzându-l cum sare jucăuş şi nesigur pe picioarele lungi. Venea către dânsul. Întinse mâna şi-i simţi botul cald şi umed. Apoi câmpia se întunecă. Îi rămase senzaţia aceea caldă din palmă.

Când Indra îl găsi pe Maël, Freely, iapa Freely stătea moţăind la capul lui. Mânzul sărea peste trupul bătrânului şi se rostogolea prin iarbă. Herghelia îl înconjurase din toate părţile.

Maël părea că doarme, cu un zâmbet nou în colţul

buzelor. Fata îngenunche lângă el, privindu-l lung. Văzuse liniştea şi împăcarea cu sine a bătrânului, văzuse noaptea lui de spaimă; şi iată, vedea acum dimineaţa lui, şi aceea era moartea – dar nu era numai moartea; pesemne că privirilor lui li se dezvăluise, fie şi numai în ultima clipă, *adevărul,* adevărul *lui* şi al lumii – zâmbetul era al bucuriei de a înţelege.

Indra nu plânse; pentru că nu se cădea să plângă.

Chipul Teluricului era plin de ţărână şi fire de iarbă.

19

— Nu vreau să te dezamăgesc, dragă All! Pe scurt, n-am aflat nimic, sau aproape nimic... Stai! N-am terminat! Uf, căldura asta mă-nnebuneşte, nu alta! Uite, port la mine numai batiste din cele mari, cadrilate – ultima invenţie a caselor de modă sahariene. Prosoape, nu batiste! Din cinci în cinci minute apa curge pe mine şiroaie. Ştii de ce? Curios! Mă-ngraş. Sunt în Tassili de doi ani şi schimb patru ştergare din astea pe zi. De când i-a trăsnit lui Zoraf Abdulah Bey ideea cupolei, nu mai am linişte. Auzi, auzi, dragă All! Cupolă peste Tassili'N Adjer! Şi nu i-a fost suficientă ideea, a mai pus-o şi în practică! Să nu-ţi vină să... Un moment, dragă! Uite-aşa mă bâzâie toată ziua! Uf, Abdulah!

La prima impresie – şi nu se ştie din ce cauză oamenii rămâneau totdeauna la această primă impresie – geologul, paleontologul, hidrologul şi rotofeiul Ben, cel despre care se spunea că ştie tot ce există pe Pământ, în Pământ şi dincolo de Pământ, părea un simplu „om

de treabă”, cuminte şi cu scaun la cap. Scund şi cam chel, cu o vizibilă protuberanţă abdominală, purtând ochelari de soare imenşi, din care cauză rari erau aceia care se puteau lăuda că i-au văzut culoarea ochilor, Ben avea pe buze un surâs permanent, îngăduitor, părintesc, cu care-ţi câştiga din prima clipă simpatia. Gurile rele îl suspectau de diletantism, punând descoperirile lui pe seama norocului, dar adevărul era că înfăţişarea bonomă a acestui grăsun ascundea un ilustru savant, poate cel mai bun geolog al epocii. Depăşise şaizeci de ani, dar muncea ca la treizeci, cu o rezistenţă surprinzătoare. Duşmanii îl mai acuzau că vorbeşte prea mult, dar îi sporise faima această meteahnă, la care se adăugase, bineînţeles, în ultima vreme, şi aceea a batistelor cadrilate.

All îşi stăpâni cum putu nerăbdarea. Lui Ben nu-i plăcea să fie întrerupt. Electronistul privi, pe jumătate amuzat, cum geologul se rostogoleşte pe lângă pupitrul de comunicaţii, unde trânti un picior într-o manetă verde, de jos.

— Te ascult, Abdulah! mormăi el, aplecându-se peste sfera ecranului strălucitor.

—Mi-au sosit trei sute de cămile! răsună o voce gravă din aparat.

— Cămile? Ce fel de cămile? strigă ascuţit Ben.

— Cu două cocoaşe, ca să populăm oazele.

Ben făcu o pauză lungă, în care timp apăru una dintre celebrele lui batiste.

— Mă rog, şi cu două cocoaşe, dar cu ce te pot ajuta?

— Măreşte debitul apei din oaza Djingala cu cinci sute de litri pe oră. Altfel n-au cu ce să se adape.

— Ascultă, Abdulah! Când crezi c-ai să pricepi că fiecare oază dispune de automate proprii? Stai! N-am

terminat. Ai acoperit cu ciuperca ta cristalină o mie două sute de kilometri pătraţi din masivul Tassili. Perfect. Să conservăm inestimabila artă antică, desenele de pe pereţii stâncilor din canioane. Stai! N-am terminat. Să-nceteze agenţii de eroziune să-şi mai facă de cap în Sahara. Bravo! După ce ai înălţat umbrela, în acest pustiu şi-au făcut apariţia 600 de fântâni arteziene, 48 de râuri, 889 izvoare şi 171 de oaze. Sunt cifre de ultimă oră, nu mă poţi contrazice! Au apărut palmieri, ierburi şi tot dichisul faunei şi florei de altădată. Te-aş ruga să nu uiţi că datorită mie apa a revenit în acest deşert. Bine, o să-mi promiţi mai târziu! Dar vâră-ţi în cap, odată pentru totdeauna, şi, pe toţi dracii, nu mă mai scoate din ţâţâni cu cererile tale aiurite!! Ce legătură există între mine şi cămilele tale? Chiar dacă au două cocoaşe! (Ben se înfuriase de-a binelea.) Vezi să nu te trezeşti şi tu cu două cocoaşe dacă pun mâna pe tine! Am descoperit ceva important în Mediterana şi vreau să fiu lăsat în pace! În pace, înţelegi? Nu mai vreau să ştiu de ape freatice, de palmieri şi de…

Trânti cu acelaşi picior o lovitură în aceeaşi manetă, respiră lung şi greu, îşi acoperi chipul cu batista lui uriaşă şi reveni lângă All. Se aşeză pe unul dintre bolovanii rostogoliţi pe malul râului, aruncă batista udă, scoase alta, pufni, sforăi, strănută, îşi şterse nasul şi urmă, liniştit pe neaşteptate:

— Unde am rămas? Da. Nu vreau să te dezamăgesc. M-ai rugat să fac cercetări în locul acela al vostru din Mediterana. Ei bine, la început n-am găsit nimic, sau aproape. Palpatoarele SIAL au bâjbâit patru ceasuri pe o arie de cinci kilometri pătraţi, în apropierea centrului minier. Nimic – sedimente marine şi scutul continental.

Da. Credeam că vă ţineţi de farse. Mă mai uit o dată la imagini, şi ce să vezi? Ecranate. Câteva goluri, câteva peşteri, la o sută douăzeci şi nouă de metri adâncime. Peşteri, în sedimentele marine!… Ciudat! îmi zic; şi iau hotărârea să cobor cu sonda până acolo.

— Nu poţi…? şopti All, simţind cum îi şiroieşte sudoarea de pe frunte.

— Stai! N-am terminat.

— Nu poţi să-mi împrumuţi o batistă uscată?

— Şi două! Ben îşi ţuguie buzele, confidenţial: Port cu mine o jumătate de duzină. Pentru orice eventualitate. Poftim!… Unde eram? Da. În sondă. Cobor, va să zică. În loc de peşteri, mă pomenesc într-un fel de materie. Nostim, zău, nostim, dragă All! Cum ţi-a venit ideea să mă trimiţi acolo? Hm! O materie parşivă rău! Am adus cu mine o bucată. E în containerul ăla negru.

All încercă să se ridice. Se răzgândi. Ben aduse micul container, îl deschise şi scoase afară un fel de mâl albăstrui, uşor transparent.

— Plastilină, dragă All! Cea mai senzaţională descoperire de la Einstein încoace! Să nu mai am batiste dacă exagerez!

— Şi… ai putut s-o rupi uşor?

All îşi înghiţi anevoie nodul din gât.

— Cum, s-o rup uşor? Nu pricep!

Ben frământa acum între degete „ceara” scoasă din container.

— Vreau să spun, n-ai văzut nimic? N-ai auzit ceva, mai bine zis nu s-a întâmplat nimic? Nu s-a opus când ai luat-o?

— Cine să se opună? Plastilina? Asta-i bună! Ha, ha, ha! Stai! N-am terminat. Intru cu sonda în depozitul ăsta marnos, nu văd şi nu aud nimic. După aspect,

seamănă cu o marnă, deşi, pe cupola lui Abdulah, nu ştiu cum s-a putut forma acolo un asemenea depozit. Înţelegi? Sunt numai sedimente marine, All! Nisip, calcare, straturi-straturi. Mă rog, nişte chestii de geologie, încurcate. Şi scutul continental, la o sută nouăzeci de metri adâncime. Roci eruptive de bază. Cele trei pungi de plastilină seamănă cu trei uriaşe picături.

— Perfect! Continuă! şopti All.

— Perfect? Nu-i nimic perfect! Cum au străpuns picăturile astea sedimentele marine? Şi s-au oprit chiar deasupra scutului continental?

— Totul este posibil, dragă Ben! Totul! murmură All, înfrigurat.

— Ăsta-i diletantism! Ipoteză de diletant! Ben era furios. Priveşte! Materia ta seamănă cu tot ce vrem noi să credem despre ea. Paradoxal, dar seamănă, şi numai atât. Când să-i determin proprietăţile fizice şi chimice, ia-le de unde nu-s! Se supune oricăror reacţii, se dizolvă, curge, devine cristalină, se evaporă, este oţel, lemn şi nu mai ştiu ce, se supune gravitaţiei, are câmp magnetic, dar la urmă se transformă din nou în „plastilină”. Compoziţia? Beriliu, în aliaj cu elemente grele, cam la fel cu carcasele astronavelor tale. E diabolic! A! Şi mai are o caracteristică: Dacă separi câteva bucăţi, mai devreme sau mai târziu ele se reunesc fără să intervii. Nu m-ar mira ca ciozvârta asta să se întoarcă singură înapoi, de unde-am luat-o. Singură, înţelegi? Până acolo sunt aproape două mii de kilometri.

— Bine, bine! şopti All, sărind în picioare de pe bolovanul pe care şezuse. Vrei să-mi spui însă dacă „plastilina” ta poate fi excavată, ridicată până la ultima

moleculă?

— Evident! Şi ce să faci cu dânsa?

— Încă nu ştiu precis. Un fel de maşină.

În primul moment, Ben încremeni. Apoi începu să se scotocească prin numeroasele sale buzunare. Rând pe rând îşi făcură apariţia sumedenie de batiste. Dar nu se opri la niciuna.

— Şi, mă rog, rosti el într-un târziu, alt mijloc de sinucidere n-ai găsit?

— Kobo, Dav şi cu mine vrem să ne luăm la trântă cu *fiinţa* asta. Înţelegi? Va fi prima încercare de a descoperi astronava raţională. Adică s-o redescoperim, căci astronava asta a existat înaintea noastră.

— *Fiinţă?* Bucăţica din mâna mea face parte dintr-o *fiinţă?...*

Ben fugi la container, aruncă plastilina înăuntru, închise capacul etanş şi se aşeză deasupra.

— Nostim, dragă All, zău e nostim! făcu el cu ochiul, zâmbind şiret. Dacă şi Kobo se aliniază, nu văd de ce n-aş face-o şi eu! Vă stau la dispoziţie. În definitiv, tot aş fi fost considerat nebun, dacă spuneam cuiva de „ceara” asta mediteraneană. Stai! N-am terminat. Vreau să te-ntreb: e bine când eşti ţicnit?

Şi fără să mai aştepte răspuns, Ben se duse la pupitrul de comunicaţie, trânti iar o lovitură cu piciorul în veşnica manetă verde şi strigă:

— Abdulah! Abdulah! Cum se simt cămilele?

Glyd închise uşa ovală şi se rezemă de ea cu spatele, rotindu-şi ochii prin hala uriaşă. Priveliştea îl dezamăgi. Se aşteptase ca totul să arate altfel; aici era inima uzinei constructoare de prototipuri, de aici ieşiseră astronavele concepute de All, din hala asta porniseră

pe benzile de montaj piesele componente ale „Vegăi”. Dar încăperea era aproape goală. Departe, pe peretele din fund, la aproape doi kilometri de la intrare, Glyd desluşi un panou de comandă pe care clipeau indicatoarele şi unde, pe scaune înalte, şedeau câţiva tehnicieni; în centrul sălii era un podium adâncit, ca un bazin ornamental, plin cu apă – şi nimic altceva. Glyd încercă să-şi închipuie cum arată în ansamblu Uzina de Prototipuri a şcolii de zbor, dar nu reuşi. Halele ei se pierdeau sub pământ, marcate la suprafaţă de calote sferice negre, semn distinctiv al acestor unităţi industriale, şi o vastă reţea de coridoare le uneau, la mai multe nivele, într-un păienjeniş greu de urmărit. Băiatul avea să-şi petreacă o mare parte din viaţă în asemenea uzine, de aceea ar fi vrut să ceară cuiva lămuriri, însă tocmai atunci All se aplecă peste balustrada pasarelei şi-şi duse mâinile pâlnie la gură:

— Gueneau! Père Brûleur!

Un bărbat înalt, slab şi chel, aflat lângă bazinul din centrul sălii, privi spre ei şi le făcu semn să coboare. Fără să se mai uite dacă Glyd îl urmează, All se îndreptă spre escalator. Glyd se poticni, în capătul de jos al scării rulante, şi-l apucă de umăr pe All, să nu cadă. Ochii tuturora erau aţintiţi asupra lor şi asta-l făcu să se fâstâcească de-a binelea. Păşiră amândoi pe covorul mobil. Electronistul îl privi cu coada ochiului:

— Ţine-te bine, dansul încă n-a început!

Bătrânul de lângă bazin era supărat, pentru că nu răspunse la salutul timid al băiatului şi rămase cu spatele la noii veniţi, abia întorcând un umăr spre ei.

— Ţi-l prezint pe Jean Gueneau, poreclit şi „Père Brûleur”, cel mai bun metalurg al planetei! Glyd, colaboratorul meu! făcu recomandările All şi atunci

omul îi fixă prin sticlele unor ochelari lucitori, care-i dădeau un aer distant, vag dezagreabil.

— Ai văzut? arătă el cu capul în direcţia bazinului. Asta-i tot ce s-a putut scoate din Mediterana: douăzeci şi una de tone.

— Bine.

Glyd realiză deodată că aici se afla miraculoasa substanţă vie, resturile astronavei raţionale – şi involuntar îşi trase mâna sprijinită de marginea recipientului.

— Ai încercat ceva? întrebă All prudent, ferindu-se de privirile bătrânului.

— Am fost destul de neghiob ca să-ncerc! ridică bătrânul din umeri şi se întoarse iar spre bazin.

Ceea ce de departe lui Glyd i se păruse că e apă, se dovedea acum o masă fluidă, străvezie, albastru-verzuie, ce părea că pluteşte în interiorul bazinului, fără să-i atingă pereţii – dar era, fără îndoială, o iluzie optică, provocată de transparenţa acelei materii.

— Şi? se încăpăţână All să continue discuţia.

Père Brûleur vârî mâna în bazin, înfundând-o până la cot în substanţa vie, apoi o trase afară, cu palma căuş, şi lăsă să-i curgă printre degete materia vâscoasă. Glyd se sperie ca de-o impietate şi se-aşteptă la cine ştie ce reacţie de împotrivire sau chiar represiune a acestei fiinţe necunoscute. All îi atinse umărul, mai atent parcă la băiat decât la gesturile metalurgului.

— Asta-i tot ce se poate face! şopti Gueneau, tainic, sau poate doar mânios. Haideţi să ne jucăm împreună cu gelatina voastră!

All se înveseli deodată; se vedea că are un chef grozav să-i tragă bătrânului una sub centură. Îi strânse umărul lui Glyd cu degetele lui subţiri şi-l apropie pe

băiat de el, cu o tandreţe aparent deplasată.

— Aşadar, Gueneau, trebuie să înţeleg că ai supus această „piftie” la toate probele tehnologice din inventarul vostru inginerесc! chicoti el răutăcios. Şi că n-aţi ajuns la niciun rezultat.

Bătrânul îşi retrase mâna de deasupra bazinului – palma şi mâneca halatului alb îi erau uscate, ca şi cum nu s-ar fi atins de nimic.

— La analize părea un concentrat de beriliu şi vanadiu. Prostii! A încerca să faci din metalele gelatinei voastre un agregat, mecanic sau electronic, e totuna cu a dori să scoţi, din sânge, ace cu gămălie, pentru că el conţine fier.

— E o neînţelegere! protestă Glyd. De ce trebuie să facem din fiinţa asta raţională o maşină, sau un creier electronic? Ca să intrăm în legătură cu ea? Dar pentru comunicare ea însăşi a găsit un mijloc foarte eficient: viziunile voastre, All!

— N-ai înţeles încă? se miră electronistul – ba se prefăcu mirat, ca să-l întărite pe Glyd. Vino cu mine!

Père Brûleur îi urmă docil, fluturându-şi neputincios braţele scheletice, iar tehnicienii şuşotiră ceva, apropiindu-şi capetele şi pufniră în râs. Bătrânul îl opri pe All şi-l întoarse violent spre ecranele mari ale panoului de comandă. All zâmbi tăcut. Îşi depărtă picioarele, de parcă s-ar fi aflat într-un echilibru relativ, iar podeaua se clătina sub el. Pe ecrane, linii drepte, curbe sau frânte apăreau şi dispăreau, fugărindu-se mereu – mişcare continuă, aparent haotică, imposibil de urmărit. Benzi şi particule luminescente ţâşniră într-o jerbă explozivă, apoi totul se linişti; ecranele deveniră albe, doar câteva umbre lăptoase mai pluteau lent, într-o deplasare abia sesizabilă pe axele longitudinale.

— Din 16 în 16 minute! explică ursuz Gueneau. Ce vezi aici sunt mişcările materialului tău, la nivelul molecular şi atomic. Într-un fel de zvârcolire. Da…

— Să mai aibă multă energie, ce crezi? întrebă electronistul. Parcă ar fi un motor sub presiune, nu, Glyd?

— Imagine de diletant! izbucni Gueneau. Eu vă spun că din afacerea asta se pot fabrica în cel mai bun caz ţinte de bocanci şi mustăţi pentru actori! Ascultă, All, aş vrea din toată inima să vă ajut, dar fă-mă să înţeleg, omule! Ce fel de maşină se poate realiza din „piftia” de colo? Am încercat măcar să o solidificăm, am supus-o tuturor tratamentelor cunoscute, până şi radiaţiilor termice, dar uite că ea nu vrea să dea ascultare rugăminţilor noastre. Propui s-o plimbăm prin Insulele Fericirii?

— Dacă tot e vorba de ameninţări, de ce să n-o şantajăm cu o mică explozie nucleară?

— Ia seama, All!

— Absurditatea îţi aparţine! Chiar nu bănuieşti că *fiinţa* asta e înzestrată cu raţiune?

— Pe sufletul meu, şi-ai pus în gând să mă sperii?

— Eu cred că vom găsi totuşi un procedeu de solidificare a „gelatinei”. Sau îţi depăşeşte competenţa? făcu All cu un zâmbet blând.

Gueneau începu să se plimbe în jurul electronistului.

— Şi ce, chiar vorbeşti serios? *Ea* gândeşte?

— Începi să-mbătrâneşti, Gueneau! Cui îi arde de glume? De bună seamă că e gânditoare, şi în clipa asta îţi adresează nişte epitete nu prea dulci. Auzi, biata *fiinţă,* s-o pui pe foc, ca să se închege!

— *Bonne mère!* Tineretul de azi!

Gueneau se îndepărtă, hotărât să lase totul baltă.

— De ce l-ai supărat pe Moş Brûleur? îi reproşa Glyd lui All. Era grozav de încurcat, ai fost rău!

— Suntem prieteni vechi, nu-ţi face griji!

— Nu ţi-e teamă că *fiinţa*... că materia gânditoare s-ar putea supăra şi ea? Şi să-ţi provoace o nouă viziune, ca să-ţi ceară socoteală?

— Ea n-are să ne mai provoace nicio viziune, Glyd! All sorbi zgomotos din cafea.

— Dar trebuie să ne comunice un mesaj, nu-i aşa? All aprobă cu o înclinare a capului. Şi de ce nu pe calea viziu- nilor?

— Viziunile au fost numai redeşteptări ale memoriei noastre.

— Exact.

— Asta înseamnă că *fiinţa* din Mediterana ne-a pus în temă cu episodul terestru al istoriei sale. Dar nu ne-a dat încă niciun detaliu asupra întâmplărilor ei dinaintea coborârii pe Pământ. Nu ţi se pare ciudat?

— Ba, acuma, când mă gândesc... Dar dacă ea nu poate să ni se adreseze decât pe calea memoriei noastre?

— Crezi sincer că dispune de mijloace atât de limitate?

— Nu. Atunci aşteaptă un... un îndemn de la noi ca să-şi continue povestirile?

— Întocmai. Acesta e cuvântul: un îndemn. Ea vrea să ştie dacă noi suntem pregătiţi să-i primim şi mai ales *să-i înţelegem* mesajul. Dacă nu e cumva prematur să ne comunice acest mesaj. Iar noi trebuie să-i dăm un semn că îi cunoaştem dorinţa – un semn inteligent şi distinct, care să o convingă în mod necesar.

— Pricep!

— Acum *fiinţa* stă acolo, în cuvă, şi aşteaptă.

Aşteaptă ca noi să acţionăm asupra ei, să-i dăm semnul înţelegerii şi al hotărârii noastre. Gueneau a încercat să-i schimbe starea de agregare, dar fără un plan prestabilit, la noroc, ca un simplu meseriaş. De-aia l-am şi supărat, credeam că are să-şi dea seama. Materia gânditoare nu s-a supus încercărilor lui; pe ea o interesează, de fapt, *intenţia* noastră, mai mult decât acţiunile practice.

— Bine, dar putem intenţiona să facem, din ea orice

— O fiinţă antropomorfă, un creier electronic…

— Ţinte de bocanci şi mustăţi pentru actori! Dar o *singură* variantă e cea exactă. Numai într-un singur fel o vom hotărî să ne relateze mesajul ei. Ia gândeşte-te, Glyd, cum anume?

— Eu?

— Ăsta are să fie examenul tău de admitere în şcoala de zbor. Vino cu mine; să ştii că sunt un examinator foarte sever!

Îl duse afară din bar, într-un întuneric compact. Luminile halei metalurgice se stinseseră toate. Lângă balustrada pasarelei se adunaseră Gueneau, tehnicienii, Dav, Ben şi Kobo, toţi cu privirile aţintite în jos, la recipientul unde, neclintită, materia vie licărea fosforescent. O spirală verzuie înconjura pereţii cuvei, prin exterior, delimitându-i marginile în beznă.

— Eşti gata, Glyd?

— Mi-e frică, All! Bătrânul mă priveşte din cap până-n picioare. Vezi? E plin de dispreţ.

— Te-nşeli, e numai aşteptare. N-ai învăţat încă toate expresiile de pe chipul oamenilor.

— Am să greşesc!

— Nu-i nimic, eu sunt aici. Aminteşte-ţi cum ne-am bătut cu lupii, spate-n spate. Vom scăpa şi de data asta,

curaj!

— Ce am de făcut?

— Spune ce anume trebuie să vrem să construim din materia vie.

— Tu nu ştii, All? Atunci de ce să mai ghicesc eu?

— Nu-i vorba de ghicit! încearcă să te linişteşti şi să te concentrezi. Pentru asta am şi cerut să se facă-ntuneric. Nu ne mai lua în seamă. Adu-ţi aminte de toată viaţa ta printre maşinile care te-au crescut şi spune!

Glyd închise ochii. Celălalt îi apucă braţul mai sus de cot şi i-l strânse până la durere.

— Nu aşa! murmură el. Uită-te jos! Conducta şerpuieşte în jurul cuvei, curge parcă, verde, pe lângă bazin. Seamănă cu un şarpe, aşa-i? De ce-au ales oamenii, odinioară, şarpele ca simbol al înţelepciunii? În interiorul spiralei e o înţelepciune străină, Glyd, încă neînţeleasă. Căutările noastre nu-i pot pătrunde încă alcătuirea, nici vrerea. Tu însă *vei afla.* Tu eşti Glyd. Fă-l pe Moş Brûleur să te cunoască!

Din amintirile lui Glyd ţâşniră ca un şuvoi imagini, imagini pe care le crezuse de mult uitate. Nu încercă să le-alunge şi-l urmări pe copilul acela micuţ şi gol, care se învârtea singur, şovăind, printre maşini, în astronava pustie şi stearpă. „Eu sunt Enlu-Ilá, Marele înţelept al Maşinilor. Tu eşti Pui de Om, neştiutorul. Ei sunt roboţi. Mi se supun. Şi tu trebuie să te supui lui Enlu-Ilá şi roboţilor, ca să înveţi cum se trăieşte. Aşa mi s-a poruncit. Tu ai alt fel de viaţă decât noi. Trebuie să-ţi apărăm viaţa. Nu ştim pentru ce e nevoie să trăieşti şi nici ce fel de viaţă e în tine. Enlu-Ilá e părintele tău, iar roboţii sunt fraţii tăi. Să ne-asculţi!”

El era puiul acela de om, el, Glyd, privind speriat la

Enlu-Ilá, robotul ce semăna cu un om, nefiind decât maşină. Apoi izbucni în plâns, fără să ştie de ce plânge, tocmai atunci, când Enlu-Ilá crezuse că trebuie să-i explice, şi dânsul să priceapă, ca să nu uite niciodată… Nu îndrăznise să-l întrebe pe Marele înţelept al Maşinilor cum a ajuns acolo şi de ce îi este teamă de roboţi şi de părintele său. Ei nu semănau cu el, nu plângeau, nu râdeau şi nu ştiau să se joace… Dar Enlu a căutat să-l îmbune: „Nu mai plânge! Noi nu suntem răi, o să ne cunoşti cu vremea, o să ne înţelegi, aşa cum ne-au înţeles oamenii din toate timpurile. Tu eşti fiul nostru şi numai fiul nostru are dreptul să afle taina maşinii…”

Târziu a priceput, târziu, când frica de şarpele încolăcit deasupra patului său s-a spulberat. Şarpele cu ochi luminoşi, care-i dădea sfaturi, sau îi spunea lui Enlu tot ce făcea el… în ziua aceea a aflat că şarpele nu-i decât o biată spirală din automatul de protecţie al astronavei, prin care Enlu… Că roboţii şi chiar Marele Înţelept sunt creaţia oamenilor, a acelor fiinţe pe care nu le văzuse încă şi nici nu ştia dacă are să le vadă vreodată…

Se întoarse spre prietenul său mai vârstnic, privindu-l grav, matur.

— Ai găsit şi tu! exclamă All, cu vocea înecată de emoţie. Ai găsit!

Glyd ridică mâna încet spre frunte şi o lăsă, la jumătatea gestului, să cadă, prin aer, înapoi.

— Nu-i un răspuns întreg! şopti el.

— Prostuţule! Un adevăr total nu ne va fi dat nici în ultima zi a ultimului om. *Totul e căutarea.* Hai, spune, ce trebuie să facem?

— Un aparat de zbor, zise Glyd, palid, umezindu-şi

buzele uscate. Un spaţiu închis, în interiorul căruia… vom asambla, întreg, mecanismul viu al unei maşini zburătoare, o maşină stăpână… cum a fost şi „pasărea groazei”. Iar noi să zburăm cu ea, ca şi cosmonautul primordial, să ne pătrundem de puterea ei, de înţelepciune… şi să n-o mai trădăm ca strămoşul vostru atunci…

… O explozie de lumină fulgeră în recipient. O forţă necunoscută îi făcu pe oameni să încremenească în locurile unde sa aflau; pereţii metalici ai cuvei, sparţi în bucăţi, se împrăştiară zornăind pe podea, iar în spaţiul uriaş al halei, materia vie, înălţându-se, divizându-se, rostogolindu-se, bol- tindu-sa şi împreunându-se iarăşi, începu să se alcătuiască într-o maşină fantastică.

— Mai departe, mai departe! murmura All, fascinat. El o să construiască astronava raţională, visul meu cel mai îndrăzneţ; el, singurul care a pătruns cu adevărat universul maşinii… Glyd…

Iar Glyd se speriase de moarte.

20

Orchestra se opri pentru o clipă, ca să atace apoi o altă melodie, şi mai alertă, iar în liniştea coborâtă brusc se auziră răsuflările grele ale dansatorilor care-şi schimbau partenerii. Trupurile le străluceau de sudoare şi părul ud li se lipise de frunte, în şuviţe subţiri, parcă ar fi ieşit cu toţii dintr-o ploaie torenţială.

Pe mozaicul care ocupa întreg peretele din fundul sălii, se aprinseră, cu licăriri sângerii, ochii diavolilor – scena închipuia o secvenţă a Infernului dantesc,

interpretată, într-o viziune foarte proprie, de către un elev-cosmonaut cu reale calităţi artistice – iar din gurile lor ţâşniră, înspre bazinele de jos, jeturi abundente de răcoritoare, pentru dansatorii încălziţi.

Iniţial, localul fusese un restaurant oarecare, dar apoi cineva avusese ideea să facă din el un club al astronauţilor şi deopotrivă un loc de petrecere. Atunci începură să vină aici toţi elevii şcolii de zbor şi atmosfera se schimbă deodată; în saloanele şi pe terasele clubului ei îşi întâlneau iubitele; îşi ţineau consiliile şi-şi sărbătoreau absolvirea ciclurilor de pregătire; se destindeau după antrenamente; instructorii şi comandanţii, uitând pentru câteva ceasuri severa disciplină impusă de regulamente, se destăinuiau şi ascultau destăinuirile ucenicilor lor.

Luz îl chemă pe chelner să facă plata, dar tocmai când acesta se apleca discret să afle dorinţa celui mai bătrân astronaut, orchestra se dezlănţui iarăşi, şi cuvintele se rătăciră în vacarmul general. Astăzi bobocii din şcoală aveau zi liberă şi se dădeau în spectacol, vrând cu tot dinadinsul să imite o petrecere a colegilor mai mari şi, bineînţeles, copiind mai mult defectele acestora. Glyd se întoarse spre ring, neputându-şi lua ochii de la dansatori; se încorda ca un arc şi ceva rău puse stăpânire pe el, îl împiedică să mai discute, să se gândească. Trase cu coada ochiului la prietenii săi şi-i văzu calmi, parcă interesaţi de spectacol, sau poate se gândeau la zborul din zori, fără să mai vadă nimic?

În sfârşit, chelnerul înţelese, dispăru câteva secunde şi reveni cu nota de plată. Pe ring, doi dansatori îşi rupeau unul altuia veşmintele, în ritmul, subliniat de strigăte şi bătăi din palme, al muzicii. Erau tineri toţi şi aveau corpuri frumoase; probabil că trezindu-se din

nebunia aceea, încercând să şi-o amintească, aveau să se sperie. Şi se vor ocoli mult timp unii pe alţii. Luz spuse ceva, zâmbind, ceva de neînţeles. Glyd apucă un pahar de pe masă, nu mai era sigur dacă al lui sau al lui All şi bău pe nerăsuflate.

Se ridicară să plece. Obosită de dans, o femeie se retrase în marginea ringului. Tânărul de lângă ea sări jos, strigă sau făcu un semn. O fată se desprinse dintre perechile ce se mişcau sincopat. El întinse braţele şi o prinse în cădere. Râseră amândoi, parcă uimiţi, şi părăsiră sala; băiatul îi mângâia fetei părul, ca şi cum cineva ar fi vrut să i-o fure şi abia izbutise s-o regăsească.

Luz îi conduse afară printr-o uşă laterală. Nori groşi de fum de ţigară pluteau prin toate saloanele, în cafenea şi la mesele de joc.

— Era şi timpul! se strâmbă Kobo, ridicând din umeri. Băieţii ăştia ar trebui sancţionaţi cu trei zile de corvoadă.

Glyd se întoarse să mai privească o dată ciudatul loc de distracţie şi abia acum văzu firma, frumos pictată: „LA PORŢILE IADULUI”. Aluzia era maliţioasă şi clară, fiindcă dincolo de local trecea limita vestică a terenului rezervat şcolii de zbor.

— Ţii minte, Dav, când eram elevi…

— Cum să nu, băiete! Cânta orchestra lui Mac Roşcovanul. Fugisem de la şcoală în noaptea aia.

— Serveau nişte fetişcane de toată frumuseţea. Greg a încercat s-o mângâie pe una. Ha, ha! Parcă-l văd! Părul i se zbârlise ca unei sperietori şi dinţi-i clănţăneau! Iar fata s-a mai şi întors şi i-a zâmbit amabil!

— Nostimă chestie, nostimă! se porni şi Dav pe râs.

— Nu înţeleg! protestă Glyd.
— Era un robot. Îi curentase.
Luz coborî, pe o potecă strâmbă, umedă şi alunecoasă jos, malul abrupt al râului. O barieră de arbori răzleţi şi tufişuri crescute unele lângă altele barau trecerea către munte, şi singura cale de acces într-acolo era râul pe jumătate secat de arşiţă. Bătrânul cosmonaut o luă prin apa până la genunchi. All, Kobo şi Dav îl urmară fără să şovăie. Glyd îi privi nedumerit, nu înţelegea jocul ăsta nou şi la un semn al medicului îi imită pe ceilalţi, departe totuşi de a fi priceput.
Apa era foarte rece şi-i tăie răsuflarea. Uneori coborau în gropi domoale, udându-se aproape până în brâu, alteori valurile mărunte abia le ajungeau la glezne, dar bătrânul ţinea firul apei, neabătut. Malurile se ridicau tot mai sus, mai abrupte, şi tufişurile coborau până la ei, cu ramurile pline de ghimpi şi se-ntindeau pe uscat până departe, nestrăbătute da niciun drum. Băiatul încă se mai întreba încotro merg, pe urmă se gândi câte locuri de pe Pământ i-au rămas şi azi necunoscute – localul ăsta cu nume caraghios, unde toate se vindeau pe bani tipăriţi chiar acolo, căci altfel nimeni nu-i mai folosea; banii se împărţeau la şcoala de zbor elevilor mai sârguincioşi şi se păstrau cu grijă; o dată cheltuiţi, greu mai făceai rost de alţii, de pe la cunoscuţi şi prieteni, afară doar dacă nu-i câştigai la joc.
Umblau înspre soare; undeva, sus, pe marginea giganticei faleze muntoase îi întâlnise Run, cu nu multe zile în urmă, şi soarele aluneca pe nesimţite spre faleza aceea, cu intenţia să apună.
Se făcu linişte, între ei şi împrejur. Doar apa, răscolită la fiecare pas, bolborosea, ridicând o pânză

semicirculară de stropi şi după intensitatea şi durata zgomotului, Glyd, care venea în urma lor, recunoştea paşii prietenilor – pe cei scurţi şi repezi ai lui All, paşii mari, meditativi, de muntean ai lui Dav şi mersul şovăitor al lui Kobo, care parcă nu ştia niciodată unde să calce. Pielea i se încreţise de frig, simţea cum firele bărbii i se zbârlesc pe rând şi-şi aduse aminte că trebuie să se radă mai des, barba i se asprea mereu şi se-nchidea la culoare. Ce-o face Indra? Unde era când a murit Maël? În cursul dimineţii, la posturile radioteleviziunii se transmisese un recital de aproape o oră din versurile lui. Poate că fata s-a întors acasă, pe insule? Acasă la ea…

— De ce oftezi? îl întrebă Dav, peste umăr.

— Aşa… Nimic.

Nu vrea să se gândească la zborul care-i aştepta, îi era frică să nu fi greşit maşina, să nu rateze întreaga experienţă. I se părea că mai mult s-a jucat, deşi All numise asta intuiţie; dacă greşesc, s-a sfârşit cu prietenii lui, însuşi Ut se va face de râs că le-a dat uzinele şi laboratorul.

— Să n-ai grijă! îl ghici Dav. Iese bine.

— Lăsaţi-mă singur mâine! şopti Glyd, numai pentru astronaut.

— Au să creadă că ne e frică, îi explică Dav serios. Nu se poate.

Râul curgea acum printr-o prăpastie săpată în calcar. Ici-colo pietrele albe ieşeau din ţesătura deasă a frunzelor, gata oricând să se rostogolească dacă tufişurile şi arbuştii nu le-ar fi strâns ca într-o plasă. Apa mai ajungea rareori până la genunchi. Lumina descrescuse, intraseră în marele con de umbră al muntelui, iar frunzişurile aproape, se-mpreunau, între

maluri, deasupra capetelor lor. Mergeau de peste un ceas, adică străbătuseră vreo şapte kilometri, într-o direcţie total necunoscută lui Glyd, care ştia numai că în partea aceea se află o pădure întinsă.

Deodată în dreapta văzu atârnând capetele, cu noduri groase, ale unor funii; în partea de sus, acestea erau trecute după câte un scripete fixat într-o schelărie de lemn şi tot acolo era o platformă de scânduri, susţinută de un şir de bârne ce se iveau din piatră ca nişte degete. Luz ieşi din apă, pe un bolovan de gresie uscat şi neted. Ceilalţi veniră după el. Îşi stoarseră pantalonii şi începură să urce o cărare oblică, foarte lungă, săpată în mal ca un perete de tunel, de înălţimea unui om.

Sus era o masă rotundă de piatră, înconjurată de douăsprezece scaune cu forma unor clepsidre şi lângă ea se înălţa, direct din pământ, o coloană de bronz, pe care parcă se sprijinise tot cerul. De la platforma de scânduri şi scripeţii cu frânghii şi până aici, solul fusese bine bătătorit şi apoi ars, probabil cu trunchiuri de copaci aprinse şi rostogolite; avea o culoare galben-roşcată şi imediat din marginea acestui loc creşteau valuri înalte de iarbă şi începea pădurea tăcută a cedrilor.

La baza coloanei îşi ridica potirele multicolore, într-o efuziune cromatică, o floare ciudată, scundă, lipsită de frunze, adusă de pe planetele cine ştie cărui soare îndepărtat, în orice caz altul decât al nostru. Glyd o atinse cu grijă. Era rigidă şi foarte rece, deşi se afla în plin luminiş, ca şi cum ar fi fost din fier acoperit cu gheaţă. Îşi înfipsese capătul de jos al tulpinii în solul pârjolit, fără să-i pese; oare avea rădăcini?

— Înfloreşte o dată la 282 de ani, îi spuse Dav băiatului, când se apropie de Pământ cometa Daimon,

purtătoarea unei anume radiaţii. De patru secole stă aici, eum o vezi şi n-a crescut nici cu un centimetru.

Luz se aşeză pe unul dintre scaunele de granit, îşi sprijini palmele de genunchi şi-şi plecă fruntea. Kobo îi prinse umerii lui Glyd şi-l sili să stea în dreapta bătrânului, lăsând un scaun gol între ei. Luă loc şi el lângă băiat, iar în partea cealaltă a mesei se aşezară All şi cu Dav, tot pe al doilea scaun, formând un arc de cerc rânduit simetric pe clepsidrele granitice. Îşi coborâră frunţile şi rămaseră tăcuţi, cu buzele strânse. Pe urmă Luz se ridică – era foarte, foarte bătrân şi nimeni nu ştia cât are să mai trăiască încă; un medic lansase chiar ipoteza că a devenit nemuritor, de când mâncase, se zicea, fructele marelui arbore de pe Olimpia, cele dătătoare de viaţă veşnică.

— Masa Tăcerii, Glyd, şi-aici Coloana Recunoaşterii Infinite. Pădurea din spatele meu e plină de taine. Iată vremea să vă încredinţez talismanul adus de Loo de la pragurile lui El Dorado, de unde nimeni, în afară de el, nu s-a mai întors niciodată – şi au pornit într-acolo şapte expediţii. E nevoie să treceţi prin moarte, până dincolo, ca şi el, şi talismanul nu-şi arată puterea decât de trei ori. La voi va fi ultima oară.

Luz îşi azvârli de pe umeri mantia cenuşie în care se ascunsese tot timpul şi rămase într-un costum astral pe jumătate sfâşiat şi ars, a cărui singură parte întreagă era centura, cu două cutii opace din duroplast. Îşi desfăcu braţele şi răsuflă de câteva ori, adânc; le făcu semn cu capul să vină şi pătrunse încet, precaut în pădure. Cedrii aveau trunchiurile înalte şi groase, iar coroanele, cu ramuri perfect orizontale, li se deschideau la o mare înălţime. Grupul celor cinci înainta lin, ca într-o lunecare şi numai acele din anii trecuţi mai foşneau,

când şi când, sub picioarele lor, fiindcă nicăieri nu existau poteci; sus, păsările se arcuiau în aer, curcubee într-o lume de cântec. Bătrânul se opri în faţa unui arbore înfrăţit, două trunchiuri pornite din aceeaşi rădăcină. În jurul lui, pământul încă afânat, din care răsăreau, stingher, câteva ciuperci, dovedea că fusese plantat mai de curând.

— E cedrul părinţilor tăi, băiatule! I-am cunoscut bine pe Yvonne şi pe Old; acum 48 de ani tereştri, când au plecat în cursă, ultima dată au vorbit cu mine. E cedrul părinţilor tăi, jumătate din pădurea asta e sădită în amintirea celor care nu s-au întors, lăsându-şi sufletul prin meleaguri străine.

Glyd mângiie coaja aspră a copacului, deodată o dovadă că părinţii lui au trăit aievea – când era încă mic avusese ferma convingere că a fost construit de către roboţi şi că nu e rodul dragostei unor oameni. Yvonne şi Old… Ramurile se împleteau strâns, într-o coroană singură şi, desigur, era o *s*ingură fiinţă despărţită în cele două trunchiuri gemene.

— Aici e cimitirul cosmonauţilor… murmură Kobo; numai el putea explica asta, pentru ca n-avea dreptul să-şi găsească mormânt în nicio pădure, urma ca trupul să-i fie ars şi poate aruncat, într-o amforă, în mare, ca al tuturor pământenilor de rând.

— Da mult, de mult, înaintea Erei Preclasice, credinţele vechilor culturi vorbeau despre o tainică legătură între oameni şi arbori. Copacii sunt adăposturi pentru sufletele celor morţi şi se puneau la capetele mormintelor. Aşa, cineva, o mamă al cărei fiu se pierduse in Cosmos a sădit primul cedru, s-aducă pe Pământ sufletul copilului d*e-acolo,* pe urmă un astronaut muri după întoarcerea din cursă, fu îngropat

şi apăru cedrul următor… Dragilor mei, câte, câte poveşti are pădurea asta uriaşă, din care noi nu ştim nicio zecime!

— Rapoartele asupra expediţiilor… începu All.

— Rapoartele! Adevărata istorie a cuceririi e-aici! zise Luz, autoritar. Niciodată n-am intrat în pădure altfel decât în costumul ăsta, al zborului meu din urmă; ar fi fost o impietate. Dav, el singur poate-nţelege. Toţi vorbiţi de grandomanie şi superstiţie, bine, dar duceţi-vă o dată *acolo,* să auziţi, în nopţile de singurătate, urletul lupilor în racheta pustie! Unde mai e liniştea noastră din tinereţe, Kobo? Râul pe care v-am adus în lumea umbrelor se cheamă Lethe, dar nimeni, nici ei – arătă arborii – nu pot uita. Şi ce-i de uitat în aventurile cosmice?

Porni mai departe. Printre cedri cobora amurgul. Glyd îşi închipui cum sunt aduşi, oameni şi arbori, prin albia râului, într-o procesiune tăcută, de numai doisprezece prieteni, cât arătau scaunele de lângă Masa Tăcerii. Funiile, alunecând pe scripeţi, îi ridică pe amândoi pe platforma de scânduri. Ceilalţi se aşază în jurul mesei, pe urmă calcă încet peste acele lungi ale anilor trecuţi spre un colţ al pădurii, oricare, aşază cedrul la capul omului, lipit de un măr şi uite, cade pământul, Pământul, început şi sfârşit al tuturor lucrurilor. Doisprezece tovarăşi, douăsprezece ceasuri ale zilei şi alte douăsprezece ceasuri ale nopţii se-ntorc, şi timpul, până atunci rotit, începe să curgă, egal – acum schimbat în eternitate.

— El este Kid! arătă All pomul abia răsărit, ale cărui ace se aplecaseră, ofilite, până avea să se prindă.

— Am venit aici de multe ori, şopti şi Dav, ţi-aminteşti, bătrâne?

Pădurea avea o geometrie a ei, interioară. Cedrii erau grupaţi în pâlcuri şi multora li se despicase scoarţa în lung, când erau tineri, şi-acum aveau o cicatrice vizibilă, mai deschisă la culoare.

— Ce-i asta? întrebă Glyd, cu gândul mereu la cedrul îngemănat.

— Sunt închise în pomi obiecte de-ale lor.... De-ale celor care n-au mai venit.

— Totdeauna rămâne ceva necunoscut! gâfâi Luz. Totdeauna ceva la ei ne scapă. Sunt, cred, poveştile nescrise în niciun raport, de-o sută de ori mai adevărate şi mai tulburătoare decât nişte date ştiinţifice. Ar trebui obligaţi să dicteze câte o carte de amintiri după fiecare întoarcere. Nu-i tăcere în pădurea asta, numai regret covârşitor după o frumuseţe pierdută – dar ei *ştiau,* ei ne-ar putea privi cu liniştea atotştiinţei, adică ne şi privesc, din noi înşine.

Ajunseră într-o poiană largă, unica din toată pădurea şi chiar în clipa aceea deasupra muntelui se arătă Luceafărul.

— Aşezaţi-vă în cerc în jurul meu! le porunci Luz. A venit ceasul sărbătorii. De patru veacuri îl aştept, de când am sădit cu mâinile mele *pirocardia,* floarea de lângă coloană. A adus-o o navă pustie, condusă de automate; era mesajul ultim al expediţiei lui Basr, singura floare de pe planeta stearpă a Pandorei.

Luz desfăcu una dintre cutiile de duroplast şi scoase un cerc subţire, din sârmă de oţel, apoi din caseta alăturată dădu la iveală un cristal transparent, albăstrui, cilindric, şlefuit, de mărimea unui deget. Le uni – pesemne cristalul era penetrabil, căci nici el, nici colanul metalic n-aveau vreun dispozitiv pentru fixare — şi le ridică în mâna stângă, întinsă la înălţimea

umărului.

— Ascultaţi! spuse el rar şi solemn, rotindu-se pe măsură ce vorbea. Voi trei care aţi ars în capsula de zbor şi tu, care-ai căzut cu astronava, primii dintre Eroii Cosmosului, ascultaţi! Ven şi Okawa; echipaj al lui Wumba; Lun, Bur şi Sab; tu, cel dintâi coborâtor pe Pluton, Nils; şi ceilalţi, Jus, Noah, Alvay şi Chun, ascultaţi! Sunt cincisprezece decenii de când Loo a pătruns în ţinutul de vis, El Dorado, planeta lui Deneb, trecând prin cele şapte încercări care au nimicit tot atâtea expediţii pornite înaintea lui. A intrat, a văzut şi s-a-ntors, graţie talismanului din mâna mea. El i-a deschis porţile. A alungat meteoriţii, a străpuns culoare în câmpurile de radiaţii şi-a deviat norul de antimaterie. Ana, Silva, Mira, soţii voştri – Orm, Oleg şi Ian şi cele cinci echipaje plecate la drum fără-ntoarcere spre marea din hotarul Galaxiei, ascultaţi! Loo a găsit talismanul într-o stâncă de lângă El Dorado, unde numai el singur se oprise. Şi pe pământul ars al planetei nimic altceva decât pulberea morţii şi pietrele mistuite de flăcări şi urmele prefăcute-n cenuşă, şi doar pustiul dezastrului stătea mărturie că acolo trăiseră oameni. Astfel s-a spulberat legenda întâlnirii cu fiinţa aidoma noua şi părea că vom fi sortiţi, încă multe milenii, căutărilor lipsite de rod. Ascultaţi, cosmonauţi ai Terrei, ascultaţi, voi, cei patru gemeni devoraţi de hidrele din Mimesis, şi cei trei sute de martiri ai coloniei de pe Eubeea, morţi din craterele lui Hefaistos şi din mlaştinile Hymerei, de la gurile întunecatului fluviu Styx şi de pe Câmpul Cerberilor, din Marea Magnetică şi de la Piscul lui Prometeu, voi cei care-aţi mâncat carne oprită, ca Sisif, şi-aţi îmbrăcat tunici înşelătoare, ca Hercules – *nimic, nimic n-a fost în zadar!*

Cristalul cilindric trimitea scânteieri în cele şase colţuri ale lumii, o emisferă fosforescentă, scăpărătoare coborî deasupra lui Luz şi a celor patru aşezaţi în iarbă, şi dincolo de ea cedrii începură să freamăte, să se zbuciume fără pic de vânt, aure verde-albăstrii le-nconjurară coroanele şi se fugăreau succesiv, ca valurile mării, toate frunzele cele subţiri tresăreau, pline de neastâmpăr şi crengile se căutau şi se-mpreunau, iar ceaţa albastră curgea limpede printre trunchiuri, spre Lethe, iar în altă parte urca în straturi suprapuse şi parcă toate stelele întârziau, voit, să apară, de dragul Luceafărului.

— Cel căutat este printre noi, pe Pământ. Ne-a bătut în uşă şi i-am deschis. Dincolo de prag e întunericul necunoaşterii şi făptura *lui,* în aşteptare. Dincoace, patru dintre ai noştri, fiul vostru, Old şi Yvonne şi alţi trei, ai ţărânii.

Luz părea că doarme; deşi pătruns de solemnitatea acestui ritual simbolic, All îl găsea exaltat pe bătrân, iar Kobo crezu că recunoaşte cuvintele unor cărţi foarte vechi şi Dav căuta să-i înţeleagă pe toţi, ca de obicei, pe când Glyd avea o poftă grozavă să plângă. Luz se opri din rotire, veni la el cu ochii închişi şi cu mâinile întinse, de somnambul şi-i potrivi binişor colanul de oţel, cu cilindrul pe frunte.

— Nu în zadar ţi-am păzit grădina, murmură el şi spuse şi alte cuvinte tulburi. De-acum poate să vină, poate să vină… Cedrul meu s-a uscat de bătrâneţe, am ales altul şi iarăşi, şi s-au uscat şi-aceia… Tovarăşii toţi mă părăsesc blestemului… Am pus-o-n sicriu şi i-am dat drumul pe apă, să nu mă găsească… şi m-a lăsat pradă singurătăţii…

Avea mâinile calde şi uscate, cu pielea neagră, ca un

pergament. Tot drumul întoarcerii îl făcu sprijinit de Glyd, prin pădurea însufleţită, în ceaţa care le-ajungea până la brâu, nişte năluci în tărâmul nălucilor şi pregătindu-se pentru întâlnire.

21

Când se trezi, în adăpost era frig şi umed. Un bec orb licărea stins într-un colţ şi lângă el, pe bancheta metalică, All stătea pe jumătate întors spre dreapta, privind afară prin ambrazura sfărâmată, de mult, de o explozie. Alături avea o sticlă cu alcool, pe care o ducea, mecanic, la gură, umezindu-şi doar buzele, fără să bea. Dav şi Kobo stateau pe cele două bănci din colţul opus; îşi sprijiniseră coatele pe masa cu un picior mai scurt, ce se clătina la orice mişcare şi-şi ridicaseră gulerele mantalelor; cu faţa în pumni, Dav părea să doarmă, iar Kobo, ţinându-şi braţele încrucişate privea, fără s-o vadă, scala aparatului de radio. Nu-şi vorbiseră multă vreme, se simţea, după absenţa fiecăruia. Glyd se uită la ceas, era patru dimineaţa, şi se ridică în capul oaselor. Patul tare, cu arcurile ruginite şi rupte, cu salteaua aproape putrezită şi unde nimeni nu mai dormise de ani de zile, scârţâi strident. Fără să se-ntoarcă, All îi întinse băiatului sticla, şi adăpostul era atât de mic, încât acesta o luă pe bâjbâite din mâna electronistului, care-i ajunsese în dreptul feţei. Bău două înghiţituri bune, se înecă – alcoolul era foarte concentrat – şi i-o restitui. Apoi îşi frecă urechile amorţite de cutele pernei de câlţi şi-şi scoase picioarele din manta, lăsându-le să atârne peste marginea patului.

Nu făceau altceva decât să aştepte. În acest timp, dincolo de încăperea subpământeană omenirea întreagă se agita, pentru soarta lor şi reuşita experienţei, adversari şi prieteni, cu sufletul la gură; Luz, împăcat cu el, îşi aştepta sfârşitul, Maël gusta odihna, iar Indra… Dar cele două surori şi mama, dar soţia din Munţii Făgăraşului şi cealaltă soţie, cea din Venezuela? Şi un milion de reporteri, şi apoi Berg, lângă Thor, presimţindu-şi eliberarea… Băieţii diviziei de şoc… Ut şi filosofia culturii… Nu-i poţi cuprinde pe toţi în aşteptarea asta, e copleşitor, vezi bine că fiecare aşteaptă pentru el, şi zău, e şi nu-ştiu-cum să te gândeşti că în mâinile lor e o părticică din destinul omenirii. Şi să nu uităm că mai e cineva afară, iar despre fiinţa asta nu s-a prea vorbit în niciun fel. Parcă nu se-ntreabă şi ea cum are să iasă până la urmă, nu-şi aminteşte de-ai ei, de-acasă? Şi, speriată, nu se chinuie să se gândească la altceva, la orice altceva? Cel mai bine, la această oră, ar fi să joci ţintar – şahul e prea obositor şi aluziv la combinaţii – ori să-ţi ai iubita lângă tine, femeile deţin secretul călătoriei prin timp. La un moment dat, toate resursele se consumă înaintea actului, dacă nu reuşeşti să le dozezi, nervii se macină şi te pomeneşti obosit când va trebui să te-mbraci, că vrei să se termine mai repede, mai repede, oricum, numai să se isprăvească.

„A fost odată ca niciodată, Glyd, peste nouă ţări şi nouă mări, în împărăţia de cleştar, unde casele, şi străzile, şi copacii erau de sticlă…” „Dar, înţeleptule, nu se spărgeau atunci când batea vântul?” „Nu se spărgeau, pentru că împărăţia e vrăjită şi dacă…” Vuu! Vuuu! „Alo, vorbeşte al patrulea coordonator. Alertă! Palpatoarele din tribord semnalează intensificarea

câmpurilor gravifice ale…” „Glyd, tu ai să te duci acuma să dormi, ca un băieţel cuminte, nu? Noi avem puţină treabă.”

Kobo îşi vârî mâinile în buzunare. Piciorul mai scurt al mesei se lovi de pardoseala metalică. Dav nu schiţă niciun gest, All exclamă ceva neînţeles, şi alcoolul, agitat în sticlă, scoase un clipocit domol.

„Eu sunt Kobo, sunt medic. Să nu te temi!” „Te cunosc, doctore, tu eşti cel mai bun dintre oameni, de ce să mă tem?” „Pământul e altceva decât o astronavă. Mai întâi că e niţel mai mare…”

Ziua abia se îndura să vină, parcă după un drum istovitor şi zorile se târau pe orizont fără nicio putere. Becul lanternei întoarse spre perete păli totuşi şi afară maşina prinse o formă vagă, mai mult o strălucire nedefinită, care-o scotea în evidenţă deasupra pământului noroios. Dav se trezi din somnolenţă şi privi prin dreptunghiul zdrenţuit al ambrazurii – în fund, linia neclară a zării, cenuşie, partea de sus a aparatului decupându-se neagră pe această fosforescenţă, şi pe urmă jumătatea de jos, mai închisă la culoare decât orizontul, în faţa solului intens întunecat. O broască aciuată prin apropiere orăcăi subţire, ca un greiere, o singură dată, apoi i se făcu ruşine şi tăcu.

— E ora patru… De prea multă tăcere, doctorul răguşise; îşi drese glasul, enervat. E ora patru, treizeci şi doi.

Aparatul de radio fluieră. Dav comută pe emisie.

— Adăpostul! Vă ascultăm!

— Vorbeşte Ut. Ţineţi-vă bine, băieţi! Succes!

Închise. All oftă, de două, trei ori – un suspin. Puse sticla în colţul banchetei, lângă lanternă. Kobo îşi frecă palmele una de alta, să-şi dezmorţească degetele, apoi

îşi descheie mantaua, se sprijini cu mâinile de bancă, lăsă capul să-i cadă-n piept şi spuse, unor gânduri de-ale lui:

— Daaa…

— Să începem! îi îndemnă Dav, trecându-şi palmele peste chip. Cine vrea o cafea?

Căută puţin într-un sac albastru, din foaie de cort şi scoase un termos mare, de doi litri, cu patru capace, câţi erau şi ei. Cafeaua aromea puternic şi deodată în mâinile lui All apărură ţigări, un pachet întreg, din care le dădu tuturor, în afară de Glyd. Se adunară pe bănci, doi câte doi. Sorbeau zgomotos; băutura era fierbinte şi Dav strecurase înăuntru rom. Jarul ţigărilor licărea, parcă transmiţând prin Morse şi fumul se dovedi parfumat şi înviorător, o desfătare.

— Ce facem, Arhanghele?

— Ce să facem, K? Bine de puşti, că are talismanul!

All râse, destinzându-se brusc. Îşi ridică mâinile cu degetele răşchirate, sub nasul celorlalţi. Degetele nu-i tremurau de loc.

— Care mai poate? îi provocă el.

— Robot afurisit! îl blestemă doctorul. E ţeapăn ca un răposat.

— Cedrul meu, las cu limbă de moarte, să fie înlocuit cu un stâlp de fier, cu tăbliţă: „Înaltă tensiune. Pericol!”

— Beţi! Am plecat!

Traseră cu sete din chiştoace şi le aruncară, cu câte-un bobâmac, prin ambrazură, ca la o întrecere de tir. Dav înşurubă capacele termosului şi-l puse în mijlocul mesei:

— Pentru cei care s-or mai întoarce. Pentru Glyd.

— Şi pentru „Cap-de-Fier”, tăticul maşinilor…

Cosmonautul se ridică, lovindu-se cu creştetul de

tavan, îşi umplu pieptul cu aer.

— Parc-am porni la coasă, aşa-mi aleargă sângele! Vino, băiete!

Îl apucă pe Glyd de mână şi din trei paşi erau afară, în răcoarea tăcută a zorilor. Kobo şi All veniră după ei, plecându-şi capul, să nu se izbească de tocul uşii blindate. Glyd îşi potrivi pe frunte talismanul lui Loo. Cei trei bărbaţi se priviră. Pipăiră, unul altuia, buzunarele de pe exteriorul coapsei drepte, unde se aflau nişte obiecte lunguieţe şi tari: revolverele anihilatoare.

— Nu ştim nimic de astea, nu uitaţi!

— Noi nu atacăm niciodată.

Pământul fusese răscolit adânc de şenilele tractoarelor şi era plin de tranşee şi de gropi. Sania pe care încă stătea maşina lăsase patru dâre paralele, lustruite; în lumina crepusculară sclipeau ca şi cum ar fi fost pline cu apă. Cei patru porniră unul lângă altul, în lanţ, coborând şi suind aceleaşi obstacole.

Căştile străvezii, prinse în cârlige, le atârnau pe spate ca nişte capete lucioase şi inerte. Purtau costume negre, din dermoplast, protectoare, lipite de piele cu o soluţie specială şi care dăduseră rezultate deosebite în explorările spaţiale – înlocuind scafandrii cosmici.

Când se construise singură, în marea hală a Uzinei de Prototipuri, maşina de zburat era lipsită de motor şi de orice sursă de energie proprie. Dar atât de bine pătrunsese gândurile şi intenţiile oamenilor, încât prevăzuse că i se va ataşa un motor gravific şi-i rezervase spaţiul necesar. Logic ar fi fost să nu ai pentru ce te teme şi să te simţi în siguranţă la bordul maşinii; dar nu era vorba acum doar de un simplu zbor, ci de stabilirea comunicării cu o fiinţă extraterestră – orice supriză era posibilă şi probabilă.

— Băiatul înainte de orice! le aminti Dav inutil celorlalţi.

Şi urcară scăriţa de acces, pătrunseră în maşină, închiseră şi blocară trapa.

Aşadar ei doreau să verifice dacă „plastilina” metalică de pe fundul Mediteranei e suportul material al unei conştiinţe, dacă e un strop de adevăr în povestea încâlcită cu „pasărea groazei”. S-ar fi putut – nu-i aşa? – ca un glumeţ să le provoace cosmonautului şi electronistului câteva halucinaţii şi să fi ascuns, la 129 de metri în sol, o materie plastică nou descoperită. Era posibil, desigur. Dar în celălalt taler al balanţei stăteau nişte femei, nişte fiinţe dragi, şi încrederea necondiţionată a lui Ut, şi sinuciderea lui Kid. Haida de, cu toate astea nu se poate glumi aşa uşor!

Aparatul plutea, la vreo 4 kilometri înălţime, incendiat de flăcările soarelui, iar dedesubt cosmodromul deschisese o mie de ochi şi întinsese o mie de braţe, în aşteptare. Echipajul respira în căşti oxigen pur şi ducea în spate paraşute dirijabile, dar toate, în fond, nu însemnau nimic, pentru că moartea, mai ales când vine cu premeditare, e totdeauna mai subtilă. De ce nu reuşea Kobo să-şi vindece pacienţii? Mai bine s-ar fi gândit să-şi sfărâme statuile şi să plece, la naiba, o dată *acolo,* să-l fi luat Dav în rachetă cu el, măcar pe Pluton, să-i arate pustiurile urlătoare şi formidabila mlaştină de obsidiană, un răsărit de soare prin Cortinele de Cristal sau pe Marele Crab, mai înalt cu mult decât Himalaya, muntele de gheaţă care concentra toată rezerva de apă a planetei. Sau altceva, uite, să-i aducă pe cosmonauţi în cercul vrăjit al monştrilor de piatră: „Ăsta e Run şi ăsta e Osc şi asta Ida. Ia spuneţi voi, cum să le schimb

statuile, ce trebuie îndreptat la fiecare*?"* Nici nu e atât de complicat. Dar Maël a murit de-o săptămână şi nici măcar nu i-a văzut mormântul din mijlocul ocolului de cai – şi moşul aşteaptă, doreşte să spună cineva adevărul despre el*,* adevărul lui ultim. Kobo îl ştie, din mai multe rânduri, când înnoptase la fermă şi-l văzuse pe bătrân chinuit de singurătate, căutând un om să-i coboare în suflet. Parcă cine plângea între cai, când îi ducea să-i adape? De ce se preface el acum că a uitat?
…

Şi maşina însufleţită pluti mai departe, împinsă încet de vânt, mai degrabă un aerostat, pluti şi încă nimic altceva. Dav se trânti pe podeaua străvezie, cu faţa în jos. Deschise unul dintre chepenguri. I se-ntâmplase ades să viseze că zboară, într-o mare linişte, ca şi acum. Pământul era negru şi alb, alb-albăstrui şi negru spre ultramarin, numai umbre. Iar umbrele în zori sunt foarte lungi, ca şi ambiţiile omului când e tânăr şi grozav de încrezător în el, de două, de trei ori mai lungi ca înălţimea trupului. Vremea trece, soarele se ridică, şi umbra, gata, începe să se scurteze, e destul de greu, vin insuccesele şi ne batem pentru o idee, pentru un fapt… Unii ajung, sărmanii, în pustiurile tropicelor şi, cu soarele la zenit, umbra se mistuie şi tot atunci îşi găseşte sfârşitul, oase anonime în nisipuri. Dar se mai şi rezistă, de obicei; se rezistă până la asfinţit. În ceasurile acelea, umbrele se diferenţiază – unele mult mai mari decât în zori, altele potrivite şi altele mici de tot. Paradoxal că tocmai aceia care n-au făcut prea multă umbră se simt cei mai nedreptăţiţi şi nu ştiu cum ar fura din a celorlalţi. Îşi mai ridică mâinile deasupra capului, mai mânjesc pământul cu funingine, înşiră maşinile şi casele pentru care s-au luptat, să se-adune

şi umbrele lor, dar cine pune la socoteală atunci case şi maşini?

Dav surâse. Îşi rezemă capul de marginea chepengului. O spumă de nori se prelingea pe sub ei, ca o faţă de masă încă neîntinsă peste tăblia pământului. Se gândi că mama are să moară, de mulţi ani pândea cu nelinişte şi cu frică moartea mamei în casa bătrânească din munţi şi de pe acum sufletul i se stringea de spaimă neputincioasă. Are sa se-adune de pe drumuri, rămâne el cel mai mare al familiei, să-i ocrotească pe ceilalţi. Mâine-poimâine fetele se mărită, ca să nu mai vorbim de Victor. Băieţii lui la toamnă trebuie daţi la şcoală. Mama spunea să-i fi trimis la oraş; parcă nu-s tot aceiaşi profesori? Dar nevasta ţinea partea mamei, femeie, ce să-i faci?

„... Aşa a fost la-nceput. Stau bieţii oameni între cer şi pământ, li se face sete, nu poţi întinde mâna nimănui. E rău singur, chiar dacă eşti oaspetele unei bănuite fiinţe

— Te-a poftit ea, zice că vrea să te cunoască? Sunt patru, cinci nebuni, dau buzna în casa omului: hai să ne împrietenim; dar lăsaţi-mă, fraţilor, a trecut molima pe sub geamuri şi i-a omorât pe toţi ai mei. Ce mă aiuriţi cu talis- manele voastre? Mi se scutură grâul, că n-am secerători, şi-mi pier porumburile de secetă; de petrecere îmi arde mie acuma?

Sărmana făptură, ne caută şi se teme de noi..."

„... Dragă Indra, am hotărât să-ţi scriu, ca să afli că nu te-am uitat şi-mi pare rău că am fugit, ştii tu când. Eu în toate nopţile întreb omniobserverii unde eşti şi n-am curaj să te chem. Aş fi vrut să te duc în Valea Întoarcerii, să vezi astronava pe care am crescut, şi mai vreau eu multe, nu-mi aduc aminte, dar oricât ţi-aş cere iertare, nu cred că ai să vrei să mă ierţi. Prietenii mei

mă poartă pe nişte drumuri necunoscute şi am atâta nevoie de ajutor şi de căldura unei mângâieri, numai că ei nu înţeleg şi nu pot înţelege; prieteniile bărbaţilor sunt altfel, voi nu le cunoaşteţi, sunt foarte trainice şi foarte dure: îţi dau o senzaţie ciudată, crezi în somn că porţi aripi şi pe urmă ei te lovesc: zboară – zic – zboară! Şi tu treb*uie să* zbori, chiar dacă ţi-e frică. Maşina noastră nu acţionează în niciun fel şi-mi vine să mor de ruşine, că s-a făcut după îndemnul meu şi am greşit, totul, totul e o eroare şi din vina mea o să pierdem. Iubito…”

Pesemne depăşiseră câmpul cosmodromului, fiindcă Pământul se apropie de ei, spintecând cu insule marea de nori şi parcă se mai vedeau nişte copaci şi undeva sfoara răsucită a unui râu. Să fi fost Lethe, în pădurea de cedri? Dav îşi scoase casca şi se aşeză lângă chepeng, rezemându-şi picioarele de pragul lui. Presiunea scăzută făcu să-i pocnească urechile şi să i se înfunde. Scoase un baton de cafea şi-l mestecă, strâmbându-se.

„M-am îmbătat, pe cinstea mea că m-am îmbătat!” gândea All. „Ei bine, acum putem vorbi liniştiţi! Acuma, da… Se făcea că vine un prost… Nu asta, n-am început-o bine! Unicul meu prieten, Berg… Moşule Maël, am să-ţi aprind pădurea de cactuşi şi am să ar deasupra, cu mâinile mele. La ce ţi-a folosit să mă minţi? «Yo, de ce fugi?» «Pleacă! Pleacă! Şi lasă-mi flacăra…» Am să mai fac o navă, după propria mea Ecuaţie… şi în loc să mă înalţ în Cosmos, are să mă ducă sub pământ – iată chipul adevărat al lui All, marele conchistador, marele…”

— Atenţie!

Strigase doctorul. Talismanul lui Glyd începea să se

lumineze în verde şi imediat în roşu. Un zumzet mărunt scutură maşina, o cădere, ca într-un gol de aer, apoi o oprire bruscă şi o tăcere încordată. Cosmonautul trânti chepengul la loc şi-şi puse iar casca. Se ridicară în picioare, râzând. Simţeau, extaziaţi, ocolul morţii – izbândiseră. Camerele de filmat bâzâiau sonor.

— Să vedem! zise, prevenitor, Glyd şi porni să măsoare cabina. Îşi amintea perfect toate detaliile maşinii care se construise singură. Să vedem!

Razele cristalului deveneau tot mai strălucitoare. Se roteau în jurul pereţilor, pipăindu-i. Tija lungă de lângă trapa secundară se desprinse din clame şi căzu la orizontală, şfi- chiuind aerul rarefiat, apoi se roti în jurul axului, măturând podeaua transparentă. Pământenii săriră peste ea, aşa cum sari coarda. Tija făcu un tur complet, apoi se întoarse; îi căuta, evident, dar cristalul lui Glyd fulgeră orbitor şi o reteză într-o clipită, lăsându-i un capăt de vreo zece centimetri, care prinse să se zbată cu furie. Era un dialog dramatic între cele două civilizaţii străine. Pc Glyd îl îneca invidia – ce-şi spuneau, aparatul lor şi talismanul, ce schimb de comunicări se petrecea între ele, dincolo de înţelegerea pământenilor, care oferiseră doar arena, locul întrecerii? Aveau dovada că pe El Dorado existase o cultură superioară lor, dacă această maşină din cristal… Sau această fiinţă? Sau *această fiinţă?…* Nicio analiză n-a găsit alcătuirea cristalului adus de Loo – poate e cineva î*nchis* în el ca într-o crisalidă? O făptură dotată cu raţiune şi sublimată, redusă la câteva funcţii esenţiale, de apărare? Şi de partea cealaltă „pasărea groazei”, cu intenţii încă obscure, şi un vârtej, un vifor de informaţii, peste capul copiilor lipsiţi de înţelegere?

Cabina se umpluse de fum; orbecăind, Dav îi adună

pe toţi în centru. Nu se mai vedea la un pas. Contoarele de radiaţii fluierau neîntrerupt; nu era fum, ci cuante de energie. Ceva metalic, poate capătul tijei, scotea, lovindu-se, o vibraţie continuă, de clopot. Lichidul rece al instalaţiei de aeraj ţâşni, sub presiune, din conductele sparte, peste picioarele oamenilor unde îngheţă numaidecât, în ţurţuri.

— Atenţie, strigă băiatul, o să se distrugă podeaua!

Deja cioburile de plastic începură să zboare în toate părţile, şi fără costumele protectoare i-ar fi spintecat pe toţi patru. Bucăţi mari din planşeu se desprinseră şi căzură, rostogolindu-se spasmodic prin aer. Ţesătura de întărire rezistă însă şi, pe măsură ce se fărâmiţa, plasticul trecea prin ochiurile ei mărunte, ca făina prin sită. Trosnete dese răsunau din toate direcţiile. Barele de susţinere a plafonului şi cele opt lonjeroane verticale se frânseră, şi o ploaie de sfărâmături se abătu peste oamenii rezemaţi unul de altul, spate-n spate.

— Şi-a pus în gând chiar să ne omoare?! mormăi Dav. Trebuie să facem ceva…

— Fiţi gata pentru torsiune! îi preveni Glyd, ale cărui intuiţii nu dădeau greş niciodată.

Maşina se răsucea lent, în jurul axului vertical, cu partea de jos spre stânga şi cea superioară spre dreapta, luând forma unui colosal şurub. Pe fruntea băiatului părea că s-a aprins însuşi soarele. Razele treceau de-a dreptul prin corpurile pământenilor, într-un autentic fenomen de penetraţie, se materializaseră şi împingeau pereţii înapoi, împiedicându-i să se unească. Aparatul trosnea din toate încheieturile, un amestec grotesc de fire, bare şi ţevi, dar continua să se răsucească, şi talismanul, schimbându-şi culorile, ţesea cu migală o plasă în jurul celor patru, o plasă pe care

„pasărea groazei” nu reuşea s-o străpungă.

— Explodează motorul gravific! ţipă Glyd. E timpul să...

Nu mai izbuti să termine. Un huruit năprasnic, cu pocnete din ce în ce mai dese, răsună sub picioarele lor. Bateriile energetice se aprinseră şi se sfărâmară ca nişte artificii multicolore, căzând cu trene lungi de fum, arteziene încremenite în aer; păienjenişul firelor ardea şi el, cu flacără verde, şi toată maşina se repezi spre pământ, cu viteza unui bolid. Vântul prăbuşirii ţiuia printre odgoanele despletite. Un minut încă, şi... îşi căutară febril anihilatoarele – numai All şi-l găsi pe-al lui şi trase, cu furie şi o deznădejde rece. Antiprotonii. Dirijaţi de câmpuri, atinseră carcasa în trei puncte. O lumină insuportabilă, timp de o miime de secundă.

— Săriţi! Săriţi!

Orbiseră cu toţii şi bâjbâiau către spărtură. Dav îl smulse pe Glyd dintre barele rigide ale cristalului; cristalul se desprinse fără niciun efort de razele pe care el singur le născuse, şi cosmonautul ţipă în neştire, de bucurie şi de triumf, pierzându-şi controlul asupra nervilor. Îl aruncă afară pe băiat, îl lovi sălbatic pe Kobo cu piciorul – era atâta fum, că nici nu-şi dădu seama prea bine unde l-a împins pe doctor – îl înşfăcă de ceafă pe All, îl strânse tare, ca un nebun, şi plonjă, cu capul în jos; în trecere, prin costumul de protecţie care rămase întreg, un colţ de metal ascuţit îi sfâşie partea stângă a corpului, de la ultimele coaste până la genunchi. Prin vis, înaintea leşinului, auzi lătratul sec al exploziei finale, acel „vhaum!” atât de caracteristic şi un scrâşnet de fierărie turtită. Aparatul de zbor din materie gânditoare, construit la dorinţa pământenilor, se zdrobise chiar de sania care-l adusese la punctul de

plecare.

Lui Glyd îi reveni vederea abia când paraşuta-balon, plină cu heliu, îl coborâse până la vreo doi metri deasupra solului. Lângă el, aproape atingându-i umerii cu picioarele, cădea All, iar acolo, jos, printre sfărâmături, Dav zăcea pe o parte, chircit, şi peste el îngenunchease Kobo.

— Oare am scăpat? într-adevăr? întrebă medicul.

— E…

— … numai rănit. Costumul, pe dinăuntru, i s-a umplut de sânge. Glyd, cheamă-l pe Ut, cere ajutoare. „Cap-de-Fier”, ajută-mă să-l ducem în adăpost. Aici, cine ştie…

Dav deschise ochii, nedumerit de mirosul de mucegai şi de durerea cumplită şi de senzaţia de spaimă şi sufocare ce ţi-o dă sângele închegat pe piele. Kobo îi ridică încet capul şi-i dădu să bea din sticla lăsată de All. Alături stătea Glyd, cu privirile ţintă asupra lui.

— Talismanul… şopti Dav.

— Nu-l mai am. Nu cred că l-am pierdut. Trebuia să-şi arate puterea doar de trei ori, n-a zis aşa Luz?

— Fleacuri, aş fi vrut…

— Ne-am întors cu toţii, să-ţi bem cafeaua, diavole!

— All, strigă cosmonautul, All, unde umbli, măi omule?

— Dar *ea,* fiinţa? spuse Glyd pe neaşteptate. Ce facem cu ea?

— Oare-am scăpat? repetă doctorul; făcuse o fixaţie.

— All, tu n-auzi?

Electronistul coborî scările, clătinându-se şi se-aşeză pe bancheta metalică, în poziţia dinaintea decolării, fără să privească la niciunul.

— Ce vreţi? îngână el…. O maşină dumnezeiască!

spuse apoi. Cea mai grozavă maşină a tuturor timpurilor… Astronava raţională! Nimic n-a mai rămas din ea. Îâh! Mai bine îmi rupeam mâinile!

O sirenă şuieră în depărtare.

— Acuma, hai, să terminăm şi cafeaua aia! îi îndemnă rănitul. Doar n-o s-o duc înapoi. All, dragule, las-o baltă cu stâlpul tău de înaltă tensiune, auzi? Dacă n-am murit azi, noi, ca Luz, nu mai murim niciodată!

Pe la şapte şi jumătate dimineaţa, singur în gravimobil, Glyd trecea pe deasupra oraşului, încă nevrând să se-ntoarcă acasă. Sufletul îi era plin de amărăciune şi nu-şi dădea seama de ce; trecuse prin prea multe întâmplări şi emoţii, pe care nu le mai distingea bine, ca să afle de unde îi vine tristeţea; dar ştia, ca şi în alte dăţi, că va desluşi totul mai târziu, după ce furtuna se va fi domolit.

Aţipi în două rânduri, la intrarea în oraş şi la o încrucişare, somnul nu dură niciun minut, dar avu timp să viseze, şi trezindu-se i se păru că-şi continuă visul, astfel că ajunse lângă vilă fără să fi băgat de seamă şi, dacă tot ajunsese, coborî. Acum descoperi de ce era atât de trist: cu brigada de medici şi tehnicieni venise şi o femeie acolo, pe cosmodrom. Toţi o văzuseră de departe, pe turela tancului de intervenţie şi făceau tot felul de presupuneri; o clipă, pe Glyd îl sufocă emoţia, dar nu era Indra. Era Yo; Yo, adică iubita lui All… El n-o mai văzuse de treizeci de ani.

Glyd coborî scăriţa îngustă a platformei de aterizare, iarăşi cu senzaţia că o să cadă. Florile se deschideau, îmbătate de propria lor frumuseţe. „Ca nişte femei” se gândi el, se miră cum de pericolul morţii îi lăsase un gust atât de ciudat, ca o glumă bună, la care ar fi râs

îndelung, şi iar îl cuprinse un fel de înţeleaptă melancolie; i se părea acum, la sfârşitul marii aventuri, că are puterea să înţeleagă totul

— Şi nu era chiar o copilărie, pentru că se mira el singur cum de găseşte la toate întrebările un răspuns, nu un răspuns oarecare, ci tocmai pe acela bun şi adevărat; şi totodată trăia tristeţea visătoare a finalului, când ai revelaţia că te-ai regăsit, te cercetezi cu ochi lacomi, să-ţi recunoşti vechile trăsături şi obiceiuri şi-ţi zâmbeşti, tu către tine însuţi, duios şi superior: „ehei, ce ştii tu prin câte am trecut!”

Când o văzu pe Indra, la capătul terasei celei mari, Glyd, băieţandrul, era un bărbat deplin; ştia foarte bine ce trebuie să vrea de aici încolo.

— Sunt puţin cam obosit! surâse el încurajator. Ce bine că te-am găsit acasă!

— Vino să faci baie şi să mănânci! răspunse ea liniştită. Te aşteptam cu masa.

Era alta, ca şi bărbatul din faţa ei, deşi nici înainte Indra nu mai avusese nimic din înfăţişarea unui copil; dar nesiguranţa ei suna altfel, poate numai ca o întrebare, dincolo de care rămân certitudinile unor drumuri alese deliberat.

În toate camerele se simţea un parfum nou, mirosul subtil pe care-l degajă pielea femeilor şi care se impregnează în toate obiectele folosite de ele, ca o a doua personalitate.

Indra îşi ajută logodnicul să se dezbrace, îi adună hainele risipite, le strânse la piept şi-şi îngropă faţa în ele.

— Ai slăbit! spuse Glyd, din baie. Ce-ai făcut în lipsa mea?

— Nimic, murmură ea. Nimic, dar s-a-ntâmplat cu

Maël…

— Indra, am să… începu el, dar se răzgândi.

— Haide, nu scapi fără să mănânci! Termină şi vino la masă!

Îi amorţiseră degetele subţiri încleştate de stofa aspră şi prăfuită a hainelor lui. „Glyd, Glyd!” şoptea ca o proastă: acuma de ce s-o fi temând? Sigur că el n-are s-o alunge, n-are s-o mai alunge.

— Uite că vin! Ce-avem de mâncare?

Se aşeză pe scaun, cu privirile la ea, crezând că doar visează, aţipit acolo, la încrucişarea aeriană, că de fapt nici n-a aterizat. Abia se atinse de mâncare şi bău două cupe mari de vin sec.:

— Acum… am să mă culc. Să nu fugi!

Indra îl însoţi în dormitor, să tragă storurile. Nu, el, evident, nu credea încă nimic şi era istovit de lupta cu maşina aceea. Indra îl urmărise, prin omniobserver, ca şi toţi pământenii, murise de zece ori până să-l vadă ieşind şi nici atunci încă nu spera să mai fie viu. Se stăpânise să nu alerge la cosmodrom, să rămână aici unde nu vor fi decât ei doi în clipa revederii şi el o să poată hotărî nestingherit.

Îl privi pe furiş. Adormise. Halatul de baie îi alunecase într-o parte, dezvelindu-i pieptul şi gâtul neted, alb, ca de fată. Zâmbi cu mândrie, amintindu-şi că nici pieptul lui, nici gâtul, nici faţa, nimic din el nu cunoscuse mângâierile vreunei femei. Nu se-ndură să plece, să-l lase să doarmă. Se aşeză încetişor în fotoliu, privind mereu. Porniseră amândoi la un drum întortocheat; drumul străbătut de el până acum, din racheta natală până la maşina vie fusese în orice caz mai simplu şi cunoscuse înfrângeri. Indra, însă, avea să-l chinuie cu gusturile şi cuvintele ei învăţate pe Insule; simpla

amintire a Insulelor intr-o discuţie oarecare îl va umili pe Glyd; întâlnirea cu vreun ins de-acolo îl va copleşi de bănuieli şi ruşine; se va îndoi mereu, mereu de credinţa ei, de puritatea ei; oricare gest tandru al ei îi va evoca, inevitabil, imaginea bărbaţilor dinainte —şi nu e aşa, n-a fost aşa? Cum să-ndrăznească ea măcar să se simtă jignită, sau să se arate, pentru că jignită va fi întotdeauna?

— Numai de nu ţi-ar părea rău vreodată, dragul meu! Ai răbdare să vină copiii, atunci o să ne fie amândurora mai uşor. Dar să nu-ţi pară rău că m-ai luat de acolo, să nu trebuiască să plec, să nu mă alungi!

Glyd murmură ceva şi tresări, halatul i sc desfăcu, des- coperindu-i trupul, mijlocul subţire şi şoldurile cu linii dulci, efeminate – Indra îşi aminti de mânzul lui Freely; dragostea femeilor începe cu maternitatea, altfel, privind trupul primului şi singurului iubit, de ce e aşa înduioşată şi ar vrea să se recunoască, în trăsăturile lui, pe sine însăşi?

Becul roşu al videofonului se aprinse de câteva ori.

— Sunt Aura, soţia lui Dav… Tu eşti Indra, aşa-i?

— Da, şopti fata, puţin stânjenită. Cum se simte Dav?

— L-a peticit Kobo. Nu-i nimic grav, i s-a mai întâmplat şi altă dată. Vă cheamă pe amândoi diseară la „Stone Men’s Ranch”. După miezul nopţii. Veniţi neapărat, vom fi toţi acolo!

— Venim.

— Ce-o să se bucure Dav că te-am găsit! Fusesem îngrijoraţi cu toţii. Să ştii că Glyd… Mai vorbim noi!

Indra închise legătura şi răsuflă adânc, ca după o cursă obositoare. Pe uşă intră atunci micul robot vorbitor, cu o tavă cu citrice şi băuturi pentru cocktail, semn că automatele sunt gata să-şi servească şi noul

stăpân.

22

Doctorul îşi adunase prietenii pe terasa dincolo de care se deschidea luminişul statuilor; pe pământ era întuneric; doar pâlpâirca nehotărâtă a luminii zodiacale undeva, spre nord şi deasupra mirificul Drum al Robilor – o pânză unde stelele nici nu se mai distingeau, strânse una într-alta, şi în faţa ei, mai mari, sclipind multicolor, alte stele, în zeci de planuri.

Doctorul îşi ridică mâinile, a neputinţă:

— Nevastă-mea s-a dus în oraş, iar eu nu găsesc cina. Răbdaţi acum de foame, cu demnitate!

La un colţ Indra şi la celălalt Glyd, pe câte-un balansoar; pe latura din fund a scenei, All şi Yo, două siluete abia distincte, pete cenuşii pe fundalul negru al copacilor. Dav în centru, cu Aura: el întins pe un fotoliu rabatat şi ea la capul lui, aşezată jos pe o pernă, sprijinită cu cotul stâng de marginea fotoliului. Două mese rotunde între ei şi cuplul stingher format de Yo şi All. O piatră din pardoseală, tăiată în formă de octogon, sclipea mărunt în dreapta cadrului: foile de mică întorceau razele stelare. Era un decor destul de bine pus la punct de Kobo, pentru că în crâng se putea bănui umbra, printre ramuri, a lui Maël, iar în afara cercului păgân al statuilor păşteau un cal, o iapă şi-un mânz, cu spinările lucind la orice mişcare şerpuită.

— Cel puţin două pierderi, zise Glyd, cu ochii la bolta aceea de noapte nepământeană. Niciodată n-am văzut atâtea stele! Mai întâi fiinţa din cristalul lui Loo şi pe

urmă „pasărea groazei”…

— E ciudat, continuă să murmure All, tot ce simţeam că-mi aparţine mi s-a interzis, începând cu dragostea ta. Aş fi vrut ceva numai al meu, o certitudine, şi nu am avut-o până azi niciodată. Uite de ce n-am pierdut nimic al meu de când eram tânăr!

— Glyd a pus o întrebare şi noi trebuie să hotărâm, spuse atunci Dav. Ce facem cu *fiinţa* aceea? Sunt şi finaluri fără rezolvări, dar nu se poate isprăvi aşa, înţelegeţi. Mâine întocmim un raport detaliat asupra expediţiei şi urmează să ni se acorde nişte titluri. Viaţa nu s-a oprit decât o clipă. Să n-o pierdem!

Acestea se întâmplau la o oră târzie, sub semnul trecerii într-o lume nouă. Toţi lăsaseră în urmă ceva nespus de drag şi aveau de pe acum regrete, pentru că înaintarea în cunoaştere se face printr-un şir neîntrerupt de sacrificii şi despărţiri. Încă nu ştim ce ne aşteaptă în existenţa următoare, pornim să traversăm cu o plută oceanul, dar sufletul ne-a rămas pe mal, la ai noştri, unde nu vom mai reveni, poate, niciodată; o să ajungem, în schimb, cine ştie, la capătul drumului, să întemeiem o altă civilizaţie, sau poate apa o să ne-nghită, apa şi monştrii rapaci din transparenţa ei înşelătoare. O, ştim cât de bună şi necesară e călătoria, însă lăsaţi-ne acum regretelor noastre, lăsaţi-ne măcar o noapte să trăim pentru noi, altfel am fi gata să dezertăm la cel dintâi prilej!

— Am să vă spun o poveste, zise Dav, un basm despre „pasărea groazei”. Vă întrebaţi de ce, prefăcută în aparat de zbor, *fiinţa* din Mediterana a încercat să ne ucidă, în loc să intre în contact cu noi. Vă spuneţi, poate, că am avut noroc cu talismanul lui Loo. Dar nu-mi pasă de talismanul lui Loo, care ne-a făcut atât de

mult rău. Am fost neştiutori şi nedrepţi. Nu mai putem îndrepta nimic; totuşi, în al doisprezecelea ceas, să deschidem ochii şi să aflăm. Mâine vom refuza toate titlurile, iar la întrunirea Academiei vom fugi într-o oază din Venus. S-a aranjat totul, acolo suntem aşteptaţi; trebuie să dispărem un timp, până când nefericita noastră experienţă are să se mai uite.

— Ce spui, zise Glyd, nu pricep!

— E de-a dreptul caraghios! îşi făcu iar apariţia Kobo. Femeia asta mă face de râs dacă mai întârzie. Luaţi nişte gustări! Îmi vine să-nnebunesc.

Roboţii aduseră pe mese băuturi şi ceva mâncare. Oaspeţii erau înfometaţi, începură să mestece conştiincios gustările improvizate neîndemânatic de doctor. Acesta se cocoţă pe balustrada din stânga a terasei, aproape de Indra, şi se mulţumi cu un baton de cafea.

— Un basm e o simplă ficţiune, zise Dav, cu ochii pe jumătate închişi. Noi bem, mâncăm şi ne vedem de ale noastre. Dincolo de terasă e spaima şi deasupra ard stelele. Să nu uitaţi de Kid, nici de Maël – prietenii noştri morţi şi nici de cei care au nevoie de ajutor! Basmul are să treacă domol, ca o stea căzătoare. O vedeţi? Alunecă pe cer. Iată şi o alta, în spatele ei. Şi mai încolo o a treia. Asta înseamnă că lucruri din afara conştiinţei noastre încearcă să ajungă la noi. Există o mare linişte a pământurilor, care nicăieri nu e desăvârşită ca în câmpie. Şi nicăieri ca acolo omul nu-şi simte apartenenţa la planeta care l-a născut, nicăieri nu primeşte să se supună tuturor legilor vieţii ca în tăcerea aceea plină de reculegere şi pace, unde singure firele ierbii şi grâul trosnesc mărunt sub atingerea gâzelor şi aerul e colindat de lilieci; ici-colo un copac rătăcit, ca un

bulgăre verde, pluteşte pe deasupra lanurilor şi când şi când o rarişte de salcâmi îşi tremură frunzele ascuţite, lipite două câte două şi lăsate în jos pe coada lungă, ca buzele unui copil supărat.

— Eşti un poet, Dav, zise All, iar Yo zâmbi admirativ. Era ca o tânără îndrăgostită căruntă, zâmbea admirativ la tot ce spunea All.

— Nu mă întrerupe, prozatorule! spuse Dav. Omul ăsta disciplinat a devenit prea vorbăreţ, nu ştiu ce i-ai făcut, doamnă Yo!

— Îmi plac basmele, asta-i! zise All. Şi tu le spui frumos, eşti un băiat plin de talente! Am să te imprim pe o bandă de magnetofon.

— Banda e gata! răspunse Dav netulburat. Poate că pe ea n-o s-o întrerupeţi, că sunteţi politicoşi cu maşinile. Uite-o! O scoatse dintr-un buzunar.

All îi întinse, zâmbind tăcut, un minuscul magnetofon portativ. Glyd râse. Era convins că Dav pregătise împreună cu All mica punere în scenă.

Banda glăsui: „... De mult, de mult, din fântânile oarbe ale cerului (de sub marginile apei negre, mai din adânc decât adâncul ce se poate închipui, de unde şi vămile văzduhului se termină), de la hotarul tuturor începuturilor, în care nesfârşitul nostru se întâlneşte cu alte nesfârşituri şi lumile sale încep să se schimbe cu alte lumi, cu totul diferit alcătuite, a venit printre noi un bolovan de piatră. A venit şi s-a aşezat în nişte munţi; aşa – o piatră căzută din cer, mai căzuseră ele încă o sumedenie pe planeta aceea pustie şi nici nu le văzuse nimeni, că oameni, pasămite, nu erau acolo pe-atunci, să ia aminte şi să chibzuiască la câte se mai întâmplă sub soare. Bine! Acuma, trece un timp, cât nu ştiu, că n-am stat eu să-l măsor – lasă că nici n-aş fi putut, e-

amar de vreme la mijloc, ce credeţi? – şi vine ziua să iasă în mare o picătură vie, un fel de apă, care se mişcă singură. Minune! Marea să fi născut-o, cine ştie, dar vezi că au ieşit una, două, o mie, câte-or fi fost, şi din ele uite că se iveşte un peşte, din peşte o broască, din broască un şarpe, din şarpe un liliac; ci, din altele s-au ivit ierburi de mare şi pe ierburi le-au aruncat valurile afară şi-au prins rădăcini acolo, în mal. Va să zică, planeta s-a făcut cu păduri şi cu felurime de animale, ba şi cu gâze de toate neamurile, cum vă spui, şi oamenii – prin preajmă, prind şi ei prilejul, era o încurcătură cu nişte maimuţe, sau aşa ceva, şi gata, uite-i că înccp să cioplească bolovani, s-a sfârşit cu gluma! O să-ntrebaţi dumneavoastră: «ce-i dai zor cu *planeta,* ce *planetă,* că doar astea s-au petrecut chiar la noi!» Ba, să mă iertaţi, v-am dus cu vorba, că nu era pe Pământ! Şi nici în Steaua Ciobanului; poate, poate să fi fost în Luceafărul de Ziuă, că el e mai departe; iar eu, dacă v-am spus istoria asta cu Pământul, e numai aşa, ca să vă aduceţi aminte, dar pe meleagurile acelea viaţa s-o fi născut şi altminteri, că doar nu tot ce-i aici e şi-acclo şi numai cum facem noi e bine şi de alţii nu mai vrem să ştim.”

— Am adus ceva pentru voi, daţi-mi paharele! zise Aura, destrămând sau schimbând vraja tainică a nopţii.

All opri magnetofonul. Se ridicară toţi şi veniră cu paharele lor şi Glyd închise ochii şi mângâie părul lunecos şi greu ca o apă al Indrei, îl mângâie şi era aspru ca petalele înţepătoare ale micilor flori de câmp, dar ea-şi ascunsese la ureche un mănunchi de alte floricele, roşii, care se ofilesc îndată ce le-ai rupt, însă au un miros ameţitor, ca al florilor de vie şi se cheamă „sângele voinicului”. Aura ţinea în poală şapte fructe

albe, să-şi ia căldură de la trupul ei, numai astfel fiind bune de mâncat, culese dintr-un copăcel adus de Dav de *acolo* şi răsădit în sera lor de-acasă. Le despică pe fiecare-n patru şi le puse în cupele de cristal, de unde un abur se ridică îndată şi dând de pereţii cupelor se prefăcu în picături şi curse înapoi, înăuntru.

— Şi o să-l bem? întrebă Indra.

— Puneţi întâi apă deasupra şi lăsaţi-l niţel.

Magnetofonul fu pornit din nou: „în toată vremea asta, piatra aşezată în munţi nu-şi pierdea răbdarea, aşteptându-i pe oameni, şi cum simţi că au scos nasul, iute-iute se mută în mijlocul lor. Şi uite-aşa îi însoţi prin toate locurile, la vânătoare, dacă nu şi în aşternuturi. Ori că ei s-au învăţat prea tare cu dânsa, ori ce-o fi fost, numai că dintr-un timp vezi că nu mai fac nimica dacă n-o întreabă, şi ascultă de ea – ceva nemaivăzut. Şi drept e că nici piatra nu-i sfătuieşte de rău; cum le zice să-şi mute aşezarea, cum în locul cel vechi se abate câte o năpastă: ba se cutremură pământul şi iese foc din măruntaiele lui, ba râurile cele mari se revarsă şi mai pică şi câte un îngheţ, că arde pădurile la rădăcină şi topeşte arborii pe picioare. În ce fel le da piatra poveţele astea înţelepte? Era în ea o tainică putere, căreia oamenii chiar nevrând i se supuneau; umblau după ea ca duşii de pe lume, parcă n-ar mai fi fost în apele lor… Toate or fi mers bine, până ce oamenii, înmulţindu-se peste măsură, s-au răzleţit, iar piatra vie nu prea mai sta mereu într-un loc, ci zbura de la o aşezare la alta. Pe urmă de la o seminţie la alta şi răgazul cât le era oaspete se împuţina şi se rărea. Văd ei că nu mai e bine să tot aştepte până ce zeul – că aşa credeau, că e un zeu al lor – vine să-i întrebe de sănătate. Şi se iau oamenii de treabă; hai, hai, hai, hai!,

astăzi, mâine, şi când apare sfătuitorul te pomeneşti că satul s-a lăţit, s-a despărţit, se ridică grajduri pentru boi, pentru cai, fierarii bocănesc cât e ziulica şi fac pluguri, căruţe şi câte şi mai câte. Eu mă gândesc că s-o fi supărat piatra. Nu că trăiau oamenii mai bine, că nu luau pâine de la gura ei, şi-şi trudeau braţele pentru agoniseală, dar că-i scăpaseră de sub mână şi nu prea mai umblau ca nişte lunatici, nu! Bătrânii, nu zic, se mai opreau să-i dea bineţe, însă tinerii, aş!, se duceau într-ale lor; şi cu bătrânii ce să faci, că n-au putere nici ca un prunc şi nu se mai apucă să răstoarne lumea, ei mai curând se tot uită înapoi, peste umăr, la mogâldeaţa cea neagră – s-a isprăvit!”

— Atunci lămureşte-ne cum e cu talismanul! îi ceru Kobo lui Dav, oprind banda cu un gest impulsiv. Ce te-ai pornit aşa împotriva lui?

— Unii şopteau că ar fi fost un om înăuntru, zise Glyd.

Dav, cum stătea pe o parte, se răsuci pe spate şi-şi puse mâinile sub cap:

— Nu cred, Glyd! Era o maşină. Altfel ar fi înţeles.

Medicul Kobo, cioplitorul statuilor, cel care copiase în piatră suferinţele de dincolo de priceperea lui, compilatorul neîndemânatic al destinului unor oameni aleşi, se simţi acum în afara cercului de iniţiaţi, în afara lui All, a lui Dav şi-a lui Glyd, fiindcă, nebănuit, îi scăpa esenţialul. De fapt, pretutindeni sunt cercuri – al statuilor, al ratării, al victoriei – chiar spirala nu e decât o sumă de cercuri şi vai aceluia care alunecă între braţele spiralei!

Lumina stelelor era verde-ntunecată, dar Glyd şi Indra îşi reluaseră locurile din cele două colţuri ale scenei, având-u-i între ei pe Aura şi pe Dav. Se priveau ţintă, îmbrăţişându-şi astfel trupurile nestingheriţi, Glyd cu

sfială, iar ea gustând pe îndelete licoarea asta nouă, căreia îi simţea în toate fibrele tăria şi voluptatea.

— … Ne-a apărat viaţa, mormăi Kobo, că doar singuri…

— Minţi cu neruşinare, K! Tu *ştii* că fiinţa aceea prefăcută în aparat de zbor nu a vrut de loc să ne ucidă, aşa cum şi puştiul o ştie, şi All, poate el mai bine decât noi toţi. Numai blestemata de maşină din cristalul lui Loo habar n-a avut, de ce nu vreţi să recunoaşteţi? strigă Dav.

— Slavă cerului că ni s-a hărăzit din nou înfrângerea! exclamă All. Am încă atâta poftă de viaţă!

— Stăteam ca nişte proşti, All, între razele cristalului, răspunse băiatul. De ce n-am văzut şi n-am înţeles?

— Aiureli, se împotrivi medicul, deodată înveninat. De asta *fiinţa a* distrus motorul gravific şi s-a prăbuşit cu noi, numai ca să ne poată ţine-n braţe?

— De-asta! replică Dav, acum liniştit. Ne-a scăpat pe sub nas un prilej unic de a intra în comunicaţie.

— Vom reface aparatul mâine!

— Mâine, băiete, *fiinţa* noastră nu va mai fi unde-am lăsat-o!

— Ei, Aura, se-nveseli All, se poate bea acum… ciudăţenia asta?

— Beţi!

„Vine, se pomi iar magnetofonul, vine, cum vă spuneam, unul, un isteţ, se gândeşte, se socoteşte şi face o drăcie care merge singură; bagi în ea apă şi cărbuni aprinşi şi-o întinde la drum, pe două şine de fier, cari cu dânsa ce-ţi pofteşte inima. La un timp, mai vine un isteţ, cu altă drăcie, că aşa-i neamul ăsta al lor, ies isteţii te miri de unde, ca ciupercile. Azi una, mâine una, iarăşi, pentru toate trebuinţele. Tii! Bucuria pietrei!

Se-nvârtea printre maşinării ca flăcăul pe lângă fată, şi se vede treaba că le-a dat o câtime din puterea ei, ori să fi făcut niscai farmece, că se trezesc, dragilor, bieţii oameni, c-au ajuns slugi la maşinile alea, uite-aşa! Cum, mă, că v-am făcut cu mâinile noastre şi nu sunteţi decât numai nişte fiare moarte; adică de cine ascultaţi voi? Gata, prea târziu, după moarte pocăinţă! Erau mulţi şi ei, fără număr, şi dacă te lipseşti de maşină, cum să hrăneşti şi să îmbraci atâta lume, de unde? Şi n-au avut încotro, şi-şi băgară capul în ham, ca vitele, că sculele alea, dacă le poruncea piatra, se opreau cu toatele, mai fă-le ceva! «Bine, bine, fie şi cum spui dumneata, dar ce folos avea piatra de pe urma bieţilor oameni?» o să ziceţi. «Strângea avere, sau ce? Na, că te-am prins cu minciuna!» „.

— N-are gust rău! se bucură Indra. Îţi place, Yo?

— Îmi place: parcă e tinereţea mea în ea…

— Dar cristalul – în ce scop a fost construit? se înverşună Kobo, şi faptul că întrerupsese banda şi apăra o cauză pierdută îi da o bucurie amară.

— Cred, răspunse All, că atunci când lumea din El Dorado începuse să piară, când centurile de radiaţii şi norul de antimaterie le-nconjurase planeta, locuitorii au lansat asemenea roboţi, care să înlesnească venirea ajutoarelor. Roboţii aveau o singură misiune, cum spune şi Dav – să apere viaţa tuturor fiinţelor raţionale. Dar ajutoarele n-au mai venit…

— Sunt împrejurări, şopti Kobo, când vin prea târziu… sau degeaba… Ca şi cum nici n-ar fi venit…

El nu se plângea de nimic, toţi îşi dăduseră seama, constata doar, cu rigoarea omului de ştiinţă, că-şi rătăceşte personalitatea.

— Stai în spatele unui zid, spuse atunci Yo, ajunge să

te-nalţi în vârful picioarelor ca să vezi dincolo..

— E nevoie de picioare lungi… Fericiţi cei ce şi-au rupt picioarele, încercând să sară paste zid, şi totuşi văd ce e dincolo, fie şi doar în minte! Altora, nefolosite, picioarele li se atrofiază. Ce oribili schilozi! Şi atunci mâzgăleşti peretele cu cărbune, unde cad umbrele oamenilor, ca în caverna lui Platon – înlănţuit lângă foc de propria-ţi bicisnicie…

Cerul vast fu împânzit de meteoriţi şi duhul lui Maël ieşise pesemne din crângul de mesteceni, căci True şi Freely nechezară în acelaşi timp şi porniră în galop spre pădurice.

All puse banda să vorbească iar:

„Ba nu m-aţi prins cu nicio minciună! Piatra aceea era un prieten şi nu duşman al oamenilor, aşa să ştiţi! Ea venise cu cărţi de prietenie, era un sol de pace, cu năframă albă. A aşteptat să iasă oamenii, şi a aşteptat cam multişor, vreo două miliarde de ani, pe urmă iarăşi vreo câteva milioane, ca ei să se salte bine pe picioare şi să poată pricepe cum se cuvine vorbele sale de prietenie. Dar că n-a ştiut să se poarte, iar e drept. A fost, adică, zorită şi le-a băgat în cap învăţătură cu de-a sila, şi tot lucruri de care ei atunci n-aveau nevoie; adică ce, ca să-ţi aducă băiatul restul când îl trimiţi la pâine îl înveţi teoria mulţimilor? Aşa se face că oamenii din planeta aceea au căpătat o frică mare de maşini, o frică şi o ură înverşunată, că nu mai erau stăpâni acasă la ei, doar împlineau poruncile pietrei, sub ameninţarea maşinilor. Mulţi au umblat s-o omoare, să se scape de dânsa, avea însă paznici buni şi i-a amestecat pe răzvrătiţi cu pământul. Dar veneau tot mai des, nu mai era chip să se mişte de ei, şi aveau şi arme de-ale lor, care nu ascultau de piatră. Atunci, de, vede şi ea c-a

greşit. Supuşii, cu cât trecea vremea, în loc să se cuminţească, mai rău se-ntărâtau, nu mai era de stat; cui să-i spui tu că-i eşti prieten şi cine să te mai creadă? Cheamă piatra un popor de lucrători să ridice o făurărie mare. Se face. Cheamă, iar, cincizeci de băietani, să-i înveţe meşteşugul zborului prin ceruri. Se face şi-asta. Iar la urmă îi pune de-o iau şi-o topesc într-o căldare cât toate zilele – că nu era o pietricică atâtica, era cogeamite stânca, o jumătate de munte. O topesc ei, o toarnă în forme şi fac din ea o maşină de zburat prin cer s-o ducă adicătelea în altă parte, la alţi oameni, mai de-nţeles. Sigur, întrebaţi din nou de ce n-a plecat singură, cum a şi venit, aşa-i? Păi, uite ce socoteală şi-a făcut: dacă dă peste alţi oameni, să nu-i înveţe tot ea tainele ştiinţelor, ca să nu-i mai sperie, ca pe ceilalţi. Să-i pună pe băietanii aceia să le fie învăţători, aţi priceput! Eeee! Cât să fi zburat ei aşa? Câţi ani, sau câte vieţi de om? Destul că flăcăii mureau de bătrâneţe şi tot nu se vedea o planetă cu oameni ai ei. Au murit, au murit, până rămase numai unul, un zburător şi «pasărea groazei», al cui rob şi era. Şi iată că ajung ei doi pe Pământ. Aicea, omenire câtă frunză şi iarbă. «Hai, zice zburătorul, că-i rost să mă scap de astă lighioaie afurisită! Mă amestec printre ăştia, de pe Pământ, fug cât pot şi m-ascund în tainiţă adâncă, pântece de stâncă, sa nu mă mai găsească ea cât îi hăul!» Şi cum gândeşte, aşa şi face. Acuma, să nu bănuiţi dumneavoastră că moşneagul ăla avea înfăţişare ca a noastră. Nu, nici vorbă! O fi fost şi el ca un gândac, ori, ce ştiu eu, un abur, ceva; dar pasărea lui, drăguţa, l-a sucit, l-a învârtit, a mai tăiat de ici, a mai pus de la ea colo şi şi l-a scos om ca toţi oamenii, că să fi ştiut, nu ziceai că-i picat din cer. Uite-aşa!”

— Cum, n-o să mai găsim mâine *fiinţa* acolo?

— E-o poveste întreagă. Cine-o auzi-o, doctore, şi-o spune-o să se facă om de piatră până-n subţiori! glumi Dav, vorbind în locul benzii. Adevărul e că razele din automatul de cristal au produs o modificare profundă în structura materială a oaspetelui cosmic. Vă amintiţi de schimbul de energie petrecut sub nasul nostru. Asta înseamnă că „pasărea groazei” îşi va schimba învelişul, materia din care e alcătuită va trece la o altă formă de mişcare. În clipa când vă vorbesc, din resturile fumegânde lăsate de noi pe casmodrom iese un foc în culori albăstrii, nişte flăcărui care se unesc într-una singură. Este Flacără Vie, omul eliberat din piatră, omul ce se poate acum mişca mai uşor şi poate veni în contact cu noi fără intermediarul imperfect care era maşina.

— Poveşti, dragii mei, ca să ne treacă noaptea! se ridică de pe balustradă Kobo; făcu un pas spre întuneric; ezită. Iertaţi-mă! Cum sunt eu… opac la vise… să nici nu vă miraţi!

— Kobo, Flacără Vie va trăi doar până-n zori şi asta poate nu-i o poveste. Hai să facem o socoteală: să punem numai un milion de ani zborul *fiinţei* până-n Galaxia noastră, cu o viteză de o mie de ori mai rapidă ca a luminii. Vreo două miliarde a aşteptat apariţia făpturilor raţionale de pe planeta strămoşului lui All. Pe pământ, iarăşi, vreo opt, nouă, zece milenii. Pentru asta, doctore, trebuie niţică energie, aşa-i? Şi el şi-a consumat-o pe toată în lupta cu cristalul, iar „Cap-de-Fier” i-a spulberat cu anihilatorul şi ultima rezervă. Flacără Vie nu poate lua din energia materiei terestre, care e infinit prea mică pentru nevoile lui. Nici Soarele nu-l poate stinge, şi-apoi în forma ăsta nouă a devenit

efemer ca o zi de primăvară. Nu va trăi decât până la răsăritul soarelui.

„Iar eu, cinstiţi ascultători, se sfârşi şi banda, încălecai pe-o şa şi vă spusei povestea-aşa. Cine m-a urmărit, de cap s-a ameţit şi cine nu, mai mult s-a folosit; că ăsta-i rândul poveştilor, să se mire omul şi să spună: tii, vere, da’ gogonată minciună!”

Vicleana băutură a Aurei îşi făcea efectul. Ea şi cu Dav, care mai băuseră, se ţineau bine, dar nu şi ceilalţi. Era un elixir afurisit, începeai să-ţi vezi lumea cu ochii unui străin, ca şi cum atunci te-ai fi descoperit prima oară. Greu moment al adevărului! Ar fi trebuit, oricum, să-i avertizeze, nu pe Indra – îl trăise de prea multe ori – nu pe Glyd – trecutul lui era cenuşiu şi egal – nici pe All, conştient de eşecuri, – pe Yo, îndeosebi pe Kobo.

— I-au rămas două-trei ceasuri. Flacără Vie nu cunoaşte moartea, precum nimeni din lumea lui, dar ştie gustul în- frângerii şi e pregătit. Aleargă pe tot Pământul, peste oceane şi prin păduri. Ce să ne spună mai întâi? Ce, adică, nou pentru noi? O istorioară, pe care şi aşa o putem bănui, sau, dacă nu, zadarnic vom încerca s-o-nţelegem? El e plin de tristeţe şi de iubire neputincioasă, iubire, iubire greşită. Adunase pentru noi o comoară de dragoste, timp de milioane de milenii, cum s-o cheltuie în numai două ore? Se lăsase schimbat în maşină de către pământeni şi a vrut să-i atingă, să le comunice totul printr-un fluid, într-o singură clipă de contopire osmotică. Nu te poţi supăra, nu poţi urî pe nimeni fiindcă, neştiind, nu înţelege. Şi aşa vine şi sfârşitul…

Iar All, ascultându-l pe Dav, îşi vedea limpede străbunicul, cosmonautul: începutul unui cerc mare, imens de nerealizaţi, închişi în ţarcul strâmt al propriilor

lor fapte. Se desprinse de Yo şi coborî în poiană, urmat îndată de doctor. Statuile îi străjuita fosforescent pe amândoi, cu tot felul de lumini; Kobo amestecase în fiecare mai multe soiuri de piatră — ochi roşii, cu globii scoşi parcă şi doar orbitele însângerate, şi plete verzi, de fiinţe gelatinoase ieşite scârbos din smârcurile putrede ale mării, şi păsările, păsările sfâşiind ficaţi, dincolo de orice iertare – ele sint adevăratele maşini, programate să judece o dreptate devenită strâmbă şi să aplice o pedeapsă-etalon, urmând cu necesitate. Tiparul trandafiriu şi burlesc al vieţii lui Maël în partea cealaltă – iar All se plimba, lângă cosmonaut: „nimeni nu s-a oprit asupra trădării mele, a ratatului rămas la jumătatea drumului, băiete!”, „bunicule, sunt unii, puţini şi aleşi, cărora li se hărăzesc câte nouăzeci şi nouă de eşecuri; dar ei găsesc puterea să le îndure pe toate cu răbdare”, „m-aş linişti să ai dreptate, All!” Căci All ştia că închide cercul deschis atunci, în zorii istoriei, înfrânt şi el, ca şi cosmonautul, dar ales să fie ultimul dintre înfrânţi: „a venit ziua cea mare, a celei de-a o suta întâmplări, *singura* care poate aduce izbânda; şi, bunicule, izbânda noastră o poartă-n sine Glyd.”

Însă, atins de adevăratul strigăt al pietrei, Kobo abia pornea la drum, nebănuind măcar prin câte avea să treacă la rându-i de-aici înainte, şi, temător, se-apropia de prima poartă, cea mai accesibilă dintre toate, a începutului.

— Va fi, urmă Dav, o legendă despre „focul rătăcitor”, ca şi aceea a „păsării groazei”. Flacără Vie va veni printre noi şi ne va transfigura prin bunătate înţeleaptă. Şi să nu vă înduioşaţi prosteşte de soarta lui, de singurătatea lui. Amintiţi-vă câte focuri au aprins oamenii drepţi, rugurile lor sub cerul Pământului arzând

cu miile, împrumutând lumina din lumină. O să spunem că misiunea lui Flacără Vie a fost inutilă, de vreme ce el nu ne-a putut destăinui nimic, decât îmbogăţi cu dragoste. Suntem nişte nevrednici cu toţii, închipuindu-ne că nu ne-am ales şi *cu altceva; că vom izbuti vreodată să ne înţelegem îndeajuns, să ne sacrificăm îndeajuns unii altora.* Revelaţia comunicării înseamnă mereu jertfire de sine — iată spusa lui către noi. Şi gândiţi-vă la fericirea clipei lui ultime, când va afla că nu i-am fost, în sufletul nostru, cu nimic mai prejos, şi, ridicat în vârful gheţarilor din Himalaya, se va stinge în linişte şi împăcare, repetând înţelepciunea lui Luz: „nimic n-a fost în zadar”. *Oameni buni, niciunul dintre zborurile noastre nu poate fi zadarnic!*

În mijlocul Căii Lactee se aprinseră un şir de luminiţe legănătoare, într-o elipsă alungită.

Aşadar ei şedeau pe terasă şi doi se plimbau printre oamenii de piatră ai fermei – iar unul, All, chiar se plimba cu adevărat, cum se şi cade; ceasul de odihnă al celor care au izbutit să-nţeleagă – şi nimeni nu-l uita pe prietenul mort, nici pe cei ce au încă nevoie de ajutor. Vorbele lui Dav se rătăciseră prin pădure, fiecare pe altă potecă, iar acum se strigau, încercând să se regăsească; una, sau mai multe, în grupuri, se întorceau în luminiş, ca nişte ecouri zăpăcite, pe urmă vorbele mai mici şi mai slabe începeau să plângă după mamele sau după soţii lor, rămaşi undeva, în spatele copacilor şi prin tufişuri, şi iarăşi cu toatele intrau din nou în pădure şi pierdeau cărarea cea bună – şi crângul răsuna de suspine, de chemări şi îndemnuri. Însă unele dintre cuvinte, cele neîncrezătoare şi cele enigmatice, cărora puţin le păsa de soarta prietenelor lor, se prinseră de mâini în jurul lui Kobo; încercuindu-l,

dansau, fascinante şi goale, ca ielele. Îl ispiteau prin văluri străvezii, îi aprindeau auzul pe rând, cu săruturi perfide, îi atingeau palmele şi coapsele cu trupurile lor fierbinţi, de ibovnice şi îndată fugeau, râzând în batjocură, cum le e obiceiul.

— Un vrăjitor! şopti Kobo. Un vrăjitor şi nişte farmece… să trec dincolo de noapte…

Dar noaptea, atotcuprinzătoarea, curgea domol, mai veche decât însăşi lumina. În pudica ei intimitate ne aprindem şi ne mistuim, din sâmburele primordial, acelaşi, al naşterilor şi al morţii. Ea ne leagă, apă vitală, cu Universul întreg, cu începutul şi sfârşitul îngemănate; ea fără început şi fără sfârşit, ne leagă de certitudinea dimineţilor.

Indra tresări la mângâierea maternă a nopţii, prevestitoare de maternitate. Tresări, şi părul ei greu curse o dată cu întunericul; părul ei negru, semn al eternităţii, învăluit de eternitate foşni prelung pe lângă braţele lui Glyd, pentru ca toţi să afle legea şi să i se supună.

Deodată omniobserverul din spatele casei fluieră şi-şi aprinse proiectoarele. Punctele de foc de sub Galaxie se destrămaseră. Videofoanele lui Kobo lansară chemările foto- acustice de alertă:

— Atenţiune, atenţiune! Apel general! Vorbeşte staţia de observare a şcolii de zbor. Apel general! Pământeni! În urma unor procese până acum nelămurite, epava aparatului prăbuşit ieri pe cosmodromul nostru a dat naştere unei forme cu aspect de flacără, în banda spectrală A 42,5, cu următoarele caracteristici: înălţimea – 38,2 metri; diametrul maxim…

Bucureşti, mai-septembrie 1968

Desenul copertei originale
EMIL SÂRZEA

